

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	4	5	TEORIOISTA KÄYTÄNNÖN SUUNNITTELUUN	34
1.1	Tutkimuksia osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta asuinympäristön suunnittelussa	5	5.1	Hyvä kaupunki syntyy suunnittelemalla	34
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	8	5.2	Kommunikatiivinen käänne	37
2.1	Tutkimusongelma	8	6	LAINSÄÄDÄNTÖ JA VUOROVAIKUTUS	44
2.2	Tutkimusmenetelmät, tutkimusaineisto sekä tutkimuksen rajaus ja rakenne	8	6.1	Hyvän hallinnon periaatteet	44
2.3	Keskeiset käsitteet	10	6.2	Julkista hallintoa koskeva lainsäädäntö	45
3	YHDYSKUNTASUUNNITTELUN TEORIAT JA VUOROVAIKUTUS	16	6.3	Kaavoitusta koskeva lainsäädäntö	46
3.1	Rationaalis-kokonaisvaltainen suunnittelu	16	7	ASEMAKAAVA JA VUOROVAIKUTUS	48
3.2	Asianajosuunnittelu	17	7.1	Vuorovaikutuksen onnistumisen edellytyksiä	48
3.3	Inkrementalismi	18	7.2	Refleктоiva kaavoittaja	56
3.4	Kommunikatiivinen suunnittelu	19	7.3	Osallistumisen ja vuorovaikutuksen suunnittelu	57
3.4.1	Kommunikatiivinen suunnittelu, tavoitteena konsensus	20	7.4	Osallistumisen ja vuorovaikutuksen arviointi	59
3.4.2	Kommunikatiivinen suunnittelu, tavoitteena konfliktien hallinta	22	8	PUROLAN ASEMAKAAVA JA VUOROVAIKUTUS	62
3.4.3	Yhteistoiminnallinen suunnittelu	24	8.1	Asemakaavoituksen vaiheet 1976-2004	62
3.5	Yhteenveto yhdyskuntasuunnittelun teorioista	25	8.1.1	Asemakaavoituksen lähtökohdat ja tavoitteet	62
4	MUUTTUVA SUUNNITTELUN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	28	8.1.2	Asemakaavoitus alkaa 1976	64
4.1	Hallinnoinnista hallintaan	28	8.1.3	Asemakaavoitus alkaa uudelleen 1986	68
4.2	Suunnittelu epävarmuuden hallinnoinnissa ja epäselvyyden hallinnassa	31	8.1.4	Asemakaavoitus alkaa uudelleen 1991	70
			8.1.5	Asemakaavoitus alkaa uudelleen 1993	74
			8.1.6	Asemakaavoitus alkaa uudelleen 2000	87
			8.1.7	Yhteenveto asemakaavoituksen vaiheista 1976-2002	92
			8.2	Asemakaavoituksen viimeinen vaihe 2005-2007	94
			8.2.1	Tarkistetut tavoitteet	94
			8.2.2	Aloitukset	105
			8.2.3	Valmistelun ensimmäinen vaihe	107
			8.2.4	Valmistelun toinen vaihe	118
			8.2.5	Ehdotusvaihe	127
			8.2.6	Hyväksyminen	131
			8.3	Valitusvaihe 2007-2009	135
			8.3.1	Valitukset Vaasan hallinto-oikeuteen	135
			8.3.2	Valitukset korkeimpaan hallinto-oikeuteen	141
			8.4	Lainvoimainen asemakaava	143

9	VUOROVAIKUTUKSEN ONNISTUMINEN PUROLAN ASEMAKAAVOITUKSESSA	146
9.1	Osallistumisen ja vuorovaikutuksen kehittyminen	146
9.1.1	Osallistuminen ja vuorovaikutus 2005-2007	147
9.2	Osallistumisen ja vuorovaikutuksen vaikuttavuus	150
9.2.1	Asukkaiden näkökulma	150
9.2.2	Vaasan kaupungin hallinnon näkökulma	154
9.3	Miten Purolan asemakaavoitus onnistui kokonaisuutena?	157
10	MIHIN KIINNITTÄÄ HUOMIOTA VUOROVAIKUTTEISESSA SUUNNITTELUSSA?	160
	LÄHTEET	164
	LIITTEET	171
1	Sanomalehtikirjoitukset Purolan asemakaavoituksen viimeisessä vaiheessa ja valitusvaiheessa 2005-2009	171
2	Maankäyttö- ja rakennuslain sekä –asetuksen osallistumista ja vuorovaikutusta koskevat lainkohdat	175
3	Kysymyssarja osallistamismenettelyjen tunnistamista varten / Purolan asemakaavoituksen viimeinen vaihe 2005-2007	179
4	Osallistumismenetelmät Purolan asemakaavoituksen viimeisessä vaiheessa 2005-2007	181
5	Osallistuminen ja päätöksenteko Purolan asemakaavoituksen viimeisessä vaiheessa ja valitusvaiheessa 2005-2009	184
6	Yhteenveto maanomistajien ja asukkaiden kirjallisista mielipiteistä, muistutuksista ja valituksista Purolan asemakaavoituksen aikana	

1 JOHDANTO

Suunnitteluratkaisu ei enää synny yksinomaan suunnittelijoiden ja muiden asiantuntijoiden tiedon ja kokemuksen pohjalta. Kaupunkilaiset haluavat olla mukana, kun kaupunkiympäristön muutoksia suunnitellaan. Kiinnostus on sitä suurempaa, mitä konkreettisemmin suunnittelu koskettaa omaa elämää ja asuinympäristöä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki toi kaavaprosessiin avoimuuden ja vuorovaikutteisuuden vaatimuksen. Suunnittelu on muuttunut aiempaa moniäänisemmäksi. Suunnittelussa on samanaikaisesti mukana erilaisia arvoja, asenteita, mielikuvia, toiveita, pyrkimyksiä, vaatimuksia ja myös uhkia ja pelkoja. Yhteisymmärrykseen pääseminen on usein hankalaa, jopa mahdotonta. Jotta pääsisimme lähemmäksi yhteisymmärrystä tai ainakin meillä olisi mahdollisuus yrittää ymmärtää toistemme erilaisia intressejä, tarvitaan vuorovaikutusta, avointa keskustelua eri intressiryhmien kesken. Vuorovaikutus syntyy osallistumisen kautta. Osallistumiseen liittyvällä vuorovaikutuksella voi olla monenlaisia myönteisiä vaikutuksia suunnitteluprosessiin ja lopputulokseen. Vuorovaikutus voi helpottaa yhteistyötä, erilaisten tavoitteiden ja näkemysten yhteensovittamista. Toisaalta vuorovaikutus voi myös lisätä jännitteitä ja ristiriitoja. Tärkeää on punnita vuorovaikutuksen ja sen vaikuttavuuden välistä suhdetta. Osallistujien kannalta on keskeistä,

lisääkö vuorovaikutus vaikuttamismahdollisuuksia. Julkisen hallinnon kannalta on keskeistä, miten vuorovaikutus vaikuttaa suunnitteluprosessiin ja lopputulokseen.

Tämä tutkimus käsittelee vuorovaikutteisuutta asemakaavan suunnittelussa. Tutkimus liittyy Vaasan Purolan kylän asemakaavoitukseen. Suunnittelualue on asemakaavoituksen kannalta monitahoinen. Alueella on sekä rakennettuja että rakentamattomia alueita, joista osa on asemakaavoitettu ja osa on asemakaavoittamatta. Alueeseen sisältyy sekä yksityisten että kaupungin omistuksessa olevia maa-alueita. Purolan asemakaavoituksen juuret ovat Vaasan kaupungin ja Mustasaaren kunnan alueliitoksessa vuodelta 1973. Alueliitoksen yhteydessä oli sovittu, että Vaasan kaupunki rakentaa ja hoitaa liitosalueen kunnallistekniikan. Tämän sopimuksen vuoksi Vaasan kaupunginvaltuusto päätti 1976, että liitosalueelle laaditaan asemakaava. Tästä lähtien Purolan asemakaavoitus oli vireillä toukokuuhun 2009 saakka. Pitkä ja monivaiheinen prosessi johti asukkaiden ja kaupungin hallinnon väliseen konfliktiin. Asemakaavasta valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti. Lopputulos oli, että korkein hallinto-oikeus pysytti Vaasan kaupunginvaltuuston päätöksen, ja Purolan asemakaava ja asemakaavan muutos sai lainvoiman. Asemakaavoituksessa kohtasivat Purolan kylän 650 asukasta ja sen lähi-alueiden asukkaat, kaupungin suunnitteluorganisaatio ja muut viranomaiset sekä poliittiset päättäjät.

Purola sijaitsee Vaasaan johtavan, vanhan Sepänkyläntien molemmilla puolilla ja rajoittuu nykyiseen Vaasan ja Mustasaaren väliseen kuntarajaan. Etäisyys Vaasan keskustaan on 3-4 km.

1.1 Tutkimuksia osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta asuinympäristön suunnittelussa

Tämän tutkimuksen kanssa samaa aihepiiriä käsitteleviä tutkimuksia ovat olleet mm. Aija Staffansin (2004) ja Helena Leinon (2006) väitöskirjat.

Aija Staffans on selvittänyt asukasosallistumisen ristiriitojen taustatekijöitä asukkaiden näkökulmasta väitöskirjassaan ”Vaikuttavat asukkaat. Vuorovaikutus ja paikallinen tieto kaupunkisuunnittelun haasteina”. Tutkimuskohteena oli Helsingin Lauttasaaren yleiskaavatasoinen suunnittelu ja Maunulan asukkaiden aloitteesta lähtenyt Maunulan keskustan kehittäminen.

Staffansin tutkimuksen mukaan asukkaat kokevat nykyiset osallistumismenetelmät riittämättömiksi. Asukkaat suhtautuvat valmisteluun ”ei tää kuitenkaan vaikuta”, vaikka suunnitteluprosessin aikana järjestetään paljon tilaisuuksia ja kootaan mielipiteitä. Tämä johtuu siitä, että osallistumisen vaikuttavuus jää epäselväksi, esitetään liian vähän vaihtoehtoja ja suunnitelmien arviointi on riittämätöntä. Syynä näihin ovat suunnitteluprosessin tiedonmuodostus ja suunnitteluorganisaation toimintatapa. Paikallisen kokemustiedon ”kääntäminen” suunnittelu-tiedoksi on haaste. Osallistumisesta saadut tulokset jäävät erillisiksi verrattuna muihin suunnitteluasiakirjoihin. Suunnitteluasiakirjojen esi-

tystapakaan ei vastaa maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteita. Maalikkotieto ei riitä, asukasvaikuttaminen edellyttää monipuolista osaa-mista ja asiantuntijuutta. Helsingin kaupungin hallintokuntien välinen työnjako, niiden sisällä virka-asetat ja professiot sekä edus-tuksellinen päätöksentekojärjestelmä pitävät asiantuntijuuden kau-pungin omassa asiantuntijaorganisaatiossa. Vastavoimaksi tälle hal-linnon asiantuntijuudelle vaikuttaja-asukkaat verkostoituivat ja käyt-tivät julkisuutta hyväksi. Staffansin mukaan vuorovaikutuskäytäntöjä on syvennettävä ja laajennettava. Tarvitaan jatkuvaa vuorovaikutusta sekä asiantuntijuuden jakamista ja laajentamista. Tältä pohjalta rak-entuu verkosto, joka tukee sekä paikallista itsehallintoa että innova-tiivisia ratkaisuja. (Staffans 2004, 291-293)

Helena Leino on analysoinut Vuoreksen suunnitteluun liittyvää kan-salaisosallistumista ja kaupunkisuunnittelun valtasuhteita väitöskir-jassaan ”Kansalaisosallistuminen ja kaupunkisuunnittelun dyna-miikka. Tutkimus Tampereen Vuoreksesta”.

Leinon tekemä suunnitteluprosessin analyysi toi esiin, että suunnitte-lussa on mukana sekä näkyviä valtasuhteita että monenlaista näky-mätöntä kontrollivaltaa, joka rajaa voimakkaasti hallinnon ulkopuo-listen toimintamahdollisuuksia. Suunnittelun ristiriitaisuuksien taus-talta löytyi useita tekijöitä. Ristiriidan taustalla vaikuttivat erilaiset kaupungin lähihistoriaan ja perinteisiin liittyvät tekijät sekä osapuol-ten käyttäytyminen ja keskinäinen vuorovaikutus. Leinon tutkimus vahvistaa Foucoultin ja Flyvbjergin tulkintoja vallan dynamiikasta ja kontekstisidonnaisuudesta. (Leino 2006, 143-144)

Leino yhtyy kaupunkitutkijoiden – Flyvbjerg, Bruzelius ja Rothen-gatter – käsitykseen, että kaupunkisuunnittelu on liian optimistista ja

kasvusuuntautunutta, jolloin riskitekijät jäävät usein huomioimatta, ja suunnitteluratkaisusta tuodaan julki yksipuolista tietoa. Tästä seuraa, että toteutus voi olla hyvin erilainen kuin esitetyt ennusteet. Myös Vuoreksen tapauksessa viranhaltijoiden esittelemä tieto oli yksipuolista. Vuoreksen suunnittelua ohjasi asukasmäärätavoite ja siitä johtuva liikenneyhteyksien ratkaisemistarve. Leinon mielestä riskit tulisi tuoda selvemmin esiin julkisessa keskustelussa, koska siinä tehdään poliittisia valintoja. Riskien – sosiaalisten ja ympäristövaikutusten - arviointiin ja vaikutusten seurantaan tulee panostaa. (Leino 2006, 149-150)

Leino toteaa, että suoran kansalaisosallistumisen sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen osallistumisen ja vuorovaikutuksen välillä on ristiriita. Suoraa osallistumista ei pystytä yhdistämään osaksi suunnitteluprosessia, koska hallinto painottaa yhteistä etua ja edustuksellisen demokratian mukaista päätöksentekoprosessia, ja jokainen mielipiteensä esittävä kansalainen nähdään oman etunsa ajajana. Kansalaiset kuitenkin haluavat vaikuttaa oman asuinalueensa suunnitteluun. He ovat tulleet entistä vaativimmiksi ja haluavat keskustella ja väitellä asioista aiempaa enemmän, mutta kuntien hallinto haluaa säilyttää kontrollin ja järjestyksen järjestämässään osallistumisprosesseissa. Tällä hetkellä on jännitteitä kansalaisosallistumisen, kaupungin hallinnon ja päätöksentekojärjestelmän välillä. Suora osallistuminen on vastoin totuttuja käytäntöjä ja valtasuhteita. Arkielämän ympäristöissä syntyy yhä useammin ympäristökonflikteja, joihin yksilöt tai pienet ryhmät haluavat osallistua pienimuotoisesti ja epämuodollisesti. Heillä on kuitenkin melko heikot mahdollisuudet vaikuttaa suoraan kaupunkisuunnitteluun. (Leino 2006, 145-147) On odotettavaa, että projekti-identiteetti lisääntyy ristiriitaisissa kaupunkisuunnittelutapauksissa (Jauhainen 2002, 139).

Aktiiviset kansalaiset tekivät vaihtoehtosuunnitelmia, miten rakentaminen sijoitettaisiin Vuorekseen. Viranhaltijat kuitenkin sivuuttivat ne. Syntyi konflikti kansalaisosallistumisen asemasta. Kansalaiset nostivat suunnitelmiansa sivuuttamisen esiin julkisuudessa, mikä lopulta pakotti viranhaltijat arvioimaan osallistumista uudelleen. Valtasuhteet nousivat esiin, toimittiin tilannekohtaisesti ja ratkaisuihin ajaututtiin. Tampereen kaupungin toimintatapa oli epävarmuuden hallinnointia, jossa käytettiin ohjausta, kontrollia ja säätelyä. Leino kiteyttää: käytännöt luovat todellisuutta, käytännöissä toteutetaan aiemmin suunnitellut toimintapolitiikat, käytännöissä asiat politisoituvat ja käytäntöön sisältyy myös yllätys. Leinon mukaan käytännön tapausten analysoimisen avulla voidaan tarkastella lainsäädännön ja politiikkaohjelmien synnyttämiä yllättäviä seurauksia. (Leino 2006, 150-152) Tilanteiden yksityiskohtainen analysoiminen, toimijoiden puheen ja toimintatyylien erittelemine on tärkeää, koska ne auttavat ymmärtämään paremmin olemassa olevia käytäntöjä ja toisten osapuolten näkemyksiä. Samalla laajenee käsitys siitä, miten näitä käytäntöjä voisi muuttaa. (Leino 2006, 143-144)

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

2.1 Tutkimusongelma

Tavoitteena on

- **selvittää** yleispiirteisesti teorian ja käytännön tasolla vuorovaikutteisen suunnittelun kehittymistä 1970-luvulta 2000-luvulle.
- **selvittää** Purolan asemakaavan suunnittelun vaiheet ja vuorovaikutus.
- **arvioida**, miten vuorovaikutteiseen suunnitteluun Purolan asemakaavoituksessa päästiin? Millaista vuorovaikutus oli toisaalta asukkaiden, toisaalta kaupungin hallinnon näkökulmasta? Miksi ristiriitoja ei pystytty ratkaisemaan? Vuorovaikutuksen onnistumista arvioidaan tavoitteiden saavuttamisen ja prosessin etenemisen kannalta.
- **esittää**, millaiset vuorovaikutteiset toimintatavat soveltuvat täydennysrakentamiseen ja rakennetun ympäristön muuttamiseen tähtääviin asemakaavaprosesseihin.

2.2 Tutkimusmenetelmät, tutkimusaineisto sekä tutkimuksen rajaus ja rakenne

Tutkimusmenetelmät

Tutkimusongelmaa lähestytään toisaalta teoreettisten mallien ja menetelmien, toisaalta empiirisen esimerkkitapauksen kautta. Tutkimuksen tarkoitus on kuvailla Purolan asemakaavan suunnittelu- ja päätöksentekoprosessissa tapahtunutta vuorovaikutusta ja selittää, miksi vuorovaikutus oli sellaista kuin se oli. Esimerkkitapausta analysoidaan tapahtumien ja tapahtumiin liittyvän puheen kautta. Tapahtumat kerrotaan tarinana, jonka avulla pääsee näkemään suunnittelun sisälle, sen yksityiskohtiin, ja jonka avulla hahmottuu suunnittelun kehityspolkuja. Tarinan kirjoittaja on toiminut Purolan asemakaavan suunnittelijana eli kaavoittajana syksystä 1993 lähtien asemakaavan valmistumiseen saakka. Kirjoittaja on ollut suunnitteluvaiheessa tapahtumien osallinen, mutta kirjoittamisvaiheessa rooli on muuttunut tapahtumien tarkkailijaksi. Tutkimus on kvalitatiivinen tapaustutkimus, ja tutkimusstrategia on konstruktionalistinen. Konstruktionalistinen tutkimusstrategia perustuu ajatukseen, jonka mukaan yhteiskunnalliset ongelmat nousevat esiin, rakentuvat yhteiskunnallisessa tietoisuudessa ihmisten keskinäisen kommunikaation tuloksena (Halila & Jokinen 2001, 13).

Tutkimusaineisto

Lähdekirjallisuutena on käytetty kirjallisuutta, jossa käsitellään yhdyskuntasuunnittelun teorioita ja erityisesti teorioihin sisältyvää vuorovaikutteisen suunnittelun ideaa suomalaisen kaavoituslainsäädän-

nön näkökulmasta. Tämän vuoksi kirjallisuus on valtaosaltaan suomalaisten tekemää. Tosin kirjallisuus nojaa vahvasti kansainvälisten yhteiskuntateoreetikoiden ja kaupunkitutkijoiden käsityksiin. Tämä toisen käden lähteiden käyttö on perusteltua, koska käytetyssä kirjallisuudessa kirjoittajat tuovat yleensä esiin kansainvälisten edelläkävijöidensä näkemykset sekä vertaavat ja sovittavat niitä suomalaiseen suunnittelujärjestelmään.

Esimerkkitapauksen analyysiaineistona ovat Purolan asemakaavoitukseen liittyvät Vaasan kaupungin luottamuselinten esityslistat ja päätökset, eri osallistajien lausunnot, mielipiteet ja muut kannanotot, Vaasan kaupunkisuunnittelu(virasto)n teettämät selvitykset, kaupunkisuunnittelu(virasto)ssa tehdyt suunnitelmaluonnokset ja kaupungin hallinnon sisäiset muistiot sekä Vaasan kaupungin kehittämistavoitteita ja yleispiirteistä suunnittelua koskevat esityslistat ja päätökset. Lisäksi analyysiaineistona ovat Purolan kyläyhdistyksen hallituksen pöytäkirjat vuosilta 2005-2008, Purolan asemakaavoitusta koskevat sanomalehtikirjoitukset vuosilta 2005-2009 sekä syksystä 1993 lähtien kaavoittajana toimineen kirjoittajan muistiinpanot ja havainnot.

Tutkimuksen rajaus ja rakenne

Vuorovaikutuksen tarkastelu rajataan asemakaavaprosesseihin ja asemakaavan muutosprosesseihin, jotka koskevat täydennysrakentamista ja rakennetun ympäristön muuttamista. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät yksityisten aloitteesta tehtävät sopimuksiin perustuvat asemakaavat ja asemakaavan muutokset.

Vuorovaikutuksen kehitystä tarkastellaan yhdyskuntasuunnittelun teorioiden, suunnittelun toimintaympäristön ja lainsäädännön viitekehyksessä 1970-luvulta 2000-luvulle. Viitekehystä johdetaan peri-

atteita vuorovaikutteiselle asemakaavoitukselle, joiden pohjalta analysoidaan ja tulkitaan esimerkkitapausta.

Teoreettinen viitekehys	Miten suunnitteluteoriat ovat kehittyneet osallistumisen ja vuorovaikutuksen näkökulmasta? (luku 3)	Miten suunnittelun toimintaympäristö on kehittynyt osallistumisen ja vuorovaikutuksen näkökulmasta? (luku 4)	Miten osallistuminen ja vuorovaikutus näkyvät lainsäädännössä? (luku 6)
	Mitä on vuorovaikutteinen asemakaavoitus? (luku 7)		

Teorioista käytäntöön	Miten osallistuminen ja vuorovaikutus ilmenivät suunnittelussa 1970-luvulta 2000-luvulle? (luku 5)	
Esimerkkitapaus	Miten osallistuminen ja vuorovaikutus näyttäytyivät Purolan asemakaavoituksessa 1976-2004? (luku 8)	Miten osallistuminen ja vuorovaikutus toteutuivat Purolan asemakaavoituksessa 2005-2009? (luku 8)

Tulokset	Miten vuorovaikutus onnistui osallisina olleiden asukkaiden / Vaasan kaupungin hallinnon näkökulmasta Purolan asemakaavoituksessa? (luku 9)
Johtopäätökset	Millaiset vuorovaikutteiset toimintatavat soveltuvat täydennysrakentamiseen ja rakennetun ympäristön muuttamiseen tähtääviin asemakaavaprosesseihin? (luku 10)

Tutkimuksen kulku

- Luku 3** Tuodaan esiin ne kansainväliset yhdyskuntasuunnittelun teorit (ajattelumallit), jotka ovat olleet keskeisiä osallistumisen ja vuorovaikutuksen kehittymistä koskevissa keskusteluissa.
- Luku 4** Luodaan katsaus, miten julkisen hallinnon muutokset ovat vaikuttaneet suunnitteluun.
- Luku 5** Luodaan katsaus, miten edellä esitetyt yhdyskuntasuunnittelun teorit ja julkisen hallinnon muutokset ovat vaikuttaneet käytännön suunnitteluun.
- Luku 6** Esitetään lainsäädännön antamat puitteet osallistumiselle ja vuorovaikutukselle sekä kansalaisvaikuttamiselle.
- Luku 7** Määritellään vuorovaikutteisen asemakaavaprosessin keskeiset tekijät yhdyskuntasuunnittelun teorioiden ja muun vuorovaikutusta käsittelevän kirjallisuuden pohjalta sekä esitetään käytännön periaatteita ja toimintatapoja.
- Luku 8** Selvitetään ja analysoidaan, millaista osallistuminen ja vuorovaikutus oli esimerkkitapauksessa.
- Luku 9** Arvioidaan esimerkkitapauksessa toteutuneen osallistumisen ja vuorovaikutuksen kehittymistä ja luonnetta sekä vaikuttavuutta.
- Luku 10** Vuorovaikutusta koskevan teoreettisen ajattelun ja esimerkkitapauksesta saadun kokemuksen pohjalta nostetaan esiin vuorovaikutteisen suunnittelun keskeiset periaatteet.

2.3 Keskeiset käsitteet

Osallistuminen

Osallistuminen tarkoittaa mukanaoloa muiden määrittämissä tilanteissa. Osallistuminen voi ilmetä eri tasoilla, kuten mukanaolona työelämässä, kansalaistoiminnassa tai yhteiskunnallisessa toiminnassa. Sen muoto ja merkitys voi vaihdella asian eri vaiheissa. (Harju 10.12.2004 b) Osallistuminen on aina vapaaehtoista.

Osallistuminen voi olla välillistä ja välitöntä. Suomalainen yhteiskunta perustuu edelleenkin välilliseen eli edustukselliseen demokratiiaan, jossa vaaleilla valitut luottamuselimet tekevät edustamaansa yhteisöä koskevat päätökset. Kansalaisten kiinnostus edustukselliseen demokratiiaan on kuitenkin viime aikoina vähentynyt, ja edustuksellisen demokratian rinnalle on noussut välitön eli suora osallistuminen ja vaikuttaminen, ns. arkielämän politiikka. Suorassa osallistumisessa kansalainen tekee ratkaisut itse eikä luota valittuihin edustajiin. (Harju 30.8.2004 ja 10.12.2004 c) Suorassa osallistumisessa kansalainen on aktiivinen toimija, joka haluaa, osaa ja saa toimia välittömänä vaikuttajana yhteiskunnallisissa asioissa (Valtioneuvosto 2002, 4-5). Aktiivinen kansalainen esittää kritiikkiä, kyseenalaistaa ja vaikuttaa. Aktiivinen kansalainen toimii yhteiseksi hyväksi sekä ottaa vastuuta yhteisistä asioista ja osallistuu niiden hoitamiseen. (Laitinen & Nurmi 31.12.2004) Suora osallistuminen voi olla esimerkiksi lähikirjaston puolustamista, ympäristöasioiden ajamista tai kaavoitukseen liittyvää osallistumista. Suoran osallistumisen avulla on mahdollisuus nostaa esiin paikallisia kysymyksiä ja synnyttää paikallispolitiikkaa. Aktiiviset kuntalaiset toimivat yleensä perinteisten puolueiden ja yhdistysten ulkopuolella

vapaamuotoisissa ryhmittymissä ja hakevat oikeutuksensa toiminnan kautta tilannekohtaisesti. Toiminta syntyy jonkin kysymyksen, ongelman ympärille ja päättyy, kun asia on ratkaistu. (Harju 30.8.2004) Juridisesti ”suora osallistuminen ja vaikuttaminen jakautuu preventiivisiin eli ennalta estäviin tai ennakollisiin keinoihin ja toisaalta repressiivisiin eli jälkikäteisiin tai korjaaviin oikeussuojakeinoihin. Osallistuminen ja vuorovaikutteinen suunnittelu on tarkoitettu virheitä ennalta estäviksi oikeusturvakeinoiksi. Jos tässä ei onnistuta, voidaan turvautua korjaaviin keinoihin, joista tärkein on valitus.” (Syrjänen 2005, 9)

Osallistumismuotoja voidaan luokitella ja tulkita eri tavoin. Sherry R. Armsteinin vuonna 1969 esittämä kahdeksanportainen osallistumisasikeikko kuvaa kansalaisten osallistumisen eri asteita erityisesti suunnitteluun liittyvässä päätöksenteossa. Lisäksi osallistumisasikeikolla pyritään määrittelemään kansalaisten ja julkisen organisaation välistä valtasuhdetta. Kansalaisten valta suhteessa organisaatioon lisääntyy asteikkoa ylöspäin kuljettaessa. Ylempi osallistumisen muoto pitää sisällään alemmat. Asteikko on laadittu siten, että kaksi ensimmäistä osallistumisen porrasta – manipulaatio (manipulation) ja terapia (therapy) – ovat näennäisvaikuttamista. Kolmella seuraavalla portaalla – tiedonsaanti (informing), konsultointi (consultation) ja yhteissuunnittelu (placation) – kansalaisten mielipide on neuvoo-antavaa eikä heillä ole varsinaista päätöksentekovaltaa. Kuudennelle portaalle sijoittuu kumppanuus (partnership), seitsemännelle delegoitu toimivalta (delegated power) ja ylimmälle portaalle kansalaisvalvonta (citizen control). Nämä kolme vaikuttavinta osallistumismuotoa edustavat kansalaisten itsenäistä toimivaltaa. (Sainio 1994, 26; Sutela 2000, 18)

8	Kansalaisvalvonta (citizen control)	Kansalaisten itsenäinen vaikutusvalta päätöksenteossa
7	Delegoitu toimivalta (delegated power)	
6	Kumppanuus (partnership)	
5	Yhteissuunnittelu (placation)	Kansalaisten mielipide on neuvoo-antava sekä heillä ole varsinaista päätöksentekovaltaa
4	Konsultaatio (consultation)	
3	Tiedonsaanti (informing)	
2	Terapia (therapy)	
1	Manipulaatio (manipulation)	Näennäisvaikuttaminen

Osallistumisasikeikko Armsteinin mukaan

Osallistuminen kaavoituksessa tarkoittaa ennen kaikkea kansalaisten mahdollisuutta osallistua täysivaltaisesti suunnittelun tiedonrakentamiseen, ja sitä kautta vaikuttaa poliittisen päätöksenteon valmisteluun. Tiedonrakennuksella kootaan olemassa olevaa tietoa ja luodaan uutta tietoa. Tiedonrakennusprosessissa osallistuminen muuttuu poliittiseksi vaikuttamiseksi. (Staffans 2004, 49)

Juridisesti kaavoituksessa osallistumisella tarkoitetaan kunnan edustuksellisen demokratian alapuolella olevia osallistumisjärjestelyjä. Osallistuminen on vaikuttamista päätöksentekoon edustuksellisen demokratian rakenteiden puitteissa. Se on eri toimijoiden – kaavan laatijan, osallisten, poliittisten päättäjien sekä kaavoitusta ohjaavien ja valvovien viranomaisten – mukanaoloa kaavan valmistelussa.

Osallistumisella tarjotaan vaikutusmahdollisuuksia kaikille osapuolille ja pyritään sillä tavoin parantamaan päätöksenteon laatua. (Syrjänen 2005, 9) ”Osallistumisprosessin tarkoitus on saada esille ja kaavoittajan käyttöön erilaiset asiaan liittyvät mielipiteet, näkökulmat ja vaihtoehdot. Osallistuminen voidaan nähdä myös kaavoittajan järjestämänä osallistumistapahtumana. Silloin se on tutustumista kaava-aineistoon, suullisen tai kirjallisen palautteen antamista, mukanaoloa yleisötilaisuudessa tai pienryhmän toiminnassa taikka osallistumista viranomaisneuvotteluun.” (Syrjänen 2005, 10)

Osallistaminen

Osallistaminen on prosessi, jossa yksilöitä tai yhteisöjä tuetaan, kannustetaan tai kehoitetaan osallistumaan toimintaan tai päätöksentekoon (Heinonen & Luomi 2008, 14).

Osallistaminen kaavoituksessa tarkoittaa ”niitä toimenpiteitä, joita edellytetään kaavoittajalta osallistumisen edistämiseksi. Kaavoittaja osallistaa muita kaavaprosessin toimijoita tarjoamalla heille viralliset osallistumiskanavat.” (Roininen & Horelli & Wallin 2003, 16) ”Osallistaminen voi toteutua kaavoitusprosessissa eriasteisesti ainakin seuraavalla tavalla: 1) osallistaminen toteutetaan tiedottamalla osallisille kaavotuksesta, 2) osallistaminen tapahtuu kokoamalla tietoa osallisten mielipiteistä kaavoitusprosessin aikana (kuuleminen), 3) osallistaminen suoritetaan aktiivisena monitahoisena vuorovaikutuksena useiden toimijoiden kesken (kumppanuus).” (Syrjänen 2005, 11)

Osallisuus

Osallisuus voidaan tulkita eri tavoin. Osallisuudella voidaan tarkoittaa 1) ihmisen mukanaolon tunnetta, mm. omassa yhteisössään ja yhteiskunnassa, kun hän toimii ja vaikuttaa. Osallisuudella voidaan tarkoittaa 2) jotakin, mikä on vahvasti kokemuksellista ja jaettava kokemusta tai jäsenyyden tunnetta yhteisössä ja mahdollisuutta olla rakentavasti mukana yhteisöllisissä prosesseissa. Osallisuudella voidaan tarkoittaa 3) omakohtaisesta sitoumuksesta nousevaa vaikuttamista asioihin ja vastuuta seurauksista. (Harju 10.12.2004 a)

Osallisuus on laajempi käsite kuin osallistuminen, eikä osallisuus edellytä osallistumista. Osallisuus voi muuttua aktiiviseksi toiminnaksi ja vaikuttamiseksi, kun siihen on riittävät edellytykset. Sisäasiainministeriön osallisuushankkeessa 1997-2002 osallisuus jaetaan tieto-, suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimintaosallisuuteen. **Tieto-osallisuus** on kuntalaisen oikeutta saada tietoa ja tuottaa tietoa osallistumista varten, esimerkiksi kunnan tiedottaminen ja asukkaiden kuuleminen ja mielipidetiedustelut. Se on pohja muulle osallistumiselle. **Suunnitteluosallisuus** on kunnan hallinnon ja asukkaiden välistä asioiden valmisteluun liittyvää vuorovaikutusta, esimerkiksi kaavakokoukset, yhteistyöryhmät. **Päätöksenteko-osallisuus** on osa varsinaista asian ratkaisua. Siinä kuntalainen osallistuu suoraan päätöksentekoon, esimerkiksi omaa asuinaluea koskeviin päätöksiin. **Toimintaosallisuus** on syvällisintä suoraa osallistumista. Se on asukkaiden omaa toimintaa elinympäristössään, esimerkiksi ympäristön kunnostus ja ylläpito tai palveluiden tuottaminen talkoovoimin, asukkaiden kohtaamispaikat ja työpajat. (Valtioneuvosto 2002) Lasten osallisuushankkeessa 2006-2007 on edellä mainittuja osallisuuksia täydennetty **ideointiosallisuudella** ja **arviointiosallisuudella** (Piironen 2007).

Osallisuus kaavoituksessa on paikallista, tiettyyn kaavaprosessiin sidottua aktiivista osallistumista. Kaavaprosessin eri vaiheissa osallisuuden luonne vaihtelee, mukana on kaikkia edellä mainittuja osallisuuden muotoja paitsi päätöksenteko-osallisuutta ja toiminta-osallisuutta.

Vuorovaikutus

”Vuorovaikutus on prosessi, jossa vähintään kaksi viestijää pyrkii verbaalisia tai nonverbaalisia merkkijärjestelmiä käyttäen ilmaisemaan ja välittämään omia merkityksiään sekä tulkitsemaan ja reagoimaan toistensa verbaalisiin ja nonverbaalisiin viesteihin jossain sosiaalisessa kontekstissa. Vuorovaikutuksessa sekä ”lähetetään” sanomia että reagoidaan niihin. Tästä reagoimisesta käytetään käsitettä palaute.” (Viestintätieteiden yliopistoverkko 21.12.2005, 30)

Sosiaalinen vuorovaikutus voi olla eritasoista, joko I) tilanteessaoloa, II) sosiaalista vuorovaikuttamista, III) peliä, IV) yhteistyötä tai V) yhteistoimintaa. **Tilanteessaolo** kuvaa suhdetta, jossa toinen osapuoli tai molemmat ovat vain puolittain mukana asiassa. **Sosiaalinen vaikuttaminen** on tilanne, jossa toinen on hallitseva, käyttää valtaa toista kohtaan. Tällöin vuorovaikutusta leimaa yksisuuntaisuus. Tällainen vuorovaikutustilanne syntyy esimerkiksi silloin, kun toisen mielipide jätetään kokonaan huomaamatta tai ryhmän jäseniltä kysytään vain muodollisesti mielipidettä. **Pelisuhte** edellyttää, että vuorovaikutuksen osapuolilla on jokin yhteinen tavoite, mutta se ei edellytä yhteistyötä. Esimerkiksi joukkuepelissä tehdään yhteistyötä vain oman joukkueen kanssa. Vastapuoli on kilpailija, jonka menestys ei kiinnosta. Peli voi olla myös yksipuolista, jos toinen osapuoli pelaa tilannetta omaksi eduksi, mutta toinen uskoo suhteen luottamuksellisuuteen. **Yhteistyö** on toimintaa, jossa osapuolilla on yhteinen päämäärä, jonka

saavuttamiseksi tarvitaan työnjakoa ja yhteistä ymmärrystä sekä tehdään yhdessä erilaisia sopimuksia tai suunnitelmia yhdessä määriteltujen tavoitteiden suuntaisesti. **Yhteistoiminta** edellyttää yhteistä päämäärää ja sen yhteistä tiedostamista ja sitoutumista siihen. Se edellyttää yhteistä vastuuta ja jaettuja tehtäviä. Toiminta perustuu luottamukseen. Ei tarvita kontrollia tavoitteisiin pääsemiseksi. Yhteistoiminnassa osapuolet ovat läheisessä suhteessa, joten konfliktitkin ovat mahdollisia. Dialoginen vuorovaikutussuhde onnistuu parhaiten yhteistoiminnallisessa suhteessa. (Mönkkönen 2007, 109-124)

Sosiaalisen vuorovaikutuksen tasot (Mönkkönen 2007, 110)

Toisen olemassaolon tiedostaminen samassa tilassa	Toinen kohteena Yksisuuntaisuus Valta	Eriävät intressit Oman edun tavoittelu Kilpailu	Yhteinen tavoite Työnjako Sopimus	Luottamus ”Vaikuttaminen”
		III Peli		IV Yhteistyö
I Tilanteessaolo	II Sosiaalinen vaikuttaminen			

Vuorovaikutus kaavoituksessa tarkoittaa ” kaavoituksen sisäl- löstä, vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä käytävää keskustelua suunnitteluprosessin alusta lukien kaikkien niiden osa- puolten kesken, joita asia koskee. Vuorovaikutus siis liittyy kom- munikaatioon eli tiedon ja viestin lähettämiseen ja vastaanottami- seen tai vaikuttamiseen muulla tavoin. Vuorovaikutteiseen suunnit- teluun kuuluu tasavertainen mahdollisuus osallistua, tuoda esiin erilaisia näkemyksiä ja mielipiteitä sekä muodostaa keskustelemalla yhteinen käsitys suunnitteluongelmasta ja sen ratkaisuvaihtoe- doista.” (Lampinen ym. 2003, 13)

”Tavoitteena on luoda sekä yksilöiden että eri ryhmien arvojen, pyrkimysten ja intressien mukaista ympäristöä, ja näin vaikuttaa elinympäristön laatuun.” (Syrjänen 2005, 11)

3 YHDYSKUNTASUUNNITTELUN TEORIAT JA VUOROVAIKUTUS

Suunnitteluajattelu on kehittynyt vähitellen yhteiskunnan kehittymisen myötä. Suunnittelija-käsite muotoutui 1920-luvulla. Yhdyskuntasuunnittelun teorioita alettiin kehittää 1900-luvulla, voimakkaimmin 1950- ja 1960-luvuilla. Rationaalisesta suunnittelusta on siirrytty vähitellen kommunikatiivisen suunnittelun suuntaan. Kommunikatiivisuuteen nojaavia lähestymistapoja on etsitty 1970-luvulta lähtien. Suunnitteluympäristön muutokset 1980- ja 1990-luvuilla johtivat ns. kommunikatiiviseen käänteeseen.

Suunnitteluajattelun kehityksessä on ollut neljä keskeistä suunnitteluteoriaa: rationaalis-kokonaisvaltainen suunnittelu (rational-comprehensive planning), asianajosuunnittelu (advocacy planning), inkrementalismi (incrementalism) ja kommunikatiivinen suunnittelu (communicative planning). Näiden suunnitteluteorioiden kautta voidaan peilata osallistumisen ja vuorovaikutuksen kehitystä.

3.1 Rationaalis-kokonaisvaltainen suunnittelu

Rationalismissa ajatellaan, että ihminen pystyy järjellään hallitsemaan ja analysoimaan toimintaansa, kehitystä ja tulevaisuutta. Kaiken toiminnan perusta on tieteellinen tieto. Taustalla on valistuksen perintö: demokratia, usko järkeen ja lineaarinen aikakäsitys. Uskotaan, että suunnittelu tuo yhteisten asioiden hoitamiseen ja poliittiseen keskusteluun tieteellistä ja jalostettua tietoa. Rationaalisuudesta tuli ideologia, jonka tehtävänä oli luoda uusi ja parempi maailma. (Sotarauta 1996, 51 ja 133)

Kaupunkisuunnittelu tukeutuu luonnontieteisiin ja uuteen tekniikkaan perustuvaan asiantuntijatietoon, faktoihin ja normeihin. Suunnittelu keskittyy ihmisten fyysisten elinolojen parantamiseen. Selvietyksissä ja tieteellisissä analyyseissä keskitytään määrällisiin tekijöihin, esimerkiksi väestön, palveluiden ja liikenteen mitoitukseen. Yhdyskuntien kehitystä ennustetaan pitkälle tulevaisuuteen. (Mäntysalo 2007, 70-73)

Suunnitteluun tuodaan uusi käsite, yleinen etu, joka tarkoittaa oikeudenmukaisuutta, yhteistä hyvää ja tasapuolisuutta suunnitteluratkaisuissa. Se merkitsee tieteellisin keinoin määriteltyä tasavertaisuutta esimerkiksi auringonvalon saannissa, palveluiden saavutettavuudessa ja maanomistajien kohtelussa. Yleisestä edusta tulee keskeinen suunnittelua ohjaava periaate. (Mäntysalo 2007, 73)

Suunnittelija toimii ulkopuolisena, neutraalina yhdyskunnan elämän ja kehityksen tarkkailijana ja ohjailijana. Suunnittelijalla on julkisen

virka-aseman tuoma auktoriteetti ja oikeudelliset velvoitteet, ja hän nojaa tieteellisiin analyysiin ja faktoihin. (Mäntysalo 2007, 71) Esimerkiksi Otto-I Meurman korostaa kirjassaan ”Asemakaavaoppi” arkkitehtien ja insinöörien ammattitaitoa, vastuuntuntoa ja arvostelukykyä, koska he vastaavat yhdyskuntien suunnittelusta. Hyvään suunnitteluratkaisuun päästään ahkeran kokeilevan suunnittelun avulla. (Meurman 1947, 14-16)

Suunnitteluratkaisut tehdään keskitetyssä ja hierarkisessa päätöksentekojärjestelmässä. Kansalaisia edustavat poliittiset päätöksentekijät asettavat arvojensa mukaiset tavoitteet. Suunnittelun ja suunnittelijoiden tehtävänä on sopivien keinojen valinta tieteellisen metodin avulla. Ei tarvita asukkaiden tai muiden ulkopuolisten osallistumista, koska suunnittelija uskoo tietävänsä paremmin kuin asukkaat, mikä on objektiivisesti hyvä yhteiskunta ja ympäristö. Uskotaan, että arvoista johdetut tavoitteet ja tieteellinen päättely varmistavat hallitun kehityksen. (Mäntysalo 2007, 73; Sotarauta 1996, 51-52)

Kritiikkiä rationaalis-kokonaisvaltaista suunnittelua kohtaan

USA:lainen Charles E. Lindblom väitti vuonna 1959, että julkishallinnon suunnittelijat eivät hallitse suunnittelutehtäviin liittyvää tietoa, ja heillä ei ole aikaa eikä resursseja laatia riittävän kattavia selvityksiä. Suunnittelijat tekevät suunnitteluratkaisuja, jotka perustuvat puutteellisiin tietoihin lähtökohdista, tavoitteiden perusteista, suunnitelman toteutettavuudesta ja vaikutuksista. (Mäntysalo 2007, 79) Samansuuntaista kritiikkiä esittivät myös Simon ja March vuonna 1964. He väittivät, että päätöksentekijöiden on vaikea saada kokonaiskuvaa suunnittelun kohteesta, koska he kohtaavat ilkeitä ongelmia. Itse suunnitteluongelmat ovat moniselitteisiä ja huonosti määriteltyjä, tieto nykytilasta, on-

gelman taustoista, ehdotetuista vaihtoehtoista ja niiden seurauksista on epätäydellistä, tieto arvopohjasta, preferensseistä ja intresseistä on epätäydellistä, ja lisäksi aika, kyvyt ja resurssit ovat rajalliset. (Sotarauta 1996, 140)

Kritiikkiä on synnyttänyt se, että suunnittelun kohteena on keskiarvoihminen, ja että suunnittelu keskittyy määrällisiin tekijöihin ja eri toimintojen erotteluun. Samalla unohdetaan, että ihmisyyteen kuuluu sosio-kulttuurinen ulottuvuus, mikä näkyy historiallisissa kaupungeissa, joissa elinvoimaisuutta synnyttää toimintojen sekoittuminen ja alueiden väliset moninaiset yhteydet. (Mäntysalo 2007, 74-75)

Näkemykset suunnittelun objektiivisista arvoista ja yleisestä edusta kohtasivat kritiikkiä 1960-luvulta lähtien. USA:lainen Paul Davidoff kritisoi yleinen etu -käsitettä. Hänen mukaansa moniarvoisessa yhteiskunnassa, joka koostuu eri intressiryhmistä, on kyseenalaista määritellä yleistä etua. (Mäntysalo 2007, 74)

3.2 Asianajosuunnittelu

Kun suunnittelua pyrittiin demokratisoimaan 1960-luvulla, syntyi asianajosuunnittelun käsite. Davidoff esitti 1965 artikkelissaan ”Advocacy and pluralism in planning”, että moniarvoisen yhteiskunnan tulee heijastua myös moniarvoisena suunnitteluna. Suunnittelu on erilaisten intressien näyttämö. Hän esitti, että suunnittelijoiden tulee tuoda esiin ja edistää niitä arvoja ja käsityksiä hyvästä elämästä, joihin he uskovat ja, joiden pohjalta he tekevät suunnitteluratkaisuja.

Näin saadaan eri arvoperustoille perustuvia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Samalla suunnittelijoista tulee poliittisia toimijoita. Hän kyseenalaisti yleisen edun ja julkisen hallinnon suunnittelijoiden kyvyn tuottaa vaihtoehtoisia ratkaisuja. Hän esitti, että esimerkiksi jonkin erityisryhmän tai asuinalueen etuja ajava suunnittelija voi esittää vaihtoehtoisen maankäyttösuunnitelman julkisen hallinnon suunnitelman rinnalle. Tämä tuo suunnitteluun eri arvoille perustuvaa asiantuntijuutta ja muita intressitahoja edustavia näkemyksiä julkisen hallinnon edustaman yleisen edun rinnalle. Myös päätöksentekijät saavat päätettäväkseen moniarvoisia suunnitelmia. Ensimmäisen kerran suunnitteluun voi osallistua muutkin kuin julkisen hallinnon suunnittelijat. (Mäntysalo 2007, 71 ja 76-77; Staffans 2004, 65-66)

Kritiikkiä asianajosuunnittelua kohtaan

Eri intressien vastakkainasettelu johtaa helposti poliittiseen valtataisteluun. USA:lainen Ronald Schön kysyy 1983 julkaistussa kirjassaan, kenen etua suunnittelija todella ajaa, koska suunnittelijan on vaikea sovittaa yhteen omat erityistietonsa taustaryhmänsä tietojen ja tavoitteiden kanssa. Suunnittelun kieli omine merkityksineen ja eettisine päämäärineen vaikeuttaa suunnittelua. Kansalaisten on usein vaikea ymmärtää suunnittelun kieltä, ja päinvastoin kansalaisten näkemyksiä ja tavoitteita on usein vaikea kääntää suunnittelun kielelle. (Mäntysalo 2007, 78)

3.3 Inkrementalismi

Palaamme uudelleen Lindblomiin, joka oli kritisoinut rationaalis-konaisvaltaista suunnittelua liiasta ideaalisuudesta. Lindblomin mukaan suunnitteluun sisältyy aina epävarmuutta, koska suunnittelun ongelmat ovat kompleksisia ja resurssit riittämättömiä. Sen sijaan, että suunnittelussa pyritään mahdollisimman objektiiviseen ja kattavaan tietoon, hän halusi kehittää suunnittelua realistisempaan suuntaan. (Mäntysalo 2007, 80)

Lindblom esitti 1965 inkrementalistisen neuvottelusuunnittelun mallin, ”partisan mutual adjustment”. Mallin ydin on intressien yhteensovittaminen neuvottelujen ja kompromissien avulla. Ongelmia ratkotaan vähitellen, lisäyksin, pienin askelin edeten, koska näin on helpompaa tehdä päätöksiä. Malliin sisältyy kolme pääkohtaa. 1) Suunnittelussa tulee keskittyä vain lyhyen tähtäimen suunnitteluun, koska epävarmuus kasvaa aikavälin kasvaessa. 2) Suunnittelussa tulee käyttää hyväksi kokemustietoa eri suunnittelutehtävien hallinnasta ja hyväksi koettuja suunnittelun ja päätöksenteon käytäntöjä ja politiikkoja. Näin toimien rajalliset resurssit voidaan suunnata sellaisiin asioihin ja ilmiöihin, joista ei ole aiempaa kokemusta ja käytäntöjä. 3) Suunnittelun tietopohjaa tulee laajentaa ottamalla eri intressiryhmiä mukaan suunnitteluprosessiin. Erilaiset intressiryhmät täydentävät tietopohjaa ja monipuolistavat arvopohjaa. (Mäntysalo 2007, 80-81)

Inkrementalismien tavoitteena on, että eri intressiryhmät tuovat omat etunsa panoksiksi suunnittelun pelikentälle. Intressiryhmät valvovat vain omia etujaan. Suunnittelu on kaupankäyntiä ja kompromissien

hakua intressien välillä. Hyvä suunnitteluratkaisu saadaan aikaan neuvottelemalla ja tekemällä myönnytyksiä ilman, että tavoitellaan kokonaisuuden hallintaa. Suunnitteluratkaisuun päästään ilman yhteisiä arvoja. Lopputulos on mahdollisimman monen osapuolen etujen summa. Ideaalinen suunnittelun lopputulos on win-win- tilanne, jossa mahdollisimman monen osapuolen olot paranevat eikä minkään huonone. Mahdollisimman monen osapuolen yhteinen etu korvaa yleisen edun. Vähemmistöön jääneelle ryhmälle voidaan antaa hyvitystä seuraavassa suunnittelutilanteessa. (Mäntysalon 2007, 81-82; Sotarauta 1996, 143-145) Suunnittelijan tehtävänä on toimia suunnittelunäkökulman edustajana ja neuvottelijana.

Kritiikkiä inkrementalismia kohtaan

Inkrementalismia on kritisoitu 1960-luvulta lähtien siitä, että eri tahot eivät pääse tasapuolisesti mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Kritiikkiä ovat esittäneet mm. USA:lainen Camille Cates ja norjalainen Tore Sager. Inkrementalismi suosii hyvin järjestäytyneitä ja vaikutusvaltaisia ryhmiä. Suunnittelu määrittyy näiden ryhmien välisenä pelinä. Suunnitteluratkaisut heijastavat voimakkaiden ryhmien arvoja ja yhteinen etu tarkoittaakin vain suunnittelupelin osanottajiksi valikoituneiden etua. Jotta kompromissiin päästäisiin, joutuvat mukana olevat osapuolet tinkimään tavoitteistaan. Inkrementalistinen neuvottelusuunnittelu ei luo edellytyksiä uudentilaisille näkökulmille ja synteeseille. Se ei mahdollista eri intressiryhmien tavoitteiden yhdistämistä ja sen pohjalta syntyvää ratkaisua. Suunnittelu ja päätöksenteko ovat strategista toimintaa. Todellisuudessa lopputulos onkin lose-lose-peli. (Mäntysalo 2007, 83-84) Tore Sager kritisoi 1994 erityisesti suunnittelukommunikaation rajoittuneisuutta. Tärkeintä on saada aikaan päätöksiä, mutta niiden laadulla ei ole merkitystä. Jokaiselle ryhmälle on tärkeää saada omalta kannalta kannattava ratkaisu, joka perustuu kaupan-

käyntiin ja kompromisseihin eri intressien välillä ilman, että edes pyritäisiin vuoropuheluun. Inkrementalismi ei pysty takaamaan reilua peliä. (Mäntysalo 2007, 82-84; Sotarauta 1996, 143-144)

3.4 Kommunikatiivinen suunnittelu

Taustalla epävarmuuden ja epäselvyyden ongelma

Suunnitteluun liittyvä epävarmuus ja epäselvyys kasvoivat 1980- ja 1990-luvuilla, ja asianajosuunnittelu ja inkrementalismi eivät pystyneet käsittelemään näitä suunnitteluongelmia. USA:lainen John Forster on 1993 analysoinut epävarmuuden ja epäselvyyden käsitteitä. Epävarmuus liittyy ensisijassa asiantuntijasuunnittelun tiedolliseen sisältöön. Suunnittelijan tiedot päätöksentekoon vaikuttavista tekijöistä ja tulevista vaikutuksista ovat aina rajallisia. On vaikea arvioida, millainen tieto on riittävää määrällisesti ja laadullisesti, jotta yhteiskuntakehitystä voidaan suunnittelulla hallita vai voidaanko sitä lainkaan hallita? Tiedollisten puutteiden ohella riittämättömät resurssit ja koordinoitavuusvaikeudet lisäävät suunnitteluun liittyvää epävarmuutta. Toinen keskeinen suunnitteluongelma, epäselvyys liittyy itse suunnittelutoimintaan ja päätöksentekoon. Toisin sanoen epäselvyys liittyy arvojen ja intressien konfliktiin. Tätä voidaan nimittää poliittiseksi epäselvyydeksi. On epäselvää, mikä on suunnitteluongelma ja millä oikeutuksella? On epäselvää, ovatko suunnitteluratkaisut oikeutettuja ja millä perusteella? Suunnittelijan on pystyttävä erottamaan tietoon ja toimintaedellytyksiin liittyvät epävarmuustekijät poliittiseen epäselvyyteen liittyvistä tekijöistä. Tiedolliset ongelmat tu-

lee ratkaista tiedollisilla keinoilla, ja poliittiset ongelmat tulee ratkaista poliittisilla keinoilla. (Mäntysalo 2007, 86-87; Sotara 1996)

Aikaisemmat suunnitteluteoriat – asianajosuunnittelu ja inkrementalismi – eivät ole pystyneet ratkaisemaan poliittisen epäselvyyden ongelmia sen omilla keinoilla, vaan ne ovat lähestyneet poliittista epäselvyyttä tiedollisen epävarmuuden näkökulmasta. Näissä suunnitteluteorioissa eri intressiryhmät nähdään vastakkaisina, ja vastapuolta lähestytään epävarmuuden ja kontrollin ongelmana, koska vastapuolten strategisista aikoimuksista ei tiedetä riittävästi. Näin politiikasta tulee valtapeliä, poliittisten hyödykkeiden jakosopimuksia ja vaihtokauppaa. Tämän välttämiseksi tarvitaan toisenlaista toimintatapaa poliittisen epäselvyyden ongelmien ratkaisemiseksi. (Mäntysalo 2007, 86)

Kommunikatiivisen suunnittelun alkuaskeleita, transaktiivinen suunnittelu

USA:lainen John Friedmann on kritisoinut hierarkista asiantuntijatietoon perustuvaa suunnittelua jo 1960-luvulta lähtien. Friedmann julkaisi 1973 transaktiivisen suunnittelun teorian, jossa tavoitteena on lähentää suunnittelijan ja asiakkaan välistä suhdetta. Hän uskoo, että kommunikaatio lisää ymmärrystä ihmisten välillä ja suunnittelu tarvitsee vuoropuhelua ja ihmisten läsnäoloa, jotta tieto muuttuu toiminnaksi. Erilaisten tietojen – suunnittelijan asiantuntijatiedon ja asiakkaan kokemustiedon – yhdistämisessä syntyy uutta tietoa. Erilaisten ihmisten ja erilaisten intressien kohtaamisessa, vuoropuhelussa syntyy oppimista. Vuoropuhelussa tulee olla mukana sekä elävä inhimillinen puoli että asiakeskeinen puoli. Vuoropuhelu edellyttää 1) toisen henkilön toiseuden hyväksymistä, 2) ajattelun, moraalien, tunteen ja empatian yhdistävää autenttista toimintaa, 3) konfliktien hyväksymistä, 4) eri muodoin ilmaistua kommunikaatiota, 5) jaettua etua ja sitoutu-

mista, 6) molemminpuolista suhdetta ja velvoitteita, ja että 7) vuoropuhelu tapahtuu tässä ja nyt. Friedmann puhuu vuoropuheluun perustuvasta oppivasta yhteiskunnasta. Hän korostaa alhaalta ylöspäin rakentuvan kansalaisyhteiskunnan mallia, jossa hierarkian sijaan ongelmat ratkaistaan solumaisissa ryhmissä. Hän korostaa lähiympäristön ja naapurien merkitystä sosiaalisen hyvinvoinnin perustana. (Staffans 2004, 62-65) Suunnittelijan tulee toimia suunnitteluprosessin aikana esille tuotujen näkökulmien organisaattorina (Manninen 2002, 52).

3.4.1 Kommunikatiivinen suunnittelu, tavoitteena konsensus

Habermasin kommunikatiivinen rationaalisuus

Suunnitteluongelmiin liittyvän poliittisen epäselvyyden ratkaisemiseksi sekä kritiikkinä kommunikoimatonta ja välineellistä rationaalisuutta kohtaan saksalainen yhteiskuntateoreetikko Jürgen Habermas kehitti 1980-luvulla kommunikatiivisen rationaalisuuden teorian. Tavoitteena oli päästä pois intressien välisestä kilpailusta ja saavuttaa oikeudenmukaisuus ja demokratia suunnittelussa ja päätöksenteossa. Teorian johtoajatus on, että eri osapuolet pyrkivät konsensukseen eli yhteisymmärrykseen tavoitteista. Nämä tavoitteet pyritään saavuttamaan keskinäisen vuoropuhelun kautta ilman painostusta ja kaupankäyntiä intressien välillä. Kommunikatiivinen rationaalisuus on vastakohta itsekkäälle, hyödyn maksimoivalle rationaalisuudelle. (Habermas 1987; Knagas 1987; Mäntysalo 2007, 87-90)

Habermasin mukaan yhteiskunta rakentuu systeemistä ja elämismailmasta, jotka ovat dialektisessa suhteessa toisiinsa. ”Elämismailma on painostuksesta vapaan kommunikoinnin tila, jossa ihmiset konsensusta tavoitellen luovat ja uusintavat kulttuuriaan ja sosiaalisia suhteitaan. Systeemillä puolestaan tarkoitetaan rahan ja vallan medioiden ohjaamaa kommunikointia, jossa käskyvalta- ja taloudelliset riippuvuussuhteet määrittävät valintoja. Systeemi luonnehtii julkisten byrokratioiden ja yritysten toimintaa. Rahan ja vallan medioiden välityksellä tapahtuva poliittinen toiminta saa muodon strategisena toimintana, joka orientoituu oman menestymisen tavoitteluun ja jossa kanssaihmisää kohdellaan tämän tavoitteen välikappaleina. Elämismailmallinen poliittinen toiminta sen sijaan organisoituu konsensuksen tavoittelun kautta. Systeemin dominoidessa elämismailmaa tällainen toiminnan organisoituminen on korvautunut rahan ja vallan kontrolli- ja vaihtosuhtein tapahtuvalla toiminnan koordinoinnilla. Poliittinen ja taloudellinen kontrolli sekä kaupankäynti poliittisilla ja taloudellisilla hyödykkeillä sanelevat päätöksenteon logiikan eikä konsensusta arvoista ja tavoitteista tarvita.” (Mäntysalo 2007, 87-88) Habermasin mukaan elämismailma on yhteiskunnan kielellisen ja kulttuurisen elinvoimaisuuden ja sosiaalisen yhtenäisyyden perusta. Systeemikin tarvitsee elämismailmaa ja myös poliittinen toiminta saa oikeutuksensa elämismailmasta. (Mäntysalo 2007, 88)

Habermas uskoo, että ihmisillä on yhteinen elämismailma – ”jaettu yhteisten arvojen, normien ja uskomusten, kulttuurisen tiedon toteuttamistapojen ja käyttäytymiskoodien horisontti” – siitä huolimatta, että ihmisillä on erilaisia näkemyksiä ja tavoitteita. Yhteinen elämismailma on perusta, johon myös suunnittelukommunikaatiossa nojaututaan. Habermas uskoo, että kommunikaation kautta löytyy yhteinen etu ja saavutetaan konsensus suunnitteluprosessin aikana. Suunnittelukommunikaatiossa pyritään konsensukseen argumentoivan puheen

avulla. Tämä edellyttää ideaalia puhetilannetta. Ideaalissa puhetilanteessa väittämät ovat tosia, aiottu toiminta on oikeellista suhteessa normatiiviseen kontekstiin, ja omat pyrkimykset ilmaistaan totuudellisesti. (Habermas 1987; Kangas 1987; Mäntysalo 2007, 89)

Suunnittelukeskusteluissa tärkeää on argumentointi. Argumentoinnissa on merkittävää itse argumentin sisältö, ei argumentoijan asema organisaatiossa tai taloudelliset resurssit. Kun argumentointilanteessa esitämme väitteitä ja vaatimuksia, samalla paljastamme niiden taustalla olevat arvot ja merkitykset ja vetoamme niihin. (Habermas 1987; Kangas 1987; Mäntysalo 2007, 89-90) Kommunikaatiossa korostuu suora osallistuminen.

Kritiikkiä Habermasin kommunikatiivista rationaalisuutta kohtaan

Kommunikatiivista rationaalisuutta on pidetty liian idealistisena. Se on kaukana käytännön suunnittelutilanteista. Käytännössä ideaali puhetilanne ei koskaan täysin toteudu, koska kommunikoinnin olosuhteet pysyvät aina epätäydellisinä. Kommunikatiivinen rationaalisuus on tavoittamaton ideaalitila kuten kokonaisvaltainen rationaalisuuskin. (Mäntysalo 2007, 89) Vallitsevat rakenteet ja ajan puute rajoittavat uusien kommunikaatiomuotojen etsimistä ja syntymistä. Konfliktitilanteet häiritsevät ja estävät kommunikatiivisuutta. Konsensuksen tavoitetta pidetään epärealistisena. Teoria ei ota huomioon yksilöllisiä eroavuuksia, vaan olettaa kaikilla olevan yhteisen arvo- ja tietopohjan. Useat tutkijat epäilevät, onko enää yhteistä elämismailmaa olemassakaan. Jos yhteinen elämismailma puuttuu, ei epäselvyydestä johtuvia suunnitteluongelmia pystytä ratkaisemaan kommunikatiivisen rationaalisuuden avulla. (Mäntysalo 2007, 90-93; Sotarauta 1996, 149-155)

Monenlaiset vallan muodot murtavat kommunikatiivista rationaalisuutta. Ranskalaisen yhteiskuntakriitikon Michel Foucaultin mukaan valtaa ei voida erottaa ihmisen psyykkisestä, sosiaalisesta ja kulttuurisesta olemuksesta ulkopuoliseksi, hallinnon ja rahan ominaisuudeksi. Valta on ruumiillista. Siitä ei voi irtautua keskustelutilanteissa. Valta rakentaa ja ohjaa sisältä käsin toimintaa, havaintoja ja käsityksiä. Tanskalainen Bent Flyvbjerg kritisoi suunnittelun rationaalisuus-käsitettä. Hänen mukaansa kommunikatiiviseen rationaalisuuteen sisältyy kätkeytyä valtaa, koska tosiasiallisesti ratkaisut syntyvät valtakäytön seurauksena keskeisten intressien ehdoilla. Epäjohdonmukaisia päätöksiä muotoillaan jälkepäin, jotta päätökset näyttäisivät rationaalisilta. Kommunikatiivista rationaalisuutta on kritisoitu siitä, että se jättää ulkopuolelle elämismailmaan kuulumattoman taloudellinen intressin. Kulttuuriset ja sosiaaliset näkökohdat hallitsevat taloudellisten ja poliittisten näkökantojen kustannuksella. Kritiikkiä kohdistuu argumentoinnin pakkoon, joka antaa valtaa taitaville puhujille ja vaikeasti argumentoitavat arvot kuten kauneus jäävät keskustelun ulkopuolelle ja avautuvat vain harvoille. On myös kritisoitu sitä, että teoria korostaa liikaa osallistuvaa, suoraa demokratiaa ja jättää syrjään edustuksellisen demokratian. (Mäntysalo 2007, 90-93; Sotarauta 1996, 149-155)

3.4.2 Kommunikatiivinen suunnittelu, tavoitteena konfliktien hallinta

Suunnittelu on yhteinen ymmärrysprosessi

Forester esitti 1989 ilmestyneessä kirjassaan oman suunnittelumallinsa demokratian edistämiseksi suunnittelussa. Hän näkee, että suunnittelu on yhteinen ymmärrysprosessi, ”designing as making sense together”, suunnittelu on maailman rakentamista. Suunnittelutietoa arvoista, olosuhteista, syistä ja seurauksista luodaan jatkuvasti käytännön keskusteluissa suunnittelun osapuolten kanssa. Suunnittelun osapuolet tuovat keskusteluun omat kokemuksensa ja arvonsa, kulttuuriset ja tekniset tietonsa. Keskustelut auttavat todellisuuden ymmärtämistä. Koska ei ole mahdollista kerätä kaikkea tietoa, suunnittelussa tulee edistää vuorovaikutusta, etsiä osapuolten intressien yhtymäkohtia ja hyväksyttäviä keinoja niiden saavuttamiseksi.

Foresterin mukaan suunnittelu on toivon järjestämistä. Millainen ympäristömme voisi olla, miten voisimme elää, mikä voisi olla paremmin? Suunnittelu on yhteisön mielikuvituksen kehittämistä ja huomion suuntaamista keskeisiin asiakohtiin. Suunnittelija samanaikaisesti organisoii sosiaalisia tilanteita ja käsittelee suunnittelukysymyksiä. Suunnittelija luo uusia mahdollisuuksia ja muokkaa huomiota, toimii prosessin suuntaajana ja asioiden esiintuojana. Suunnittelijan toiminta vaikuttaa keskeisesti siihen, miten prosessi onnistuu. Tavoitteena on saada ihmiset ymmärtämään toisiaan, jotta he voivat tehdä päätöksiä. Ristiriitatilanteissa käytetään neuvottelevaa

sovittelua, jossa yritetään luoda vaihtoehtoja, jotka osapuolet voivat hyväksyä. (Ilmonen & Peltonen 2004; Mäntysalo 2007, 94-96; Sotarauta 1996, 294)

Riittävä konsensus

Brittiläisen suunnitteluteoreetikon Patsy Healeyn käsityksen mukaan täydelliseen konsensukseen kommunikatiivisissa suunnitteluprosesseissa on mahdotonta päästä, koska ihmisten maailmankatsomukset eroavat toisistaan, heidän kielensä ja tapansa ovat toisilleen vieraita, he toimivat erilaisissa merkitysjärjestelmissä. Healey ehdottaa, että hyväksytään erilaiset tavat nähdä asioita, hyväksytään yhteiskunnan moniarvoisuus, ”desingning as making sense together while living differently.” Kyse on siitä, miten elämämme yhdessä, mutta eri tavoin.

Vaikka ihmisillä ei ole yhteistä elämismaailmaa, voidaan Healeyn mukaan päästä erilaisten kulttuuristen, sosiaalisten ja subjektiivisten kokemusten kautta jonkinlaiseen yhteiseen tavoitteeseen ja sopia suunnittelun sisällöstä ja menettelytavoista ja päästä eri intressejä yhteen sovittavaan ratkaisuun ilman, että intressien taustalla olevat merkitysjärjestelmät sulautuisivat yhteen. (Mäntysalo 2007, 96-99) Esimerkiksi toimivan liikennesuunnittelun ja viihtyisän asuinaluesuunnittelun tavoitteet voidaan sovittaa yhteen, vaikka eri osapuolten merkitysjärjestelmät ja intressit ovat erilaiset.

Healeyn mukaan pysyvän ja syvällisen konsensuksen sijaan tulisi tavoitella tapauskohtaisesti riittävää konsensusta vuoropuhelun avulla. Jokainen suunnittelutehtävä on rakennettava sen omista lähtökohdista, joita määrittävät erilaiset merkitysjärjestelmät ja osapuolten erilaiset intressit. Suunnittelun tavoitteena tulee olla sopivien keinojen etsiminen erilaisten näkemysten ymmärtämiseksi ja hyväksymiseksi. Suunnittelukeskusteluissa tulee aina pyrkiä riittävään konsensukseen, jotta

suunnitteluratkaisuista voidaan sopia laillisin keinoin. Samalla tulee kuitenkin tiedostaa ne asiat, joista ei päästä konsensukseen. Konsensukseen tulee aina pyrkiä, mutta konfliktitilanteitakaan ei pidä pelätä. (Mäntysalo 2007, 96-99)

Konfliktikin pitää hyväksyä

Tästä seuraa kysymys, miten konflikteja käsitellään ja ratkaistaan? Jo Lindblom oli 1959 tunnistanut intressien yhteensovittamisen ongelman: Jos yksimielisyyttä tavoitteista ei saavuteta, ei voida perustella yhtä oikeaa valintaa (Mäntysalo 2007, 100).

Brittiläisen suunnitteluteoreetikko Jean Hillier kannattaa agonistista näkemystä, jossa tunnustetaan, että voimakkaitakaan erimielisyyksiä ei voida välttää, koska ne ovat osa demokraattista politiikkaa. Konflikteja syntyy, kun erilaiset arvostukset, asenteet, uskomukset ja niihin pohjautuvat intressit kohtaavat. Erimielisyyksiä ei kuitenkaan pidä jättää käsittelemättä. Keskinäisen kunnioituksen vallitessa voi erimielisyyksistä huolimatta syntyä demokraattisia päätöksiä, jotka perustuvat osittaiseen konsensukseen ja sisältävät myös ratkaisemattomia, esimerkiksi eri merkitysjärjestelmistä johtuvia ristiriitoja. (Mäntysalo 2007, 101-102)

Healey edellyttää, että konfliktitilanteessa tulee löytää jonkinasteinen keskinäinen ymmärrys eri osapuolten pyrkimyksistä. Tämä on edellytys sille, että suunnittelutehtävää voidaan tulkita uudelleen ja ongelmiin voidaan etsiä ratkaisuja luovasti. Tilanteen voi ratkaista se, että tuodaan eri intressit yhteiseen tietoisuuteen ja tunnustetaan niiden oikeutus. Vuoropuhelun avulla etsitään sellaista suunnitteluratkaisua, jossa eri merkitysjärjestelmistä tulevat intressit voisivat yhdistyä. Vuoropuhelussa tulee aina pyrkiä sellaiseen argumen-

tointiin, jossa aidosti ilmaistaan omaan merkitysjärjestelmään ja omiin arvoihin pohjautuvat väittämät ja vaatimukset. Suunnittelutilanteessa sellainenkin osapuoli, joka ei kannata suunnittelupäätöstä, voi hyväksyä sen, jos eri osapuolilla on ollut mahdollisuus tuoda intressinsä esille, on paneuduttu eri väittämien ja vaatimusten perusteisiin ja oikeutukseen, ja niitä on aidosti pyritty sovittamaan yhteen. Avoin vuoropuhelu ja tosiasioihin perustuva argumentointi on edellytys osapuolten keskinäiselle luottamukselle ja kunnioitukselle. (Mäntysalo 2007, 96-102)

Suunnittelijan rooli on toimia suunnitteluprosessissa prosessin vetäjänä, huomion suuntaajana, argumentatiivisena toimijana ja oikeudenmukaisena tuomarina. Suunnittelun alkuvaiheessa tulee sopia siitä tavasta, miten vastakkaisia intressejä käsitellään suunnitteluprosessin aikana. Itse suunnitteluprosessiin tulisi luoda konfliktien käsittelytavat. Konfliktien ratkaisua ei pidä siirtää ulkopuolisille tuomioistuimille. (Mäntysalo 2007, 95 ja 97)

Jos avoin vuoropuhelu ja tosiasioihin perustuva argumentointi ja aito pyrkimys sovittaa yhteen erilaisia pyrkimyksiä ei johda ratkaisuun, mm. Hillier esittää, että voidaan käyttää apuna inkrementalistisen suunnittelun keinoja – neuvotteluja, kaupankäyntiä ja kompromisseja – edellyttäen, että osapuolet hyväksyvät niiden seuraukset. (Mäntysalo 2007, 101)

3.4.3 Yhteistoiminnallinen suunnittelu

Healey on kehittänyt kommunikatiivista suunnittelua politiikan suuntaan ja nimennyt 1997 esittämänsä mallin yhteistoiminnalliseksi suunnitteluksi. Healeyn ajattelun taustalla on brittiläisen sosiologin Anthony Giddensin näkemykset politiikasta ja suunnittelusta. Poliittikka on menneen ja nykyisen vuorovaikutusta. Suunnittelulla on merkitystä poliittisena toimintana eikä se ole yksinomaan asiantuntijoiden määrittelemää. (Pakarinen 2002, 85-86) Healey esittää viisi periaatetta, jotka ovat yhteistoiminnallisen suunnittelun toteutumisen edellytyksiä. 1) Tunnistetaan suunnittelun osalliset ja se, että jokaisella on oma käsityksensä ympäristöstä ja omat ”kulttuuriset kiintopisteensä”, kukin kokee muutokset ympäristössä ja sosiaalisissa verkostoissa omalla tavallaan. 2) Huomioidaan erilaiset valtasuhteet osallisten välillä ja hajautetaan valtaa suunnitteluyksiköistä ulospäin ilman, että tämä lisää eriarvoisuutta. 3) Luodaan mahdollisuuksia innovaatioille ja paikallisille aloitteille, annetaan tilaa ideoiden kehittymiselle ja uusilla tavoilla organisoitumiselle. 4) Rohkaistaan suunnittelun osallisia ymmärtämään erilaisuutensa ja huomioimaan, että suunnitteluun liittyy monimutkaisia valtasuhteita ja ajattelumalleja. 5) Suunnitteluprosessin tulee olla avoin kaikille osallisille ja koko ajan avoin kritiikille ja uusille haasteille. (Manninen 2005, 53-54) Yhteistoiminnallisessa suunnittelussa korostuu kansalaisten toiminta. He tekevät yhdessä politiikkaa yhteisten asioiden hoitamiseksi.

3.5 Yhteenveto yhdyskuntasuunnittelun teorioista

Neljän suunnitteluteorian – rationaalis-kokonaisvaltaisen suunnittelun, asianajosuunnittelun, inkrementalismsin ja kommunikatiivisen suunnittelun – pääperiaatteet suunnitteluun osallistumisen näkökulmasta on koottu seuraavaan yhteenvetoon. Suunnitteluun osallistumista on arvioitu sen mukaan, miten suunnittelun tietopohja eli lähtökohdat, tavoitteet ja suunnitteluratkaisun periaatteet määrittyvät, ja miten suunnittelua koskevat päätökset tehdään.

Oikealla ja seuraavalla sivulla

Suunnitteluteoriat ja suunnitteluun osallistuminen

Suunnittelu-teoriat	Miten suunnittelun tietopohja eli lähtökohdat, tavoitteet ja suunnittelun ratkaisuperiaatteet määrittyvät ja miten suunnittelua koskevat päätökset tehdään?
Rationaalis-kokonaisvaltainen suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yleinen etu on keskeinen suunnittelua ohjaava periaate. ■ Selkeät ja loogiset tavoitteet, jotka perustuvat pitkän tähtäimen ennusteisiin, malleihin ja normeihin. ■ Suunnittelu on kokonaisvaltaista ja optimiratkaisuun pyrkivää. Suunnittelussa osat johdetaan kokonaisuudesta. ■ Päämäärä on tärkeä. ■ Hallinnon suunnittelija on yleisen edun asiantuntija ja auktoriteetti, joka määrittelee tavoitteet ja ohjaa kehitystä. ■ Suora osallistuminen on passiivista tiedon vastaanottamista. Välillinen osallistuminen tapahtuu poliittisten päätöksentekijöiden valinnan kautta. ■ Päätöksentekijä päättää itsenäisesti hallinnon suunnittelijan esityksen pohjalta.
Asianajosuunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Suunnittelu on luonteeltaan poliittista; ei yhteisiä arvoja ja tavoitteita. ■ Eri intressiryhmien näkemyksiin perustuvia vaihtoehtoisia suunnitelmia tuodaan julkisen hallinnon suunnitelman rinnalle. ■ Tasa-arvoisten mahdollisuuksien etsimistä. ■ Hallinnon suunnittelijan asiantuntemuksen rinnalla toimii vasta-asiantuntijoita, jotka toimivat oman intressiryhmänsä asianajajina. ■ Suoralla osallistumisella vaikutetaan vaihtoehtoisiin suunnitelmiin. Välillinen osallistuminen tapahtuu poliittisten päätöksentekijöiden valinnan kautta. ■ Päätöksentekijä päättää vaihtoehtojen pohjalta taustaryhmänsä huomioon ottaen.

<p>Inkrementalismi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lähtökohtana on kokemustieto suunnittelun hallinnasta ja suunnitteluratkaisuista. ■ Tavoitteena on tyydyttävä ratkaisu intressiryhmien kannalta eli yhteinen etu ja win-win-lopputulos. ■ Pienin askelin etenevää, lyhyen tähtäimen suunnittelua, jossa intressit neuvottelevat, käyvät kauppaa ja hakevat kompromissia suunnitteluratkaisuista. Suunnittelussa kokonaisuus muodostuu osista. ■ Tulossuuntautunut prosessi ■ Hallinnon suunnittelija edustaa suunnittelunäkökulmaa ja toimii neuvottelijana. ■ Suora osallistuminen toteutuu olemalla mukana eri intressiryhmien välisissä neuvotteluissa. Väillinen osallistuminen tapahtuu poliittisten päätöksentekijöiden valinnan kautta. ■ Päätöksentekijä päättää hallinnon suunnittelijan esityksen pohjalta taustaryhmänsä huomioon ottaen.
<p>Kommunikatiivinen suunnittelu, tavoitteena konsensus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lähtökohtana on yhteinen elämismailma. ■ Tavoitteena on yhteinen etu, joka syntyy yhteisen tiedon, konsensuksen ja sitoutumisen kautta. ■ Suunnittelu perustuu kommunikatiiviseen argumentointiin, mikä edellyttää ideaalia puhetilannetta. ■ Prosessi on tärkeä. ■ Hallinnon suunnittelija on refleктоiva toimija: esille tuotujen näkökulmien organisoija ja koordinoija, vuorovaikutuksen järjestäjä ja argumentoija. ■ Suora osallistuminen korostuu. ■ Päätöksentekijä päättää konsensusratkaisun pohjalta taustaryhmänsä huomioon ottaen.

<p>Kommunikatiivinen suunnittelu, tavoitteena konfliktien hallintaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lähtökohtana on erilaisten arvojen ja näkemysten moninaisuus. ■ Tavoitteena on löytää yhteiset intressit, riittävä konsensus ja sitoutuminen. ■ Suunnittelu perustuu kommunikatiiviseen argumentointiin ja tarvittaessa neuvotteluihin. ■ Prosessi on tärkeä. ■ Hallinnon suunnittelija on refleктоiva toimija: esille tuotujen näkökulmien organisoija ja koordinoija, vuorovaikutuksen järjestäjä, argumentoija. ■ Suora osallistuminen korostuu. ■ Päätöksentekijä päättää sen jälkeen, kun mahdollisista konflikteista on neuvoteltu yhdessä niiden osapuolten kanssa, joita ne koskevat, taustaryhmänsä huomioon ottaen.
<p>Kommunikatiivinen, yhteistoiminnallinen suunnittelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lähtökohtana on erilaisuuden hyväksyminen. ■ Tavoitteena on yhteistoiminta ja sitoutuminen. ■ Suunnittelu perustuu erilaisten ”kielten” ymmärtämiseen vuoropuhelun avulla. ■ Prosessi on tärkeä. ■ Suunnittelija on refleктоiva toimija: esille tuotujen näkökulmien organisoija ja koordinoija, vuorovaikutuksen järjestäjä. ■ Suora osallistuminen ■ Päätökset tehdään yhteisesti suunnittelukohteen osapuolten kanssa.

4 MUUTTUVA SUUNNITTELUN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Suunnittelun toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti yhteiskunnan muutosten mukana. Suunnitteluun liittyvät tiedon puutteet tunnistettiin jo 1950-luvulla. Tiedolliseen epävarmuuteen on tullut 1980-luvulta lähtien mukaan eri ilmiöiden moniselitteisyys, jolloin epävarmuus on laajentunut epäselvyydeksi. Epävarmuuden ja epäselvyyden ongelmia on pyritty ratkaisemaan julkista hallintoa uudistamalla ja kommunikatiivisen suunnittelun avulla.

4.1 Hallinnoinnista hallintaan

Julkiseen hallintoon kohdistuviin haasteisiin on pyritty vastamaan erityyppisillä hallinnointitavoilla. Hallinnointi voi olla managementtyyppistä hallintoa, joka keskittyy julkisen toiminnan sisäiseen tehokkuuteen. Se voi olla perinteistä administration-hallintoa, joka tarkoittaa asiakkaan ja hallinnon välisen suhteen hallinnointia. Se voi olla governance-tyyppistä hallintoa eli hallintaa, joka on sisäistä hallinnointia täydennettynä julkisen hallinnon ja yksityisen välisen suhteen hallinnoinnilla. (Mäenpää 2003, 74-78)

Hallinta (governance) on tullut ajankohtaiseksi toimintaympäristön muutosten myötä. Toimintaympäristön muutoksen suunta on ollut 1) keskitetystä integroidusta järjestelmästä hajautettuun koordinointiin, 2) hierarkioista verkostoihin, 3) ylhäältä alas suuntautuvasta hallintaprosessista sekä ylhäältä alas että alhaalta ylös suuntautuvaan hallintaprosessiin, 4) valtiosta riippuvaisesta rakenteesta kansainvälisesti, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti riippuvaiseen rakenteeseen, 5) muodollisesta ja hierarkisesta suunnittelusta suunnittelun uusiin muotoihin, 6) yksiulotteisesta staattisesta rakenteesta moniulotteiseen dynaamiseen rakenteeseen (Sotarauta 1996).

Osallistava hallinta

Hallinta tarkoittaa joustavaa julkista päätöksentekoa. Julkisen sektorin rooli muuttuu, kun toimintoja yksityistetään ja sääntelyä puretaan. Julkisesta sääntelystä siirrytään yhä enemmän koordinointiin ja ohjaamiseen. Julkinen sektori luo toimintaedellytyksiä eri toimintoja varten. Sen rooli on neuvotella eri toimijoiden kanssa toimintapoliti-

kasta ja toteuttamistavasta sekä ohjata toimintoja siten, että päästäisiin toivottuihin päämääriin. Tieto kulkee moneen suuntaan aikaisemman yksisuuntaisen ylhäältä alas suuntautuvan tiedonkulun sijaan. Julkissa hallinnossa siirretään toimenpiteitä ja vastuita alaspäin. Siirrytään normeihin perustuvasta päätösvallasta sopimukseen perustuvaan päätösvaltaan. Hallinnan järjestelmä muodostuu verkostoista sekä julkisen ja yksityisen välisestä kumppanuudesta (partnership). Päätöksiä tehdään entistä enemmän erilaisten virallisten tai epävirallisten toimijoiden välisissä verkostoissa. Yhteistyössä mukana olevat toimijat vaihtuvat aina eri tilanteiden ja ongelmien mukaan. Verkostojen ja kumppanuuksien avulla pyritään saamaan synergiaetuja ja tehokkuutta. Kumppanuudella pyritään erityisesti taloudellisiin hyötyihin, kuitenkin niin, että taloudellisten näkökohtien tulee aina olla sopusoinnussa lähiympäristönsä kanssa. Julkisen hallinnon asiantuntijuus menettää merkitystään, ja sitä korvaa avoin asiantuntijuus, jossa myös kansalaiset ovat tasavertaisia asiantuntevia toimijoita. Kansalaiset eivät ole enää sivustakatsojia, vaan nousevat keskeiseen asemaan. Tavoitteena on, että kansalaisten osallistumisella tasapainotetaan markkinoiden ja julkisen sektorin toimintaa. (Anttiroiko ym. 2005, 137-153; Häikiö & Koskiahio & Leino 2001, 23-39; Sotarauta 1996)

Hallinta on tasapainoilua sääntelyn ja dynaamisuuden välillä. Kompleksisten ja dynaamisten tilanteiden ratkaiseminen vaatii sekä-että-ajattelua. Eri tilanteiden ratkaisemiseen liittyy samanaikaisesti sekä epävarmuutta ja riskien ennakoimista että vahvaa uskoa uuteen asiaan. Asioita tulee tarkastella eri näkökulmista: globaalista pitkän tähtäimen näkökulmasta paikallisen asukkaan lyhyen aikavälin näkökulmaan. Samanaikaisesti tulee sovittaa yhteen globaalien tason ja paikallisen tason tavoitteita sekä eri aikavälien tavoitteita. Hallinta ei ole onnistunut, jos syntyy voimakkaita konflikteja, jos taloudelliset tekijät nousevat

valta-asemaan, jos eri tasojen tai aikavälien välisten erojen yhteensovittamisessa ei onnistuta. Hallinta voi epäonnistua, jos edustuksellisen demokratian ja suoran osallistumisen välille syntyy jännitteitä. Edustuksellisen demokratian poliittiset päätöksentekijät edustavat äänestäjiä, mutta samalla äänestäjät voivat osallistua suoraan toimintaan ja ajaa paikallisia asioita omasta näkökulmastaan. Hallinta voi epäonnistua, koska poliittinen päätöksenteko ja verkostoyhteistyö ovat erilaisia luonteeltaan. Poliittinen päätöksenteko saattaa olla ennakoimatonta ja lyhytjänteistä, kun taas julkisen ja yksityisen välinen yhteistyö edellyttää usein pitkäaikaista prosessia ja yhteisymmärryksen etsintää. (Häikiö & Koskiahio & Leino 2001, 23-39; Sotarauta 1996)

Kaupunkijärjestelmän hallinta muodostuu hollantilaisen hallintotutkija Jan Kooimanin mukaan diversiteetin, kompleksisuuden ja dynaamisuuden välisistä suhteista ja niiden kanssa toimeentulemisesta. Kaupunkijärjestelmän tunnuspiirteitä ovat toimijoiden moninaisuus, diversiteetti, järjestelmän rakenteiden, suhteiden ja riippuvuussuhteiden kompleksisuus sekä kehityksen arvaamattomuus, epäsäännöllisyys, ongelmien ja mahdollisuuksien vaihtelun dynaamisuus. Tällaisen kokonaisuuden kanssa on tultava toimeen ja sen hallintaan tarvitaan monitahoista yhteistoimintaa ja koordinoivaa hallinnan järjestelmää. (Häikiö & Koskiahio & Leino 2001, 23-39)

Monitahoinen yhteistoiminta vaatii keskinäiseen ymmärrykseen perustuvaa kommunikaatiota. Puhutaan kommunikatiivisesta hallinnasta (communicative governance). Siinä on keskeistä yhteistyö ja oppiminen. Se vaatii keskinäistä joustavuutta, vastuunjakoa ja ongelmien näkemistä komplekseina. Se on vastakohta itsekkäälle, hyödyn maksimoivalle, hierarkiselle rationaalisuudelle. Kommunikatiivinen hallinta on jatkuvaa kokeilua ja oppimista, tasapainoilua diver-

siteetin, kompleksisuuden ja dynaamisuuden keskellä. On opittava tulemaan toimeen erilaisten toimijoiden kanssa. On etsittävä parhaita toimintatapoja ja pyrittävä oppimaan niistä. Brittiläinen Gerry Stoker on esittänyt, että on saatava aikaan sellainen hallinnan infrastruktuuri, joka on oppiva, joustava, turvallinen, julkisesti puolustettavissa oleva, muunneltava ja erilaisuuksia sietävä. Lisäksi Stoker on esittänyt mm. uusia kumppanuuseliimiä edustuksellisen päätöksenteon rinnalle. (Häikiö & Koskiaho & Leino 2001, 23-39)

Kritiikkiä osallistavaa hallintaa kohtaan

Epäilläään, voiko moniarvoinen kumppanuus toimia nykyisessä edustuksellisessa päätöksentekojärjestelmässä. Epäilläään, auttavatko toimivallan siirrot edustukselliselta poliittiselta järjestelmältä horisontaalisille verkoille ratkaisemaan osallistumisen ongelmia. On esitetty vieläkin pidemmälle menevää osallistumista, jota kutsutaan ns. radikaaliksi demokratiakäsitykseksi. Siinä prosessi on tärkeä, ei niinkään lopputulos. Siinä mahdollisimman monen tulee voida osallistua ja argumentoida sekä osallistua päätöksentekoon. Sen mukaan ei ole yhteistä hyvän käsitettä, joten ei tarvita dialogia tai konsensusta eikä edustuksellista demokratiaa. Tätäkin menetelmää on kritisoitu ja todettu, että täydellinen osallistuminen ei koskaan toteudu. Osallistumista estävät mm. välinpitämättömyys, tiedonpuute, professionaalisuuden pelko, voimattomuus, taloudellisen toiminnan ylivalta. On myös havaittu, että rajoittamattomalla osallistumisella saatuja tuloksia ei oteta vakavasti hallinnossa ja päätöksenteossa. (Häikiö & Koskiaho & Leino 2001, 23-39)

Yhteenveto julkisen hallinnon muutoksen pääpiirteistä (soveltaen Sotarauta 1996, 81 ja 128)

	Epävarmuuden hallinnointi	Epäselvyyden hallinta
Kehitysnäkemys	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lineaarisuus; ennakoitavuus ja jatkuvuus ■ Yhteiset maailmankuvat, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta ■ Syy-seuraussuhteet 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Evolutionaarinen kehitysnäkemys; kompleksisuus, epäjatkuvuudet, ennakoimattomuus ■ Erilaiset käsitykset nykyisyydestä ja tulevaisuudesta ■ syy-seuraussuhteet sumenevat ajassa
Rakenne / järjestelmä	<ul style="list-style-type: none"> ■ Keskitetysti koordinoitu ja sektoroitunut ■ Hierarkiat ■ Yksiköihin jako 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hajautettu, moniulotteinen ja limittynyt, itseohjautuviin yksiköihin perustuva ■ Verkostot
Hallintaprosessit	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ylhäältä alas ■ Yksipuolinen riippuvuus ■ Yksin tekemisen periaate on vahva. ■ Valtioriippuvainen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alhaalta ylös ja ylhäältä alas ■ Moniulotteinen riippuvuus ■ Yhdessä tekemisen periaate korostuu. ■ Kansainvälisesti, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti riippuvainen
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tavoitteet ovat selkeitä tai niitä on mahdollista selkeyttää valmistelussa. Perusoletus on, että yhteiskunnan keskeiset tavoitteet ovat yhteneväiset ja ristiriidattomat. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tavoitteet eivät ole yhteiskunnassa yhtenäisiä, vaan ne eriytyvät, eikä niitä ole aina mahdollista rajata selkeästi.
Ongelmat	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kesyjä, suhteellisen tarkasti määriteltävissä. Ongelmien rajaus voidaan tehdä heti tai valmistelussa. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ongelmat ovat yhä useammin ilkeitä, vaikeasti rajattavia.

Tieto	<ul style="list-style-type: none"> Tieto on objektiivista ja universaalista. Ennakoimattomuus, yllätykset ja sattumat nähdään lähinnä tiedon puutteena. Lisäämällä analyysejä ja selvityksiä ongelma on periaatteessa mahdollista saada haltuun. 	<ul style="list-style-type: none"> Tieto ei ole puhtaan objektiivista, absoluuttista vaan tieto on subjektiivista. Ennakoimattomuus, yllätykset ja sattumat nähdään sisäänrakennettuina kehitykseen eikä vain yksittäisestä tilanteesta riippuvana tai tiedon puutteena. Suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat jatkuvasti puutteelliseen tietoon. Analyysejä ja laskelmat ovat vain yksi tulkinta asioista. Nykisytydestä on erilaisia tulkintoja ja näkemyksiä.
Resurssit	<ul style="list-style-type: none"> Resurssien uskotaan kasvavan jatkuvasti, minkä vuoksi poliittinen huomio kohdistuu lähinnä uusien resurssien jakamiseen. Olemassa olevia rakenteita ja toimintoja ei juurikaan kyseenalaisteta. 	<ul style="list-style-type: none"> Tarpeet ylittävät jatkuvasti resurssit. Runsaan taloudellisen toimintaympäristön merkki on useiden neuvottelu- ja yhteistyökykyisten organisaatioiden olemassaolo, organisaatioiden, jotka ovat valmiita etsimään ja käynnistämään yhteisiä hankkeita ja projekteja.
Kansalaiset	<ul style="list-style-type: none"> Kansalaiset valitsevat määräjoihin poliitikot. Vaalien välillä kansalaiset ovat alamaisia. Hallinnon organisatorinaalisena ihanteena on neutraali byrokraatia, jolla ei ole omia arvostuksia suhteessa politiikkoihin tai kansalaisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Kansalaiset äänestävät poliitikot päättämään yhteisistä asioista, mutta samalla edustuksellisen päätöksentekijän rooli muuttuu yhä enemmän kansalaisten kuuntelijaksi ja tulkiksi myös vaalikauden aikana. Etsitään erilaisia osallistuvan demokratian muotoja.

Suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> Muodollinen ja hierarkkinen suunnittelu Suunnittelun, päätöksenteon ja toteutuksen erottaminen Keskiarvoihin perustuvat lähestymistavat ja analyysejä, säännöistä poikkeuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelun uudet muodot, mm. impulssit, mahdollistaminen, kommunikatiivinen suunnittelu Suunnittelun, päätöksenteon ja toteutuksen eron sumeneminen Tilannekohtaiset lähestymistavat ja analyysejä, poikkeuksista sääntöihin
-------------	--	--

4.2 Suunnittelu epävarmuuden hallinnoinnissa ja epäselvyyden hallinnassa

Suunnittelu epävarmuuden hallinnoinnissa

Epävarmuuden hallinnointi perustuu viranomaiskeskeiseen ja -johtoiseen hallintoon, lineaariseen kehitysnäkemykseen ja rationalistiseen suunnitteluun. Suunnittelussa korostuu kokonaisprosessi. Tällaista suunnittelua luonnehdittiin Paula ja Seppo Tiihosen vuonna 1990 kirjoittamassa kirjassa ”Keskitetyn suunnittelun nousu ja tuho: Jäähäyväiset alistavalle, pysähtyneisyyden ajan suunnittelulle” seuraavasti. ”Suunnittelu on päätöksenteon valmistelua tavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisimman hyvin. Siinä selvitetään nykyinen asiain tila, laaditaan ennuste tulevaisuuden muotoutumisesta edellyttäen, että toimitaan samoin kuin aikaisemminkin, asetetaan tavoitteet, jotka ilmaisevat toivottuja asiantiloja, ja laaditaan ennusteet tulevaisuuden muotoutumisesta asetettujen tavoitteiden perustalta sekä etsitään toimintavaihtoehtoja tavoitteiden saavuttamiselle. Suunnittelua seuraa

päätöksenteko, päätösten toimeenpano, valvonta ja vaikutusten seuranta.” (Sotarauta 1996, 131)

Rationaalis-kokonaisvaltaisesta suunnittelusta huolimatta suunnittelu-tilanne on epävarma, koska emme tiedä riittävästi syistä ja seurauksista ja niiden välisistä suhteista. Ongelmana on tiedon puute ja siitä seuraava epäpätevyys. Jotta pääsisimme eroon epävarmuudesta, tietoa tulisi kerätä mahdollisimman paljon. Epävarmuutta on kuitenkin aina kaikessa toiminnassa - välillä enemmän, välillä vähemmän. Muutosten avoimuuden lisääntyminen lisää epävarmuutta. (Sotarauta 1996, 115-117)

Suunnittelu epäselvyyden hallinnassa

Talouden globalisoituessa ja toimintaympäristön muuttuessa epävarmuuden hallinnointi on laajentunut epäselvyyden hallinnaksi. Epäselvyyden hallinta tarkoittaa käytännössä järjestelmien hallintaa, jonka tunnuspiirteitä ovat hajautunut valta, moninaisuus, dynaamisuus ja kompleksisuus. Hallinta toteutuu useiden itsenäisten yksikköjen verkostoissa ja yhteistyössä, eri toimijoiden välisissä vuorovaikutussuhteissa. Epäselvyyden hallinta perustuu kommunikatiivisen suunnittelun periaatteille. Kommunikatiivinen suunnittelu tekee mahdolliseksi ymmärtää suunnitteluun sisältyviä moninaisia arvoja ja tavoitteita. Suunnittelussa korostuu pyrkimys löytää yhteiset intressit toimijoiden strategioiden välillä. Suunnittelussa pyritään tunnistamaan ja poistamaan kommunikaation esteitä. Kommunikaation avulla pyritään pitämään hajautunut järjestelmä koossa. (Sotarauta 1996, 121-129)

Suunnittelutilanne on epäselvä, jos suunnitteluongelma ei johdu tiedon puutteesta, vaan tilanteesta on samanaikaisesti monia tulkintoja, ongelma nähdään ja selitetään eri lailla. Ongelma on vaikea saada haltuun, vaikea määritellä ja vaikea ratkaista. On vaikea rajata ongelma ja

löytää ongelman ydin. Jokin ongelma on usein toisen ongelman oire, eikä ongelmille löydy edes yhtä selkeää alkupistettä. Päätökset joudutaan tekemään kokonaisuudesta, jossa useat ongelmat nivoutuvat toisiinsa. Yhden ongelman ratkaisu voi synnyttää muita ongelmia. On vaikea määritellä, mikä ratkaisu on muita parempi, koska yhden ongelman ratkaisu muuttaa muiden ongelmien lähtötilannetta. Tilanteet ja niiden ratkaisut ovat ainutlaatuisia, ne eivät toistu samanlaisina. (Sotarauta 1996, 118-119)

5 TEORIOISTA KÄYTÄNNÖN SUUNNITTELUUN

Tämä luku konkretisoi tiivistetysti, miten suunnitteluteoriat ja toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset kietoutuvat yhteen, ja miten ne yhdessä näkyvät käytännön suunnittelussa ja toteutuksessa 1970-luvulta 2000-luvulle Suomessa ja Vaasassa.

5.1 Hyvä kaupunki syntyy suunnittelemalla

Suomessa keskityttiin 1960- ja 1970-luvuilla hyvän yhteiskunnan aikaansaamiseen, jota myös yhdyskuntasuunnittelu ja kaupunkisuunnittelu palvelivat. Hyvään yhteiskuntaan pyrittiin laaja-alaisella julkisen hallinnon rationaalisella suunnittelulla. Sektorikohtaisesti tehdyt suunnitelmat perustuivat tieteelliseen tietoon, selvityksiin ja kasvunusteisiin. Myös kaupunkisuunnittelu tukeutui asiantuntijatietoon. Uskottiin, että kehitys on jatkuvaa, ja sitä voidaan hallita ja ohjata. Esimerkiksi yleiskaavan suunnittelu pohjautui perusteellisiin selvityksiin ja ennusteisiin, joiden uskottiin antavan pohjan usean vuosikymmen päähän tähtäävälle yleiskaavalle. Kaupunkisuunnittelijat todella uskoivat, että he tietävät, mikä on objektiivisesti hyvä yhteiskunta ja ympäristö. Yleinen etu ohjasi suunnitteluratkaisuja. Taloudelliset intressit olivat taka-alalla. Kaupungin hyvyyttä mitattiin ihmisten hyvinvoinnin perusteella. Kaupunkisuunnittelijoiden ihanteena oli tasa-arvoinen, oikeudenmukainen, turvallinen ja terveellinen kaupunki. Näiden tavoitteiden seurauksena toteutettiin sosiaalisesti tasapainoista kaupunkirakennetta ja yhtenäistä kaupunkikuvaa. (mm. Häikiö & Koskiaho & Leino 2001; Mäntysalo 2007; Schulman 1990; Sotarauta 1996). Myös Vaasassa seurattiin yleistä kehitystä. Keskustaa uudistettiin 1960-luvulta lähtien modernismin rationaalisten periaatteiden mukaisesti. Tontin kaksikerroksiset puutalot saivat väistyä, ja paikalle rakennettiin 6-7 kerroksinen elementtikerrostalo. Kerrostalorakentaminen laajeni myös Vaasan Keskustan ulkopuolelle. Ristinummen lähiö toteutettiin kaupunkirakenteen ulkopuolelle pelloille ja Suvilahden lähiö rakennettiin huvila-alueelle arkkitehtikilpailujen pohjalta 1970-luvulla.

Uudet rakennetut ympäristöt kohtasivat myös kritiikkiä. Suunnittelijoiden ihanteet ja tavoitteet eivät aina toteutuneet käytännössä. Rationaalis-kokonaisvaltaisen suunnitteluajattelun puutteet näkyivät myös rakennetuissa ympäristöissä. Oli syntynyt sosiaalisesti, psyykkisesti ja esteettisesti epätydyttäviä lähiympäristöjä. Yleisen edun avulla ei pystyttykään ratkaisemaan kaikkea. Ylimoitettujen yleiskaavojen ja uudis-rakentamiseen tähtäävien asemakaavojen seurauksena perinteinen kaupunkimiljö ja kaupunkitila alkoivat hajota. Elementtikerrostalot korvasivat keskustan puutalokorttelit, ja lähiöitä rakennettiin perinteisen kaupungin ulkopuolelle metsiin. Kun kaupunkien kasvu hidastui 1970-luvun lopulla, ylimoitettuja suunnitelmia uusittiin inkrementalismen periaatteiden mukaisesti pala palalta muuttuneiden tavoitteiden mukaisesti. Vaasassa Keskustan uudistaminen kuitenkin jatkui 1970-luvun alussa hyväksytyin asemakaavan perusteella. Sitä vastoin Keskustan ulkopuolella, Vöyrinkaupungin kaupunginosassa ja Palosaarella uudisrakentamiseen tähtäävät asemakaavat toteutuivat vain siellä täällä, koska asemakaavan toteuttaminen edellytti tonttisyksiköiden yhdistämistä ja rakennuskannan täydellistä uudistamista.

Kansalaisilla oli mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon välillisen demokratian kautta, mutta suora osallistuminen oman ympäristön suunnitteluun oli vähäistä ja rajoitettua. Osallistumisella ymmärrettiin ensisijassa tehtävien delegointia valtion hallinnosta paikallisille viranomaisille. (Häikiö & Koskiaho & Leino 2001) Kaavoitusta ja muuta maankäytön suunnittelua ohjasi rakennuslaki vuodelta 1958. Sen mukaan suunnittelu oli viranomaiskeskeistä ja osallistuminen tarkoitti suunnitelmista tiedottamista ja niiden esillepanoa. Kommunikaatio oli yksisuuntaista ja ilmoitusluontoista. Kansalaisten osallistumismahdollisuus rajoittui muistutusten ja valitusten tekemiseen. Valtaosa ihmisistä tyytyi tähän, koska suunnittelijoiden ja viranomaisten asiantuntijuuteen luotettiin.

Lainsäädäntö ei tosin estänyt laajempaakaan osallistumista. Se määritteli vain demokratian ja oikeusturvan minimitason. (Häikiö & Koskiaho & Leino 2001; Kopra 1984) Kaikki eivät kuitenkaan tyytyneet seuraamaan sivusta. Aasukkaat alkoivat puolustaa elinympäristöään ja vastustaa julkisen hallinnon esittämiä muutossuunnitelmia, esimerkiksi täydennysrakentamista, liikenneväyliä, vanhojen rakennusten purkamista. (Mäntysalo 2007, 75) Suomessa syntyi 1970-luvulla kansalaisliikkeitä, jotka vaativat historiallisten ympäristöjen säilyttämistä, esimerkiksi Tampereen Verkatehtaan alue tai luonnon ympäristön säilyttämistä, esimerkiksi Forssan Kojjärvi. Tähän ajankohtaan liittyy Vaasan yleiskaavatyön yhteydessä tehty Vaasan kaupungin rakennusperinneselvitys, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 19.11.1984. Rakennusperinneselvitys herätti vilkasta keskustelua vanhoista taloista ja miljöistä. Konkreettinen toimenpide vanhan rakennuskannan säilymisen edistämiseksi oli Vöyrinkaupungin puutalokaupungin osan asemakaavan uudistaminen 1982-1984.

Kaupunki uudistuskampanja 1982-1983 määritteli tulevaisuuden suuntaa. Sen kehittämistoimikunta näki tulevaisuuden haasteet seuraavasti. ”Kasvulle perustuvia suunnitelmia joudutaan tarkistamaan ja kiinnittämään keskeinen huomio jo rakennettujen yhdyskuntien kehittämiseen. Kaupunkien nopean kasvun vaiheessa osittain laiminlyödyt kaupunkirakenteen ja –elämän osatekijät joudutaan jatkossa ottamaan entistä painotetummin huomioon. Samalla joudutaan sovitamaan yhteen toisistaan poikkeavia ja jopa selvästi ristiriitaisia kehittämistavoitteita. Vain tältä pohjalta on jälleen löydettävissä tasapainoinen ja toimiva kaupunkirakenne ja –kulttuuri.” (Kopra 1984, 7) Tuolloin huomio alkoi kääntyä vielä säilyneiden vanhojen puukaupunkimiljöiden ja muiden rakennettujen alueiden säilyttämiseen sekä täydennysrakentamiseen.

Osallistumisen ensiaskeleita

Lähidemokratiaa alettiin kehittää 1970-luvun lopussa. Perustettiin asuinaluetoimikuntia, joiden tavoitteena oli lähentää kuntalaisia ja kunnan hallintoa. Kunnan hallinnon, luottamushenkilöiden ja asukkaiden yhteissuunnittelua kokeileva SOFY-projekti käynnistyi 1982. Sen tavoitteena oli kehittää yhteistyömalli sosiaalisten ja fyysisten näkökohtien yhteensovittamiseksi asuinalueiden suunnittelussa ja kehittämisessä. Kokeilussa asukkaat ja muut intressitahot yhdessä laativat asuinalueen kehittämissuunnitelman. (Harju 1988) Yhteissuunnittelun toimintaperiaatteet olivat samansuuntaisia Habermasin kommunikatiiviseen toiminnan periaatteiden kanssa. Yhteissuunnittelu oli ensimmäinen askel osallistumisen ja vuorovaikutteisen suunnittelun suuntaan. Vaasassa kehitettiin lähidemokratiaa Sundomissa ja Ristinummella, joihin perustettiin aluetoimikunnat. Lisäksi Ristinummi oli mukana SOFY-projektissa.

Myös kaavoituspuheisiin tuli osallistuminen ja vaikuttaminen. ”Asukas- ja asemakaava” -kirjassa vuodelta 1984 siteerataan sisäasiainministeriön osallistumistoimikunnan näkemystä. ”Kansalaisten laajalla osallistumisella voidaan varmistua myös siitä, etteivät päätöksentekoon vaikuta vain vaikutusvaltaiset tai eniten ääntä pitävät. Siten lisäämällä asukkaiden välitöntä osallistumista päätöksentekoon voidaan vahvistaa edustuksellista demokratiaa kunnan päätöksenteossa.” Kirjassa jatketaan: ”Siispä puuttuminen kunnan suunnitelmiin ei ole häpeällistä riidan kylvämistä vaan edustuksellisen demokratian vahvistamista. Eivät luottamus- ja virkamiehet välttämättä tunne asuinympäristöäsi paremmin kuin Sinä.” (Kopra 1984, 53) Kirjassa esitetään uusia menettelytapoja asukkaiden osallistumisen lisäämiseksi. Näitä ovat kaavoituksen aloittamisesta ja tavoitteista tiedottaminen ja kuuleminen, luonnosten ja ehdotuksen esittely- ja kuulemistilaisuudet, kaava-

asiakirjojen ymmärrettävyyden parantaminen ja jopa asuinalueen asukkaiden edustajien läsnäolo lautakuntien ja kunnanhallituksen kokouksissa, kun alueen kaavaa käsitellään. (Kopra 1984, 63-68) Vaasassa alettiin 1980-luvulla järjestää asemakaavoitukseen liittyviä esittely- ja kuulemistilaisuuksia. Näitä tilaisuuksia Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto järjesti Vöyrinkaupungin kaupunginosan asemakaavan muutoksen yhteydessä 1982-1984 ja Palosaarta koskevien asemakaavamuutosten yhteydessä 1984-1988.

Huoli ympäristöstä

Ympäristöherätys, johon liittyi pelko ympäristön pilaantumisesta ja epävarmuus tulevasta kehityksestä, syntyi 1970-luvulla. Kysyttiin, kenellä on vastuu ympäristöstä? Mikä on julkisen vallan vastuu elinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta? Ympäristökysymys politisoitui. (Haila & Jokinen (toim.) 2001, 1-14) Ympäristökysymystä alettiin pitää yhteiskunnallisesti tärkeänä haasteena, johon oli otettava kantaa. Erilaiset ympäristön tilaa kuvaavat selvitykset ja kestävä kehitys tulivat osaksi suunnittelua 1980-luvulta lähtien. Ympäristökysymykset ja kestävä kehitys yhdistettiin kaikkeen suunnitteluun, vaikka ei aina ymmärrettykään niiden todellista sisältöä. Suunnittelussa pyrittiin rakennetun ympäristön ja luonnon ympäristön sopusointuun. Puhuttiin myös ekokaupungista, joka syntyi funktionaalisen kaupunkisuunnittelun vastapainoksi. Ekokaupunki-ajattelussa ovat ekologisten tekijöiden ohella mukana sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät. Vaasassa rakennettiin 1980-luvulla Gerbyn kylään asuinpientaloalue, jossa suunnitellun lähtökohtana oli maisemarakenne. Vaasan Ristinummi oli ”ekologinen lähiöuudistus”-suunnittelukilpailun kohteena vuonna 1995.

Kaupunkien keskustoista vapautui merkittäviä rakennettuja alueita uuskäyttöön, kun teollisuuden rakennemuutoksen seurauksena vanhat teollisuuden alat lopettivat tai siirtyivät toisiin maihin. Julkisessa hallinnossa alettiin panostaa yksityisen ja julkisen yritystoiminnan kehittämiseen. (Häikiö & Koskiahho & Leino 2001; Mäenpää ym. 2000) Esimerkiksi Vaasan Palosaarella yli sata vuotta toiminut entinen Vaasan Puuvilla ja myöhemmin Finlaysonin omistama tehdas lopetti toimintansa 1980-luvun alussa. Vaasan kaupunki osti kiinteistön ja perusti kiinteistön tiloihin Palosaaren Yrityskeskukseen.

5.2 Kommunikatiivinen käänne

Menestyvä kaupunki ja osallistava hallinta

Kansainvälisen talouden rakennemuutoksen vaikutukset alkoivat näkyä Suomessa 1980-luvulla. Samalla yleistä etua ja suunnittelun järjestyksen kritisoitiin yhä voimakkaammin. Ajassa liikkui monitahoisia ristiriitaisia kehityspiirteitä. Harry Schulman (1990, 2) tulkitsi tilannetta maantieteilijän näkökulmasta seuraavasti: ”Usko edistyksen myyttiin, suuriin kertomuksiin ja moderniin projektiin on katoamassa. Samalla rapautuu luottamus absoluuttisiin totuuksiin, lineaariseen kehitykseen ja rationaaliseen suunnitteluun. Sama kaoottisuus, joka näkyy kaupunkimaisemassa, vaivaa myös suunnittelun kommunikatiivista kenttää. Suunnittelija kohtaa ympäristönsä ja itsensä jatkuvassa hajoamisen ja uudistumisen tilassa ja joutuu sopeutumaan tilanteeseen, jossa kehityksestä ja kehittämisen suunnasta on useita, toisistaan poikkeavia mielikuvia.”

Taloudellinen menestyminen ja globaali näkökulma ovat nousseet yhä voimakkaammin esiin kaupunkien kehittämisspuheissa 1990-luvulta lähtien. Kaupungin taloudellista menestystä tukevat kaupungin vetovoimaisuus ja se, että kaupunki on hyvä paikka elää. Nämä tekijät ovat samanaikaisesti läsnä ja ovat riippuvaisia toisistaan. Kaupungin menestystä ja hyvyttä mitataan kaupunkiin liittyvien mielikuvien perusteella. Mielikuvat ohjaavat kaupungin suunnittelua ja kehittämistä. Suunnittelu ja kehittäminen tapahtuvat moninaisten, eritasoisten intressien keskellä. Tämän lisäksi ja samanaikaisesti globaali näkökulma vaikuttaa taloudelliseen, kulttuuriseen ja sosiaaliseen toimintaympäristöön. Se yhdenmukaistaa toimintatapoja, synnyttää erilaisia verkostoja ja lisää keskinäistä vuorovaikutusta maailmanlaajuisesti. Yleinen etu on jäämässä kansainvälisen kilpailukyvyn varjoon. (Häikiö & Koskiahho & Leino 2001) Suunnittelussa ei ole enää yhtä oikeaa ratkaisua, vaan erilaisuutta haetaan yhdistämällä vanhaa ja uutta, vaikutteita otetaan läheltä ja kaukaa. Monenlaiset ristiriitaiset kehityspiirteet vaikuttavat kaupunkisuunnitteluun. Käytännön haasteena onkin, miten samanaikaisesti voidaan edistää sekä menestyvän että hyvän kaupungin tavoitetta.

Kaupungin hallinnolta vaaditaan muuntautumiskykyä ja joustavuutta. Hallintoa pyritään keventämään, päätöksentekoa tuodaan alaspäin ja samalla vastuuta ja valtaa pyritään siirtämään yhteiskunnan organisaatioilta yksityisille toimijoille. Suunnittelu tapahtuu yhä enemmän hankekohtaisesti. Suunnitelmien valmisteluun vaikuttavat entistä enemmän erilaiset taloudelliseen menestymiseen vaikuttavat intressiryhmät. Markkinavetoinen suunnittelu on saanut jalansijaa kaupunkisuunnittelussa. Hankkeita viedään eteenpäin kumppanuus-ajattelulla, jossa pyritään yhdistämään talouselämän ja hallinnon erilaisia intressejä ja tuomaan osapuolia keskinäiseen vuoropuheluun. (Häikiö & Koskiahho & Leino 2001)

Elinympäristöjä suunnitellaan yhteisvoimin

Kaupungin menestyksen tueksi tarvitaan kilpailukykyistä kaupunkiympäristöä. Kaupunkiympäristö syntyy erilaisten toimijoiden yhteistyönä. Aktiiviset kaupunkilaiset on merkittävä toimijaryhmä. He ovat kiinnostuneet muutoksista, jotka koskevat omaa lähiympäristöä ja muuta arkielämää. He haluavat osallistua ja vaikuttaa itseään koskemaan päätöksentekoon. Paikalliset asukkaat tuovat arvokasta paikallistietoa kaupunkisuunnitteluun. Ympäristökysymysten voimakas muukaantulo suunnitteluun on laajentanut suunnitteluun osallistuvien joukkoa. Edustuksellinen demokraattinen päätöksenteko ja viranomaisvalmistelu kuulemisineen eivät enää riitä. Vaikuttaminen tapahtuu yhä enemmän erilaisten kansalaisryhmien kautta virallisen poliittisen järjestelmän rinnalla. Kansalaisryhmien ja hallinnon välisiä risti-riitoja pyritään ratkaisemaan myös kumppanuus-ajattelun kautta. (Häikiö & Koskiaho & Leino 2001; Koskiaho & Leino & Mäkelä 2000)

Yhteiskunnan arvot ovat muuttuneet osallistavampaan ja yksilöllisyyttä korostavampaan suuntaan 1980-luvun lopulta lähtien. Samalla suunnitteluajattelu on muuttunut kommunikatiivisen suunnittelun suuntaan. Kommunikatiivisen suunnittelun alkuaskeleita otettiin 1990-luvulla Agenda 21:n yhteydessä, jolloin kuntalaisilla oli mahdollisuus olla mukana keskustelufoorumeissa ja teemaryhmissä ideoimassa kunnan kestävä kehityksen toimintaohjelmaa. Kaupunkien lähiöprojekteissa perustettiin aluefoorumeita, joissa alueen kehittämistä kiinnostuneet toimijat kokoontuivat keskustelemaan ja ideoimaan. Samalla foorumit synnyttivät alueen toimijoiden välisiä verkostoja. (Jauhiainen & Niemenmaa 2006) Osallistuvaa suunnittelua alettiin toteuttaa YVA-lain (468/1994) mukaisten ympäristövaikutusten arviointien yhteydessä. Osallistuvaa suunnittelua kokeiltiin kaavoituksen yhteydessä mm. Tuusulassa. Vaasan paikallisagenda varten suomenkielinen

kansalaisopisto ja ruotsinkielinen kansalaisopisto järjestivät yhdessä kaupunkilaisille teemaryhmätyöskentelyä opintopiireissä, joissa etsittiin ratkaisuja paikallisiin ympäristökysymyksiin.

Suunnittelun toimintaympäristö muuttui ratkaisevasti 1990-luvun loppupuolella. Paavo Viirukorven (1996, 4) mukaan suunnittelijoiden monopolille perustuva suunnittelujärjestelmä oli kyseenalaistettu, ja tilalle oli tullut eri tahojen yhteistyö ja asukkaiden osallistuminen. ”Tarvitaan enemmän työtä ja aikaa, suunnitteluprosessin dynamiikan osaavampaa jäsentämistä, uusia työtapoja yhteisen työskentelyn aktivointiin sekä kehittyneempiä menetelmiä laajan tietoaineiston käsitelyyn yhteisen oppimisen pohjana.”

2000-luvulla kaupunkilaiset nähdään aktiivisena kaavoitukseen ja muuhun maankäytön suunnitteluun osallistuvana osapuolena. Käytännössä suunnitteluun osallistuvat ne, joilla on tietoa, ja joita kiinnostaa kaupungin tai sen osa-alueen tulevaisuus. Tällaiset henkilöt voivat olla mukana myös asukasyhdistysten, luonnonsuojelujärjestöjen tms. toiminnassa ja poliittisissa puolueissa. (Jauhiainen 2002) Osallistumista on aktivoitu sisäasiainministeriön osallisuushankkeen 1997-2002 avulla. Tässä hankkeessa korostettiin osallistumiskulttuurin laajentamista ja kehittämistä, erityisesti lasten ja nuorten suuntaan. Ympäristöministeriö halusi julkaisullaan ”Kun haluat vaikuttaa, osallistu ympäristösi suunnitteluun” (Leskinen & Paldanius & Tulkki 1998) aktivoida ja rohkaista asukkaita osallistumaan. Suomessa mm. asukasyhdistykset ovat ajaneet intressejään asianajosuunnittelun keinoin (Staffans 2004.). Esimerkiksi Vaasan yleiskaavan valmistelun yhteydessä syksyllä 2006 Vaasan Keskustan asukasyhdistys teki vaihtoehdoisen suunnitelman Vaskiluodon rakentamisesta tavoitteena säilyttää Vaskiluodon metsä rakentamattomana.

Valta on aina mukana suunnittelussa

Tieto ja valta ovat aina olleet keskeisesti mukana suunnittelussa. Yhdyskuntasuunnittelun teorioiden kehittäjistä mm. Lindblom, Forester ja Habermas ovat sivunneet suunnitteluprosesseihin liittyvää valtaa. Habermasin kommunikatiivisen rationaalisuuden mukaan suunnitteluongelman ratkaisuvalta on suunnittelun osapuolilla. Tämä edellyttää, että mahdollisimman kattava tieto saadaan esiin, ja saadun tiedon pohjalta kaikki suunnittelun osapuolet voivat olla mukana muodostamassa ymmärrystä suunnittelutilanteesta ja tehdä suunnitteluratkaisuja. Tosiasiassa suunnittelu on kuitenkin paljon muuta kuin rationaalista, avointa ja läpinäkyvää toimintaa. Foucault, yksi merkittävimmistä valtateoreetikoista, on kritisoinut voimakkaasti Habermasin valtakäsitystä ja käsitellyt mm. tilan ja vallan välistä suhdetta. Foucaultin mukaan valta on mukana kaikkialla, valtasuhteet muotoutuvat ja hakevat muotoaan jatkuvasti. Fyysiseen tilaan kytkeytyy vallan käyttöä. Ihminen on aina vallan kohteena. (Foucault & Rabinow 1982; Rajaniemi & Mäntysalo 2003) Healeyn mukaan valta liittyy ihmisen sisäiseen potentiaaliin. (Pakarinen 2002, 86). Tanskalainen Bent Flyvbjerg on korostanut vallan keskeistä asemaa suunnittelussa. Hän väittää Aalborg-tutkimuksen perusteella, että rationaalisuus itse on vallankäytön seuraus. Suunnitteluratkaisut muotoutuvat suunnittelussa mukana olevien keskeisten intressiryhmien ehdoilla. Tehtyjä epäjohdonmukaisia ratkaisuja perustellaan jälkepäin tehdyillä selvityksillä ja käyttämällä taitavasti julkisuutta hyväksi. Analyysitkään eivät aina ole neutraaleja, tai poliittiset ja byrokraattiset intressit syrjäyttävät analyysit. Lopuksi toteutus voi olla aivan muuta kuin hyviin analyyseihin pohjautuva hyvä suunnitelma. (Rajaniemi & Mäntysalo 2003) Kimmo Lapintie (2003) kritisoi Flyvbjergiä siitä, että hän ei näe, että myös suunnittelija on osa valta-rakennetta. Tosiasiassa valtaa luodaan jatkuvasti suunnittelun eri tilanteissa strategioiden ja taktiikoiden kautta (Sotarauta 1996). On aiheellista kysyä, missä

ja milloin suunnitteluongelmat, tavoitteet ja niiden ratkaisut määrittyvät? Missä suunnittelua ohjaava tieto muodostuu? Missä ymmärrys suunnittelusta muodostuu? Ketkä todella vaikuttavat kaavaprosessissa?

Yhdyskuntasuunnittelun vallankäytön luonne on muuttunut. Rationaalis- kokonaisvaltaisen säätelysuunnittelun, johon liittyi jatkuva taloudellinen kasvu, aikana kaavoitus ymmärrettiin yhdyskuntakehityksen kontrollointina. Kaavoittaja ohjasi ja rajasi kehitystä. Nyt epävarmempina aikoina on tavoitteena saada aikaan kasvua ja kehitystä, taloudellista menestymistä ja kilpailukykyä suunnittelun ja hallinnon keinoin. Kaavoituksesta on tullut yksi kilpailun väline. Nyt kaavoituksella pyritään luomaan houkuttelevia olosuhteita yrityksille ja uusille asukkaille. (Rajaniemi & Mäntysalo 2003) On siirrytty hallinta (covernance)-ajatteluun, johon liittyy näkymätöntä kontrollivaltaa. Hallinnassa siirretään valtaa julkisen hallinnon ulkopuolelle. Hallinta hajauttaa valtaa. Kukaan ei ole varsinaisesti vallassa, vaan valta on eri yksiköiden välisissä vuorovaikutussuhteissa. Kukaan ei hallitse kehitystä yksin. Hallittavuus määräytyy siitä, miten yksittäiset osat vaikuttavat toisiinsa. On jatkuvasti etsittävä tasapainoa, jolloin samanaikaisesti pitää kontrolloida ja antaa mennä. Valtaan liittyy rajoittamisen ja mahdollistamisen ulottuvuudet. (Sotarauta 1996, 121-122)

Kaavoitukseen liittyy näkyvää ja näkymätöntä kontrollivaltaa. Koko kaavajärjestelmä rakentuu näkymättömälle kontrollivallalle, joka on kaavajärjestelmän perusintressi. Kaavoittajalla, joka vetää osallistumisprosessia, on muihin osallisiin nähden asiantuntijavaltaa, suostutteluun ja argumentaatioon liittyvää valtaa, ihmissuhteisiin liittyvää valtaa, lakeihin ja säädöksiin perustuvaa valtaa sekä osallistumisprosessin ohjaamiseen liittyvää valtaa. Valta ilmenee kaavoittajan ja to-

teuttajan välillä sekä kaavan hyväksyjän ja esittelijän välillä. Konsulttitöissä siirretään valtaa hallinnon ulkopuolelle. (Koskiahho & Leino & Mäkelä 2000, 25; Leino 2006, 143-144; Rajaniemi & Mäntysalo 2003)

Yhdessä suunnittelemisen tavoite, jossa taloudellisen menestymisen ja kilpailukyvyn rinnalla ihmiset valtaistetaan toimimaan merkittävänä osallisina suunnitteluprosessissa, tarkoittaa Lapintien sanoin, että ”ammattisuunnittelijan ja poliitikon valta vaihtuu eräänlaiseksi työryhmän sihteeriksi”. Lapintien mukaan tulisi luopua moderniin suunnitteluun liittyvästä vallasta ja tulla lähemmäksi suunnittelun reaalityttöä ja hyväksyä valta osana yhteisöllistä ja yhteiskunnallista toimintaa. (Lapintie 2003, 19-24)

Missä on yleinen etu?

Yleinen etu eli yhteiskunnallinen kokonaisuus periytyy valistuksen ajalta. Modernin kaupunkisuunnittelun aikana käsitykset siitä, mikä on rationaalista ja mikä on yleisen hyvän mukaista, ovat jatkuvasti muuttuneet. Eri suunnittelumalleissa rationaalisuus ja yleinen etu tulkitaan eri lailla. Rationaalis-kokonaisvaltaisessa suunnittelumallissa yleinen etu on keskeinen, kun taas muissa suunnittelumalleissa se on kyseenalaistettu. Suomessa on pidetty tärkeänä, että yhdyskuntien suunnittelussa noudatetaan oikeudenmukaisuutta ja yritetään luoda tasa-puolista hyvää kaikille. Erityisesti Tämä korostui hyvinvointiyhteiskuntaa rakennettaessa, jolloin yleinen etu yhdistettiin rationaalisuuteen, kokonaisvaltaisuuteen ja demokratiaan. Enää yleinen etu ei olekaan itsestäänselvyys. Se on menettänyt merkitystään kansalaisyhteiskunnassa, jossa kamppaillaan ja kilpailaan, ja jossa ihmisten toiminnan päämääränä on oma yksityinen ja edustamansa ryhmän etu. Vuosituhannen viimeiselle vuosikymmenelle tullessa yleinen etu on jäänyt

kansainvälisen kilpailukyvyn varjoon, tai voidaanko sanoa, että juuri tuo kansainvälinen kilpailukyky nähdään yleisenä etuna.

”Onko yleinen etu poliittinen vai onko sille jokin vahvempi, objektiivisempi perusta, jonka ymmärtäminen riippuu asiantuntemuksesta”, Kyösti Pelkonen (1995, 17) kysyi kirjassaan. Muun muassa mediatutkimuksen edustaja Seija Ridell kyseenalaistaa yleisen edun olemassaolon ja pohtii: ”Jos etu on yleinen, se on jokaisen etu – mutta onko se silloin kenenkään etu? Kyse voi olla siitä, kenen etu kulloinkin näytetään yhteiskunnassa yleisenä etuna.” Yleisen edun käsite on elitistinen, koska se edellyttää asiantuntemusta. Media vaikuttaa vahvasti siihen, millaiseksi käsitys yleisestä edusta muodostuu. Ridellin mukaan tulisi siirtyä yleisestä edusta intressien julkiseen kohtaamiseen, jossa tilannekohtaisesti esillä olevasta asiasta keskustellaan avoimesti ja julkisesti. Intressien julkinen kohtaaminen olisi luonteeltaan kollektiivista, viestinnän avulla ja prosessin kautta tapahtuvaa tiedon etsintää. (Seminaari Kuntatalolla 13.12.2004) Kauppatieteen edustaja Hanna Lehtimäki on tutkinut kaupungin strategiaproessia ja havainnut, että myös avoimessa strategiaproessissa vallitsevat suhteet ja hierarkiat vaikuttavat siihen, kuka saa näkemyksensä esiin ja miten näkemys tulkitaan. Hänen mukaansa strategiakeskustelun moniäänisyyttä voisi avata kirjoittamalla näkyviin, kenen näkemys asiaan on kyseessä. (Seminaari Kuntatalolla 2004; Lehtimäki 2000). Pertti Vuorela (1991) mukaan yleinen etu on jotakin muuta kuin erityisintressien summa. Se on havaittava ja määriteltävä jokaisessa suunnittelutilanteessa erikseen. Sari Puustisen (2006, 232-236) tutkimuksen mukaan kaavoittajat kokevat, että julkisen sektorin toimijat, kuten poliitikot ja muut kansalaisyhteiskunnan toimijat, eivät edusta yleistä etua. Sitä vastoin kaavoittajat pitävät itseään hyvän elinympäristön ja sen mukaisen yleisen edun asiantuntijoina ja asianajajina. Suunnittelijoiden mukaan

yleinen etu voi ulottua kansainvälisestä kilpailukyvyistä heikkojen intressien huomioimiseen.

Yleinen tai yhteinen etu liitetään kestäväan kehitykseen. Kestävän kehityksen merkitys suunnittelussa voidaan ymmärtää eri tavoin, ja sillä voidaan perustella erilaisia suunnitteluratkaisuja. Se liittyy sekä suunnittelun tavoitteisiin että keinoihin. Suunnittelijat voivat ymmärtää sen 1) suunnittelun toimintaohjeena yleisellä tasolla tai 2) asukkaiden osallistumisena suunnitteluprosessiin tai 3) tehokkaana kaupunkirakenteena, joka saadaan aikaan toisten näkemysten mukaan kokonaisvaltaisella suunnittelulla, toisten näkemysten mukaan hankesuunnittelulla. (Mäenpää ym. 2000, 173-176) Kestävä yhdyskuntakehitys on myös kaavajärjestelmän keskeisiä tavoitteita. Kestävän kehityksen periaate sisältää ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen näkökulman. Hallituksen esityksen perusteluissa rakennuslainsäädännön uudistamiseksi kirjoitetaan: ”Maankäytön suunnittelun tulee perustua nykyistä enemmän kokonaisvaltaiseen näkemykseen. Tämä edellyttää suunnittelun ymmärtämistä aiempaa laajempaa prosessina, jossa kaavoitus muuttuu alueiden varaamisesta eri tarkoituksiin yhdyskuntien kehittämisen ja ympäristöpolitiikan välineeksi ohjaamalla muun muassa yhdyskuntarakennetta, liikennettä ja luonnonvarojen käyttöä kestäväan kehitystä edistävällä tavalla.” (Lakikokoelma 2005, 93)

Suunnittelun asiantuntijuus on muutoksessa

Perinteinen tietoon ja hierarkiseen asemaan perustuva ammatillinen asiantuntijuus on menettänyt uskottavuuttaan nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Tämän paikan on ottamassa avoin, joustava, verkostoituva ja dynaaminen eli refleктоiva asiantuntijuus. Asiantuntijuuden perusta on edelleen tieteellinen tieto, mutta toiminnassa korostuvat erilaiset toiminta- ja neuvotteluyhteydet. Enää ei riitä tieteellisen tie-

don tulkinta ja tekninen osaaminen, vaan tarvitaan yhä enemmän kulttuurista ja sosiaalista tietämystä. Ei riitä tiedon hankinta ja tiedonsiirto, vaan oleellista on myös uuden tiedon ja osaamisen rakentelu, progressiivinen uutta luova ongelmaratkaisu. Asiantuntijuus on yhä enemmän poikkitieteellistä. Poikkitieteellisessä asiantuntijuudessa huomioidaan yksilön ja yhteisön asiantuntijuuden yhteiskehitys. Asiantuntijuuden kehittymistä tukevat toimivat vuorovaikutusrakenteet. (Karvinen-Niinikoski 2005)

Myös kaupunkisuunnittelun asiantuntijuus on muuttunut ja muuttumassa. Kaavoittaja ei ole enää yksin kaupunkisuunnittelun asiantuntija. Roolit suunnitteluprofession asiantuntijana, tiedon arvottajana ja yleisen edun edustajana ovat kyseenalaistettu (Puustinen 2006, 310). Asiantuntijuus on jaettua. Kommunikatiivinen suunnittelu on lisännyt ja monipuolistanut suunnitteluun osallistuvien joukkoa. Mukana on ammattiasiantuntijoita ja käytännön asiantuntijoita, joiden identiteetti poikkeaa toisistaan. Kansalaisten ja erilaisten yhdistysten mahdollisuudet osallistua ovat lisääntyneet. Samalla elinkeinoelämän tarpeet ovat tulleet keskeisiksi suunnittelua määrittäviksi tekijöiksi. Erilaisten luontoon, rakennettuun ympäristöön, sosiaalisiin ja taloudellisiin tekijöihin liittyvien selvitysten kautta suunnitteluun on tullut mukaan ulkopuolisia erityisasiantuntijoita.

Kaavoittajan tehtävänä on saada esiin ja hyödyntää erilaisten toimijoiden tieto ja asiantuntemus. Kaavoittajan rooli on muuttumassa suunnittelijasta suunnitteluprosessin organisoijaksi ja koordinoijaksi, ohjaajaksi ja vuorovaikutuksen järjestäjäksi. Kaavoittajan tehtävänä on edelleen suunnittelu, mutta kaavoittajalla ei ole enää yksinoikeutta määrittellä hyvää elinympäristöä tai yleistä etua. Kaavoittaja toimii refleктоivan ammattilaisen tavoin. Hän refleктоi omaa toimintaansa.

ja samalla oppii olennaisia asioita omasta työstään. Hän pyrkii suunnittelun osallisten kanssa refleктоivaan keskusteluun, jolloin myös oppimisprosessista tulee yhteinen. (Puustinen 2006) Tähän liittyy Hanna Mattilan mukaan ongelma, miten esteettinen asiantuntemus tuodaan mukaan suunnitteluun, joka perustuu laajaan osallistumiseen ja konsensushakuisuuteen. Esteettisellä asiantuntemuksella on ollut keskeinen asema suomalaisessa yhdyskuntasuunnittelussa. Nyt suunnittelu ei enää perustu yksinomaan asiantuntijatiedolle, vaan suunnittelussa painottuu moraaliskäytännöllinen ulottuvuus. Tällaisessa tilanteessa Mattilan mukaan luova kommunikaatio ja esteettisyys voivat olla mukana ja vaikuttaa edellyttäen, että esteettisyyttä ei tarvitse argumentoida. (Mattila 2003) Kaavoittajalta edellytetään joustavuutta ja monialaisuutta, mikä tarkoittaa monialaista asiantuntemusta ja erityisesti kommunikatiivisia taitoja ja prosessiosaamista.

Suunnittelu heijastaa aikaansa

Yhdyskuntasuunnittelu on monitieteellinen ja monialainen kokonaisuus, joka muuntuu yhteiskunnan kehityksen mukana. Eri aikoina on erilaisia painotuksia. Koko 1900-luvun rakennustaiteellisella, esteettisellä näkökulmalla on ollut vahva asema. Myös taloudellinen näkökulma on ollut aina mukana, mutta viime aikoina sen painoarvo on voimakkaasti kasvanut. Tekninen näkökulma on voimistunut yhteiskunnan teknologisoitumisen myötä. 1960-luvulla tuli mukaan sosiaalinen näkökulma. Ekologinen ja kestävä kehitys nousivat keskeisiksi suunnittelua määrittäviksi tekijöiksi 1980- ja 1990-luvulta eteenpäin. Kommunikatiivinen käänne on vaikuttanut 1990-luvulta eteenpäin. Nyt 2000-luvulla on noussut esiin kulttuurinen kaupunkisuunnittelu, johon liittyvät merkitykset, symbolit ja mielikuvat. Tässä tilanteessa maankäytön suunnittelu ja arkkitehtuuri tulee kiinnittää entistä selkeämmin kuntien ja alueiden taloudellisiin toimintaedellytyksiin ja

globaalien markkinoiden vaatimuksiin. (Lapintie 2003, 12-13) Maankäytön suunnittelulla ja arkkitehtuurilla on suuri painoarvo, kun kaupunkia kehitetään taloudellisesti menestyvänä ja vetovoimaisena sekä hyvänä paikkana elää.

Suunnittelu on tyydyttävien ratkaisujen etsintää

Mikä on suunnittelun todellinen merkitys? Mihin suunnittelua tarvitaan? Voiko suunnittelulla hallita kehitystä? Yhteiskunnallisia ongelmia ei voi ratkaista Sotaraudan mukaan suunnittelulla, mutta ei suunnittelemtakaan, kun ajatellaan esimerkiksi ympäristöongelmia, rikollisuuden kasvua tai kulttuurien välisiä konflikteja. Suunnittelu ei voi olla vain objektiivista. Suunnittelussa korostuu vuorovaikutteisuus ja subjektiivisuus. Joka tapauksessa suunnittelu-prosessien on oltava avoimia ja niiden, joita suunnittelu koskee, tulee voida osallistua prosessiin. Suunnittelu ja toimeenpano kietoutuvat yhteen. Valintoja tekemällä ja vuorovaikutusprosesseja johtamalla on mahdollisuus vaikuttaa kehityksen suuntaan. (Sotarauta 1996, 121-125) Suunnittelua tarvitaan, mutta se on aina epätäydellistä.

Käytännön suunnittelutilanteet ovat usein kompleksisia ja vaikeasti hallittavia. Ihmisten arvostukset muuttuvat ja eriytyvät, esimerkiksi hyvästä elinympäristöstä ja yleisestä edusta on monta käsitystä. Eri-laiset intressiryhmät esittävät moninaisia vaatimuksia. Hollantilaisen Robert Hoppen mukaan ”kommunikatiivinen prosessi on loppumaton sarja kommunikaatiota ja strategisia siirtoja löyhästi yhteen liittyneillä foorumeilla, joissa eri toimijat etsivät ja rakentavat intersubjektiviisessa prosessissa merkityksiä asioille. Niitä käännetään jatkuvasti yhteiseksi projekteiksi, suunnitelmiksi, toimenpiteiksi, joissa jälleen nousee esiin uusia haasteita.” Hän nimittää tätä argumenteista ja vasta-argumenteista muodostuvaa keskustelua argumenttikarusel-

liksi. (Sotarauta 1996, 290) Tällaista käytännön suunnittelu on. Suunnittelu on tyydyttävien ratkaisujen etsintää. Se on kaukana puhtaasta teoriasta. Käytännön suunnittelu kehittyy teoreettisen suunnitteluajattelun kanssa vuorovaikutteisesti. Nyt puheissa oleva kommunikatiivinen suunnittelu on moni-ilmeistä. Siinä on piirteitä aikaisemmista suunnittelumalleista. Erilaisissa suunnittelutilanteissa on mahdollista yhdistää erilaisia menettelytapoja. Nyt korostetaan prosessia ja kommunikaatiota.

Kommunikatiiviseen käänteeseen liittyy, että asiantuntijavetoinen suunnittelu on muuttunut entistä enemmän prosessin johtamiseksi, jossa on keskeistä vuorovaikutus erilaisten toimijoiden ja intressiryhmien kanssa. Osallistumisella pyritään yksityisen ja yhteisen edun yhdistämiseen. Kun erilaisia näkökohtia tuodaan laajasti esiin ja niistä keskustellaan, on mahdollisuus päästä laajasti hyväksyttävään ratkaisuun. Käytännössä syntyy myös konfliktitilanteita, joissa ei päästä kaikkia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun. Suunnitteluratkaisua haettaessa on muistettava, että suora osallistuminen tukee ja täydentää edustuksellista demokratiaa, mutta lainsäädännön mukaan lopullinen vastuu päätöksistä on edustuksellisilla luottamuselimillä.

6 LAINSÄÄDÄNTÖ JA VUOROVAIKUTUS

Kommunikaatio ja vuorovaikutus näkyvät myös nykyisessä lainsäädännössä. Yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen on määritelty perustuslaissa ja kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia on määritelty kuntalaissa, osallistumista tukevaa hallintotapaa määritellään hallintomenettelylaissa ja julkisuuslaissa. Kaavoituksen vuorovaikutusprosesseja käsitellään ensisijassa maankäyttö- ja rakennuslaissa. Lainsäädäntö ja hallinnolliset toimintatavat määrittävät, millaista vuorovaikutuksen tulee vähintään olla, jotta se on laillista ja hyvän hallintotavan mukaista. Lainsäädäntö ei kuitenkaan takaa osallistumista. Osallistuminen riippuu mm. asukkaiden aktiivisuudesta ja osallistumista tukevasta ilmapiiristä.

6.1 Hyvän hallinnon periaatteet

Hyvän hallintotavan periaatteet koskevat suunnittelua ja muuta julkista toimintaa. Hyvän hallinnon perustana ovat yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet. Näitä ovat 1) yhdenvertaisuusperiaate eli viranomaisen tulee kohdella hallinnon asiakkaita tasapuolisesti ja johdonmukaisesti, 2) tarkoituksenmukaisuuden periaate eli viranomaisen tulee käyttää toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan perusteltuihin tarkoituksiin ja käyttää harkintavaltaansa oikeudenmukaisesti, 3) objektiivisuusperiaate eli viranomaisen toimien on oltava objektiivisesti perusteltuja ja puolueettomia, 4) suhteellisuusperiaate eli viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa lain määriteltyyn päämäärään nähden ja 5) luottamusperiaate eli viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

(Mäenpää 2003, 83-84)

Hyvän hallinnon takeita ovat käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuuluksi, oikeus saada perusteltu päätös ja oikeus hakea muutosta. Oikeudellisten takeiden lisäksi hyvään hallintoon kuuluu mm. toiminnallinen sujuvuus, menettelyllinen helppous ja ennakoitavuus, sisällöllinen asian- ja lainmukaisuus, toiminnan rakenteellinen selkeys ja joustavuus sekä vastuiden toimivuus. Siihen, miten hallinto koetaan, vaikuttaa myös toiminnan takana olevat arvot ja hallinnon ulkoinen kuva. (Mäenpää 2003, 13-31 ja 36-38)

6.2 Julkista hallintoa koskeva lainsäädäntö

Suomen perustuslakiin (1999 / 731) on kirjattu osallistumisen ja vaikuttamisen lähtökohdat. Perustuslain 2 §:n mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen. Lain 14 §:n mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Lain 20 §:ssä 1 mom:ssa määritellään, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Lain 20 §:n 2 mom:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Tämä koskee kaikkia ikäryhmiä. Lain 6 §:ssä mainitaan erityisesti lapset, joita tulee kohdella tasa-arvoisesti yksilöinä, ja joiden tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. **Nuorisolain** (2006 / 72) mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua heitä koskevien asioiden käsittelyyn.

Hallintolaki (2003 / 434) konkretisoi perustuslain hyvän hallinnon perusteita ja määrittelee hallintoasiain asianmukaista käsittelyä. Hallintolaki on yleislaki, jonka edelle voivat mennä muissa laissa, esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa, olevat erityissäännökset. (Mäenpää 2003)

Hallintolainkäyttölaki (1996 / 586) sääntelee menettelyä, kun kaavoja koskeviin päätöksiin haetaan muutosta hallintoviranomaiselta eli alueelliselta hallinto-oikeudelta valittamalla.

Hallintomenettelylain (1982 / 598) 13 §:n mukaan asian vireilläolosta on ilmoitettava julkisesti, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin. Asian vireilläolosta on ilmoitettava muillekin tiedossa oleville yksilöidyille henkilöille kuin asianosaisille, jos asia saattaa huomattavasti vaikuttaa näiden henkilöiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin.

Julkisuuslaki (1999 / 621) määrittelee hallinnon avoimuuden ja julkisuusperiaatteiden toteuttamista. Julkisuuslain 1 §:n mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei mainitussa laissa ja muussa laissa toisin säädetä. Viranomaisilla on velvollisuus aktiivisesti edistää tiedonsaantia ja hyvää tiedonhallintaa. Lain 19 ja 20 §:ssä korostetaan, että viranomaisen tulee antaa tietoa keskeneräisistä asioista sekä tuottaa ja jakaa tietoa valmisteltavana olevista asioista.

Kuntalaki (1976 / 953) keskittyi hallinnoimaan, mutta **uudistettu kuntalaki** (1995 / 365) pyrkii osallistamaan kuntalaisia. Kuntalain 27 § edellyttää, että valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Lain 30 §:n mukaan kunnan on tiedotettava asukkailleen vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Asukkaille on tiedotettava, millä tavoin asioista voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä valmistelijoille ja päättäjille. Lain 89 §:n mukaan kunnan jäsen tai asianosainen voi tehdä oikaisuvaatimuksen kunnanhallituksen, sen jaostojen sekä niiden alaisen viranomaisen päätöksestä.

6.3 Kaavoitusta koskeva lainsäädäntö

Rakennuslaki (1958 / 370) **ja -asetus** (1959 / 266) **muutoksineen** sääntelivät kaavoitusmenettelyä 1958-1999. Rakennuslain mukaan kunnalla oli kaavoitusmonopoli eli kunta määritteli ja järjesti yhteiset tarpeet ja pyrki luomaan puitteet sellaiselle ympäristölle, jossa jokaisen on hyvä elää. Asemakaavan laati asiantuntija. Laatimisvaiheessa tuli kuulla alueen maanomistajia (maanomistajien kuuleminen). Vuonna 1990 tehtiin rakennuslakiin muutos, joka oli avaus vuorovaikutteisen suunnittelun suuntaan. Tämä rakennuslain muutos lisäsi kuntalaisten tiedonsaantia kaavoituksesta ja mahdollisuutta vaikuttaa siihen. Ajankohtaisista kaavoista tuli tiedottaa vuosittain kaavoituskatsauksessa. Asemakaavan valmisteluvaiheessa oli alueen maanomistajille ja niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattoi huomattavasti vaikuttaa, hyvissä ajoin varattava tilaisuus lausua mielipiteensä (huomautukset) asiasta. Asemakaavaehdotuksen nähtävilläolon yhteydessä oli kaikilla, joiden oloihin ratkaisulla oli merkitystä, ja muillakin kunnan jäsenillä mahdollisuus esittää mielipiteensä (muistutukset) asiasta. Kestävän kehityksen edistäminen otettiin mukaan rakennuslakiin vuonna 1994. Asemakaavaa laadittaessa oli tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset sekä yhdyskuntataloudelliset, sosiaali-, kulttuuri- ja muut vaikutukset. Vuonna 1997 rakennuslakiin lisättiin Natura 2000-verkostoa koskevia erityissäännöksiä. Kaavas suunnitelman aiheuttamien ympäristö- ja muiden vaikutusten selvittämisellä pyrittiin tietopohjan laajentamiseen sekä kaavaprosessin avoimuuden ja vuorovaikutteisuuden lisäämiseen. (Hallituksen esitys 101 / 1998)

Asemakaavaa käsiteltiin kunnan luottamuselimissä ja sen hyväksyi valtuusto, jonka hyväksymispäätöksen vahvisti sisäasiainministeriö ja vuodesta 1983 lähtien ympäristöministeriö. Vuodesta 1990 lähtien valtion viranomaisten valvontaa vähennettiin, samalla kun kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia lisättiin. (Hallituksen esitys 101 / 1998)

Rakennuslaki oli muutosten jälkeenkin perusrakenteeltaan vanhentunut, koska se oli säädetty tilanteessa, jossa rakentaminen painottui uudisrakentamiseen. Rakennuslaki ei ottanut riittävästi huomioon rakennetun ympäristön ylläpitoon ja täydentämiseen liittyviä tekijöitä. Myös suunnitteluajattelu oli vähitellen kehittynyt asiantuntijakeskeisestä valmistelusta vuorovaikutteisempaan suuntaan. Kuntalaiset halusivat vaikuttaa, mutta kokivat, että rakennuslain mukaiset vaikuttamismahdollisuudet olivat vähäiset, kuuleminen tapahtui liian myöhäisessä vaiheessa, asioista ei keskusteltu, puuttui vuorovaikutus. Kuntalain ja perustuslain uudistuksetkin edellyttivät rakennuslainsäädännön uudistamista. (Hallituksen esitys 101 / 1998)

Maankäyttö- ja rakennuslaki (1999 / 132) **sekä -asetus** (1999/895) tulivat voimaan vuoden 2000 alussa. Uudessa laissa suunnittelu nähdään entistä enemmän prosessina, jolloin kaavoitus on yhdyskuntien kehittämisen ja ympäristöpolitiikan ohjausväline. Lain keskeiset tavoitteet ovat 1) kestävän yhdyskuntakehityksen ja rakentamisen edistäminen, 2) edellytysten luominen hyvälle elinympäristölle, 3) avoimen, vuorovaikutteisen ja laatua korostavan suunnittelun tukeminen sekä 4) vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen jokaiselle hänen elinympäristöään koskevassa päätöksenteossa.

Ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen periaatteet korostuvat. Muutosten vaikutuksia ja erityisesti ympäristövaikutuksia tulee arvioida aiempaa systemaattisemmin. Asemakaavalla vaikutetaan ensi sijassa lähiympäristöön, ohjataan sen rakentamista ja kaupunkikuvaa. Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä elinympäristön heikkenemistä, joka ei ole asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen perusteltua. (Hallituksen esitys 101 / 1998)

Asemakaavan valmistelun keskeisiä periaatteita ovat avoin tiedottaminen, vuorovaikutus ja yhteistyö sekä monipuolinen asiantuntemus. Viranomaiskeskeisestä suunnittelusta siirrytään avoimempaan suunnitteluprosessiin. Laki suosii yhteistoimintaa ja kehittämistä sekä eri julkisten tahojen että yksityisten toimijoiden kanssa. Kuntalaisten mahdollisuudet osallistua omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon lisääntyvät samalla kun valtion valvonta edelleen vähenee. Tavoitteena on turvata perustuslain edellyttämät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. (Hallituksen esitys 101 / 1998) Lakiin sisältyy uusi käsite, osallinen, joka tarkoittaa kaikkia osapuolia, joita kaavan suunnittelu koskee. Osallisuus on näin määriteltynä laaja, mutta kuitenkin rajattu. (Ekroos 2001, 471)

Kunnalla säilyy kaavoitusmonopoli eli vastuu kaavojen laatimisesta ja hyväksymisestä. Hallinnon tulee tuoda esiin kaavoitusprosessin aikana demokraattisesti hyväksytyt strategiset tavoitteet ja perustella niillä suunnitteluratkaisuja. Laissa säilyy kolmijako, jossa 1) asiantuntija laatii kaavan, 2) osallisilla on mahdollisuus vaikuttaa kaavaan osallistumalla kaavan valmisteluun ja 3) kunnan luottamuselin hyväksyy kaavan.

Osallisilla tulee olla tosiasialliset mahdollisuudet arvioida hankkeen merkitystä ja vaikutuksia ja esittää mielipiteensä asiassa. Todellinen vuorovaikutus tarkoittaa sellaisten edellytysten luomista, että asema-kaavoituksen vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä keskustellaan riittävän aikaisessa vaiheessa kaikkien niiden osapuolten kesken, joita asiat koskevat. Tässä on keskeistä toimijoiden vuorovaikutus, avoin keskustelu, yhteisen kielen ja tietopohjan hakeminen sekä suunnitelmien havainnollisuus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman avulla pyritään vuorovaikutukseen osallisten kanssa suunnittelun alusta lähtien. Osalliset voivat yleensä valittaa kaavan hyväksymispäätöksestä ja valitusoikeus säädetään kuntalaissa. Valitusoikeus kaavan hyväksymispäätöksestä on 1) kuntalain mukaisilla asiansaisilla ja kunnan jäsenillä, 2) viranomaisilla niiden toimialaan kuuluvissa asioissa, 3) maakuntaliitolla ja kunnalla, jonka alueella kaavalla on vaikutuksia sekä 4) rekisteröidyillä yhdistyksillä toimialueellaan toimialaansa kuuluvissa asioissa. (Hallituksen esitys 101 / 1998)

Osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyn keskeiset periaatteet määrittellään maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä. ”Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajille ja niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.” Tämän pykälän mukaan asukkailla, asukas-yhdistyksillä, järjestöillä ja muilla asukasosallisilla ovat samat oikeudet kuin viranomaisosallisilla. Liitteessä 2 esitetään kaikki maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen osallistumista ja vuorovaikutusta koskevat lainkohdat.

7 ASEMAKAAVA JA VUOROVAIKUTUS

Vuorovaikutteisuus on maankäyttö- ja rakennuslain keskeinen periaate. Vuorovaikutteisuus edellyttää, että suunnittelijan on hallittava sisältökysymysten ja prosessin hallinnan ohella viestintä- ja vuorovaikutustaidot. Tässä luvussa käsitellään, mitä tekijöitä tulisi ottaa huomioon, jotta vuorovaikutus onnistuisi ja päästäisiin yhteisymmärrykseen osapuolten erilaisista näkemyksistä. Kaikesta huolimatta ei aina saavuteta yhteisymmärrystä vaan joudutaan hyväksymään ristiriita, jopa konflikti.

7.1 Vuorovaikutuksen onnistumisen edellytyksiä

Viestintätaidot

”Viestintä on taito ilmaista omia ajatuksia, taito sovittaa omia tavoitteita toisten aikomuksiin, taito ottaa toisten näkökulmia huomioon ja kohdistaa sanomia toisille sekä taito ottaa toisilta palautetta ja sopeuttaa omaa toimintaa sen perusteella tilanteeseen.” (Hakanen & Puro 2000, 7) Viestintä eli kommunikaatio on latinaksi *communicatio*, joka merkitsee yhteydenpitoa ja verbi *communicare* merkitsee tehdä yhteiseksi monille, jakaa, osallistua. Viestintätieteessä viestintä-sanalla on monta ulottuvuutta. Se on sanomien ja tietojen vaihdantaa. Se on merkitysten tuottamista. Viestintä on symboliprosessi, joka tuottaa, ylläpitää ja muuntaa yhteistä sosiaalista todellisuutta. Se on myös käyttäytymistä. Kaikki inhimillinen toiminta on viestintää. Viestintä on sanallista tai sanatonta. Viestinnän syntyminen edellyttää keskinäistä ymmärrystä. Sanoma on perillä vasta silloin, kun se on ymmärretty. Sanattomalla viestinnällä on suuri merkitys ihmisten välisessä suorassa viestinnässä. Keskeiset viestinnän välineet ovat puhuminen, kirjoittaminen ja kuvallinen ilmaisu. Viestinnän tilanteet ovat moninaiset, esimerkiksi kahden keskeiset keskustelut, ryhmäkeskustelut, kokoukset, esittelytilaisuudet ja mediakeskustelut. Viestintä on lähellä tiedottamista. Tiedottaminen on yksisuuntaista toimintaa, tiedolla varustamista, tiedon jakelua, tiedoksi antamista, kun taas viestintä on kaksisuuntaista toimintaa, vuoropuhelua. (Karvonen 2002)

Suunnittelussa viestintää tarvitaan tiedon siirtoon, merkitysten tuottamiseen ja yhteisen sosiaalisen todellisuuden tuottamiseen. Suunnitteluun liittyviä viestintätilanteita ovat esimerkiksi muutaman henkilön asiantuntijapalaverit, kokoukset eri osallisten kanssa, asukastilaisuudet, kirjallisen materiaalin tuottaminen ja suunnitelmien laatiminen. Osallistumistilanteissa viestinnän merkitys korostuu. Erilaiset viestintätilanteet edellyttävät erilaisia vuorovaikutustaitoja. Viestintätilanteet tulee suunnitella etukäteen. Viestintätilanteen suunnittelussa tulee kartoittaa eri kohderyhmät ja millä eri tavoilla viestitään. On huolehdittava siitä, että kaikki, myös maallikot, ymmärtävät, mistä puhutaan. Ammattikieli kuuluu vain ammattilaisten keskinäiseen viestintään. Suunnittelijan on hallittava hyvän viestinnän ja vuorovaikutuksen perussäännöt.

Vuorovaikutustaidot

Vuorovaikutustaito on kyky toimia viestintätilanteessa siten, että huomioi vastapuolen ja tilanetekijät. Vastapuolen toiminnan tarkoitus tulisi osata tunnistaa. Vuorovaikutuksen intensiivisyys ja luonne vaihtelevat sen mukaan, mihin vuorovaikutuksella pyritään. Vuorovaikutuksessa tarvitaan kykyä sovittaa yhteen erilaisia pyrkimyksiä. Vuorovaikutus edellyttää tietoa, taitoa, halua ja aikaa kaikilta osapuolilta. Onnistunut vuorovaikutus syntyy usean osatekijän yhteisvaikutuksen tuloksena. Näitä vuorovaikutuksen osatekijöitä ovat ainakin seuraavat.

Kohtaaminen on osapuolten välitöntä vuorovaikutusta. Se tapahtuu tilanteissa, jossa osapuolet kohtaavat kasvokkain, keskustelevat ja tutustuvat toistensa näkökantoihin. Kohtaamisessa korostuu sanaton viestintä ja käytös.

Arvostaminen ja kunnioittaminen tarkoittavat, että osapuolet pyrkivät ymmärtämään toisensa lähtökohtia, näkemyksiä ja päämääriä. Toimiva vuorovaikutus edellyttää molemminpuolista toisen arvostamista ja erilaisuuden kunnioitusta.

Kuuntelu on tilan antamista toisen osapuolen kokemukselle, toisen osapuolen asemaan asettumista, arvon antamista toisen näkemyksille sitä arvostelematta ja arvioimatta. Kuuntelu tukee rakentavan vuoropuhelun syntymistä. Kuuntelemalla toisten kertomuksia, kokemuksia, tunteita ja päämääriä voi saada käyttöönsä uusia erilaisia näkemyksiä.

Dialogi eli vuoropuhelu perustuu haluun kuulla toista ja tulla itse kuulluksi. Vuoropuhelu syntyy suorassa kohtaamisessa. Vuoropuhelussa eri osapuolet saavat tietoa toistensa näkökannoista ja kokemasta todellisuudesta. Samalla vuoropuhelu auttaa arvioimaan ja jäsentämään omia näkökantoja suhteessa muihin näkökantoihin. Tieto rakentuu yhdessä. Vuoropuheluun kuuluu argumentointi. Asioita käsitellään tässä ja nyt, ja työnnetään syrjään ennakkokäsitykset toisten käyttäytymisestä. Vuoropuhelun avulla rakennetaan luottamusta.

Luottamus perustuu yhteisesti koettuun vuorovaikutukseen ja yhteiseen historiaan. Luottamus rakentuu ihmisten välillä, mistä se voi laajentua yhteisöjen ja organisaatioiden väliseksi. Luottamus perustuu arvioon toisen osapuolen avoimuudesta, kuuntelemisesta, johdonmukaisesta käyttäytymisestä, uskottavuudesta, kunnioituksesta, osaamisesta ja ammatillisesta pätevyydestä. Luottamus rakentuu vähitellen vuorovaikutuksen edetessä myönteisten kokemusten myötä. Se vaatii aikaa ja työtä. Yleensä vuorovaikutuksen osapuolet aistivat luottamuksen. Luottamusta vähentää ristiriitainen viestintä, asioiden salailu, vain myönteisten vaikutusten kertominen tai hankkeiden

markkinointi. Jos ei ole luottamusta, syntyy väärinkäsityksiä, ennakkoluulot vahvistuvat, unohdukset ja virheet tulkitaan tahallisiksi ja pienet asiat paisuvat suuriksi. Vuorovaikutus toimii luottamuksen ilma-
piirissä.

Avoimuus tarkoittaa sellaista eri osapuolten vuorovaikutusta, joka lisää osapuolten tietämystä ja ymmärrystä käsiteltävästä asiasta. Monipuolinen tiedottaminen ja tiedonkulku varmistavat tiedon välittymistä eri osapuolille. Tiedon on oltava tasapuolista, helposti saatavaa ja mahdollisimman täydellistä. Puheissa ja teksteissä kannattaa käyttää aktiivimuotoja passiivimuotojen sijaan, jotta vastaanottaja tietää, kuka tekee. Asiat tulee perustella.

Selkeys, havainnollisuus, ymmärrettävyys ja kiinnostavuus: Selkeys ja havainnollisuus helpottavat suullisen, kirjallisen ja kuvallisen esityksen sisällön ymmärtämistä, lisäävät asian kiinnostavuutta ja vähentävät väärinkäsityksiä. Asian ymmärrettävyys lisääntyy, jos asia on mielenkiintoinen, mukana on sekä tuttua että uutta. Jos asia näyttää liian vaikealta tai monimutkaiselta, se voi estää osallistumista ja vuorovaikutuksen syntymistä. Asian tulee aina jollakin tavalla kiinnostaa vastapuolta.

Ristiriitojen käsittely ilman konflikteja on ensisijainen tavoite. Ristiriita on tilanne, jossa on mukana erilaisia, usein vastakkaisia näkökantoja. Ristiriidat voivat syntyä arvojen, intressien, tiedon ja ymmärryksen eroista tai vuorovaikutuksesta johtuvista syistä. Ristiriitatilanteet tulee pyrkiä ratkaisemaan vuorovaikutuksessa niiden osapuolten kanssa, joita ne koskevat. Kaikkea ei voi sovittaa. Jos yksi osapuoli on niin vahva, että se voi yksinkin suorittaa sen, mitä haluaa, ei sovittelulla ole merkitystä. Tietyissä tilanteissa konfliktitkin pitää hyväksyä.

Palaute on tietoa siitä, että vastaanottaja on reagoinut sanomaan. Eri osapuolet haluavat saada tietoa siitä, miten heidän esittämiinsä näkökantoihin on reagoitu. Palaute voi olla myönteistä tai kielteistä, mutta se tulee aina perustella. Palautteessa kannattaa esittää ehdotuksia perusteluineen ja välttää pakottavia ilmaisuja, koska pakko synnyttää helposti vastareaktioita, ehdotukset ja perustelut taas näkemysten vaihtoa.

Monitahoinen tieto esiin

Tiedolla on monta merkitystä. 1) Tieto voi olla aistihavaintoon perustuvaa eli empiiristä tietoa tai järkeen perustuvaa eli rationaalista tietoa. 2) Tieto voi olla kielellä ilmaistavissa olevaa eli propositio-naalista tietoa tai sanatonta eli hiljaista tietoa. 3) Tieto voi olla tieteellistä tietoa, joka on tieteellisin menetelmin saavutettua tutkittua tietoa tai arkitietoa, joka perustuu ihmisen omiin kokemuksiin hänen elämänpiiriinsä kuuluvista asioista. 4) Tieto voi olla intuitiivista, jolla tarkoitetaan toisaalta välitöntä tietämistä, esimerkiksi aistitietoa, mutta myös sisäistä intuitiota, välitöntä ymmärrystä, esimerkiksi monet keksinnöt ja tieteelliset oivallukset. (www.wikipedia.org/wiki/Tieto 19.1.2009) Uuden asian ymmärtämiseen tarvitaan tietoja eli käsitetietoa, taitoja eli toimintatietoa ja tunteita eli aistitietoa (TAIK 22.3.2007). Suunnittelussa yleensä puhutaan asiantuntijatiedosta ja maallikkotiedosta. Asiantuntijatietoon liittyy yleinen etu, asiantuntijuus, ammattikieli, ammattitaidon hyödyntäminen, puolueettomuus ja kokonaisuus. Maallikkotietoon yhdistetään paikallistieto, yksityiskohtaisuus, tapauskohtaisuus, kokemus ympäristöstä ja halu vaikuttaa lähiympäristöön. (Syrjänen 2005, 65) Suunnitteluun liittyvissä erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa rakennetaan tietoa – kootaan olemassa olevaa tietoa ja luodaan uutta tietoa (Staffans 2004)

.Tavoitteena on ideaali puhetilanne

Kommunikatiivisessa suunnittelussa pyritään konsensukseen kaikkien suunnittelun osapuolten kanssa laajaan osallistumiseen perustuvan, avoimen, vuorovaikutteisen, argumentoivan suunnitteluprosessin kautta. Jotta vuorovaikutustilanteessa olisi mahdollista päästä konsensukseen, on Habermas esittänyt ideaalin puhetilanteen ehdot. Näillä ehdoilla Habermas asettaa melkoisen haasteen viestinnälle, koska todellisuudessa ideaalitalanteeseen pääsemistä häiritsevät monet vuorovaikutusta rajoittavat tekijät. Jotta suunnitteluprosessi etenisi, joudutaan tinkimään ideaalin puhetilanteen ehtojen täyttymisestä. Tästäkin huolimatta tulee joka tapauksessa pyrkiä oikeaan tietoon, oikeellisuuteen ja totuudellisuuteen.

Oikealla

Ideaalin puhetilanteen ehdot Habermasin mukaan

”**Kaikkien** halukkaiden tulee voida osallistua keskusteluun. Heillä tulee myös olla mahdollisuus panna alulle keskustelua eri aiheista ja estää näin tärkeiden asioiden jääminen keskustelun ulkopuolelle. Kaikki osallistujat voivat esittää väittämiä, suosituksia, selityksiä samoin kuin kyseenalaistaa, todistaa tai kumota vaatimuksia siten, että mitään väittämää ei saa hylätä tai hyväksyä ilman kriittistä tarkastelua. Kaikkien tulee myös saada vastaukset esittämiinsä kysymyksiin.

Osallistujat ovat tasa-arvoisia.

Osallistujien tulee ilmaista itsensä vilpittömästi ja esitettyjen väittämien on oltava todenmukaisia. Väitteiden totuussisältö vahvistetaan keskustelemalla.

Kaikilla tulee olla samanlaiset mahdollisuudet esittää asenteensa ja mielipiteensä eri asioissa ilman painostusta. Jos esimerkiksi sosiaaliset paineet ovat liian vahvoja, pelkkä keskustelu ei riitä, vaan ihmisille on myös annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä anonyyminä kirjallisesti.

Kaikilla tulee olla mahdollisuus samaan tietopohjaan.

Osallistujien tulee pyrkiä vilpittömästi keskinäiseen yhteisymmärrykseen.

Päätöksenteon on tapahduttava kaikille avoimesti.

Tavoitteena on aito konsensus. Paras argumentti voittaa.

Myös arvoista voidaan keskustella ja niitä voidaan tarvittaessa muuttaa. Puhutaankin intersubjektiivisistä arvoista.”

Habermas 1983 Krögerin 2002, 13 mukaan

Näkemyserojen tunnistaminen

Näkemyseroja asioihin syntyy, koska suunnitteluun osallistuvilla on erilaisia arvoja, arvostuksia, intressejä ja monitahoista tietoa. Näkemyseroja voi syntyä sisältöä koskevista lähtökohdista ja tavoitteista, toimintatavoista, suunnitteluratkaisujen tai -vaihtoehtojen muodostamisessa tai vaikutusten arvioinnissa. Näkemyseroja voi synnyttää myös tiedon paikkansapitävyys ja se, mistä asioista vuoropuhelutilanteissa voidaan tai on tarpeen keskustella. (Haverinen 1999)

Asioita on osattava katsoa muiden osapuolten kannalta. Jotta toisten osapuolten näkemykset voidaan ymmärtää, ne pitää tunnistaa, niihin pitää tutustua ja niitä pitää vertailla omiin näkemyksiinsä. Itsestäänselvyyksiä pitää voida kyseenalaistaa. Omia näkemyksiä tulee peilata yleisiin totuuksiin. Suunnittelijan tulee tunnistaa eri näkökulmia ja yrittää ymmärtää eri näkökulmista esitettyjen ratkaisujen taustalla olevat ongelmat ja tavoitteet. Ongelma-tavoite-keino-ratkaisu -päättelyketjun avulla voidaan kuvata, millaisia ongelmia, tavoitteita, keinoja ja ratkaisuja näkemyksissä liitetään yhteen. Tämä auttaa ymmärtämään, miksi ihmiset näkevät asiat eri tavoin. (Haverinen 1999)

Ristiriidan ja konfliktin tunnistaminen

Vuorovaikutteiseen suunnitteluun sisältyy ristiriidan mahdollisuus. Suunnitteluun sisältyvien ristiriitojen lisäksi melkein aina maakäytön muutokset törmäävät jonkinasteisiin konflikteihin (Peltonen ym. 2006). Konflikti on yleensä prosessi, jossa yksi osapuoli katsoo toisen osapuolen vastustavan tai muuten negatiivisesti vaikuttavan intressiensä tai tavoitteidensa toteutumiseen. Maankäytön suunnittelussa konflikti tarkoittaa ”vakavia lukkiutuvia ristiriitoja, joissa muodostuu rintamalinjoja toimijaryhmien ja instituutioiden välillä”. Tällöin konflikti on laajempi käsite kuin juridinen riita. (Peltonen ym. 2006, 8) Usein toimijoiden

väliset ristiriidat kärjistyvät niin, että ne työntävät kaavan sisällön ja laadun toissijaiseen asemaan (Syrjänen 2005). Suunnittelussa syntyviä ongelmia ja ristiriitatilanteita ovat tutkineet Tuija Arola Kuntaliiton toimeksiannosta ja Lasse Peltonen työryhmänsä kanssa ympäristöministeriön toimeksiannosta. Myös Olavi Syrjänen on tarkastellut ristiriitatilanteita Arolan jaottelun pohjalta ja niitä täydentäen.

Ristiriitatilanteita syntyy usein asukkaiden ja suunnittelijoiden välillä, koska asukkailla ja suunnittelijoilla on erilainen suhde suunnitteluun. Jo lähtökohtaisesti **asukkailla ja suunnittelijoilla on eri näkökulma**. Asukkaat haluavat säilyttää ja kehittää elettyä ympäristöä, kun taas suunnittelun lähtökohtana on muuttaa ja kehittää laajoja kokonaisuuksia. Samaan tilanteeseen liittyy ristiriita aluetasojen välillä, **paikallisuus vastaan kokonaisuus**. Asukkaat kokevat, että paikalliset tavoitteet ja näkemykset häviävät helposti suunnittelijan ajamille kokonaisuuden tavoitteille. (Arola 2002, 24 ja 43) Näitä ristiriitoja voi lievittää sillä, että suunnittelija selvittää heti suunnittelun alusta lähtien osallisille, mihin tehdyt päätökset perustuvat, ja mikä asia muuttuu, ja miten se muuttuu kaavan hyväksymisen jälkeen, ja että suunnittelija pyrkii sovittamaan yhteen paikallisuuden ja kokonaisuuden näkökulmaa (Syrjänen 2005).

Kielten kohtaamattomuus synnyttää ristiriitoja. Kaavoitusasiat ovat asukkaille vaikeasti ymmärrettävää kieltä. Asukkaiden arkikielen ja suunnittelijoiden ammattikielen välinen ristiriita voi johtua puhetaujan ymmärtämisongelmista tai ajatusmaailmojen erilaisuudesta. (Arola 2002, 44) Asukkaat puhuvat arkikokemuksista ja haluavat vaikuttaa paikalliseen ympäristöön, sitä vastoin suunnittelijoiden puhe käsittelee abstraktia ympäristöä, jossa paikallisuus on osa laajempaa kokonaisuutta. Myös suunnitteluun liittyvää informaatiota saattaa olla

vaikea löytää esimerkiksi asiakirjoista tai Internetistä. Informaatiota voi olla vaikea ymmärtää, koska vastaanottaja ei tunne riittävästi asian taustoja ja lähtökohtia tai esitetyt tiedot ovat puutteellisia tai tiedoissa on ristiriitaisuuksia. Koska asukkailla ja suunnittelijoilla on erilaiset tiedot suunnittelukohteesta, asukas voi olla epävarma suunnittelun tietopohjasta ja suunnitelman vaikutuksista. Suunnittelijoiden ja muiden toimijoiden tulisi lähteä samalta viivalta samoilla tiedoilla avoimesti keskustellen. Viestinnän selkeyteen, havainnollisuuteen ja ymmärrettävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. (Syrjänen 2005, 64-65)

Suunnittelijan identiteetti ja suunnittelijavalta asiantuntijana, kokonaisuuden ja yleisen edun edustajana saattavat synnyttää ristiriitoja. Osallistumisen myötä asukkaat haluavat vaikuttaa suunnitelman sisältöön, mutta heiltä puuttuu todellista valtaa. Asiantuntevat asukkaat saattavat kyseenalaistaa suunnittelijan perinteisen asiantuntija-aseman kritisoimalla suunnittelun lähtökohtia. (Arola 2002, 30) Asiantuntevat asukkaat voivat ryhtyä myös vastasuunnitteluun ja tulla suunnittelun asiantuntijan reviirille (Syrjänen 2005, 66). Ristiriitaa aiheuttaa kysymys, missä tosiasiallinen päätöksenteko tapahtuu. Suunnittelija joutuu tasapainoilemaan asukasosallistumisen ja päätöksenteon välissä. Erityisesti se, miten osallistumisessa esitetty asukasmielipide arvotetaan, synnyttää ristiriitaa. Miten edustava asukkaan tai asukasyhdistyksen esittämä näkemys on? Asukasmielipiteen huomioonottamisesta on tullut keskeinen ammattitaitokysymys. (Arola 2002, 31)

Suoran demokratian ja edustuksellisen demokratian kohtaamattomuus aiheuttaa ristiriitaa. Vanha päätöksentekorakenne yhdistettynä suoraan asukasosallistumiseen sisältää jo itsessään ristiriidan. Suorassa osallistumisessa vaikuttaminen perustuu näkemyksen sisältöön, kun taas edustuksellisessa demokratiassa se perustuu määrään. Suorassa

osallistumisessa vältetään suunnittelukysymysten politisoitumista ennen luottamuselinkäsittelyä. Luottamus edustukselliseen demokratiaan horjuu, koska asukkailla on etäinen yhteys luottamushenkilöihin. Asukkaat ja luottamushenkilöt eivät kohtaa suunnitteluprosessissa kasvokkain vaan yleensä kirjallisen asiakirja-aineiston kautta. Päätöksenteossa suunnittelijan näkemys asiasta vaikuttaa enemmän kuin asukkaan. Paikallisuus vastaan kokonaisuus tulee esiin myös suoran osallistumisen ja edustuksellisen demokratian välisessä ristiriidassa. Miten voidaan yhdistää asukkaan paikallisuuden näkemys ja luottamushenkilön enemmän kokonaisuutta painottava näkemys päätöksenteossa? Asukkaiden liialliset odotukset vaikuttamisesta, jopa oikeudesta osallistua päätöksentekoon, aiheuttavat ristiriitaa. Asukkaiden mielestä tarvitaan uusia vaikuttamisväyliä, jotta paikalliset intressit saadaan mukaan ristiriitaisissa suunnittelutilanteissa. (Arola 2002, 33-35)

Osallistujan paradoksi liittyy osallistujan tai osallistujaryhmän esittämän näkemyksen edustavuuteen. Ketkä todella osallistuvat? Kenen mielipide tai keiden mielipiteet esitetään yhteisenä kannanottona? Onko osallistuvien etu myös yleinen etu? Edustaako luottamushenkilöiden mielipide yleistä etua? Osallistuvien asukkaiden ja yhdistysten näkemysten edustavuutta on vaikea saada selville. (Arola 2002, 35-36) Ihmiset kokevat samankin asian tai haitan eri tavalla. Asiassa, esimerkiksi liikenneverkkosuunnittelussa, voi olla vastakkain suuri enemmistö, jota asia koskee vähän ja pieni vähemmistö, johon asia vaikuttaa merkittävästi. Tässäkin on kysymys vallasta. Miten haitta, joka voi olla mm. terveydellinen, tekninen, taloudellinen, sosiaalinen, visuaalinen tai luonnonympäristöllinen, arvioidaan ja arvotetaan, ja lisäksi, kuinka suuren painoarvon se saa päätöksenteossa? Myös muiden toimijoiden – luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja

suunnittelijoiden – näkemysten edustavuus voidaan asettaa kyseenalaiseksi. Näkemysten edustavuuteen ja asiantuntevuuteen liittyy sekin, että sama ihminen voi toimia samanaikaisesti eri rooleissa, sekä asukkaana että päätöksentekijänä. Joka tapauksessa lainsäädäntö nojaa ratkaisun perusteena oleviin tosiasioihin, argumenttien sisältö ratkaisee. (Syrjänen 2005, 68-71)

Ristiriitatilanteissa suunnittelua tulee pyrkiä viemään eteenpäin siten, että eri osapuolten näkemykset vaikuttavat painoarvonsa mukaan. Yksittäiset näkemykset eivät saa ottaa ylivaltaa tai mitätöidä koko suunnitelmaa. Toisaalta taas yhdenkin osallisen ehdotus voi olla ratkaiseva ja vaikuttaa päätökseen. Perustellut, vaihtoehtoiset ratkaisuehdotukset tulee tutkia ja arvioida avoimesti. Haittojen arvottamisessa sovelletaan hyvän hallinnon periaatteista. (Peltonen & Villanen 2004). Ristiriitaa saattaa aiheuttaa se, että eri tahot painottavat eri tavalla kaavan sisältövaatimuksia, esimerkiksi toisille on tärkeintä sujuva liikenne, toisille rauhallinen asuinympäristö. Kun kaavan sisältövaatimuksia arvioidaan, tulee arvioinnin aina perustua riittäviin selvityksiin. Ristiriidan syntymiselle luo pohjaa epärehellisyys ja tiedon panttaaminen. On tärkeää heti kaavoitusprosessin alussa kertoa selkeästi, mihin osallistumisella voi vaikuttaa, mitkä ovat kaavan olennaiset vaikutukset ja ongelmat ja sekin, mihin ei voida vaikuttaa. Lisäksi tulee jäsentää suunnitteluprosessin eri suunnitteluvaiheet osallistumisen näkökulmasta. (Syrjänen 2005, 68-71)

Konfliktitilanteiden käsittely

Ristiriitoja ei voida välttää, mutta siihen voidaan vaikuttaa, kärjistyvätkö ne konflikteiksi. Jos on jouduttu konfliktiin, arvioidaan tilanne. Miksi konfliktiin on tultu? Mitkä ovat konfliktin keskeiset asiakohdat? Ketkä / mitkä ovat konfliktin osapuolet? Mitkä ovat eri osapuolten ta-

voitteet, intressit, huolenaiheet? Millainen lopputulos todennäköisesti saavutetaan ilman neuvotteluja ja sovittelua? Mitä neuvottelemalla ja sovittelemalla voisi saavuttaa? Konfliktitilanteessa tulee pitää mielessä, että asiat riitelevät, eivät ihmiset. Pidetään yllä yhteyttä osapuolten välillä. Toimitaan siten, että menettelytavat ovat reiluja, toteutuu avoimuus, kaikilla on mahdollisuus tuoda esiin oma näkemys, eri näkemykset käsitellään asiallisesti, kaikkia osapuolia kohdellaan kunnioittavasti ja asiallisesti. Etsitään uusia näkökulmia asioihin. Jos mahdollista, edetään pienin askelin osaratkaisujen kautta. Neuvottelu- ja sovitteluyrityksistä huolimatta konflikti voi jäädä ratkaisematta. Tällöin on tyydyttävä oikeuden ratkaisuun.

Seuraavalla sivulla

Ristiriidattomien ja erityisen konfliktialttiiden suunnitteluprosessien piirteitä (Peltonen ym. 2006, 30)

	Ristiriidan suunnittelu	Erityisen vaikeita konflikteja
Suunniteluhanke	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hankkeet ovat pieniä ■ Pienet kaavamuutokset ■ Hankkeiden aiheuttamat muutokset ovat pieniä ■ Osallisten määrä on pieni ■ Taloudelliset intressit ovat pieniä 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Infrastruktuurihankkeet, erityisesti häiritsevät ja suuret hankkeet kuten liikenneväylät, voimalaitokset, teollisuuslaitokset, kaatopaikat ja huoltoasemat, kaupan suuryksiköt ■ Muut häiriöitä tuottavat hankkeet, esimerkiksi moottoriurheilu ■ Sosiaalisesti kiusallisina koetut hankkeet kuten erityisasuminen ■ Täydennysrakentaminen, jossa puututaan alueiden vakiintuneisiin käyttötapoihin tai viher- ja virkistysalueisiin.
Suunnittelualue	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sijainti on etäällä asutuksesta, vähän alueeseen kohdistuvia intressejä ■ Alueella ei ole erityisiä luonto- tai virkistysarvoja ■ Aiemmin rakentamaton alue ■ ”Epäpaikka” ■ Kunnan maanomistus 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Konfliktiherkkyteen vaikuttaa se, onko alueella aktiivista väestöä, onko alueesta muodostunut eriytynyt yhteisö ■ Viheralueet ja virkistyskäyttö ■ Alueen luontoarvot kuten ranta-alueet, maisemat, pohjavedet sekä luonnonsuojelualueet ■ Alueen kulttuuriarvot: rakennusperintö ja kulttuuriympäristöt ■ Yksityinen maanomistus

Suunnitteluprosessi	<ul style="list-style-type: none"> ■ Avoimuus ■ Osallistuminen ■ Osallisten aktiivinen huomioiminen ■ Onnistunut tiedottaminen ■ Liikkumavara suunnittelun vaihtoehtoisissa ■ Mahdollisuus tehdä kompromisseja ■ Mahdollisuus kunnialliseen peräytymiseen ■ Luottamus muihin osapuoliin ■ Johdonmukaisuus ■ Viranomaisten sujuva yhteistyö ja selkeä työnjako ■ Hyvin tehty suunnittelun dokumentointi ■ Perusteelliset peruselvitykset ■ Käytettävissä on tarpeeksi aikaa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Oikeustajun loukkaaminen, kokemus ”epäreilusta” epätasa-arvoisesta prosessista ■ Kaavoitusjärjestelmän ohittaminen; poliittiset pyrkimykset ja yksityiset intressit kaavoitusprosessin taustalla ■ Yksityisen edun nähdään ajavan selvästi yleisen edun ohi ■ Luottamuspuola ■ Hankelähtöinen suunnittelu, maankäyttösovimukset ■ Epäjohdonmukainen toiminta, ei seurata ”peli-sääntöjä” ■ Epäilykset salailusta, ”kähminnästä” tai jääviyksistä ■ Kaavan sisältö on päätetty ennen kaavoitusprosessia ■ Yleisen ja yksityisen edun valvonnan roolit ■ Viranomaisten väliset ristiriidat, arvovalta-kysymykset ■ Paikalliset asukkaat tai muut osalliset eivät koe pääsevänsä osallistumaan suunnitteluun ■ Muut ristiriidat heijastuvat maankäytön suunnitteluun ■ ”Historian painolasti” – aiemmat kokemukset konflikteista ja kaavoituksen ongelmista alueella
---------------------	---	---

7.2 Refleктоiva kaavoittaja

Kommunikatiivinen suunnittelu asettaa erityisvaatimuksia suunnittelu-prosessin vetäjälle, kaavoittajalle. Hänen tulee hallita substanssi, prosessi ja kommunikaatio. Nämä suunnittelun osatekijät ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaavoittaja hakee hyväksyntää esityksilleen, peilaa niitä osallisten näkemyksiä ja muuta palautetta vastaan. Puhutaan refleктоivasta kaavoittajan toimintavasta, jota voidaan määritellä suunnitteluteoreetikoiden näkemysten pohjalta seuraavasti.

Refleктоiva kaavoittaja on kaavoituksen ja yhdyskuntasuunnittelun ammattilainen, joka

- **tiedostaa** kommunikaation ja kommunikatiivisuuden roolin ja merkityksen kaavaprosesseissa (Schön 1991; Svensson 1990)
- **tunnistaa** jokaisen kaavaprosessin uniikin ja ainutkertaisen luonteen (Schön 1991; Häkli 2002; Flyvbjerg 2001)
- **kiinnittää erityistä huomiota** kaavoitusprosessin tavoitteiden asetteluun yhteisessä keskustelussa eri osallisryhmien kanssa. Hän kartoittaa mahdollisimman monia näkökulmia, myöntää mahdolliset ristiriidat ja etsii kritiikkiä suunnitelmiin tai eri vaihtoehtoihin (Schön 1991; Healey 1997; Forester 1989, 1999)
- **kiinnittää erityistä huomiota** siihen, että kaavaprosessi on luonteeltaan mahdollisimman oikeudenmukainen ja avoin (Schön 1991; Healey 1997; Forester 1989, 1999)

- **ymmärtää** kaavaprosessin arvoilla ladatun luonteen ja pyrkii valottamaan eri osapuolten arvoja ja lähtökohtia – myös omiaan framing-keskustelun avulla (Schön 1991)
- **tiedostaa** omat, osallisia koskevat esioletuksensa ja ennakkoluulonsa, mutta ei jää niiden vangiksi (Schön 1991)
- **haastaa** osalliset keskusteluun suunnittelukysymyksistä ja niihin liittyvistä arvoista ja katsoo, miten keskustelukumppani vastaa haasteeseen. Osallisilla voi olla ”väärää” tai rajoittunutta tietoa, mutta se voi olla myös oikeaa. Oleellista on keskustella mahdollisimman perusteellisesti ja eri positioita pohtien. (Schön 1991)
- **myöntää** oman asiantuntijuutensa ja näkökulmansa rajoitukset. Tämä voi tarjota oppimisen mahdollisuuden, sekä tilaisuuden etsiä ratkaisuja yhdessä. Refleктоiva ammattilainen hyväksikäyttää omaa tietämättömyyttään sekä pyytää ja olettaa saavansa apua (Schön 1991)
- **nauttii** omasta asiantuntemuksestaan ja sallii toistenkin kunnioittaa sitä.”

Puustinen 2006, 325-326

7.3 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen suunnittelu

Asemakaavaan liittyvä vuorovaikutus syntyy osallistumisen myötä. Osallistumisen kautta tapahtuva vuorovaikutus aktivoi osapuolia vuoropuheluun, joka lisää ymmärrystä kaavaprosessista ja suunniteltavan kohteen sisällöstä. Keskusteluissa tuodaan esiin erilaisia näkemyksiä, opitaan ymmärtämään toisten näkemyksiä ja löydetään yhdessä uusia ratkaisuja. Kun vuorovaikutus toimii, kaikki osapuolet saavat tarvittavan tiedon, jonka pohjalta kukin voi muodostaa oman näkemyksensä.

Miten osallistuminen tulisi järjestää, jotta toimiva vuorovaikutus saadaan aikaan? Siihen vaikuttavat suunnittelukohteen ominaisuudet – tarkoitus ja merkitys sekä toteuttamisen vaikutukset. Mitä asioita kaavassa käsitellään? Mihin asioihin ja kuinka laajalle alueelle vaikutukset kohdistuvat? Ketkä katsotaan osallisiksi? Millä tavoin vuorovaikutus voi tapahtua? Missä ja milloin osallistuminen järjestetään?

Erilaiset suunnittelutilanteet vaativat erilaisia osallistumismenetelmiä. Osallisten määrä sekä osallistahojen asiantuntemus ja odotukset vaikuttavat menetelmien valintaan. Osallisen henkilökohtainen halu osallistua ja elämän tilanne vaikuttavat osallistumistapaan. Asukas-, oma-
koti- ja luonnonsuojelujärjestöt osallistuvat aktiivisesti kaavoitukseen, keski-ikäiset ja eläkeläiset osallistuvat yleisötilaisuuksiin, kun taas lapsiperheet ja nuoret osallistuvat selvästi vähiten. Yritykset eivät juuri osallistu julkisen hallinnon järjestämiin tilaisuuksiin. (Ympäristöministeriö 2007)

Kaavaprosessin eri vaiheissa on tarkoituksenmukaista soveltaa erilaisia osallistumisen muotoja ja menetelmiä, koska vuorovaikutuksen luonne ja osapuolet muuttuvat. Aloituksessa painottuu yksisuuntainen ja välillinen viestintä, kuten tiedottaminen ja tiedonhankinta, kun taas tavoitteita ja kaavaratkaisun periaatteita määriteltäessä on tarpeen käyttää vuoropuhelumenetelmiä. Erilaiset osallistumismuodot täydentävät toisiaan. (Ympäristöministeriö 2007) Erilaiset informaatioteknologiaa hyväksikäyttävät menetelmät ovat hyviä apuvälineitä. Myös yllättäviin tilanteisiin, jossa joudutaan muuttamaan menettelytapoja, tulee varautua.

Vuorovaikutuksen järjestäminen vaatii suunnittelua ja ohjelmointia. Osallistumisen ja vuorovaikutuksen tavoitteet ja toteuttamistavat määritellään alustavasti ennen suunnittelun vireilletuloa. Näiden toteutumista seurataan jatkuvasti suunnitteluprosessin aikana. Missä on onnistuttu ja missä työ ei ole edennyt suunnitellulla tavalla? Tehdään tarvittavat tarkistukset osallistumista ja vuorovaikutusta käsittelevään toimintaohjelmaan. Osallistumismenetelmät kannattaa suunnitella huolellisesti, koska siitä hyötyvät sekä kaavan suunnittelijat että osalliset.

Osallistumismenetelmät

Osallistumismenetelmä tarkoittaa lähinnä osallistumisen järjestämisen tekniikoista. Osallistumismenetelmät voidaan ympäristöministeriön (2007) oppaan ”Osallistuminen yleis- ja asemakaavoituksessa” mukaan jakaa 1) tiedottamiseen, 2) tiedonhankintaan, 3) vuoropuheluun ja 4) yhteistyöhön.

Tiedottaminen on hyvä tapa vaikuttaa ja edistää omaa asiaa. Tiedotuksen ydin on viestin saaminen riittävän yksinkertaiseksi, esille vain olennainen. Tiedotteella tulee herättää kohdeyleisön mielenkiinto, esimerkiksi uusi tieto, vaikuttavuus omaan elämään, ajankohtaisuus. Visuaalisuus on yksi tiedotuksen avaintekijöistä. Myös viestin esittäjällä on tärkeä rooli, koska tiedotustilanteessa ei ole esillä pelkkä asia, vaan myös sen esittäjä. Aktiivisesti avoin tiedottaminen lisää tietosaamista. Tiedottamisesta ei kuitenkaan automaattisesti seuraa, että tieto tavoittaa osalliset ja lisää osallistumista. Se on yksisuuntaista ja pääosin välillistä viestintää.

Tiedonhankintaa tehdään taustojen ja lähtökohtien, tavoitteiden sekä kaavaratkaisun periaatteiden määrittelyä varten. On tärkeää saada eri tahoilta eri arvoihin, käsityksiin ja intresseihin perustuvia tietoja. Toisin sanoen on tärkeä saada esiin erilaista tietoa, esimerkiksi tieteellistä tietoa ja kokemukseen perustuvaa tietoa. Tiedonhankinta on yksisuuntaista tiedon vaihtoa.

Vuoropuhelulla pyritään osapuolten aktiiviseen mielipiteiden vaihtoon taustoista, lähtökohdista ja tavoitteista, kaavaratkaisun vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista. Vuoropuhelun tavoitteena on saada aikaan hyväksyttävä loppuratkaisu. Vuoropuhelua voidaan käydä eri muodoissa, eri tavoilla. Se on välitöntä ja monitahoista vuorovaikutusta osapuolten kesken.

Yhteistyöhön liittyy välitön ja toistuva vuorovaikutus. Yhteistyötä tehdään yleensä edustuksellisissa ryhmissä, koska yhteistyömenetelmien toimivuus rajoittaa osallistujien määrää. Yhteistyömenetelmiä voidaan käyttää myös ristiriitaisten näkemysten sovittelussa.

Osallistumismenetelmät (Ympäristöministeriö 2007, 56-78)

1 Tiedottaminen	2 Tiedonhankinta	3 Vuoropuhelu	4 Yhteistyö
Kunnan ilmoitus (kuulutus)	Palautelomake	Yleisötilaisuus	Yhteistyöryhmä
Kirje	Kysely	Suunnitteluvas- taanotto ja näyttely- päivystys	Neuvottelu
Tiedote	Palaute ja kysely Internetissä	Tulevaisuusverstaas	Alueellinen yhteistyö
Esite	Haastattelu	Suunnittelupaja	
Kaavan nähtävillä pitäminen	Lausunto	Kävelykierros	
Näyttely		Mielikuvakartta tai kognitiivinen kartta	
Lehdistötiedote ja tiedotustilaisuus		Tarrakartta	
Internet		Internetin keskusteluryhmä	
		Seminaari ja paneelikeskustelu	
		Kokousvierailu	

7.4 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen arviointi

Osallistamismenettelyjen arviointi

Osallistamisen eli aktiivisen osallistumisen edistämisen tapaa ja luonnetta kuvaavat osallistamismenettelyt, joiden arvioinnissa voidaan soveltaen käyttää Tikkanen (2003 ja 2006) metsäsuunnittelua varten laatimaa kysymyssarjaa osallistamismenettelyjen tunnistamista varten (liite 3).

Vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden arviointi

Vuorovaikutuksen kehittymistä arvioidaan tulkitsemalla itse ja vuorovaikutuksen tapaa ja luonnetta sekä vaikuttavuutta. Näiden arvioinnissa voidaan käyttää määrällisiä tai laadullisia mittareita. Määrälliset mittarit mittaavat osallistumisen ja vuorovaikutuksen kehittymistä esimerkiksi lukuina, suhteellisina osuuksina tai asteikkoina. Laadulliset mittarit täydentävät määrällistä tietoa, ja näitä ovat esimerkiksi osallisten esittämät sisältöä koskevat perustelut ja arvioinnit. (Roininen & Horelli & Wallin 2003, 21)

Osallistamismenettelyjen arvioinnin kriteerit

- osallistamisen suunnitelmallisuus
- yhteydenpidon pitkäjänteisyys
- päätöksentekoon osallistaminen
- osallistamisen avoimuus ja läpinäkyvyys
- osallistamisen organisointi

Tikkanen 2003 ja 2006

Vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden arvioinnin kriteerit

Vuorovaikutus

- vuorovaikutuksen monipuolisuus ja laajuus osapuolten välillä
- osapuolten välisten kontaktien määrä
- vuorovaikutuksen toimivuus
- vuorovaikutuksen syvyys

Vaikuttavuus

- osallistumisen vaikutus asemakaavoitusprosessiin
- osallistumisen vaikutus suunnitelmien sisältöön
- osallistumisen vaikutus asemakaavan hyväksyttävyyteen
- osallistumisen vaikutus yksilöön (osallisuuden tunteeseen)
- osallistumisen vaikutus paikalliseen yhteisölliseen kulttuuriin (sosiaaliseen pääomaan)

soveltaen Roininen & Horelli & Wallin 2003, 20

8 PUROLAN ASEMAKAAVA JA VUOROVAIKUTUS

Miten suunnittelun luonne ja vuorovaikutus kehittyi osallistajien asukkaiden ja Vaasan kaupungin hallinnon välillä Purolan asemakaavoituksen alkuvaiheissa 1976-2002 ja erityisesti sen viimeisessä vaiheessa 2005-2007? Monivaiheista viestintää Vaasan kaupungin hallinnon, osallisten, Vaasan kaupungin luottamushenkilöiden kesken ja lopuksi hallinto-oikeuksien kanssa selvennetään lukuisilla väliotsikoilla sekä niihin liitetyillä toimijaa tai toimintaa kuvaavilla symboleilla.

Otsikoihin liittyvät symbolit

- Asemakaavan valmistelu Vaasan kaupungin hallinnon sisällä
- Vaasan kaupunkisuunnittelun suorittama osallistaminen ja palaute
- Keskustelu / neuvottelu osallisten ja Vaasan kaupungin hallinnon edustajien välillä
- Osallisten vaikuttaminen ja palaute
- Artikkelit / mielipide paikallisessa sanomalehdessä
- Vaasan kaupungin luottamuselimen päätös
- Vaasan hallinto-oikeuden / korkeimman hallinto-oikeuden päätös

8.1 Asemakaavoituksen vaiheet 1976-2004

8.1.1 Asemakaavoituksen lähtökohdat ja tavoitteet

Lupaus asemakaavasta

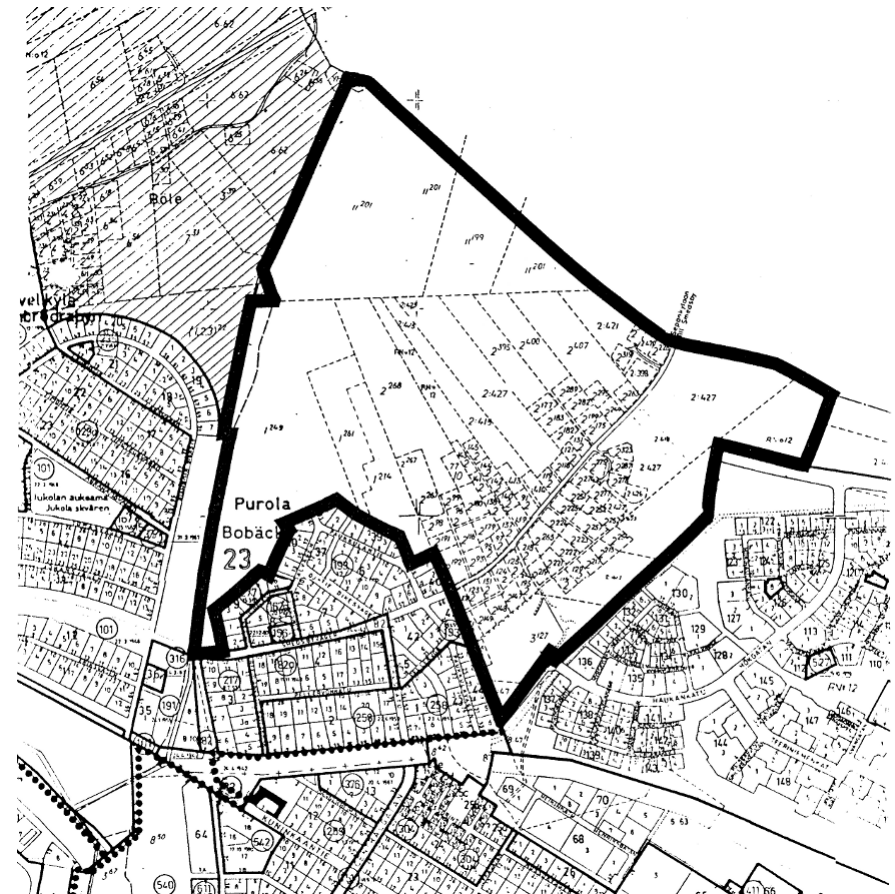
Tarve Purolan asemakaavoittamiseksi tuli vuonna 1973, jolloin Purolan kohdalla tehtiin kuntarajan muutos, jossa Vaasan ja Mustasaaren välinen kuntaraja siirrettiin Sepänkylään päin siten, että Purolan kyläasutus tuli kokonaan Vaasan alueelle. Jo aiemmin vuonna 1935 puolet Purolan kylästä oli liitetty Mustasaaresta Vaasaan. Vaasan kaupunki oli asemakaavoittanut tämän liitosalueen rakennettuna osan lähialueineen 1940- ja 1950-luvulla ja rakentanut kunnallistekniikan asemakaavan mukaisesti. Vaasan kaupunki oli luvannut myös toisen alueliitoksen yhteydessä rakentaa liitosalueelle vesi- ja viemäriverkoston ja pitää alueen pikkutiet kunnossa. Näiden lupauksen toteuttaminen merkitsi juridisesti, että alueelle tulee laatia asemakaava.

Ennen Purolan asemakaavoituspäätöstä oli Vaasan kaupunginvaltuusto päättänyt yleiskaavan laatimisesta 1973, koska sisäasianministeriö oli edellyttänyt asemakaavojen pohjaksi yleiskaavallisia perusteluja. Mutta miten tulisi menetellä, kun yleiskaavan laatiminen oli vasta alkamassa ja Purolaan haluttiin laatia asemakaava. Tässä tilanteessa sisäasianministeriö edellytti, että kaupunginvaltuusto päättää Purolan rakennuskiellosta asemakaavan laatimista varten, ja tämän jälkeen aluetta varten voidaan laatia osayleiskaava ja siihen

perustuva vahvistuskelpoinen asemakaava. (Vaasan kaupunginvaltuuston esityslista 22.11.1976)

◆ Kaupunginvaltuusto: Purolan asemakaavan laatimispäätös 1976

Kaupunginvaltuusto teki 22.11.1976 sekä Purolan asemakaavan että Huutoniemen osayleiskaavan laatimispäätöksen. Asemakaavoitus päätös merkitsi, että asemakaava laaditaan Purolan asemakaavoittamattomille alueille. Kaupunginvaltuuston esityslistan (22.11.1976) mukaan Vaasassa oli puutetta asemakaavoitetuista omakotitonteista. Vaasan asemakaavoitetuilla alueilla riitti jaettavia omakotitontteja enää yhdeksi vuodeksi. Kiilapalstan ja Huutoniemen takaisten alueiden (nykyinen Teeriniemi) asemakaavoitus turvaa omakotitonttien saataavuuden vuoteen 1981, mutta uusi asemakaavoitettu rakennuskelpoinen alue tarvittaisiin viimeistään vuonna 1982. Tekstissä mainitaan, että myös Huutoniemen eteläpuolella sijaitseva Strömbergin alue (nykyinen Melaniemi) oli noussut esiin keskusteluissa. Lisäksi tekstissä todettiin, että vuonna 1973 kaupunkiin liitetyillä alueilla ei ole voitu tehdä yksityiskohtaisia maankäyttösuunnitelmia, koska esteenä ovat olleet mm. yleiskaavan puuttuminen, kaupungin omistaman maan puuttuminen sopivilta paikoilta ja kalliit kunnallistekniset ratkaisut.

*Rakennuskieltoalue, joka on rajattu mustalla viivalla
Asemakaavan laatimispäätöksestä seurasi, että Purolan asemakaavoittamattomalle osalle (noin 70 ha) astui voimaan rakennuskielto. Rakennuskieltoalueen maat olivat yksityisessä omistuksessa.*

◆ Vaasan kehittämistavoitteet vuodelle 2000: kaupunkirakennetta eheytetään, enemmän pientaloja

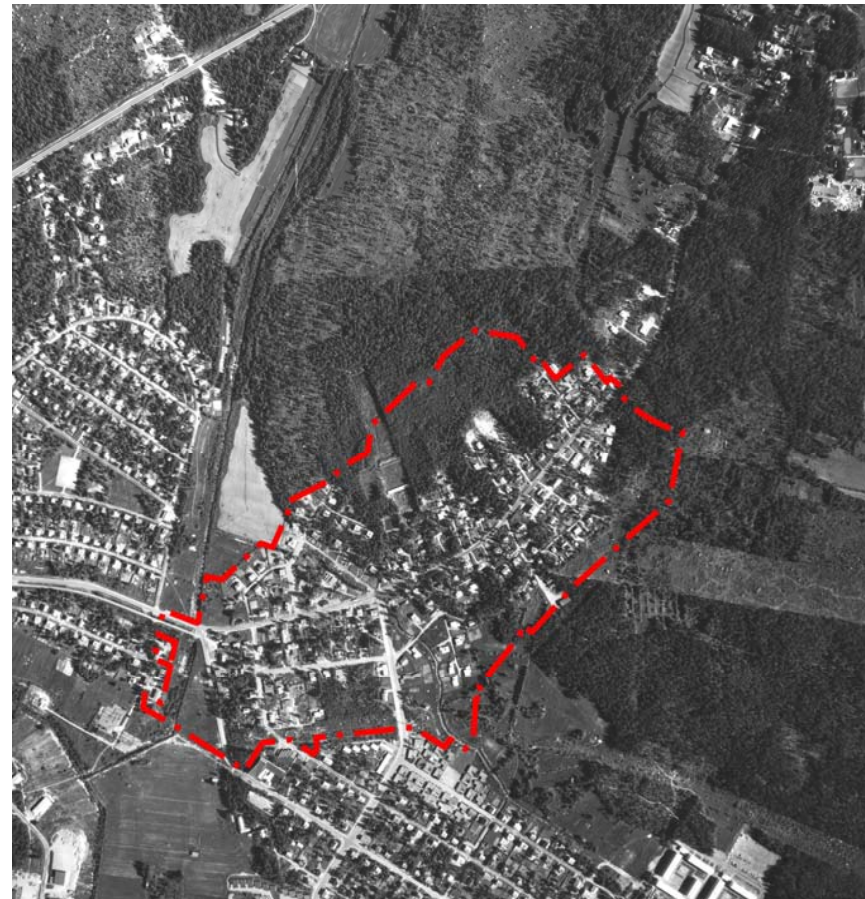
Vaasan kaupungin kehittämistavoitteet vuodelle 2000 olivat valmisteltavana kaupunkisuunnitteluvirastossa, kun Purolan asemakaavoitus oli alkamassa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Vaasan kaupungin kehittämistavoitteet 20.8.1979.

Kaupungin päätavoite oli ”edistää kokonaisuudessaan mahdollisimman hyvää kehitystä yksilöiden, kaupungin ja sen lähi-, maakunta- ja valtakunnanosakesekustasoisen vaikutusalueen kannalta”. Alatavoitteita olivat mm. seuraavat. ”Kaupungin tulee edistää tasapainoista väestökehitystä sekä edistää turvallisen, viihtyisän ja eheän fyysisen ja toiminnallisen kokonaisuuden muodostumista. Hajautunutta kaupunkirakennetta tulee rakentamisella ja yritystoiminnalla eheyttää, jotta kaupunki voisi kaikissa osissaan ylläpitää tyydyttävää sosiaalista ja teknistä palvelutasoa.” Asuin ympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, vaihteleva ja monipuolinen, omakeinainen, kokonaisilmeeltään sopusuhtainen ja orientoituvuuden tulee olla hyvä. Asuntoja tulee olla tarvetta vastaavasti. Pientaloasuntojen osuuden vuosittaisesta asuntotuotannosta tulee olla 50 % vuoteen 1985 mennessä. Väestöennuste vuodelle 2000 oli 65000 asukasta, jolloin kasvua odotettiin runsas 500 asukasta vuodessa. Vaasassa oli 54000 asukasta vuonna 1979. (Vaasan kaupunki, 1979)

8.1.2 Asemakaavoitus alkaa 1976

■ Asemakaava-alueeksi vanha Purola ja lähialue

Asemakaava-alue käsitti Purolan kylän rakennetut alueet ja lähialueita, mutta ulkopuolelle jäi suurin osa metsä- ja peltoalueista.

Edellisellä sivulla

Ilmakuva vuodelta 1973, johon on punaisella rajattu Purolan asemakaava-alue

Kuvan vasemmassa osassa näkyy Asevelikylää, eteläosassa Huutoniemeä ja oikeassa yläkulmassa Mustasaaren Sepänkylää. Purolan kylän asutus on sijoittunut selänteelle, Sepänkylästä Vaasaan johtavan, vanhan Sepänkyläntien molemmille puolille. Etäisyys Vaasan keskustaan on noin 3,5 km ja Mustasaaren keskusta, Sepänkylä on uuden kuntarajan takana.

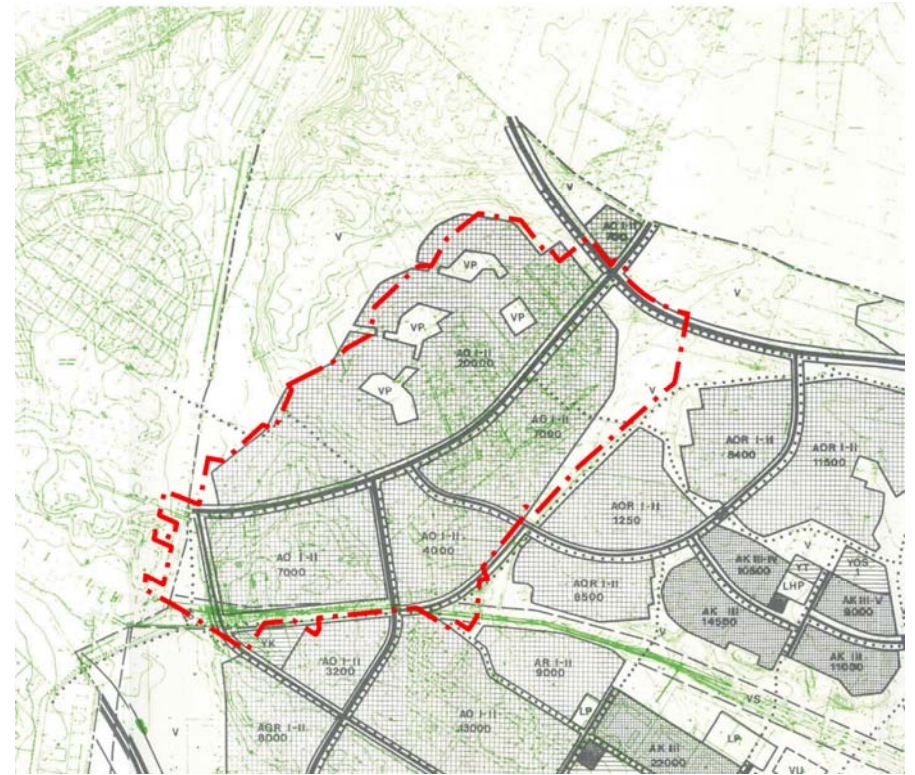
Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto ryhtyi valmistelemaan Purolan asemakaavaa samanaikaisesti Huutoniemen osayleiskaavan kanssa. Kaavoittajana toimi toimistoarkkitehti. Asemakaavan valmistelussa pyrittiin toteuttamaan edellä mainittujen kehittämistavoitteiden periaatteita. Asemakaava-alueeksi otettiin vanha Purola lähialueineen eli kaikki Purolan rakennetut alueet ja rakentamattomia alueita niiden ympärillä. Tästä alueesta oli asemakaavoitettu Vaasan keskustan puoleinen osa Paukkulantielle saakka, mutta Mustasaaren puoleiselta osalta puuttui asemakaava.

■ Maanomistajien kuuleminen vanhan Purolan ja lähialueen asemakaavan laatimisvaiheessa 1977

Kaupunkisuunnitteluvirasto suoritti maanomistajien kuulemisen huhtikuussa 1977. Tästä kuulemisesta ei ole dokumentteja.

◆ Kaupunginvaltuusto hyväksyy Huutoniemen osayleiskaavan 1980

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.8.1980 Huutoniemen osayleiskaavaehdotuksen ohjeellisesti noudatettavaksi. Asemakaavan käsittely kulki osayleiskaavan käsittelyjen jäljessä sisäasiainministeriön edustajien antaman ohjeen mukaisesti, vaikka itse suunnittelu tapahtui samanaikaisesti osayleiskaavan suunnittelun kanssa.

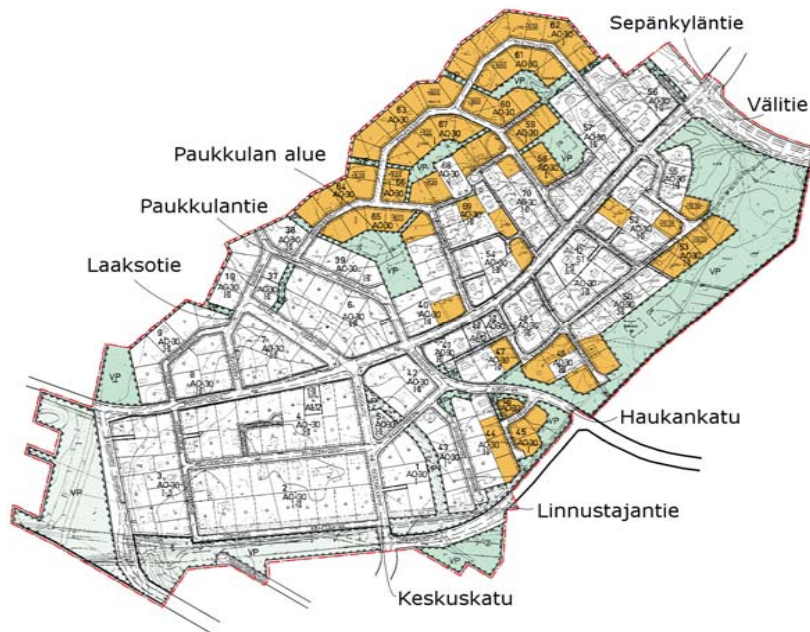
Ote Huutoniemen osayleiskaavasta, johon Purolan asemakaava-alue on rajattu punaisella katkoviivalla

Vanhan Purolan ja lähialueen asemakaavaehdotus julkisesti nähtäville 1982

Kaupunkisuunnitteluvirasto ilmoitti asemakaavaehdotuksen nähtävilläolosta kuulutuksella kaupungin virallisella ilmoitustaululla ja paikallis-lehdissä.

Asemakaavaehdotus (ote asemakaavakartasta) maaliskuussa 1982

- Vanha Purola
- Uudet asuntotontit
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Uudet viheralueet

Asukasmielipiteet asemakaavaehdotuksesta: uudet tumppikadut, pikkuteiden leventämiset ja uusi Haukankatu aiheuttavat vastustusta

Asemakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä maaliskuussa 1982, jolloin Purolan maanomistajat esittivät 21 muistutusta. Muistutuksissa vastustettiin eniten kaavoittamattoman osan uusia tumppikatuja ja pikkuteiden leventämissä, koska pihaan ajon suunta muuttuisi ja maa-alueita pihaistutuksineen jäisi katualueelle. Uudelta Teeriniemen asuinalueelta tulevaa Haukankadun jatketta vastustettiin, koska se toisi läpiajoliikennettä vanhan Purolan alueelle. Lisäksi Vaasan Ampujat halusi Paukkulan ampumaradan, joka oli tarkoitus sulkea, tilalle kaupungilta uuden ampumaradan ja omistamalleen Paukkulan alueelle tehokkaampaa rakentamista. Myös rakennusliike halusi tehokkaampaa rakentamista omistamalleen tilalle.

Yhteenveto muistutuksista nähtävilläolon aikana maaliskuussa 1982	
Asiakokonaisuus	Yksittäisten muistutusten lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä
Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi, johtaa tonttiliittymien siirtämiseen	5 / 14
Katujen leventäminen / tumppikatu rikkoo rakennettuja tилоja / tontteja	16 / 24
Tonttiin tulee liittää lisäaluetta	2 / 2
Enemmän rakennusoikeutta	2 / 2

Edellisellä sivulla

Yhteenveto muistutuksista nähtävilläolon aikana maaliskuussa 1982

Muistutuksissa esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä muistutusta kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä muistutukset. Tässä vaiheessa ei ole asukasyhdistysten mielipiteitä.

■ Kaupungin johto pysäyttää asemakaavan valmistelun

Kaupunkisuunnitteluvirasto perusteli asemakaavaehdotuksessa esitetyt liikennetarkistukset – pikkuteiden leventämistä, tumppikatuja ja Haukankadun jatketta – liikenneverkon toimivuudella ja turvallisuudella. Vanhojen pikkuteiden leventämisen tarkoitus oli saada tarkoituksenmukainen katualue kadun rakentamista ja käyttöä varten. Tumppikatujen tarkoitus oli poistaa suorat tonttiliittymät Sepänkyläntielle ja kääntää liittymät näille uusille pikkukaduille. Haukankadun jatke tarvittiin osana laajempaa liikenneverkkoa.

Kaupungin johto kuitenkin katsoi, että ei ole pakottavaa syytä tehdä asemakaavaa, jos asukkaat vastustavat. Myös kiinteistöinsinööri vastusti asemakaavaehdotusta, koska siinä esitettiin rakentamisalueita yksityisessä omistuksessa oleville raakamaille, mikä vaikeuttaisi kaupungin maanhankintaa. Kaupungin johdon mukaan ei tosiasiaa ollutkaan kiirettä Purolan kanssa, koska kaupungilla oli asemakaavoituskohteita muualla. Tuolloin asemakaavoitus keskittyi Gerbyhyn, josta kaupunki oli hankkinut laajoja maa-alueita omistukseensa valtioneuvoston päätöksellä. Purolan asemakaavan valmistelu pysäytettiin.

■ Asemakaavoittamattoman osan rakennetut tilat kaupungin vesihuoltoverkkoon

Teknisen viraston vesihuolto päätti rakentaa vesi- ja viemäriinjat asemakaavoittamattoman osan rakennetuille tiloille 1980-luvun alussa, koska alkoi näyttää siltä, että asemakaava ei etene odotetulla tavalla. Purolalaisten alueliitoksen yhteydessä esittämä vaatimus vesihuollon rakentamisesta toteutui, mutta katujen rakentaminen ja kunnossapito jäi vielä ratkaisematta.

● Purolan kyläyhdistys ry - Bobäck byaförening rf aloittaa toimintansa

Asemakaavoitus synnytti Purolan kyläyhdistyksen – Bobäck byaförening – vuonna 1983. Purolan kyläyhdistyksen tehtävä on toimia asukkaiden edunvalvojana ja yhteistyöelimenä. Se pyrkii edistämään ja säilyttämään alueen luonnonläheistä, asukas- ja lapsiystävällistä asumismuotoa (www.purolankylayhdistys.fi). (Tässä tekstissä käytetään Purolan kyläyhdistyksestä myös lyhennettä Kyläyhdistys.)

8.1.3 Asemakaavoitus alkaa uudelleen 1986

◆ Kaupunginvaltuusto: asemakaavoittamattomat alueet uudelleen rakennuskieltoon

Kyläyhdistyksen edustajat pitivät asemakaavatyötä elossa. Kyläyhdistys muistutti kirjeillä kaupunkisuunnitteluvirastoa ja kaupunginhallitusta asemakaavan tarpeesta ja samalla esitti reunaehdoja suunnittelulle. Kyläyhdistyksen toistuvien yhteydenottojen seurauksena rakennuskiellon jatkoasia valmisteltiin kaupunginvaltuustolle, joka päätti 10.2.1986 asettaa Purolan asemakaavoittamattomat alueet uudelleen rakennuskieltoon.

● Kyläyhdistys: ei uusia tontteja Paukkulan alueelle

Kyläyhdistys esitti rakennuskiellon jatkamisen jälkeen 24.2.1986 kaupunginhallitukselle, että Paukkulan entiselle ampumarata-alueelle ei sijoitettaisi tontteja vaan alue säilyisi virkistyskäytössä ja takana olevaan metsään johtavat polut säilyisivät.

■ Asemakaavan valmistelu alkaa, mutta jää kesken

Asemakaavan valmistelu alkoi uudelleen 1986. Tavoitteena oli jatkaa asemakaavan valmistelua nähtävillä olleen asemakaavaehdotuksen pohjalta ja tutkia, voidaanko asukkaiden muistutuksissa esitetyt näkemykset ottaa huomioon. Kaupunkisuunnitteluvirastossa kaavoittajaksi valittiin tilapäinen arkkitehti. Uusi kaavoittaja luonnosteli asemakaavaa ja neuvotteli luonnoksen yksityiskohdista niiden asukkaiden kanssa, jotka ottivat häneen yhteyttä.

Myös Kyläyhdistys halusi seurata suunnittelun etenemisestä ja kutsui kaavoittajan esittelemään sen hetkistä suunnittelutilannetta vuosikokoukseensa vuoden 1987 alussa Huutoniemen kirkon seurakuntasaliin. Tilaisuudessa kaavoittaja oli toiveikas ja lupasi, että luonnos valmistuu laatimisvaiheen kuulemista varten. Asia ei kuitenkaan edennyt hallintokäsittelyyn. Kaavoittaja muutti pois paikkakunnalta keväällä 1988 ja luonnosteluvaiheeseen jäänyt asemakaavatyö keskeytyi.

◆ Vaasan kehittämistavoitteet vuodelle 2010: kaupunkirakennetta eheytetään, vihervyöhykkeet

Kehittämistavoitteita uusittiin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.6.1989 Vaasan kaupungin kehittämistavoitteet vuodelle 2010.

Päätavoitteena oli, että Vaasa kaupunki on. ”1) ihmisten kaupunki, jossa asukkaille luodaan hyvät elämisen olosuhteet ja Vaasaa rakennetaan kaupunkimaisena yhdyskuntana, 2) Länsi-Suomen hallinnollinen ja toiminnallinen keskus, 3) koulutus- ja kulttuurikaupunki, 4) teollisuuden ja yrittäjien kaupunki sekä 5) meri- ja satamakaupunki.” Korostetaan kaupunkiympäristön selkeää kokonaisrakennetta. Hajautunutta kaupunkirakennetta eheytetään rakentamisella, jotta kaupunki voi kaikissa osissaan ylläpitää tyydyttävää teknistä ja sosiaalista palvelutasoa. Vihervyöhykkeet osoitetaan niin laajoina, että niillä on merkitystä kaupungin ”keuhkoina” ja niiden luonnonmukainen uudistaminen on mahdollista. Väestösuunnitukseksi vuodelle 2010 esitettiin 61700 asukasta, mikä tarkoittaisi 300 asukkaan lisäystä vuosittain. Asukasmäärä oli 54500 vuonna 1987, ja se oli kasvanut kahdeksassa vuodessa 500 asukkaalla. (Vaasan kaupunki, 1987)

Kyläyhdistys esittää Purolan kehittämistavoitteita

Asevelikylän asukasyhdistys eli Jukolan rakentajat ja Purolan Kyläyhdistys laativat 1989 yhteistyössä Asevelikylää ja Purolaa koskevan kehittämissuunnitelman (Jukolan rakentajat, Jukolas byggare & Purolan kyläyhdistys, Bobäck byaförening 1989). Siinä kuvailtiin Purolan nykytilannetta ja esitettiin tavoitteita Purolan kehittämiseksi. Kehittämissuunnitelman tarkoituksena oli tuoda esiin perusteluja päätöksentekoa varten ja ilmaista, että asukasyhdistykset haluavat olla aktiivisesti mukana suunnittelukeskusteluissa. Seuraavassa on referointia kehittämissuunnitelmasta.

Purola on väljä, maalaiskylämäinen, rakennuskannaltaan vaihteleva ja moni-ilmeinen alue. Kokonaisvaikutelma on rauhallinen ja puistomainen, ja alueen ympäristöarvo on korkea. Vaasan tori on kävelyetäisyydellä. Purolaa halutaan kehittää näitä luontaisia lähtökohtia hyväksikäyttäen.

Asevelikylän ja Purolan välissä sijaitseva ulkoilualue, jossa sijaitsee kuntorata veistoksineen, tulee säilyttää rakentamattomana. Tämä alue toimii vaasalaisten ja sepänkyläläisten liikunta-alueena, ja alueen metsällä on myös hyötykäyttöä. Laakson rehevä ja lajirunas kasvusto sekä metsän kalliot ja suolampareet luovat erinomaisen lähtökohdan ulkoilu- ja liikuntapuistolle suurillekin kävijämäärille ja kouluopetukseen. Laaksoon voisi rakentaa golf-radan. Purolan oja tulisi putkittaa keskeisimmiltä osiltaan maankäytön ja lasten turvallisuuden vuoksi.

Lähimetsä tulee merkitä luonnontilaiseksi puistoksi. Sekä Paukkulasta että Laaksotien ja Paukkulantien kulmasta tulee säilyttää luonnonmukainen yhteys kuntoradalle ja metsän poluille, joita voidaan käyttää myös hiihtolatuina. Metsässä tulee säilyttää pulkkamäki ja sinne voisi rakentaa pienen hyppyrimäen. Paukkulaan tulee varata tilaa pienelle palloilukentälle.

Merkittävä uhka ulkoilu- ja virkistyskäytölle on suunniteltu Välitie, koska se pienentäisi metsää, ja jäljelle jäävä metsä joutuisi liian kovalle kulutukselle. Suunnitellusta Välitien rakentamisesta voidaan ainakin toistaiseksi luopua. Sepänkyläntielle ei tule ohjata lisää liikennettä Teeriniemeltä, koska Sepänkyläntien liikenne on jo toimintakykynsä rajoilla. Sepänkyläntien liikennöitävyyttä voidaan parantaa kanavoimalla kaikki liittymät Purolassa tuottamatta haittaa tontinomistajille. Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteuksen liikenneturvallisuutta tulisi nopeasti parantaa, ja Sepänkyläntielle tulisi saada suojeiteita. Kevyen liikenteen väylä Asevelikylästä Purolaan tulee toteuttaa. Julkinen liikenne ei toimi.

Uuden kaava-alueen katujen tulee olla sellaisia, ettei synny läpiajoliikennettä. Asukkaat haluavat kyläperinteen tuntijoina olla mukana, kun uusia katuja nimetään. Uudisrakentamisen tulee olla vain omakotirakentamista kyläperinteen säilyttämiseksi. Asemakaavaan tulee varata tontti kokoon-
tumis-tiloja varten Paukkulaan ja lisäksi yleisten tilojen, esimerkiksi päiväkodin tai sosiaalipalvelupisteen, rakentamismahdollisuus. Mikäli rakentamiseen tarvitaan esillä ollutta viimeistä luonnosta enemmän rakentamis-
aluetta, se voidaan toteuttaa vanhan Purolan ja Teeriniemen väliselle alu-
elle, johon on mahdollista sijoittaa myös rivitaloja.

Palveluita on huonosti, koska Purola on keskustahakuinen alue. Ainoa kaupallinen palvelu on grilli-kauppa. Kokoontumistiloina toimivat Huutoniemen kirkon yhteydessä olevat seurakuntatilat. Purolasta puuttuu kokoontumistila nuoriso- ja kerhotoimintaa varten. Asevelikylään tulee perustaa 1-2 luokkainen suomenkielinen korttelikoulu. Myös koti- ja hoito-
palveluita tarvitaan.

● Kyläyhdistys: Paukkulan alue tulee saada asukkaiden käyttöön

Paukkulan alueella (sivun 64 ilmakuvassa alue on kylän keskiosassa, asutuksen pohjoispuolella näkyvä pitkä ja kapea aukea metsässä) oli ollut ampumaratoja sata vuotta 1880-luvulta 1980-luvun alkuun, jolloin toiminta lopetettiin. Tämän jälkeen Vaasan kaupunki oli ostanut Paukkulan maa-alueen ja Kyläyhdistys yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston maisema-arkkitehdin ja liikuntaviraston kanssa oli alkanut suunnitella Paukkulaan leikkipaikkaa, pallokenttää ja Paukkulasta kevyen liikenteen yhteyttä metsään. Kyläyhdistyksen vuosikokouksessa tammikuussa 1990 maisema-arkkitehti esitteli Paukkulan käyttösuunnitelmaluonnoksen, mutta heti alkuun sen toteuttaminen kohtasi esteitä. Alueen kulmassa sijaitsevalle kahdelle rakentamattomalle asuntontille olikin vireillä asuntorakennushanke. Kyläyhdistys esitti kirjeessään 8.6.1990, että nämä tontit jätettäisiin rakentamatta ja osoitettaisiin virkistyskäyttöön. Tontit kuitenkin rakennettiin. Sen seurauksena Kyläyhdistys kiirehti kirjeessään 9.10.1990 asemakaavaa, jotta vastaavaa yksittäistä rakentamista, joka haittaa ympäristön kehittämistä, ei enää tapahtuisi ennen uutta asemakaavaa.

8.1.4 Asemakaavoitus alkaa uudelleen 1991

■ Asemakaava-alueeksi vain vanha Purola

Asemakaavoitus otettiin uudelleen työpöydälle 1991. Tällöin kaavoittajana toimi kaupunkisuunnitteluviraston toimistoinsinööri. Hän jatkoi aikaisemman luonnostelun pohjalta, mutta luonnosteli vaihtoehtoista suunnitelmaa vanhan Purolan pohjoispuolelle. Kun kiinteistöinsinööri tutustui luonnoksiin, hän nosti esiin maanomistusasiat ja niiden vaikutuksen asemakaavaan. Keskustelujen jälkeen päätettiin ottaa asemakaava-alueeksi vain vanha Purola ja jättää ulkopuolelle rakentamattomat metsä- ja peltoalueet, jotka olivat edelleen valtaosaltaan yksityisessä omistuksessa.

Asemakaava-alueeseen otettiin mukaan vain vanha Purola

■ Millainen liikenneverkko?

Keskeinen kysymys oli, miten liikenneverkko ratkaistaan? Kyläyhdistys oli alusta asti kritisoinut liikenneratkaisuja ja halunnut, että ”Purola rauhoitetaan purolalaisille”. Kaavoittaja ja liikennesuunnittelijat tutkivat vaihtoehtoja, voidaanko Purolan kylän läpi kulkeva liikenne ohjata muualle. Kaavoittaja teki yhdessä liikenneinsinöörin kanssa ”Purolan ohikulkutie”-vaihtoehdon, jossa uusi ohikulkutie sijoittui Purolan ja Teeriniemen väliselle rakentamattomalle alueelle. Tälle linjausvaihtoehdolle ei kuitenkaan löytynyt liikenteellisiä perusteluja, joten se hylättiin ja Sepänkyläntie säilyi pääkatuna. Vaikka Sepänkyläntie säilyi nähtäville tulevassa luonnoksessa pääkatuna, ei tumppekatuja enää esitetty.

● Kyläyhdistys kiirehtii asemakaavaa ja haluaa läpiajoliikenteen pois Sepänkyläntieltä

Kyläyhdistys lähetti kaupunkisuunnitteluvirastolle kirjeen samana päivänä eli 25.5.1992, jolloin kaupunkisuunnitteluvirasto järjesti asemakaavaluonnosta koskevan tiedotustilaisuuden. Kirjeessään se kiirehti asemakaavaa ja ehdotti Sepänkyläntien katkaisemista.

”Kiirehdimme edelleen Purolan asemakaavan laatimista, koska jatkuvat rakennuskiellon pidentämiset eivät ole oikea tapa hoitaa asuinalueemme keittämistä. Ehdotamme, että Sepänkyläntie katkaistaan yhdysliikenteeltä, koska Mustasaaren kunnan rajaan kiinni rakennuttamien asuntoalueiden tarvitsema liikenne pitää hoitaa muuta kautta kuin Vaasan kaupungin paikallistietä pitkin sekä ehdotamme, että Välitie rakennetaan Vaasan ja Mustasaaren rajaa pitkin niin, että viherpuistoalue jää mahdollisimman koskemattomaksi.”

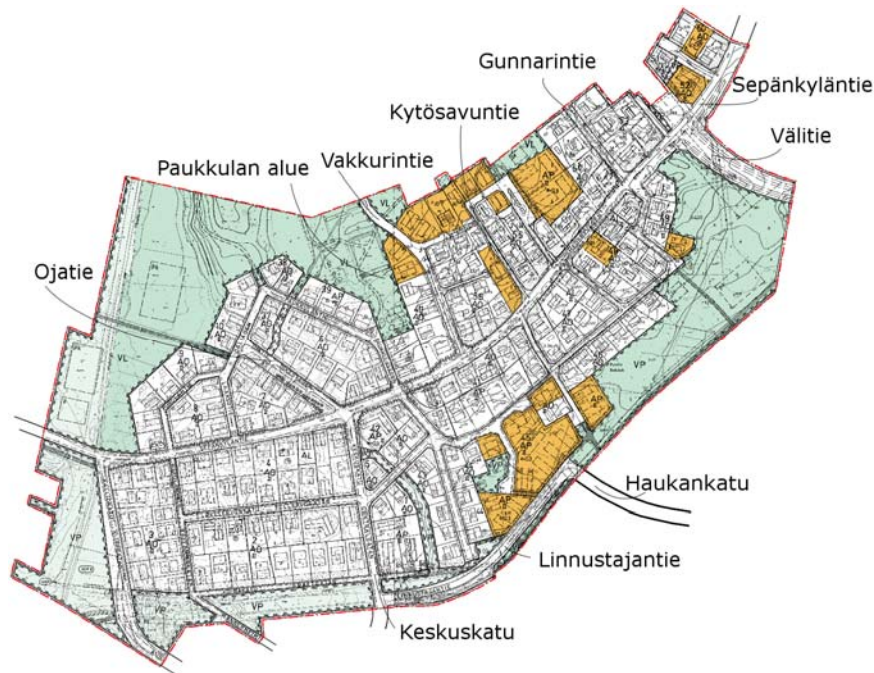
▣ Tiedotustilaisuus ja vanhan Purolan asemakaavaluonnos nähtäville kesäkuussa 1992

Vanhaa Purolaa koskeva asemakaavaluonnos tuotiin asukkaiden kuultavaksi kesäkuussa 1992. Tiedotustilaisuudesta ja nähtävilläolosta kaupunkisuunnitteluvirasto ilmoitti kuulutuksella kaupungin ilmoitustaululla sekä Pohjalaisessa, Vasabladetissa, Demarissa. ja Kansan Äänessä.

Tiedotustilaisuus pidettiin 25.5.1992 illalla Huutoniemen kirkon seurakuntasalissa. Paikalla oli 56 asukasta ja kaupungin edustajina olivat kaupungingeodeetti teknisestä virastosta sekä apulaisasemakaava-arkkitehti ja kaavoittaja kaupunkisuunnitteluvirastosta. Apulaisasemakaava-arkkitehti esitteli suunnittelun lähtökohtia, tavoitteita ja luonnoksen sisältöä. Tiedotustilaisuuden jälkeen asukkailla oli mahdollisuus tutustua tarkemmin asemakaavaluonnokseen kaupunkisuunnitteluvirastossa kahden viikon ajan. Asemakaavaluonnokseen tutustui ensisijassa kaavoittamattoman osan purolalaisia, jotka halusivat tietää tilanteen oman tilansa kohdalla. Kaavoittaja kuunteli asukkaiden näkemyksiä ja perusteli asemakaavaluonnoksessa esitettyjä ratkaisuja.

Asemakaavaluonnos (ote asemakaavakartasta) kesäkuussa 1992

- Vanha Purola
- Uudet asuntotontit
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Uudet viheralueet

Asukasmielipiteet asemakaavaluonnoksesta: läpiajoliikenne ja pikkuteiden leventämiset aiheuttavat edelleen vastustusta

Asukkaat esittivät 11 kirjallista huomautusta. Eniten vastustusta aiheuttivat edelleen kaavoittamattoman osan liikennejärjestelyt. Pikkuteiden leventämistä vastustettiin. Suunniteltu Gunnarintien läpiajo koettiin haitaksi ja häiriöksi ja esitettiin siirrettäväksi Välttielle. Kyläyhdistys halusi, että läpiajoliikenne ohjataan pois Sepänkyläntieltä ja Sepänkylätien leveys säilytetään nykyisellään ja liikennettä vaikeutetaan hidasteilla, ja että pikkuteiden leventäminen tehdään hienovaraisesti, ja että Purolan pohjoispuolen metsäalueet varataan virkistyskäyttöön, rakentamista voi laajentaa korkeintaan ”matalikolle”. Yhdessä asukasmielipiteessä huomautettiin, että yleiskaavalliset selvitykset puuttuvat. Asukasmielipiteiden lisäksi rakennusliike halusi tehokkaampaa rakentamista omistamalleen tilalle.

Seuraavalla sivulla

Yhteenveto huomautuksista nähtävilläolon aikana kesäkuussa 1992

Huomautuksissa esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä huomautusta kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä huomautukset. Kolmannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten huomautuksissa esitetyt asiakohdat kohdistuvat ja kuinka monta asiakohdtaa kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 2xPK tarkoittaa, että Purolan kyläyhdistys mainitsee kaksi asiakohdtaa, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys)

Yhteenveto huomautuksista nähtävilläolon aikana kesäkuussa 1992		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten mielipiteiden lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Askasyhdistysten mielipiteet
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä muistutusten esittämisvaiheessa 1982 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi, johtaa liittymien muuttamiseen	1 / 7	PK
■ Katualueen leventäminen / tumppikatu rikkoo rakennettuja tiloja / tontteja	1 / 7	PK
■ Tarvitaan kääntöpaikka		
■ Enemmän rakennusoikeutta	1 / 1	
■ Tonttien käyttötarkoituksia tulee tarkistaa	1 / 1	
■ Purolan kylätaloa varten tulee osoittaa tontti		PK
■ Suunnittelualueeseen tulee ottaa mukaan Purolan pohjoispuolen metsäalueita, ja osoittaa ne virkistysalueiksi. Rakentamisalue saa ulottua korkeintaan ”matalikolle”.		PK
■ Yleiskaavalliset liikenneselvitykset puuttuvat	1 / 1	
■ Nähtävilläolo on liian lyhyt	1 / 1	

● Kyläyhdistys on tyytymätön, kun asemakaavan valmistelu jää kesken

Kaavoittaja tutki asukkaiden esittämät huomautukset ja työsti luonnosta liikennesuunnittelijoiden kanssa, mm pikkuteiden leveyksiä osittain kavennettiin. Asemakaavan valmistelu jäi kesken, kun kaavoittaja siirtyi tammikuussa 1993 virkavaihtoon.

Kyläyhdistys oli pettynyt, kun valmistelu jäi kesken. Kyläyhdistys oli edelleen tyytymätön myös liikennejärjestelyihin ja toisti niitä koskevan esityksensä 15.2.1993 kaupunkisuunnitteluvirastolle osoitetussa kirjeessään.

”Viitaten 21.2.1991 ja V/92 lähettämiimme kirjeisiin samasta aiheesta. Ehdottomasti tärkein näkökohta asemakaava- ja Sepänkyläntien liikennesuunnittelussa on mahdollisuus säilyttää suorat tonttiliittymät Sepänkyläntiehen nykyisellä tavalla. Edellä mainittu vaatii läpikulkuliikenteen hidastamista teknisillä ratkaisulla estämiseen saakka. Tätä mahdollistaa uutena lisätekijänä se tosiasia, että Sepänkylän linja-auto on lopettanut reittinsä Sepänkylätietä pitkin. Liikenteen kanavoiminen muualle tarkoittanee myös ns. Välitien vaihtoehdon toteuttamista. Yhdistyksemme on valmis hyväksymään sen toteutumisen sillä ehdolla, että se rakennetaan aivan kunnanrajan yhteyteen ja että sen varrelle ei tule asutusta eikä muuta rakennettua aluetta. Asemakaavatyötä varten yhdistyksemme ehdottaa katujen nimiksi oheisen kartan mukaan: 1) Gunnarintie-Gunnarsvägen, 2) Albertintie-Albertsvägen, 3) Vakkurintie-Vakkurivägen, 4) Palomäentie-Brännbacksvägen, 5) Ylimäentie-Överbacksvägen. Nimet on valittu nyt jo käytössä olevien nimityksien, katujen rakentajien tai muun kylähistoriaan liittyvän seikan perusteella. Muiden tulevan asemakaavan katujen osalta yhdistyksemme haluaa myös keskustella nimivaihtoehdoista.”

8.1.5 Asemakaavoitus alkaa uudelleen 1993

■ Suunnittelualue laajenee, mukaan vanhan Purolan ympärillä olevia metsäalueita

Purolan asemakaavoitus aloitettiin tauon jälkeen uudelleen syksyllä 1993, ja kaavoittajaksi valittiin tilapäinen arkkitehti. Suunnittelualueeksi otettiin vanha Purola ja sen lähialueet, koska haluttiin ennakoita tulevan liikenneverkon aiheuttamat vaikutukset Purolan rakennettuun osaan. Aloitettiin liikenneverkkovaihtoehtojen luonnostelu.

■ Kyläyhdistys tutustuu maankäyttöluonnoksiin

Kyläyhdistys kutsui heti alkuun kaavoittajan hallituksensa kokoukseen 29.8.1993 kuulemaan Kyläyhdistyksen evästyksiä asemakaavoitukselle. Kyläyhdistys kutsui uudelleen sekä kaavoittajan että teknisen viraston kaupungininsinöörin hallituksensa kokoukseen 7.11.1993. Tähän tapaamiseen kaavoittaja oli luonnostellut kaksi hyvin alustavaa maankäyttö-liikenneverkkoluonnosta (luonnokset 1 ja 2), jotka erosivat toisistaan liikenneverkon osalta. Luonnoksessa 1 vanhan Purolan pohjoispuolelle sijoittuville uusille tonteille kuljetaan yksinomaan Välitien kautta ja luonnoksessa 2 uusille tonteille kuljetaan pikkuteiden kautta niitä leventäen. Molemmissa luonnoksissa on Haukankatu, jota jatketaan Teeriniemeltä Sepänkyläntielle.

Liikenneverkkoluonnokset 1 ja 2

Pääkadut – Purolan läpi kulkeva Sepänkyläntie, Sepänkyläntiehen etelästä liittyvä Keskuskatu ja Purolaa sivuava Välitie – ovat paksummalla viivalla ja alueen sisäiset kokoojatyyppiset kadut ovat ohuemalla viivalla.

Liikenneverkko-
luonnos 1 (1993)

Liikenneverkko-
luonnos 2 (1993)

Kyläyhdistyksen hallituksen jäsenet toistivat aikaisemmin esittämänsä näkemykset kaupungin edustajille. He suhtautuivat kriittisesti Haukankadun jatkeeseen ja halusivat erityisesti kaupungininsinöörin perustelua Haukankadun jatkeen tarpeellisuudesta. Kaupungininsinööri halusi tukea muilta kaupungin hallinnon asiantuntijoilta ja vei asian kaupunkirakentamisen johtoryhmän kokoukseen 22.11.1993. Kokouksessa päätettiin, että kaavoittaja tekee lisäksi kolmannen vaihtoehdon eli ns. Kyläyhdistyksen vaihtoehdon, jossa ei ole Haukankatua ja katuyhteys uusille tonteille kulkee vain Välitien kautta (luonnos 3). Näitä vaihtoehtoja oli tarkoitus arvioida yleiskaavallisten tavoitteiden, toimivuuden, hahmotettavuuden, liikenteen, kunnallistekniikan kunnossapidon ja kaavatalouden kannalta. Samalla tekninen apulaiskaupunginjohtaja ja muu kaupungin tekninen johto viestitti ”ei kiirettä, tehdään hyvä kaava.”

*Kyläyhdistyksen
ehdottama
liikenneverkko-
luonnos 3 (1994)*

■ Ei kiirettä, lisää liikenneverkkovaihtoehtoja, kiertoliittymä Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteykseen

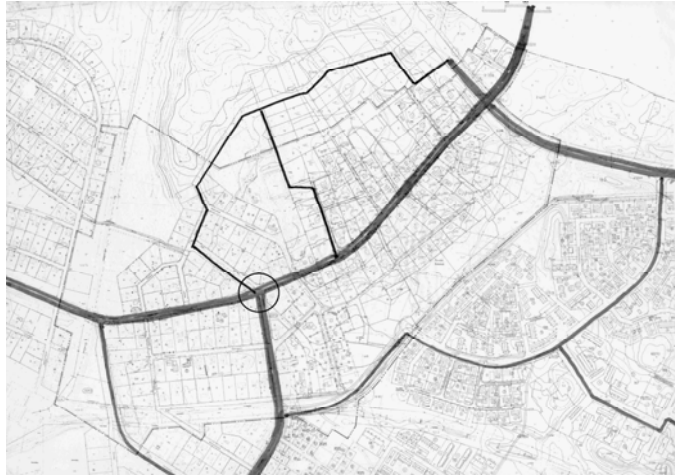
Kaavoittaja luonnosteli kolmannen liikenneverkkoluonnoksen nro 3. Luonnoksia 1, 2 ja 3 arvioitiin 18.2.1994 suunnittelukokouksessa, jossa olivat mukana kaupungininsinööri, liikenneinsinööri, vesihuollon suunnittelupäällikkö, kaupungingeodeetti, yleiskaava-arkkitehti ja kaavoittaja. Keskustelu liikkui liikenne-, vesihuolto- ja maanomistuskysymyksissä ja siinä, miten asemakaavatyötä viedään eteenpäin. Keskustelun seurauksena päätettiin, että suunnitellaan kiertoliittymä Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteykseen liikenneinsinöörin johdolla ja, että kaavoittaja tekee vielä kaksi uutta liikenneverkkovaihtoehtoa, luonnokset 4 ja 5. Luonnoksessa 4 on katuyhteys vanhan Purolan pohjoispuolelle sijoittuville uusille tonteille kolmesta kohtaa: Ojatieen kautta, Vakkurintien kautta ja Välitien kautta. Luonnoksessa 5 katuyhteys vanhan Purolan pohjoispuolelle sijoittuville uusille tonteille kulkee Kytösavuntien ”puistokadun” kautta ja Välitien kautta. Lisäksi päätettiin, että kaupungingeodeetin johdolla aloitetaan aktiiviset maanostot.

Seuraavalla sivulla

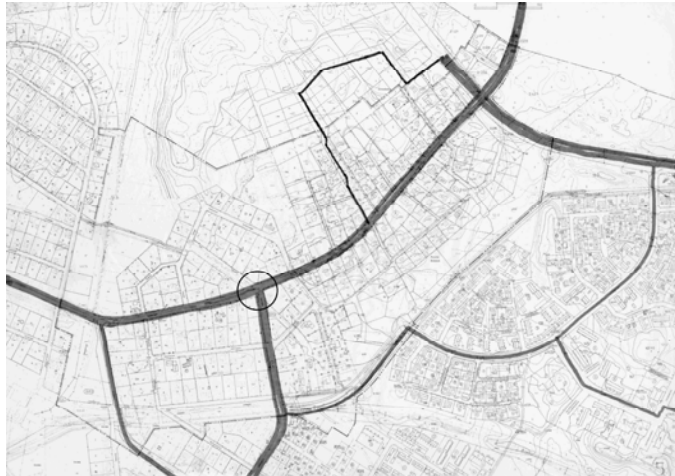
Liikenneverkkoluonnokset 4 ja 5

Liikenneverkkoluonnokset 4 ja 5

Pääkadut – Purolan läpi kulkeva Sepänkyläntie, Sepänkyläntiehen etelästä liittyvä Keskuskatu ja Purolaa sivuava Välitie – ovat paksummalla viivalla ja alueen sisäiset kokoojatyyppiset kadut ovat ohuemmalla viivalla. Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteyksen kiertoliittymä on esitetty ympyrällä.

*Liikenneverkko-
luonnos 4 (1994)*

*Liikenneverkko-
luonnos 5 (1994)*

Kaavoittaja muokkasi aiempien luonnosten pohjalta pyydetty vaihtoehdot 4 ja 5. Näitä vaihtoehtoja arvioitiin 28.4 1994 suunnittelukokouksessa, jossa olivat läsnä liikenneinsinööri, kaupungingeodeetti, asemakaava-arkkitehti ja kaavoittaja. Nämäkään vaihtoehdot eivät tyydyttäneet läsnäolijoita. Päätettiin, että kaavoittaja tekee vielä uuden liikenneverkkoluonnoksen, jossa katuyhteys vanhan Purolan pohjoispuolelle sijoittuville tonteille kulkee Kytösavuntiestä tehdyn ”puistokadun” kautta ja Välitien kautta sekä Purolan eteläosassa Haukankatua jatketaan Teeriniemeltä Sepänkyläntielle (luonnos 6). Samalla päätettiin, että Välitien yleissuunnittelu aloitetaan liikenneinsinöörin johdolla ja, että kaavoittaja luonnostelee kuntarajan läheisyyteen asunto-yritystontteja (tuleva Kuokkamiehentien alue) ja, että järjestetään suunnittelukokous Mustasaaren kunnan kaavoittajan kanssa.

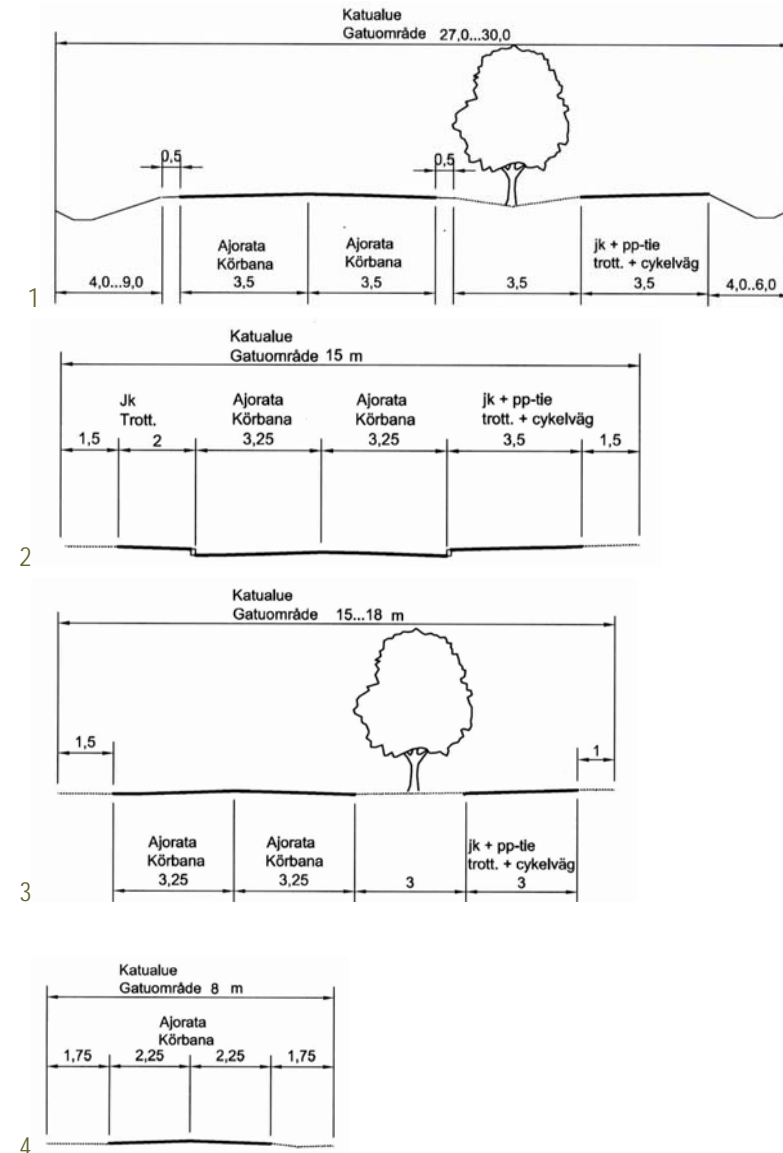

*Liikenneverkko-
luonnos 6 (1994)*

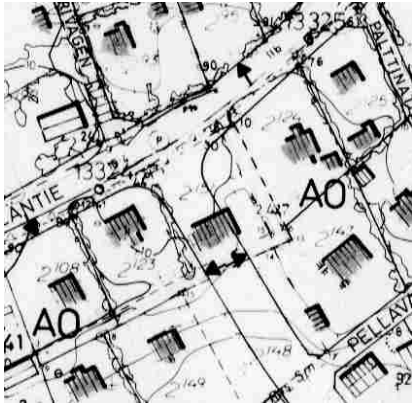
Suunnittelukokouksessa 17.8.1994 olivat Mustasaaren kunnan kaa-voitusinsinööri sekä Vaasan kaupungilta liikenneinsinööri, suunnittelurakennusmestari, yleiskaava-arkkitehti ja kaavoittaja. Esillä olivat aiemmin tehdyt luonnokset ja uusi luonnos nro 6 eli yhteensä kuusi liikenneverkkoluonnosta. Keskustelu keskittyi Vaasan kaupungin ja Mustasaaren kunnan välisiin liikenneyhteyksiin ja -ongelmiin, joista osanottajilla oli samansuuntaiset näkemykset. Sepänkyläntie koettiin ongelmalliseksi, mutta todettiin, että läpiajoliikennettä ei voida kokonaan estää. Kokouksessa päätettiin, että Sepänkyläntielle suunnitellaan hidasteita liikenneinsinöörin johdolla. Kokouksen jälkeen kuitenkin selvisi, että Tielaitoksen Vaasan tiepiiri jo suunnitteli Sepänkyläntien hidasteita Paukkulantieltä Mustasaaren rajalle Kyläyhdistyksen aloitteesta. Kyläyhdistys oli ollut tyytymätön Vaasan kaupungin toimintaan ja kääntynyt Vaasan tiepiirin puoleen. Tosiasiassa Sepänkyläntien omistus ja kunnossapito asemakaava-alueen rajalta eli Paukkulantieltä Mustasaaren rajalle kuuluikin edelleen Vaasan tiepiirille, koska alueella ei ollut asemakaavaa.

Tavoitteelliset katujen poikkileikkaukset

- 1) Välitie, 2) Sepänkyläntie, 3) kokoojakadut uudisrakentamisalueella ja 4) tonttikadut vanhassa Purolassa ja uudisrakentamisalueilla

Kiinteistökauppa herättää Kyläyhdistyksen

Suunnittelun Haukankadun jatkeen alle jäisi omakotikiinteistö (kuvassa keskellä), jonka kaupungin hallinto päätti ostaa ennen asemakaavan valmistumista.

Kun Kyläyhdistys sai tietää, että teknisen viraston kiinteistötoimi oli aloittanut neuvottelut suunnitellun Haukankadun jatkeen alle jäävän tilan 2:151 ja sillä sijaitsevan omakotikiinteistön ostamisesta Vaasan kaupungille, Kyläyhdistyksen puheenjohtaja halusi kopion viimeksi tehdystä maankäyttöluonnoksesta nro 6, jossa oli Haukankadun jatke. Tutustuttuaan luonnokseen Kyläyhdistyksen puheenjohtaja ilmoitti 20.9.1994 kaavoittajalle ja todennäköisesti muillekin kaavatyössä mukanaoleville, että Haukankadun jatke tulisi poistaa suunnitelmasta. Kannanoton seurauksena Purolan asemakaavoitusta käsiteltiin 3.10.1994 kaupunkirakentamisen johtoryhmässä, jossa todettiin, että asemakaavalla ei ole kiire. Noin viikon kuluttua tuosta kokouksesta tekninen kaupunginjohtaja ilmoitti, että pidetään Haukankadun jatke, jos kiinteistökauppa toteutuu ja tämän jälkeen viedään maankäyttöluonnos apulaiskaupunginhallituksen suunnittelu- ja talousjaostoon ja pyydetään ennakkolausunnot. Tilan 2:151 omistaja ei hyväksynytkaan kaupungin ostotarjousta. Kaupunki tarkisti tarjousta ja kiinteistö-

kauppa toteutui myöhemmin, mutta maankäyttöluonnosta ei viety hallintokäsittelyyn.

Koska asiat eivät edenneet Kyläyhdistyksen esitysten mukaan, se lähetti 16.12.1994 kaupunginhallituksen suunnittelu- ja talousjaostolle kirjeessäkirjeen.

”Purolan asemakaava on ollut tekeillä jo 15 vuoden ajan. Työ on aina jäänyt toisten töiden jatkoihin ja vuosien varrella kaavatyötä hoitaneet virkamiehet ja –naiset ovat vaihtuneet monta kertaa. Kun kaava oli edellisen kerran luonnosasteella ja nähtävillä johti se aikamoiseen valitusmyllyyn epätarkoituksenmukaisten ratkaisujen vuoksi. Mm. Teeriniemeltä kaavailtu uusi katuyhteys Sepänkyläntielle, silloin Paukkulantien kautta, todettiin myöhemmin yhteisesti liikennesuunnittelijoiden kanssa mahdottomaksi ja myöhemmässä kaavaversiossa siitä luovuttiin.

Kun kaavatyö käynnistettiin uudelleen 4 vuotta sitten pyrimme yhdessä kaavasunnittelijoiden kanssa sellaiseen jatkuvaan vuoropuheluun ja näkemysten vaihtoon, että kaava jo luonnosvaiheessa ja nähtävillä ollessaan olisi sellaisessa kunnossa että se ei johtaisi kaavatyötä pitkittävään valituskierteeseen. Tässä aikomuksessa on jossain määrin onnistuttu. Kuitenkin, koska nyt on toiset virkamiehet suunnittelutyössä kuin 10 vuotta sitten, on ajatus katuyhteydestä Teeriniemeltä Sepänkyläntielle taas herätetty henkiin. Ajateltu uusi katuyhteys menisi muutaman rakentamattoman tontin ja yhden omakotitalon ylitse. Se tekisi uuden ison risteyksen heti Keskuskadun ison risteyksen perään, ja kanavoisi entistä isomman osuuden Teeriniemen liikenteestä Purolaan päin, kun päinvastoin Purolan ja Sepänkyläntien läpikulkuliikennemääriä pitäisi rajoittaa. Yhteys ei toisi mitään ratkaisua julkisen liikenteen ongelmalle Purolan alueella. Purolan maisemallinen kyläraitti särkyisi ja rakennuksien ja rakennus-

oikeuksien lunastaminen tulisi suhteettoman kalliiksi mitättömään hyötyyn nähden. Yksikään asukasjärjestö ei ole yhteyttä vaatinut.

Yhdistyksemme vastustaa ehdottomasti ajateltua uutta katuyhteyttä joka tekisi Purolasta vain ison liikenneväylän ja risteyskohdan. Jotta asemakaava voitaisiin valmistaa ilman lisää valitusviivytelyä, ehdotamme, että katuyhteydestä luovutaan jo tässä suunnitteluvaiheessa ja että kaupunki mieluummin satsaa lunastusrahat työpaikkojen aikaansaamiseksi, tai edes Välitien toteuttamiseen Teeriniemeltä Sepänkyläntielle joka mahdollistaisi järkevät julkisen liikenteen reitit Purolan ja Teeriniemen alueella.”

■ Suunnittelualueen rajaus uudelleen esille: asemakaava-alueeksi vain vanha Purola, mutta luonnostelu jatkuu laajemmalla alueella

Asemakaava-alueeksi vain vanha Purola, mutta asuntoalueen luonnostelu jatkuu vanhan Purolan pohjoispuolella.

Seuraavaan suunnittelukokoukseen 20.1.1995 kaavoittaja kutsui myös rakennusvalvonnan edustajat, koska tarkoitus oli keskustella siitä, missä määrin asemakaavalla ohjataan rakentamista. Kokouksessa olivat mukana rakennustarkastaja ja tarkastusrakennusmestari, kaupungingeodeetti, kiinteistöinsinööri, asemakaava-arkkitehti, apulaisasemakaava-arkkitehti ja kaavoittaja. Keskustelu keskittyi suunnittelualueen rajaukseen.

Kokouksen tulos oli, että suunnittelualueen rajausta viedään päätettäväksi kaupunkirakentamisen johtoryhmään. Rakentamistapa jäi haudattuna. Kaupunkirakentamisen johtoryhmän päätös oli, että asemakaava-alueen ulkopuolelle jätetään vanhan Purolan pohjoispuolelle ja kuntarajan läheisyyteen luonnostellut uudet alueet. Aluerajauksessa palattiin samaan, joka oli päätetty ennen kesäkuussa 1992 tapahtunutta laatimisvaiheen kuulemistä. Perusteluna oli se, että yksityiselle maalle asemakaavoittaminen vaikeuttaa kaupungin maanhankintaa ja yksityinen maanomistus rajoittaa tarkoituksenmukaisen asemakaavan aikaansaamista. Kaupungin kehityskään ei vielä vaadi Purolan laajennusalueita, koska kaupungin alueilla on 400 rakentamatonta tonttia. Samalla kaupunkirakentamisen johtoryhmä päätti, että kaupungingeodeetin tulee ostaa yksityiset rakentamattomat tilat kaupungille myöhemmin tapahtuvaa asemakaavoitusta varten.

Tästä päätöksestä huolimatta kaupungin hallinnon sisällä jatkui luonnostelu sekä vanhassa Purolassa että uudisrakentamisalueilla, koska liikenteelliset ratkaisut vaativat laajempaa tarkastelua.

Luonnos nro 6 Kyläyhdistyksen vuosikokoukseen

Kyläyhdistys kutsui asemakaavatyössä mukana olevat kaupungin edustajat esittelemään asemakaavoitusta vuosikokoukseen 2.2.1995 illalla Huutoniemen kirkon seurakuntasaliin. Kutsun ottivat vastaan liikenneinsinööri, yleiskaavoituksen toimistoarkkitehti ja kaavoittaja, vaikka heillä ei ollutkaan ”hallinnon hyväksymää luonnosta” esiteltävänä.

Kyläyhdistyksen puheenjohtaja tapasi kaavoittajan ennen illan kokousta. Puheenjohtaja koki ongelmana Haukankadun linjauksen vanhan asutuksen yli, suunnittelualan rajauksen ja asemakaavan hitaan laatimisaikataulun. Hänen käsityksen mukaan asemakaava tarvitaan, koska yksityisillä on teiden hoito-ongelmia, asemakaavan puute tuo epävarmuutta, jos yksityinen haluaisi myydä tilansa, ja on epävarmuutta siitä, miten reuna-alueet tullaan kaavoittamaan.

Illalla Huutoniemen kirkon seurakuntasalissa oli läsnä noin 30 purolalaista. Kaavoittaja esitteli viimeisimmän, kesällä 1994 tehdyn maankäyttöluonnoksen nro 6 eli saman luonnoksen, jonka hän oli antanut Kyläyhdistyksen puheenjohtajalle syyskuussa 1994. Tämä oli se luonnos, jossa liikenne vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille kulkee Kytösavuntiestä tehdyn puistokadun kautta ja

Välitien kautta sekä Purolan eteläosassa Haukankatua jatketaan Teeriniemeltä Sepänkyläntielle. Tämä luonnos oli oikeastaan jo vanhentunut, koska edellisessä suunnittelukokouksessa 20.1.1995 oli päätetty ottaa asemakaavan suunnittelualueeksi vain vanha Purola. Osa kuulijoista vaikutti hämmentyneiltä. Muutama henkilö esitti kysymyksiä, jotka koskivat liikennettä: Välitien rakentamisaikataulua, joukkoliikennettä Sepänkyläntiellä, kevyttä liikennettä Purolan ja Huutoniemen välillä, Kytösavuntien leventämistä ”puistokaduksi”. Myös teiden nimistä ja osoitenumeroista kysyttiin.

■ Puistokatuko kapeasta Kytösavuntiestä?

Tilaisuuden jälkeen muutama asukas kävi tutustumassa tarkemmin luonnokseen kaupunkisuunnitteluvirastossa. Keskusteluissa kaavoittajan kanssa tuli esiin, että noin 4,5 metriä leveän Kytösavuntien leventäminen ”puistokaduksi” aiheutti voimakasta vastustusta, koska yksi omakotikiinteistö (tila 2:141) jäisi kokonaan tulevalle katualueelle. Tämän kiinteistön omistajat ilmoittivat, että he haluavat peruskorjata asuinrakennuksensa eikä myydä sitä kaupungille. Muutkin Kytösavuntien varren asukkaat vastustivat voimakkaasti Kytösavuntien leventämistä ”puistokaduksi”.

Tilanne oli kaavoittajan kannalta hankala. Hän ei pystynyt antamaan ihmisten kysymyksiin todellisia vastauksia, koska esillä ollut luonnos ei ollut käsitelty missään luottamuselimestä ja vieläpä luonnos oli ”vanhentunut”. Lisäksi hallinnon sisällä oli eri näkemyksiä siitä, miten asiassa tulisi menetellä, jos omakotikiinteistö jäisi katualueelle. Tosin menettelytapaan oli jo vastaavanlainen ennakkotapaus Purolassa, koska kaupunki oli juuri ostanut omakotikiinteistön (tila 2:151), joka suunnitelmien mukaan jäisi Haukankadun katualueelle.

Liikennesuunnittelijoiden mukaan paras uudisrakentamisalueelle johdavan kadun paikka olisi Kytösavuntie toteutettuna siten, että sen länsipuolella sijaitsevat rakentamattomat tilat ja yksi rakennettu tila käytettäisiin katualueeksi (seuraavalla sivulla vasemmanpuoleinen kuva). Jos rakennettu tila säilyisi, jäisi tilasta muodostettava tontti erittäin kapeasti (oikeanpuoleinen kuva).

Asemakaavan valmistelussa mukana olevat liikennesuunnittelijat alkoivat luonnostella erityisratkaisua suunnitelman toteuttamiseksi. Liikennesuunnittelijat esittivät kaupungingeodeetille, että kaupunki tekisi ostotarjouksen suunnitellun katualueen alle jäävästä omakotikiinteistöstä (tila 2:141) samoin kuin Haukankadun kohdalla oli menetelty. Kaupungingeodeetin näkemys oli tässä tapauksessa, että ensin tulisi saada juridinen asemakaava, jonka jälkeen kiinteistötoimi ryhtyisi asemakaavan toteuttamiseen eli maan ja rakennusten lunastamiseen ym. toimenpiteisiin. Jonkin ajan kuluttua kaupungingeodeetti

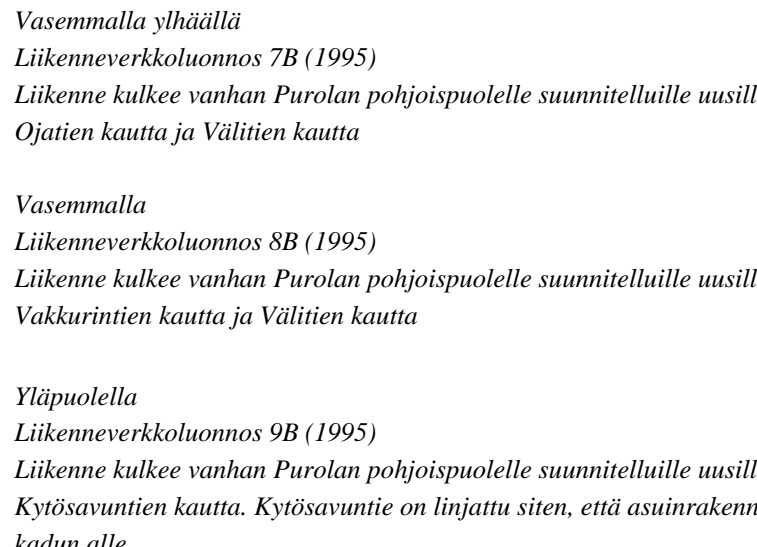
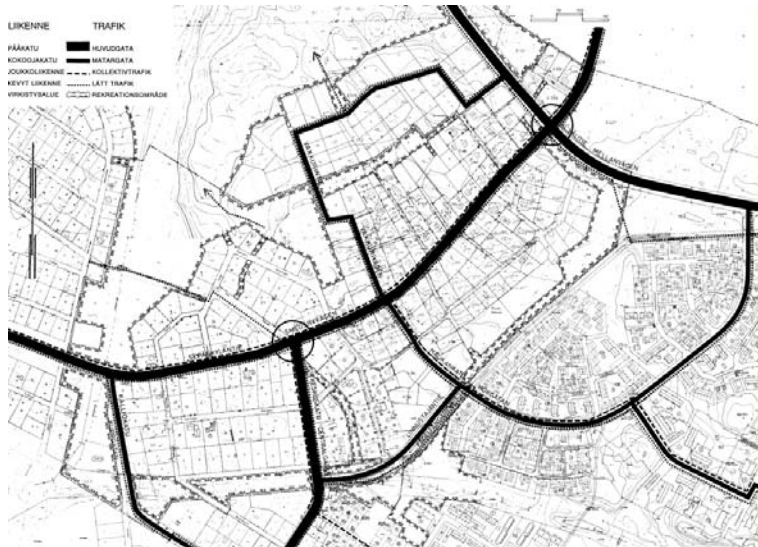
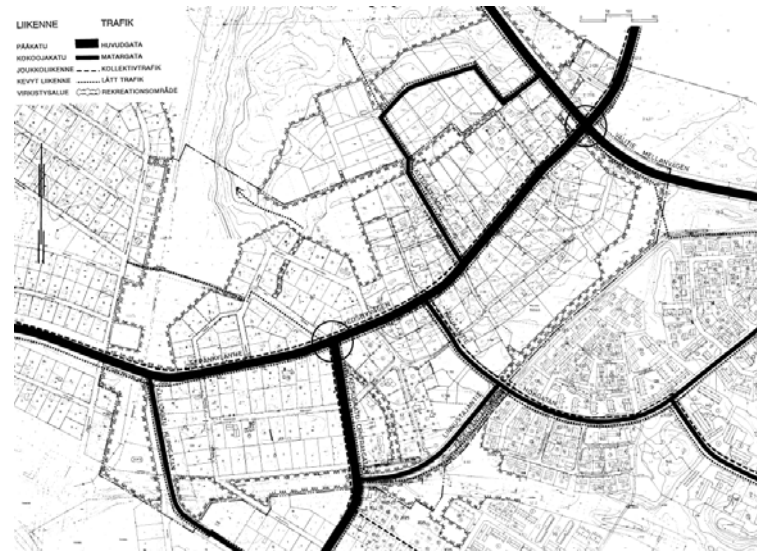
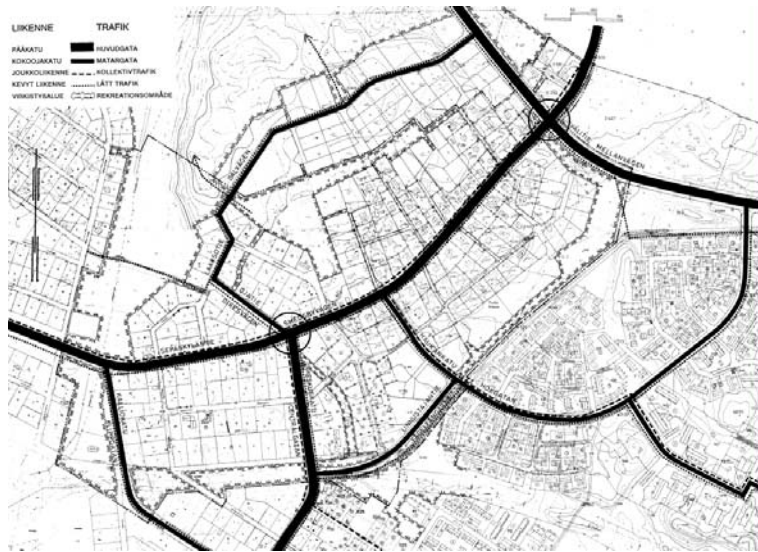
hyväksyikin sopimusmenettelyn, jossa edellä mainittu Kytösavuntien omakotikiinteistö lunastettaisiin ennen asemakaavaa. Täältä pohjalta kaupungingeodeetti ja kaavoittaja neuvottelivat 16.3.1995 kiinteistön omistajien kanssa, mutta menettelytavasta ei päästy sopimukseen.

■ Vielä lisää liikenneverkko vaihtoehtoja

Kytösavuntien kiinteistöasia jäi ratkaisematta, mutta liikenneverkon etsintä jatkui 21.6.1995 suunnittelukokouksessa, jossa mukana olivat kaupungininsinööri, liikenneinsinööri, yleiskaava-arkkitehti, asemakaava-arkkitehti ja kaavoittaja. Päätettiin, että tehdään vielä kolme uutta vaihtoehtoa vanhan Purolan pohjoispuolen liikenneverkosta ja kaksi vaihtoehtoa Purolan eteläpuolen liikenneverkosta. Näin saadaan yhteensä kuusi uutta vaihtoehtoa: luonnokset 7A ja 7B, 8A ja 8B sekä 9A ja 9B. Luonnoksessa 7 liikenne kulkee vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille Ojatien kautta ja Välitien kautta, luonnoksessa 8 liikenne kulkee vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille Vakkurintien kautta ja Välitien kautta, luonnoksessa 9 liikenne kulkee vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille Kytösavuntien kautta (Kytösavuntie on linjattu siten, että asuinrakennus ei jää kadun alle) ja Välitien kautta. Luonnoksissa, jossa on A, ei ole mukana Haukankadun jatketta ja luonnoksissa, jossa on B, on mukana Haukankadun jatke. Vaihtoehtojen tuli olla valmiina syksyllä 1995, jolloin käydään maastossa ja arvioidaan vaihtoehdot.

Seuraavalla sivulla

Liikenneverkko vaihtoehdot, joissa on mukana Haukankadun jatke, eli vaihtoehdot 7B, 8B ja 9B

Vasemmalla ylhäällä
Liikenneverkko luonnos 7B (1995)
Liikenne kulkee vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille
Ojatieen kautta ja Välitien kautta

Vasemmalla
Liikenneverkko luonnos 8B (1995)
Liikenne kulkee vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille
Vakkurintien kautta ja Välitien kautta

Yläpuolella
Liikenneverkko luonnos 9B (1995)
Liikenne kulkee vanhan Purolan pohjoispuolelle suunnitelluille uusille tonteille
Kytösavuntien kautta. Kytösavuntie on linjattu siten, että asuinrakennus ei jää
kadun alle.

■ Kaupunkirakentamisen johtoryhmä: Haukankatu tarvitaan, asemakaavoitus laitetaan ”jäihin” maanhankinnan ajaksi

Syksy saapui, maastokierrokselle osallistuivat liikenneinsinööri ja kaavoittaja. Sovittu kuuden uuden liikenneverkkovaihtoehdon arviointikokous pidettiin 25.10.1995, jossa mukana olivat kaupungininsinööri, liikenneinsinööri, asemakaava-arkkitehti ja kaavoittaja. Kokouksessa tehtiin vaihtoehtojen vertailua, mutta ei tehty valintaa, vaan päätettiin, että asia otetaan esille seuraavassa kaupunkirakentamisen johtoryhmässä. Siihen mennessä liikenneinsinöörin tuli tehdä uudet liikenneennusteet sekä nykyisen liikenneverkon että vaihtoehtojen perusteella. Kaupunkirakentamisen johtoryhmä tutustui 30.10.1995 kuuteen vaihtoehtoon ja valitsi jatkotyön pohjaksi ne vaihtoehdot, joissa on Haukankadun jatke eli luonnokset 7B, 8B ja 9B. Samalla sovittiin, että kaupungeingeodeetti pyrkii ostamaan raakamaita, ainakin niin, että saadaan ”tulpat pois”, ja asemakaavatyö laitetaan maankauppojen ajaksi ”jäihin”.

◆ Vaasan tavoitesuunnitelma vuodelle 2010: kaupunkirakennetta eheytetään, maisemarakenne suunnittelun perustaksi

Kaupunkia kehitettiin tavoitesuunnitelman avulla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.9.1995 Vaasan tavoitesuunnitelman vuodelle 2010, joka sisälsi Vaasan kaupungin arvot, toimintalinjat ja strategiat.

Päätavoitteena oli, että ”1) omia voimavaroja kasvatetaan, 2) elinkeinoelämän toiminta- ja kehittymismahdollisuudet turvataan, 3) kaupunkiskulttuuria ja -ympäristöä kehitetään, 4) palvelujen tarjonnasta huolehditaan ja 5) kunnallistalous hoidetaan niin, että se muihin kuntiin verrattuna muodostuu voimatekijäksi.” Jotta päätavoite saavutetaan, tarvitaan kysyntää vastaava määrä erityyppisiä asuntoja. Kaupunkirakenne sidotaan entistä selvemmin maiseman perusrakenteeseen. Kaupunkirakennetta eheytetään visuaalisesti ja ekologisesti. Rakentaminen keskitetään niille alueille, joilla on jo kunnallistekniikka ja tiestö sekä peruspalvelut. Väestösuunnitteeksi vuodelle 2010 esitettiin 60500 asukasta, mikä tarkoittaisi runsaan 350 asukkaan lisäystä vuosittain. Asukasmäärä oli 55000 vuonna 1995, ja se oli kasvanut kahdeksassa vuodessa 500 asukkaalla. (Kaupunkisuunnittelu, 1995)

◆ Kaupunginvaltuusto kiirehtii asemakaavaa ponnella

Purolan asemakaavoitus oli taas kerran esillä kaupunginvaltuustossa 13.11.1995, kun rakennuskieltoa oli tarve jatkaa kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi rakennuskiellon jatkamis- päätöksen yhteydessä ponnin: ”Purolan asemakaavatyö saadaan päätökseen nyt anottavan rakennuskieltoajan puitteissa ja, että asemakaavasuunnittelussa huomioidaan ensisijaisesti nykyisen asutuksen tarpeet, koska asemakaava tehdään vanhalle asutusalueelle ja uuden kaava-asutuksen määrä jää suhteellisen pieneksi” (Vaasan kaupunginvaltuusto 13.11.1995).

Tilanne oli ristiriitainen. Kaupungin hallinto ei halunnut tehdä Purolan kohdalla mitään ennen kuin maakaupat ovat toteutuneet. Sitä vastoin Kyläyhdistyksen puheenjohtaja vetosi valtuuston ponteen ja kiirehti asemakaavaa. Hän halusi selvitystä tilanteesta. Kyläyhdistyk-

sen puheenjohtaja ja hallituksen jäsen sekä Kytösavuntien tilan 2:141 omistajan edustaja tapasivat asemakaava-arkkitehdin ja kaavoittajan 21.2.1996. Tapaamisessa Kyläyhdistyksen puheenjohtaja pohti, millä aluerajauksella asemakaavatyö saataisiin eteenpäin. Otetaanko mukaan vain rakennuttu alue tai koko Purola? Suurin huolen aihe oli kuitenkin liikenneverkko. Hänen mielestä Haukankadun jatke ja liikenneyhteys Ojatieen kautta uudelle osalle ovat mahdollisia ehdotuksia, koska uusi liikenne kulkisi vanhan kyläasutuksen läpi. Kyläyhdistys halusi sellaisen ratkaisun, jossa ei ole Haukankadun jatketta, ja ajo uudelle osalle tapahtuu vain Välitien kautta. Samaa Kyläyhdistys oli esittänyt jo syksyllä 1993. Kytösavuntien tilan 2:141 edustaja oli huolestunut ja peloissaan, mitä asuinkiinteistölle tapahtuu, jos Kytösavuntietä levennetään. Hän halusi asialle nopeaa ratkaisua. Kaupunkisuunnitteluvirasto oli valmis etsimään Kytösavuntien tilalle muita ratkaisuja Purolan sisäisen katuverkon järjestämiseksi. Tämä tieto rauhoitti tilan 2:141 omistajia ja pian tämän jälkeen he ostivat Kytösavuntien vieressä olevan rakentamattoman naapuritilan. Sitä vastoin Haukankadun jatkeesta kaupungin hallinto ei luopunut, koska liikennesuunnittelijoiden mukaan Haukankadun jatke tarvitaan. Valtuustoponsi ei vienyt asemakaava-asiaa eteenpäin.

Kyläyhdistys: pikkuteille on saatava nimet ja osoitenumerot

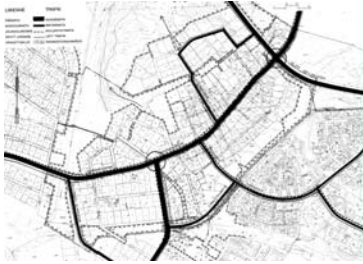
Koska asemakaava, jossa kadunnimet hyväksytään, ei ollut valmistunut, halusi Kyläyhdistys saada pikkuteille nimet erityismenettelyllä. Kyläyhdistys oli tuonut asian esiin jo useassa kirjeessä, mutta asiassa ei ollut tapahtunut mitään. Kyläyhdistys lähetti 9.5.1996 kirjeen kaupunginjohtajalle.

”Viitaten kh:lle osoitettuun kirjelmään 6.2.96 yhdistyksemme valitettavasti joutuu toteamaan että Purolan kaduilta edelleen puuttuu nimet ja toimiva osoitejärjestelmä, eikä tiedusteltaessa ole tietoakaan koska asia tulisi hoidetuksi. Suunnitteluvirasto on syyttä kytkenyt katujen nimittämisen alueen kaavoitukseen. Kaduillehan voidaan vahvistaa nimet ja pystyttää vastaavat viitat ja talojen numeroinnit ilman kaavaa, kuten on laita lähikunnissa pienintäkin tienpätkää myöten. On aivan uskomatonta että Vaasa kaupungissa on kymmenkunta katu rajoitetulla alueella joilla ei ole nimeä tai virallisia nimiviittoja jo 24 vuoden ajan, eikä ole edes aikataulua asian korjaamiseksi. Koska ongelma on reaalinen ja huonosti sopusoinnussa kaupungin virallisen palveluprofiilin kanssa, esitämme että asia otetaan erilliskäsittelyyn kh:een pikaista toimenpidettä varten. Yhdistyksemme on jo vuosia sitten toimittanut [kaupunkisuunnitteluvirastolle] ehdotukset katujen nimittämiseksi ja mikäli asia ei saada hoidetuksi on hyvinkin mahdollista että Sepänkyläntien varrelle tulee sattumanvaraisesti erimallisia katujen nimiviittoja. Toivomme kuitenkin että kadut saisivat nimensä järjestelmällisemmällä tavalla.”

Pikkutiet saavat nimet ja osoitenumerot

Kaupunginjohtajalle osoitettu kirje antoi vauhtia nimiasiaan. Nimitoimikunnan sihteerinä toiminut apulaisasemakaava-arkkitehti valmisteli nimitoimikunnan hyväksymät nimiehdotukset kaupungin hallituksen suunnittelu- ja talousjaoston kautta julkisesti nähtäville elokuussa 1996. Kyläyhdistys antoi pyydetyn lausunnon, jossa se esitti poiketen ehdotuksesta, että talojen nykyinen numerointi säilytetään asemakaavan valmistumiseen saakka, ja, että joitakin nimiehdotuksia tulisi muuttaa. Kyläyhdistyksen osoitenumerointiin esittämä muutos sai kannatusta teknisen viraston kiinteistöosastolta. Kaupunginhallitus päätti 28.10.1996, että vanha osoitenumerointi säilytetään asemakaavan tulon saakka ja Kyläyhdistyksen esittämät muutokset tiennimiin otetaan huomioon.

Luonnos nro 9B Kyläyhdistyksen vuosikokoukseen

Parin vuoden hiljaiselon jälkeen, tammikuussa 1999 Kyläyhdistyksen edustaja otti yhteyttä kaavoittajaan ja esitti, että kaupungin edustajat tulisivat esittelemään kaavoitustilannetta Kyläyhdistyksen vuosikokoukseen. Asemakaava-asiassa ei ollut tapahtunut mitään syksyn 1995 jälkeen, koska se oli ollut ”jäissä” ja odottanut maakauppojen toteutumista. Tästä huolimatta liikenneinsinööri ja kaavoittaja menivät tilaisuuteen, joka pidettiin 28.1.1999 illalla Huutoniemen kirkon seurakuntasalissa. Paikalla oli 27 osanottajaa. Kaavoittaja ja liikenneinsinööri esittelivät liikenteen kannalta tyydyttävimmän vaihtoehdon eli maankäyttöluonnoksen nro 9B, jossa liikenne kulkee suunnitelluille uusille tonteille Kytösavuntien ”puistokadun” kautta ja Välitien kautta sekä Purolan eteläosassa Haukankatua jatketaan Teeriniemeltä Sepänkyläntielle. Tämä luonnos poikkesi edellisellä kerralla, vuosikokouksessa 1995 esitetystä luonnoksesta nro 6 siinä, että Kytösavuntie oli nyt kapeampi, jolloin Kytösavuntien tilan 2:141 asuinrakennukselle muodostuu oma tontti. Liikenneinsinööri kuvasi kokouksen ilmapiiriä ja arvioi tilannetta muistiinpanoissaan seuraavasti.

”Yleinen asenne oli kuten ennenkin. Tonteille pääsy pitäisi järjestää pääsääntöisesti nykyisen tilanteen mukaisesti. Eräistä detaljeista keskusteltiin. Katujen leveydet pitäisi olla kapeita kuten nykyisinkin.

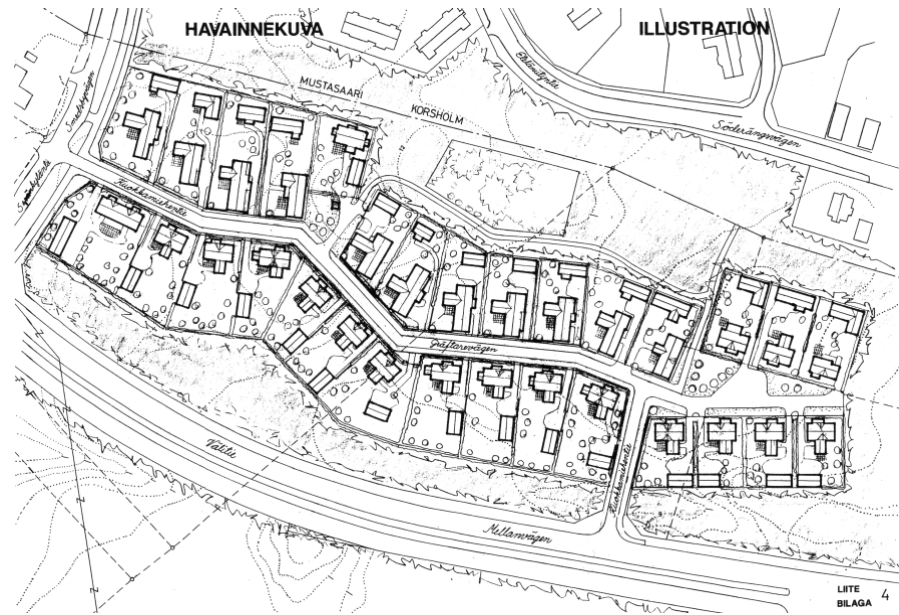
Sepänkyläntien liikennettä haluttiin luonnollisesti vähentää. Esitettiin, että Välttie pitäisi rakentaa mahdollisimman nopeasti nykyiselle Kokkolantielle (vt 8) saakka. Perusteluna oli esim. Citymarketin tulo Kivihakaan. Melko yksituumaisesti vastustettiin Haukankadun jatketta mm. siitä syystä, että se lisää voimakkaasti liikennettä Sepänkyläntielle välillä Vakkurintie-Keskuskatu. Väitettiin, että Teeriniemen liikenne reitillä Linnustajantie-Keskuskatu ei tuota niin paljon häiriötä. Joku ilmoitti valittavansa, jos Haukankadun jatke on mukana asemakaavassa. Toinen henkilö vaati, että kaupungin tulee esittää myös vaihtoehto, jossa ei ole Haukankadun jatketta. Uudelle alueelle pääsy näyttäisi ratkeavan parhaalla tavalla eli Kytösavuntien kautta. Viereiset tilat joudutaan ostamaan. Ainoa rakennettu tila 2:141 voitaneen myös lunastaa. Tämän tilan omistaja ilmoitti kokouksessa, että he voivat muuttaa pois, jos lunastushinnasta sovitaan. Ylimäentien mäki tuntuu olevan ongelmallinen.

Yhteenvetona todettiin, että kun uutta asemakaavaa tehdään asutulle omakotialueelle, se on tehtävä huomattavasti räätälöidymmin kuin kokonaan uudelle alueelle. Siksi päädyttiin esittämään, että maastomittaukset tehdään mahdollisimman pikaisesti ja alustavat katulinjat suunnitellaan tämän perusteella nykyoloihin mahdollisimman hyvin sovittaen. Kyläyhdistyksen hallitus ja katujen varrella asuvat asukkaat tarkastavat katusuunnitelmat katusuunnittelijan ja kaavoittajan kanssa. Tämän perusteella vasta syntyisi katualuerajaukset kaavaan. Kunnallistekniikan näkemyksen mukaan tämä tarkoittaa sitä, että keväällä 1999 alueesta mitataan maastomalli (xstreet) ja siihen suunnitellaan alustavat katujärjestelyt. Välttämättömät tontinlunastukset olisi syytä käynnistää pikaisesti. Kysymyksessä on max 140 uuden tontin muodostaminen, joten asiaan kannattaa panostaa.”

Kytösavuntien tilan omistajat, joiden omakotikiinteistöstä osa jäisi katualueelle luonnoksen nro 9B mukaan, lähettivät kaupungin hallinnon johtaville viranhaltijoille kirjeen, jossa he vaativat oikeutta ja ”hermoja kuluttavaan” tilanteeseen ratkaisua. Kirjeestä huolimatta he ja muutkin purolalaiset joutuivat edelleen odottamaan. Tosiasiassa esitetty luonnos oli tarkoitettu vain hallinnon sisäiseen käyttöön, koska maanhankinta oli edelleen kesken. Onneksi tilaisuudesta ei seurannut mitään merkittävää. Maastomittauksetkin siirtyivät seuraavaan talveen. Tilanne oli odottava.

◆ Kuokkamiehentien alueen asemakaava valmistuu 1999

Maakauppoja oli pikkuhiljaa toteutunut vapaaehtoisilla kaupoilla. Vaasan kaupunki oli ostanut mm. 10 ha:n alueen, joka rajoittui kunta-rajaa, Sepänkyläntiehen ja tulevaan Välitiehen, ja joka oli erillään rakennetusta Purolasta. Kaavoittaja esitti, että tehdään tuolle alueelle erillinen asemakaava. Esitys hyväksyttiin ja asemakaavan valmistelu eteni jouhevasti. Vuorovaikutus tapahtui luonnoksen ja ehdotuksen nähtävilläolon yhteydessä. Suunnitelmaan tutustui vain muutama henkilö, eikä kukaan vastustanut suunnitelmaa, vaikka alueelta poistui vanhaa metsää. Asemakaavaprosessi kesti kahdeksan kuukautta maaliskuusta 1999 marraskuuhun 1999, jolloin kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen. Käsittelyaikaa lyhensi myös se, että asemakaavaa ei enää tarvinnut alistaa ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Asemakaavalla saatiin 29 omakotitonttia ja yksi paritalotontti. Aluetta alettiin kutsua Kuokkamiehentien alueeksi.

Havainnekuva Kuokkamiehentien alueen asemakaavasta

8.1.6 Asemakaavoitus alkaa uudelleen 2000

■ Asemakaava-alueeksi koko Purola lukuun ottamatta Kuokkamiehentien aluetta

Tärkeimmät maakaupat oli saatu päätökseen, kun siirryttiin 2000-luvulle. Nyt oli aika ottaa asemakaava-alueeksi koko Purola lukuun ottamatta uutta Kuokkamiehentien aluetta ja palata alkuperäiseen tavoitteeseen täydentää ja laajentaa Purolan kylää omakotitalovaltaisilla uudisrakentamisalueilla.

Kun asemakaavoitus päätettiin aloittaa uudelleen keväällä 2000, oli voimassa uusi maankäyttö- ja rakennuslaki. Suunnitteluprosessi tuli toteuttaa uuden lain periaatteiden mukaisesti. Kaupunkisuunnitteluvirastossa haarukoitiin erilaisia menettelytapoja, miten asemakaava-prosessi tulisi järjestää. Asemakaavatyössä ei lähdetty täysin puhtaalta pöydältä, koska Purolan suunnittelun lähtökohdista oli paljon tietoa. Tietoa oli kertynyt vuosien kuluessa asukkaiden esittämien mielihäilyteiden ja suunnittelijoiden paikallistuntemuksen kautta. Koska asukkaat olivat jo tietoisia Purolan asemakaavan vireilläolosta, käytettiin uuden lain antamaa mahdollisuutta, että asemakaavoituksen aloitus ja valmisteluvaihe voidaan yhdistää. Pyrittiin myös ennakoimaan, mitä muutoksia asukkaat vastustaisivat. Oli tiedossa, että ainakin liikenneverkko sekä pikkuteiden ja Sepänkylätien leventämiset kohtaavat vastustusta. Kuitenkin uskottiin, että jo tehdyt lukuisat liikenneverkko-vaihtoehdot riittävät. Sitä vastoin katujen leveyksistä oli mahdollista vielä keskustella.

Katujen suunnittelua koskeva suunnittelukokous järjestettiin 23.5.2000. Siinä olivat mukana liikenneinsinööri, suunnittelurakennusmestari, kadunrakennusinsinööri, vesihuollon suunnittelupäällikkö ja kaavoittaja. Päätettiin, että vanhojen pikkuteiden katualueiden leveyden tulee olla vähintään kahdeksan metriä. Samalla sovittiin, että yleispiirteistä katusuunnittelua tehdään asemakaavatyön yhteydessä, mikä oli uutta Vaasan asemakaavoituksessa.

Liikenneverkkovaihtoehdon valintaa käsiteltiin suunnittelukokouksessa 28.6.2000, jossa olivat mukana liikenneinsinööri, kaupungingeodeetti, vesihuollon suunnittelupäällikkö ja kaavoittaja. Jatkotyön pohjaksi valittiin maankäyttövaihtoehto nro 7B (kuva sivulla 82). Tässä vaihtoehdossa liikenneyhteys uudelle osalle kulkee Ojatien kautta ja Välttien kautta sekä Haukankatua jatketaan Teeriniemeltä Sepänkyläntielle. Samalla päätettiin, että rakentamattomien, yksityisessä omistuksessa olevien tilojen omistajien kanssa tehdään maankäyttösopimukset, mikä oli mahdollista uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukaan.

Näiden periaatteiden pohjalta kaavoittaja otti maankäyttöluonnoksen nro 7B jatkokehittelyn kohteeksi ja valmisteli luonnosta kaupunkisuunnitteluviraston sisäistä keskustelua varten. Näkemyksiään maankäyttöluonnoksesta esittivät yleiskaava-arkkitehti, asemakaava-arkkitehti ja apulaisasemakaava-arkkitehti palaverissa 29.7.2000. Keskustelua aiheutti erityisesti Ojatien kautta kulkeva liikenneyhteys uudelle osalle, jota Kyläyhdistys vastusti. Pitäisikö ajoneuvoliikenne vanhan ja uuden osan välillä estää? Ajoyhteys kuitenkin jätettiin asemakaavaluonnokseen.

Jo vuonna 1994 puheissa ollut Välitien yleissuunnitelma välillä Sepänkyläntie-Kokkolantie valmistui konsulttityönä elokuussa 2000, ja siinä esitetty Välitien tielinjaus siirrettiin nähtäville pantavaan asemakaavaluonnokseen.

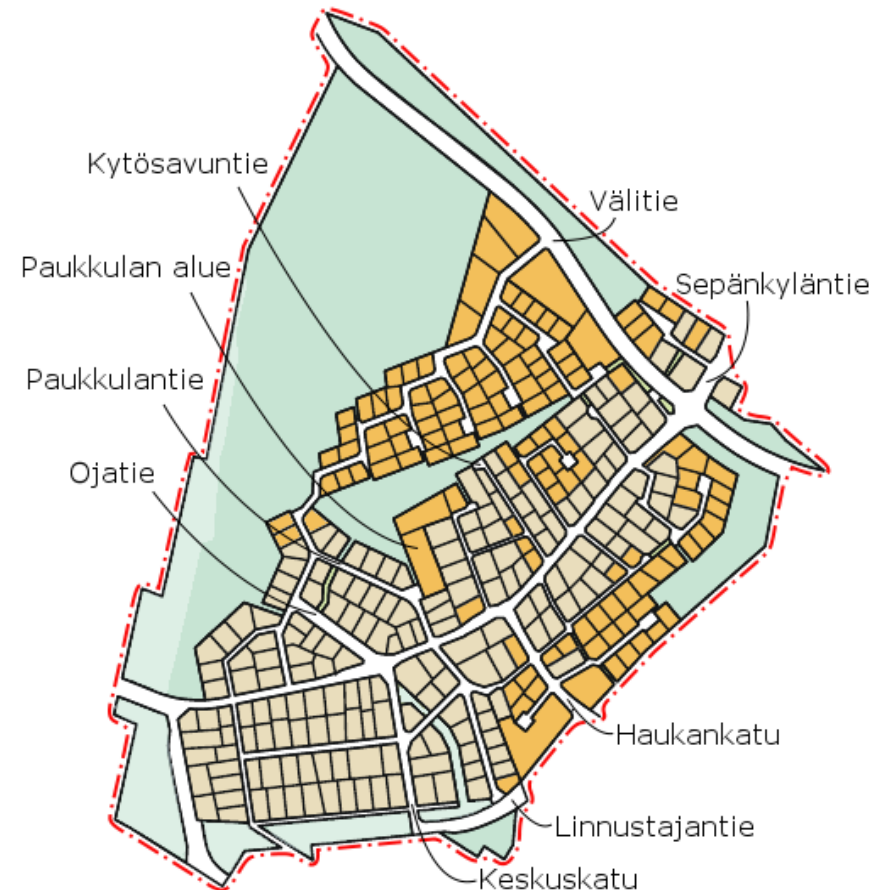
☐ Kaavakokous ja asemakaavaluonnos nähtäville syyskuussa 2000

Kaupunkisuunnitteluvirasto tiedotti asemakaavoituksen vireilletulosta kirjeellä suunnittelualan jokaiselle kiinteistölle. Kirjeessä oli osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa kerrottiin suunnittelun tavoitteista ja tulevasta suunnitteluprosessista. Kirjeessä oli myös kutsu kaavakokoukseen ti 7.9.2000 klo 18.00-21.00 Huutoniemen koululle ja ilmoitus asemakaavaluonnoksen ja muun valmisteluaineiston nähtävilläolosta 8.9.-29.9.2000.

Kaavakokoukseen saapui noin 80 purolalaista. Kaupungin edustajina olivat liikenneinsinööri, kaupungingeodeetti ja kaavoittaja. Kaavakokous oli tiedotusluontoinen. Tilaisuudessa kaavoittaja esitteli suunnittelutilanteen ja asemakaavaluonnoksen pääperiaatteet. Tämän jälkeen asukkailla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja mielipiteitä ja lopuksi tutustua tarkemmin 1:1000 mittakaavaiseen asemakaavaluonnokseen. Paikalla olleet purolalaiset halusivat tietää erityisesti katualueeksi jäävän tilan osan ilmaisuovuttamis- ja korvausmenettelystä. Kaavakokouksen jälkeen purolalaisilla oli mahdollisuus tutustua tarkemmin asemakaavaluonnokseen kaupunkisuunnitteluvirastossa ja samalla keskustella ja neuvotella kaavoittajan kanssa sekä esittää kirjallisia mielipiteitä. Suunnitelma kiinnosti. Erityisesti kaavoittamattoman osan tilojen omistajat halusivat tietää, mitä suunnitelma merkitsee oman tontin / tilan kohdalla.

Asemakaavaluonnos, syyskuussa 2000. Kuvasta puuttuvat tonttien rakennukset.

- Asemakaavoitetut tontit ja rakennetut tilat
- Uudet asuntontit
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Uudet viheralueet

Asukasmielipiteet asemakaavaluonnoksesta: läpiajoliikenne sekä pikkuteiden ja Sepänkylätien leventämiset aiheuttavat eniten vastustusta

Asukkaat esittivät asemakaavaluonnoksesta 22 kirjallista mielipidettä ja kehittämisehdotusta. Ylivoimaisesti eniten vastustusta synnytti liikenne. Nykyistä ja tulevaa läpiajoliikennettä vastustettiin, koska se aiheuttaa haittaa ja häiriötä asumiselle. Sepänkylätien ja pikkuteiden leventämisistä vastustettiin, koska ne rikkovat piha-alueita. Liikenteen lisäksi vastustusta aiheutti uusien omakoti- tai rivitalotonttien sijoittuminen ”omalle takapihalle”, ja tähän liittyivät myös mielipiteet liian tehokkaasta rakentamisesta. Kyläyhdistyksenkin mielipiteet kohdistuivat edellä mainittuihin asiakokonaisuuksiin ja se uhkasi valittaa, jos Haukankadusta tulee läpiajokatu, jos Sepänkylätien ja Keskuskadun risteykseen tulee kiertoliittymä ja, jos Paukkulan alueelle rakennetaan. Mutta Kyläyhdistys näki suunnitelmassa myönteistäkin ja kirjoitti.

”Positiivisena näemme sen, että asiassa on jälleen päästy näin pitkälle, että kaavaluonnos on esillä. Pääosin olemme tyytyväisiä luonnokseen. Katsomme, että edellä olevat näkökulmamme ja asukkaiden omakohtaisesti esittämät näkökulmat tulee kuitenkin huomioida. Katsomme, että purolalaisia tulee asiassa kuunnella eikä vain kuulla. Erityisesti haluamme vielä tähdentää Välttien rakentamisen tärkeyttä ja että uudisrakentaminen tulee aloittaa siitä.”

Yhteenveto mielipiteistä nähtävilläolon aikana syyskuussa 2000

Mielipiteissä esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä mielipidettä kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä mielipiteet. Kolmannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten mielipiteissä esitetyt asiakohdat kohdistuvat, ja kuinka monta asiakohdtaa kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 2xPK tarkoittaa, että Purolan kyläyhdistys mainitsee kaksi asiakohdtaa, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys)

Yhteenveto mielipiteistä nähtävilläolon aikana syyskuussa 2000		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten mielipiteiden lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Asukasyhdistysten mielipiteet
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä huomautusten esittämävaiheessa kesäkuussa 1992 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi	12 / 12	2xPK
■ Katualueen leventäminen ”rikkoo” rakennettuja tiloja / tontteja	10 / 10	2xPK
■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa	3 / 3	PK
■ Uusi asuntorakentaminen on liian tehokasta koko alueella / rakennetuilla alueilla	2 / 2	2xPK
■ Enemmän rakennusoikeutta	2 / 2	
■ Viheralueen käytettävyys huononee / maisemavaurioita ja meluhaittaa syntyy.	1 / 1	
■ Tarvitaan leikkipuisto / leikkipaikka	1 / 1	

Kirjallisissa mielipiteissä esitettyjen asiakohtien lisäksi asukkaat toivat esiin muitakin asiakohtia keskusteluissa kaavoittajan kanssa. Moniin ongelmakohtiin tutustuttiin paikan päällä. Nähtävillä olon jälkeenkin muutamat asukkaat ottivat yhteyttä kaavoittajaan mm. pikkuteiden leventämisasiassa. Liikennesuunnittelijat pohtivat erityisesti Sepänkyläntien liikenneympäristöä. Sepänkyläntie on kylän läpi kulkeva pääkatu, mutta katualue on liian kapea – mitä tehdä sen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi? Suunnittelurakennusmestari luonnosteli vaihtoehtoisia ratkaisuja Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteykseen ja hidasteita Sepänkyläntien linja-autopysäkkien kohdalle. Kiertoliittymä kuitenkin pysyi suunnitelmassa.

*Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteykseen suunniteltu kiertoliittymä
Sepänkyläntie kulkee länsi-itäsuunnassa ja Keskuskatu liittyy siihen etelästä päin.
Kiertoliittymää vastustivat niiden tonttien omistajat, jotka joutuisivat myymään tonteistaan osan (oranssi alue) katualueeksi.*

■ Muutokset asemakaavaluonnokseen (2000)

Asemakaavaluonnokseen tehtiin useita pieniä muutoksia katualueiden kohdalle. Sepänkyläntien katualueen leveyksiä tarkistettiin, Haukankadun linjausta ja leveyttä hieman muutettiin, uusien katujen risteysalueita tarkistettiin. Myös uusien tonttien muotoa ja rakentamista tarkistettiin. Tosin asukkaiden esittämistä asiakohdista vain osa vaikutti suunnitelmaan, koska asukkaiden näkemykset liikenneverkon kehittämistarpeista ja rakentamisen määrästä olivat monilta kohdin ristiriidassa Vaasan kaupungin yleisten kehittämistavoitteiden kanssa. Liikenneverkkoa ja rakentamisalueiden laajuutta ei muutettu, koska Vaasan asukasluvun kasvutavoitteista, asumisväljyyden kasvusta ja omakotitonttikysynnästä seurasi, että erityisesti uusia omakotitontteja tarvitaan jatkuvasti lisää. Purolan kohdalla tämä merkitsee täydennysrakentamista.

● Asemakaava syrjään Mustikkamaan asemakaavan tieltä, Huutoniemen osayleiskaavan tarkistus alkaa

Tarkoitus oli edetä asemakaavaluonnoksesta asemakaavaehdotukseen, mutta valmistelun keskeytti kiireelliseksi määritelty ABB:n (entinen Strömberg) omistaman Mustikkamaan pientaloasuinalueen asemakaavahanke, johon liittyi kaavoitussopimus. Kaupungin johto katsoi, että ei ole tarvetta eikä resursseja toteuttaa Mustikkamaata ja Purolaa samanaikaisesti. Purolan asemakaavoitus jäi odottamaan, mutta Purolan suunnittelua ei unohdettu kokonaan. Purola sisältyi Huutoniemen osayleiskaavan tarkistukseen, joka tuli valmistella ja käsitellä ennen Mustikkamaan asemakaavan laatimista.

● Kyläyhdistyksen mielipiteet Huutoniemen osayleiskaavan tarkistuksesta

Kyläyhdistys esitti mielipiteensä 31.5.2002 Huutoniemen osayleiskaavan tarkistuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja uudelleen 22.10.2002 valmisteluvaiheen luonnoksesta. Kyläyhdistys halusi, että Haukankadun jatkeelle tulee tehdä vain pp-yhteys, jolla huoltoajo on sallittu, että Paukkulantieltä ei saa tehdä ajoyhteyttä uudisrakentamisalueelle, että nykyinen Paukkulanpuiston alue tulee jättää rakentamatta ja Purola tulee suunnitella kokonaisuudessaan pientaloalueeksi, että Välitie Sepänkyläntieltä Kokkolantielle tulisi rakentaa mahdollisimman pian.

Kaupunkisuunnittelu vastasi Kyläyhdistyksen mielipiteeseen kaupunginhallituksen suunnittelujaoston listalla 4.2.2003 seuraavasti. Liikenne jakaantuu tasaisemmin liikenneverkossa, jossa Haukankatu on jatkettu Sepänkyläntielle. Ilman Haukankadun jatkettakin verkko toimii tyydyttävästi, mutta saattaa aiheuttaa jatkossa ongelmia Keskuskadulla välillä Linnustajantie-Sepänkyläntie. Tämän vuoksi merkitään Haukankadun jatke katkoviivalla mahdolliseksi uudeksi yhteydeksi. Paukkulantien kautta tulee vain pp-yhteys. Paukkulan alue osoitetaan viheralueeksi. Asuntokannan monipuolisuuden turvaamiseksi säilytetään AK-alue, joka on tarkoitettu rivitalotyypin pienimuotoiseen matalan tehokkuuden rakentamiseen.

Huutoniemen osayleiskaavaehdotus (kuva sivulla 97) oli julkisesti nähtävillä helmi-maaliskuussa 2003, mutta saman vuoden lopulla kaupungin hallinto päätti lopettaa sen hallinnollisen käsittelyn. Syynä oli kaupungin hallinnon päätös keskittyä Vaasan yleiskaavan valmisteluun ja lopettaa kokonaan osayleiskaavojen laadinta ja yhdistää niiden tietopohja yleiskaavaan.

■ Purolan rakennuskieltoa ei enää jatketa

Purolan kaavoittamatonta osaa koskevaa rakennuskieltoa ei enää oltu jatkettu 10.2.2002 jälkeen, koska kaupunki oli ostanut valtaosan rakentamattomista tiloista. Tuolloin suunnittelualueella oli vielä kuusi yksityisessä omistuksessa olevaa rakentamatonta tilaa ja Böle-Smedsbyn jakokunnan omistama vesijättömaa. Näiden tilojen kanssa oli tarkoitus tehdä maankäyttösopimukset, jos asemakaava nostaa tilojen arvoa merkittävästi.

Vaikka kaavoittamattomat alueet olivat olleet rakennuskiellossa asemakaavan laatimista varten 22.11.1976-22.11.1978 ja uudelleen 10.2.1986-10.2.2002, rakennuskielto ei ollut kokonaan pysäyttänyt rakentamista. Kaupunkirakenteellisesti keskeinen, mutta maaseutumainen ympäristö oli houkutellut omakotirakentajia hakemaan poikkeuslupia. Kaupunkisuunnitteluvirasto oli puoltanut poikkeuslupia omakotitalon rakentamista varten niille tiloille, jotka sijaitsivat vanhassa kylärakenteessa, vanhojen tilusteiden varressa. Purolaan oli 1976-2002 välisenä aikana rakennettu poikkeusluvilla noin 30 omakotitaloa eli keskimäärin 1,2 uutta omakotitaloa vuodessa.

8.1.7 Yhteenveto asemakaavoituksen vaiheista 1976-2002

Olemme vuodessa 2002. Purolan asemakaavoitus on ollut vireillä kaupunginvaltuuston vuonna 1976 tekemästä kaavoituspäätöksestä lähtien. Rakennuskieltoa asemakaavoittamista varten on jatkettu lukuisia kertoja. Purolan asemakaavan valmistelu on aloitettu viisi kertaa. Ensimmäisellä kerralla päästiin asemakaavaehdotukseen, seuraavilla kerroilla valmistelu on jäänyt hallinnon sisäiseksi luonnosteluksi tai pysähtynyt valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen. Tosin pienelle Kuokkamiehentien osa-alueelle on saatu melkein huomaamatta 30m pientalotontin asemakaava.

Asemakaavoituksen ajankohtaisuudesta on ollut erilaisia käsityksiä. Kaupunkisuunnitteluvirasto on toteuttanut kaupunginvaltuuston asemakaavoituspäätöstä. Purolan kyläyhdistys on halunnut saada mahdollisimman nopeasti asemakaavan koko Purolaan ja sen myötä kunnallistekniikan kuntoon. Kyläyhdistys ei kuitenkaan ole hyväksynyt asemakaavasunnitelmia ehdoitta, vaan on halunnut vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin. Teknisen viraston kiinteistötoimi on katsonut asiaa maapolitiikan kannalta ja vastustanut yksityisen raakamaan asemakaavoittamista ja katsonut, että kaupungilla on ollut sopivampia ja ajankohtaisempia asemakaavoituskohteita muualla.

Oikealla

Asemakaavoituksen vaiheet 1976-2002

1976-1982	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunginvaltuuston kaavoituspäätös marraskuussa 1976 • Maanomistajien kuuleminen oli huhtikuussa 1977. • Asemakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä maaliskuussa 1982. • Valmistelu keskeytettiin nähtävilläolon jälkeen.
1986-1988	<ul style="list-style-type: none"> • Vain luonnoksen suunnittelua • Suunnittelu keskeytyi keväällä 1988.
1991-1992	<ul style="list-style-type: none"> • Valmisteluvaiheen kuuleminen, joka koski maanomistajia ja muita, joiden etua kaava koskee, oli kesäkuussa 1992. • Valmistelu keskeytyi 1992 lopussa.
1993-1995	<ul style="list-style-type: none"> • Vain liikenneverkko-maankäyttövaihtoehtojen luonnostelua. • Työ laitettiin ”jähin” lokakuussa 1995.
1999	<ul style="list-style-type: none"> • Kuokkamiehentien alueen asemakaavan valmistelu ja hyväksyminen
2000-2002	<ul style="list-style-type: none"> • Asemakaavasunnitteluun otettiin mukaan yleispiirteinen katusuunnittelu. • Valmisteluvaiheen kuuleminen, joka koski maanomistajia ja muita, joiden etua kaava koskee, oli syyskuussa 2000. • Valmistelu keskeytettiin 2002.

Vuorovaikutus kaupungin hallinnon ja asianomaisten asukkaiden kanssa oli ajan tavan mukaan niukkaa vuoteen 2000 saakka. Ensimmäisessä vaiheessa 1976-1982 kaupunkisuunnitteluvirasto ilmoitti asemakaavan laatimisvaiheen kuulemisesta ja ehdotuksen nähtävilläolosta kuulutuksella kaupungin ilmoitustaululla ja paikallislehdissä. Laatimisvaiheen kuuleminen tarkoitti tuon ajan rakennuslain mukaan vain maanomistajien kuulemista. Purolan maanomistajat eivät todennäköisesti ottaneet kantaa vielä tässä vaiheessa. Asiasta ei ainakaan ole mainintoja asiakirjoissa. Julkisen nähtävilläolon yhteydessä parikymmentä purolalaista omakotitilan / -tontin omistajaa vastusti uusia liikennejärjestelyjä, kuten Haukankadun jatketta ja tumppikatuja. Koska kaavoittaja ei löytänyt kaikkia osapuolia tyydyttävää suunnitteluratkaisua, asemakaavan valmistelu keskeytettiin.

Joukko aktiivisia purolalaisia halusi vaikuttaa ja saada Purolan kaavoittamattomalle osalle asemakaavan, jotta pikkutiet saataisiin kuntoon. Nämä henkilöt perustivat 1983 Purolan kyläyhdistyksen, jonka kautta he esittivät Purolaa koskevia kehittämistavoitteita ja pyrkivät vaikuttamaan asemakaavan etenemiseen. Kyläyhdistys lähestyi kaupunkisuunnitteluvirastoa tai kaupunginhallitusta kirjeillä noin kerran vuodessa. Kirjeissään se ehdotti mm. vaihtoehtoisia liikenneverkkoja, jotta läpikulkuliikenne saataisiin pois Sepänkyläntieltä, vastusti voimakkaasti Haukankadun jatketta, halusi Paukkulan entisen ampumalueen virkistyskäyttöön ja halusi, että metsäalueille rakennetaan mahdollisimman vähän ja vaati pikkuteille nimet ja osoitenumerot.

Aktiivisesta Kyläyhdistyksestä huolimatta Purolan asukkaat saivat odottaa kymmenen vuotta eli vuoteen 1992 ennen kuin asemakaavaluonnos tuli seuraavan kerran julkisesti esille. Ensimmäisen kerran suunnittelijat järjestivät kaavakokouksen, jossa asukkaat saivat kuulla

hallinnon tavoitteista ja suunnittelutilanteesta. Asemakaava-luonnoksen nähtävilläolon aikana joukko asukkaita vastusti pikkuteiden leventämisiä ja Haukankadun jatketta. Kyläyhdistys otti kantaa erityisesti liikennekysymyksiin ja suunnittelualan laajuuteen. Kaavoittaja selvitti mahdollisuuksia ottaa huomioon asukkaiden näkemyksiä. Osa muutosehdotuksista vietiinkin suunnitelmaan, mutta valmistelu jäi kesken.

Asemakaavan valmistelu jatkui tauon jälkeen syksyllä 1993, jolloin alkoi lukuisten liikenneverkko-maankäyttövaihtoehtojen luonnostelu kaupungin hallinnon sisällä, kunnes 1995 suunnittelu laitettiin ”jähin” kaupungin maanhankinnan ajaksi. Kun kaupunki oli ostanut Mustasaaren rajan vierestä yhtenäisen maa-alueen, valmisteltiin ja hyväksyttiin 1999 ilman vastustusta tälle Kuokkamiehentien alueeksi nimetylle alueelle erillinen asemakaava.

Purolan asemakaavoitus tuli seuraavan kerran julkisesti esille vuonna 2000. Asemakaava-alue oli aikaisempaa laajempi, mukana oli koko Purola Kuokkamiehentien aluetta lukuun ottamatta. Uudelleen alkava asemakaavoitus osui maankäyttö- ja rakennuslain voimaantuloon, joka ohjasi suunnittelukäytäntöjä osallistavampaan suuntaan. Ensimmäisen kerran asemakaavan osallistumismahdollisuuksista tiedotettiin asemakaavaprosessin alkaessa osallistumis- ja arviointisuunnitelman avulla. Asukkaat osallistuivat ja esittivät runsaasti mielipiteitä ja kehittämisehdotuksia asemakaavaluonnoksesta. Kaavoittaja teki lukuisia pieniä tarkistuksia tilojen / tonttien ja katualueiden välisiin rajoihin, mutta liikenneverkko ja rakentamisalueet säilyivät ennallaan. Valmistelu keskeytettiin ennen ehdotusvaiheen hallintokäsittelyn alkamista, koska Mustikkamaan asemakaavoitus syrjäytti sen.

8.2 Asemakaavoituksen viimeinen vaihe 2005-2007

Purolan asemakaavoitus nostettiin uudelleen esiin, kun Mustikkamaan asemakaavahanke oli vastatulessa. Mustikkamaan asemakaavaehdotusta koskevasta kaupunginvaltuuston hyväksymispäätöksestä oli valittu Vaasan hallinto-oikeuteen. Purola nähtiin nyt merkittävänä omakotitonttien rakentamisalueena, jossa on kaupungin omistamaa aluetta palveluiden ja muun yhdyskuntarakenteen vieressä. Purolan asemakaavaprosessi aloitettiin vielä kerran uudelleen 2005 alussa.

8.2.1 Tarkistetut tavoitteet

◆ Vaasan visio ja strategiat vuodelle 2015

Vaasan kaupungin visio ja strategiat vuodelle 2015 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 11.11.2002 talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä.

Visio oli ”Vaasassa hyvä elämä 2015”, ja strategialauseet olivat ”

1) merellinen menestyjä Vaasa on 65000 asukkaan kaksikielinen kulttuurin ja oppimisen keskus, 2) kaupungissa on laadukkaat palvelut ja ihmisillä turvallinen elämä puhtaassa ja virikkeellisessä ympäristössä ja

3) kansainvälinen Vaasanseutu muodostaa monialaisen energiaosaamiseen painottuvan verkoston, joka luo yritystoiminnalle ja työpaikkojen kehitykselle hyvät edellytykset.” (Vaasan kaupunki, 2002) Vaasan asukasmäärä oli 57000 vuonna 2002, ja se oli kasvanut seitsemässä vuodessa 2000 asukkaalla. Väestösuunnite 65000 asukasta vuodelle 2015 tarkoitti 600 asukkaan lisäystä vuosittain.

Asukasmäärän kasvutavoite ja asumisväljyyden kasvu edellyttivät uusia asuntoja. Vaasa halusi vastata omakotitonttikysyntään, kilpailla naapurikuntiansa kanssa ja houkuttaa erityisesti nuoria perheitä rakentamaan Vaasaan. Kaupungin hallinto halusi nostaa kaupungin omakotitonttituotantotavoitteen 100 tontista 200 tonttiin vuodessa.

◆ Yleistavoitteet Vaasan kaavoitukselle

Yleistavoitteet Vaasan kaavoitukselle esitettiin kaavoitusohjelmassa vuosille 2005-2009, jonka kaupunginhallituksen suunnittelujaosto hyväksyi tiedoksi 12.4.2005.

- Tehostetaan kaupunkirakenteen käyttöä täydennysrakentamisella.
- Huolehditaan riittävästä tonttivarannosta asuntotuotantoa varten.
- Huolehditaan liike- ja yritysalueiden toimintaedellytyksistä.
- Rakennettuun ympäristöön sisältyviä arvoja säilytetään ja kehitetään.
- Parannetaan kaupunkiympäristön laatua ja virkistysmahdollisuuksia.
- Kehitetään liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenneturvallisuutta.
- Kaavaprosessit ovat asukaslähtöisiä, vuorovaikutteisia ja ajallisesti kohtuullisia.
- Kaupungin asemakaavat ovat ajan tasalla.

◆ Suunnittelutavoitteet Puolan asemakaavalle

Suunnittelutavoitteet Puolan asemakaavalle esitettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, jonka kaupunginhallituksen suunnittelujaosto hyväksyi tiedoksi 12.4.2005.

”Tavoitteena on

täydentää ja laajentaa Puolan pientaloaluetta ja kehittää Asevelikylän ja Puolan välistä vihervyöhykettä. Purolaa suunnitellaan erillispientalovaltaisena eli omakotitalovaltaisena pientaloalueena. Uudisrakentamista suunnitellaan ensisijassa nykyisen asutuksen pohjoispuolelle. Rakentamisaluetta laajennetaan myös Teeriniemen suuntaan ja Asevelikylän itäpuoleisten alueiden rakentamismahdollisuuksia tutkitaan.

Asemakaavassa määritellään tonttialueet, niiden käyttö ja rakennustapa, liikenneverkko, katualueiden mitoitus ja luonne, viheralueet ja niille sijoitettavat täyttöalueet, teknisen huollon rakennukset ja alueet sekä mahdolliset lähipalvelurakennukset.

Uudesta Purolasta pyritään aikaansaamaan luontoa kunnioittava, omaleimainen asuinalue.”

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2005

■ Millainen on hyvä Purola ja turvallinen liikenneympäristö?

Hyvän Puolan luonnetta hahmoteltiin liikenneturvallisuusseminaarin yhteydessä 13.5.2005. Asiantuntijaryhmä ideoi vastauksia kysymyksiin: Millainen on hyvä Purola? Millainen on turvallinen liikenneympäristö? Mitkä ovat liikenneturvallisuuden uhat? Ideointiin osallistui asiantuntijoita kaupunkisuunnittelusta ja teknisestä toimesta sekä liikennekonsultti Talentek Oy:stä, yhteensä noin 10 henkilöä. Ryhmätyöskentelyn tuloksena syntyi Puolan suunnittelun tavoitteiksi seuraavaa.

Hyvä Purola on

rakenteeltaan ja rakennustavaltaan vaihteleva,
nykyistä rakennetta täydentävä,
kylämäinen,
luonnonläheinen,
ulkoilualueet ovat virikkeelliset,
lähellä kaikkea,
rauhallinen,
sosiaalisesti kestävä asuinympäristö,
asukkailla on me-henkeä ja vastuuta ympäristöstä sekä
kokonaisuus on kunnallisteknisesti tehokas.

Turvallisessa liikenneympäristössä on

kevyenliikenteen verkko,
hierarkisesti jäsennetty katuverkko,
sujuva liittyminen muuhun kaupunkirakenteeseen ja
pääväylät ovat kunnossa.

Liikenneturvallisuus ei toteudu,
jos pääväyliä ei rakenneta,
jos läpikulkuliikenne tapahtuu muiden katujen kuin
pääkatujen kautta,
jos Sepänkyläntien pysäkkejä ja jalkakäytäviä ei rakenneta,
jos liikennemäärä kasvaa ja ajonopeuksia ei saada laskettua
Sepänkyläntiellä,
jos kevyenliikenteen verkko jää epäjatkuvaksi ja lasten
koulureitit jäävät huomiotta,
jos toteutuksen tasosta tingitään.

■ Asemakaava-alue laajenee, mukaan osia Impivaara- rasta ja Asevelikylästä

Asemakaava-alue käsittää tässä vaiheessa vanhan Purolan rakennetut alueet ja metsä- ja peltoalueet sekä lisäksi pieniä osia Impivaarasta ja Asevelikylästä, yhteensä 106 ha. Purolasta jää asemakaava-alueen ulkopuolelle vuonna 1999 asemakaavoitettu Kuokkamiehentien alue Purolan itäosassa kuntarajan vieressä. Tästä huolimatta Kuokkamiehentien alue on mukana seuraavissa suunnittelualuetta kuvaavissa lähtökohtatiedoissa, koska se on toiminnallinen osa Purolaa.

Ilmakuva vuodelta 2007, johon on rajattu asemakaava-alue punaisella katkoviivalla.

Kuvassa näkyy vasemmalla Impivaaraa ja Asevelikylää, alhaalla Huutoniemeä ja Teeriniemeä sekä oikealla ylhäällä Sepänkylää. Sepänkyläntie näkyy Purolan kylän läpi kulkevana vaaleana juovana.

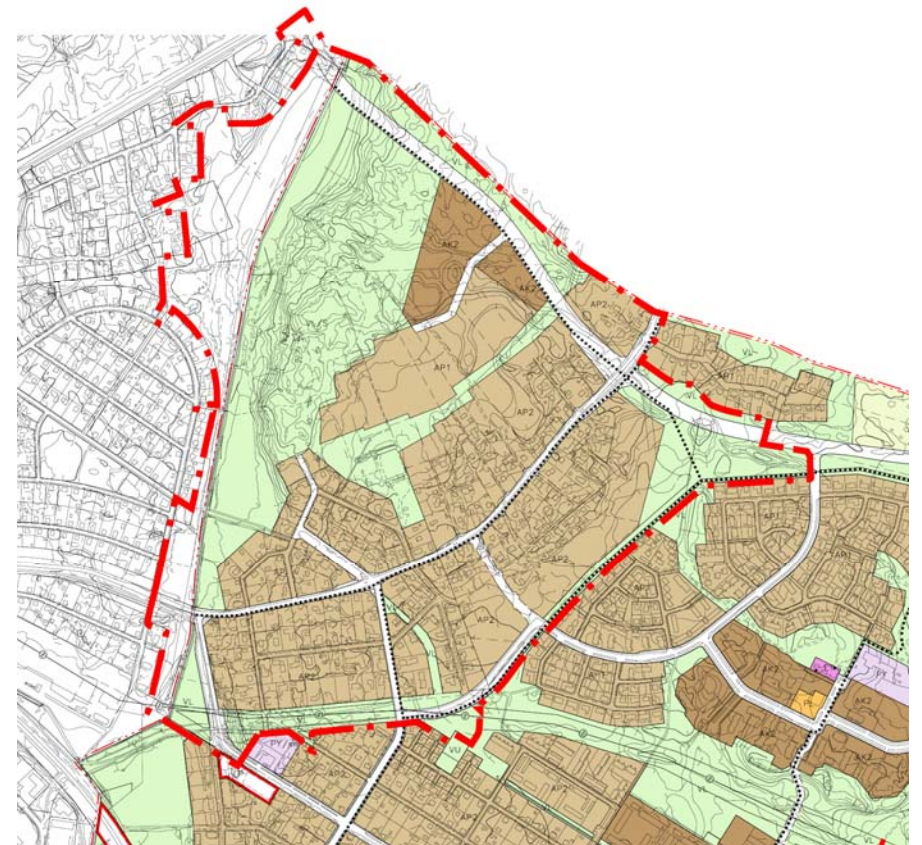

Asemakaava-alueeseen sisältyvät asemakaavoitetut osa ovat kuvassa harmaita. Vanhan Purolan länsiosa oli asemakaavoitettu vuosina 1941-1958 ja asemakaava-alueen reuna-alueita oli asemakaavoitettu 1970-1990-luvulla.

Ote Huutoniemen osayleiskaavaehdotuksesta, joka oli julkisesti nähtävillä helmimaaliskuussa 2003. Purolan asemakaava-alue on kuvassa rajattu punaisella katkoviivalla.

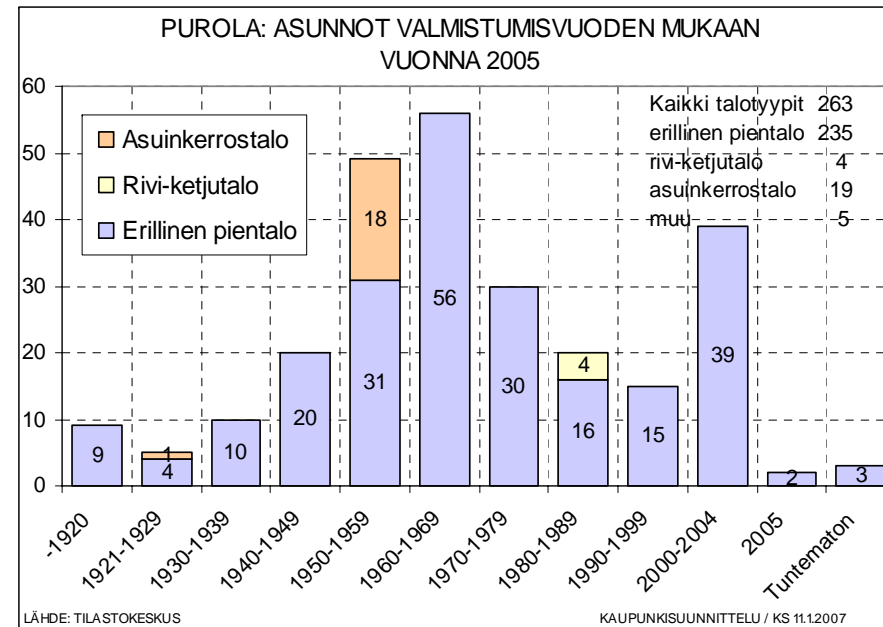
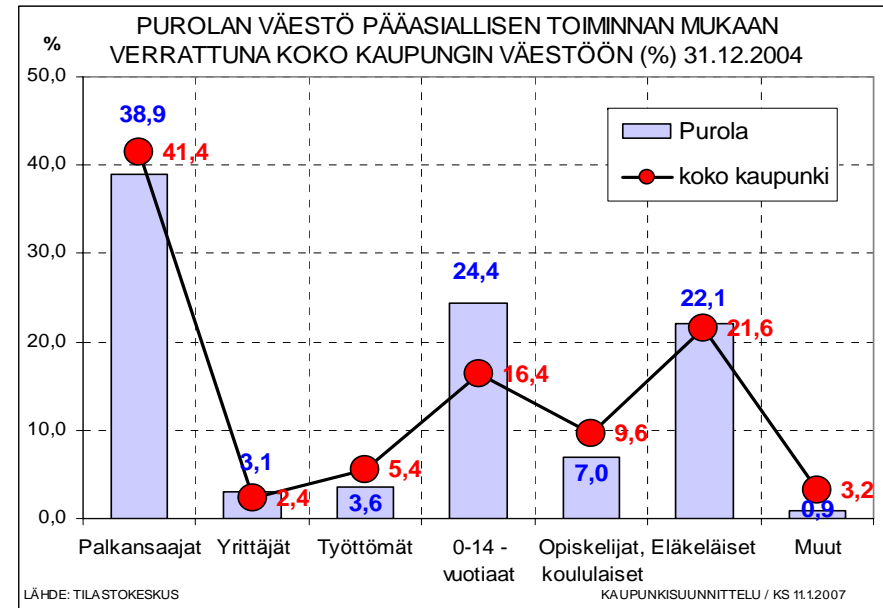

Purolan asukkaat ja asumistapa

Vanhassa Purolassa asuu 531 asukasta ja Kuokkamiehentien alueella 115 asukasta. Purolalaisten ikäjakauma ja ammattijakauma on Vaasan keskimääräisen jakauman mukainen. Vanhempi väestö asuu vanhassa Purolassa, lapset keskittyvät uudelle Kuokkamiehentien alueelle. Ruotsinkielisten osuus on 16 %, kun se koko kaupungissa on 25 %. Muunkielisten osuus on 1,1 %, kun se koko kaupungissa on 4,0 %. Perheet ovat keskimäärin kahden hengen perheitä vanhassa Purolassa, kun taas 4-6 hengen perheet asuvat uudella Kuokkamiehentien alueella. Asunnoista on 235 erillispientaloissa eli omakotitaloissa, 4 rivitaloissa ja 19 kerrostaloissa. Asuntojen keskikoko omakotitaloissa on noin 140 m², paritaloissa noin 80 m² ja kerrostaloissa noin 70 m². Omistusasuntojen osuus on 81,4 % asutokannasta. (Tilastokeskus 31.12.2005)

Oikealla

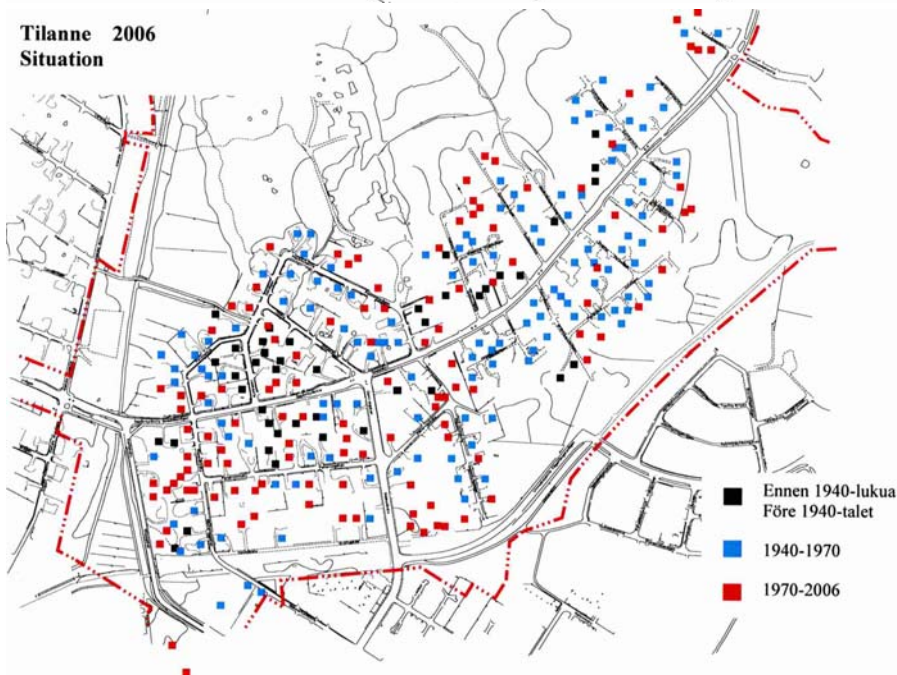
Tilastotietoa Purolan asukkaista ja asumistavasta (Kaupunkisuunnittelu 2007 / Saraste)

Tilanne n. 1940
Situation ca.

Tilanne 2006
Situation

Purolan rakentuminen

Purola on alun perin osa Mustasaaren kunnan Sepänkylän maarekisterikylää, jonka asutushistoriasta on asiakirjatietoja 1400-luvulta lähtien. Purola oli vielä 1500-luvulla vesistöjen ympäröimä. 1500-1800-luvuilla alueella harjoitettiin kalastusta, maanviljelyä ja karjanhoitoa. 1700-luvun lopulla rakennettiin Sepänkylästä Klemetsön saaren eli nykyisen Vaasan keskustan suuntaan johtava tieyhteys, joka nykyisin tunnetaan Sepänkyläntienä. (Rajala 2006)

Asutus on rakentunut Sepänkyläntien kummallekin puolelle noin sadan vuoden aikana. Ensimmäiset asuinrakennukset rakennettiin Purolan länsiosaan tien varteen todennäköisesti 1800-luvun lopulla. Asutus lisääntyi tasaisesti 1900-luvun aikana, jolloin Purolassa toimi myös kettutarhoja, paja, meijeri, leipomo ja kolme kauppa. Paukkulan ampumarata oli käytössä 1880-luvulta 1980-luvulle. (Rajala 2006) 1940-luvun alussa oli rakennettu noin 45 asuinpihapiiriä, joiden asuinrakennuksista on jäljellä lähes puolet, muista rakennuksista on jäljellä vain muutama.

Vanhassa Purolassa (2006) on 187 rakennettua asuinpihapiiriä. Asuinrakennuksista noin 10 % on rakennettu 1900-1940, noin 50 % 1941-1970 ja noin 40 % 1971-2005 välisenä aikana. Vanhimmat säilyneet asuinrakennukset ovat 1800-1900-luvun vaihteesta. Suurin osa nykyisestä rakennuskannasta on rakennettu suoraan rakennus-luvilla tai poikkeusluvilla ilman asemakaavaa. (Kaupunkisuunnittelu, kaavoitus 2007)

Vasemmalla

Asuntorakentamisen laajeneminen vanhassa Purolassa

Yläpuolella olevassa kuvassa on tilanne vuonna 1940 ja alapuolella on vuoden 2006 tilanne, jossa asuinrakennukset on jaettu kolmeen ryhmään rakentamisvuoden mukaan. (Kaupunkisuunnittelu, kaavoitus 2007)

Pienimuotoista yritystoimintaa on muutaman asuinrakennuksen yhteydessä, yleensä kellarissa tai erillisessä ulko-rakennuksessa. Tällaisia yrityksiä ovat mm. rengasliike, autokorjaamo ja kuntosali.

Pihapiiri 1900-luvun alkuvuosilta

Ulkorakennus 1920-luvulta

Vanhan Purolan rakennustapa on vaihtelevaa. Rakennusten sijainti rakennuspaikalla ja itse rakennukset peilaavat oman rakentamisaikansa rakentamistapaa. Rakennuksissa on tyyli- ja muotoilun piirteitä sekä maaseudun rakennuskulttuurista että kaupunkimaisesta pientalorakentamisesta. Pihhoissa on runsaasti puita, pensaita ja muita istutuksia. Pihat on useimmiten rajattu pensas- tai kiviaidalla. Alueella on muutamia hyvin säilyneitä pihapiirejä ja rakennuksia 1900-luvun alkupuolelta. Kaavoittamattoman osan pikkutiet ovat kapeita ja sorapintaisia. Vanhan Purolan yleisilme on luonnonläheinen ja kylämäinen.

Kiviaita tonttien rajalla

Päärakennus 1920-luvulta

Kuokkamiehentien alue on rakennettu 1990-luvun alkupuolella. Alueella on 30 puista omakotitaloa, jotka sijaitsevat kadun läheisyydessä ja rajaavat polveilevaa katutilaa. Tonttien takapihat rajoittuvat viheralueeseen.

Sepänkyläntie ja 1930-luvun omakotitalorakentamista

Omakotitalo 1930-luvun lopulta

Omakotitalo 1930-luvun lopulta

Pikkutie ja 1950-luvun omakotitalo

*Huutoniemen kirkko (Aarno Ruusu-
vuori 1962, kirkkohallitus on suojellut
kirkon pihoineen 2003)*

Omakotitalo 2000-luvun alusta

Porttipuut pihasta Sepänkyläntielle

Omakotitalo 1950-luvulta

Omakotitalo 1960-luvulta

*Kuokkamiehentien omakotitaloja 2000-
luvun alusta*

Omakotitalo 1940-luvun alusta

Pienkerrostalo 1950- luvun lopulta

Paritalo 1990-luvun alusta

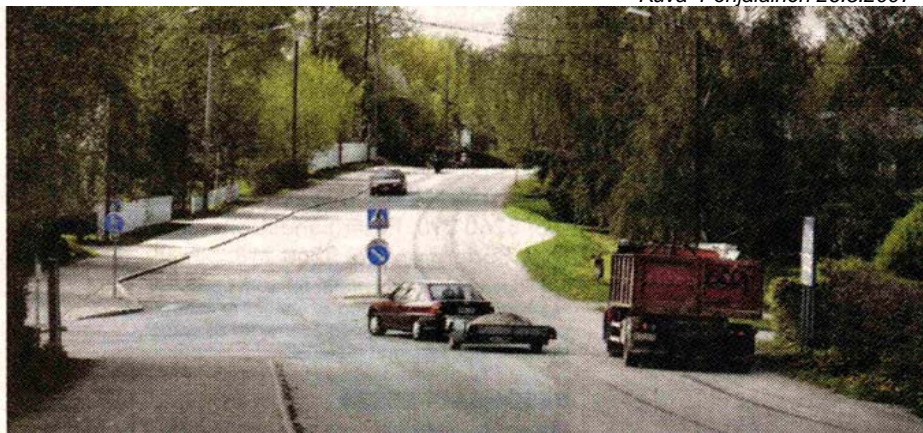
*Kuokkamiehentien omakotitalo 2000-
luvun alusta*

Liikenneyhteydet

Purolan läpi kulkee Sepänkyläntie, johon liittyy pääkatutyypinen Keskuskatu ja muut kadut ja pikkutiet. Sepänkyläntien liikennemäärät (tilanne 2005) ovat Vaasan ja Mustasaaren rajalla noin 4500 ajoneuvoa/vrk, Keskuskadun kohdalla 5000 ajoneuvoa/vrk ja Purolan länsireunassa 7000 ajoneuvoa/vrk. Tonttikadut ja kaavoittamattoman osan pikkutiet ovat vähäliikenteisiä. Kevyen liikenteen väylä on rakennettu Sepänkyläntien eteläreunaan. Asevelikylästä Aapontietä pitkin kulkeva kevyen liikenteen väylä ylittää Purolan ojan ja jatkuu pellon reunaa pitkin Purolan Ojatielle. Purolan ja Teeriniemen asutuksen välissä kulkee kevyen liikenteen väylä Linnustajantien eteläpuolella, ylittää Haukan kadun ja jatkuu Linturaittina Teeriniemen pohjoispuolelle. Edvininpoluksi nimetty 2 km:n pituinen kuntoliikunta- ja ulkoilupolku kulkee vaihtelevassa metsämaastossa.

Sepänkyläntietä Vaasasta Sepänkylän suuntaan Keskuskadun risteyksen kohdalla

Kuva Pohjalainen 26.5.2007

Palvelut

Lähipalvelut ovat Purolan ulkopuolella, mutta hyvin saavutettavissa. Etäisyys lähipalveluihin vaihtelee, alueen vieressä sijaitsevasta 3-4 km:n etäisyydelle. Lähimmät päivittäistavarakaupat ja muut kaupalliset palvelut ovat Huutoniemellä ja Sepänkylässä. Lähimmät päiväkodit ovat Teeriniemellä ja Huutoniemellä. Lähimmät suomenkieliset perusopetuksen koulut ovat Asevelikylässä, Teeriniemellä, Huutoniemellä ja Vöyrinkaupungin kaupunginosassa. Ruotsinkieliset perusopetuksen koulut ovat Vanhassa Vaasassa ja Vaasan Keskustassa. Huutoniemen kirkko ja seurakuntatilat ovat Purolan vieressä, vaikkakin Huutoniemen puolella. Kirkon seurakuntatiloissa on perinteisten kokoontumistilojen lisäksi sisämikroautorata ja nuorten soittoharjoitustila.

Edvininpolun maastoa ja ITE-taiteilija Edvin Hevonkosken veistoksia

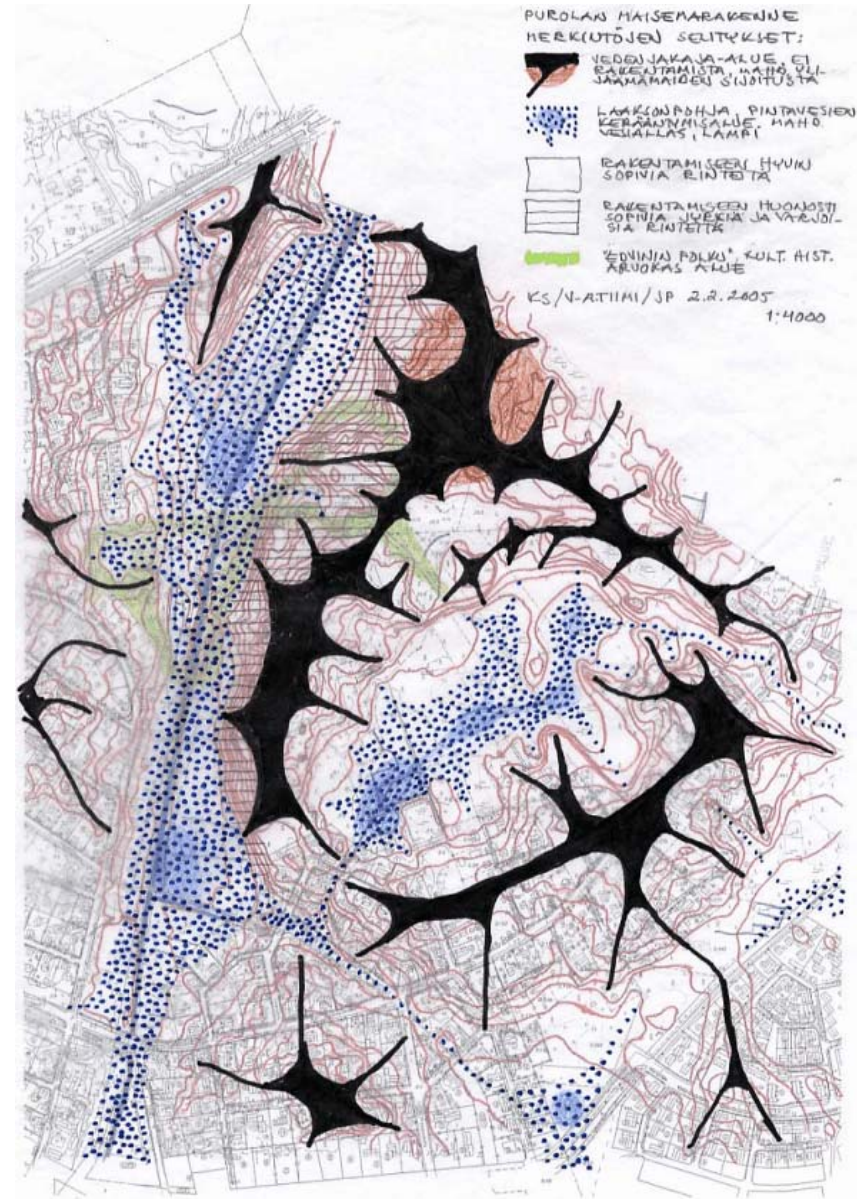
Maisemarakenne ja maaperä

Suunnittelualue sijaitsee Hietalahti - Purolan laakson (Sandviken-Bo-bäck ådal) ja Pitkäselänlaakson (Långviksdalen) välisen moreeniselänteen pohjoispäässä. Purolassa vedenjakajaselänteet rajaavat soikion muotoisen, suojaisen painanteen, jonka keskiosassa on korpimainen kosteikko. Tämä alue purkaa vetensä Purolan laaksoon. Selänteen korkeimmat kohdat nousevat laaksonpohjan lähes nollatasosta 13-15 metrin korkeuteen. Vedenjakajat ovat Vaasan seudulle ominaisesti huuhtoutuneita, vähäravinteisia moreeniharjanteita, joilla avokallio pilkistää esiin siellä täällä. Asutuksen kohdalla oleva selänne on melko tasaista, noin 10-13 metriin nousevaa kumpareta.

Maaperä on pääosin moreenia. Alavimmilla alueilla on pehmeikköä, mikä ulottuu noin 12,5 metriin Purolan ojan läheisyydessä. Paukkulan ampuma-alueen saastunut pintakerros oli poistettu kesällä 2002.

Oikealla

Maisemarakenne (Panu 2005). Mustat alueet ovat maaston vedenjakaja- ja selännealueita, sinitäpläiset alueet ovat laaksonpohjia. Parhaiten rakentamiselle sopivat rinnealueet jäävät näiden alueiden väliin.

*Vasemmalla
Rakentamattoman, metsää kasvavan selänteen maastoa*

*Oikealla
Paukkulan alueen kosteikkoa saastuneiden pintamaiden poiston jälkeen*

Kasvillisuus rakennettujen alueiden ulkopuolella

Metsät ovat pääosin mustikkatyypin tuoretta kangasmetsää. Selänteiden lakialueilla on puolukkatyyppin kangasta. Selänteen alarinteilla on lehtomaista kangasta. Purolan ojan itäreunassa on epäyhtenäinen lehtomainen kosteikko. Muut ojan lähialueet ovat metsittynyttä niittyä tai avointa peltoa. Metsäalueella on muutama suolaikku. Rakentamattomilla alueilla kasvaa yhteensä 226 putkilokasvia. Putkilokasvien lajimäärää kasvattaa voimakas kulttuurivaikutus, mm. metsässä kulkevien polkujen ja pihojen reuna-alueet ovat melko runsaslajisia. Kokonaisuudessaan lajisto ja lajien määrä on tavanomainen. (Vaasan Purolan asemakaava-alueen luontoselvitys 2005)

*Vasemmalla
Purolan ojan läheisyydessä olevaa lehtomaista kosteikkoa*

*Oikealla
Vanhan Purolan ja Teeriniemen välissä, Linturaitin läheisyydessä olevaa metsää*

Linnut ja liito-oravat

Purolan alueella pesii noin 50 lintulajia, mikä on normaali lajimäärä ottaen huomioon alueen biotyypit. Tärkeimpiä linnustoalueita ovat Purolan ojan ja Edvininpolun ympäristö sekä Teeriniemen reunassa Linturaitin ympäristö. Purolassa pesii Suomen uhanalaisluokituksessa vaarantuneisiin lajeihin kuuluvat käenpiika ja tiltalti. (Vaasan Purolan pesimälinnusto 21005) Impivaarasta Viertolantien päästä, suunnittelualueen pohjoiskärjestä löytyi liito-oravan ulostepapanoita keväällä 2005 (Raportti Purolan liito-oravakartoituksesta 2005).

8.2.2 Aloitukset

■ Aloituksen valmistelu

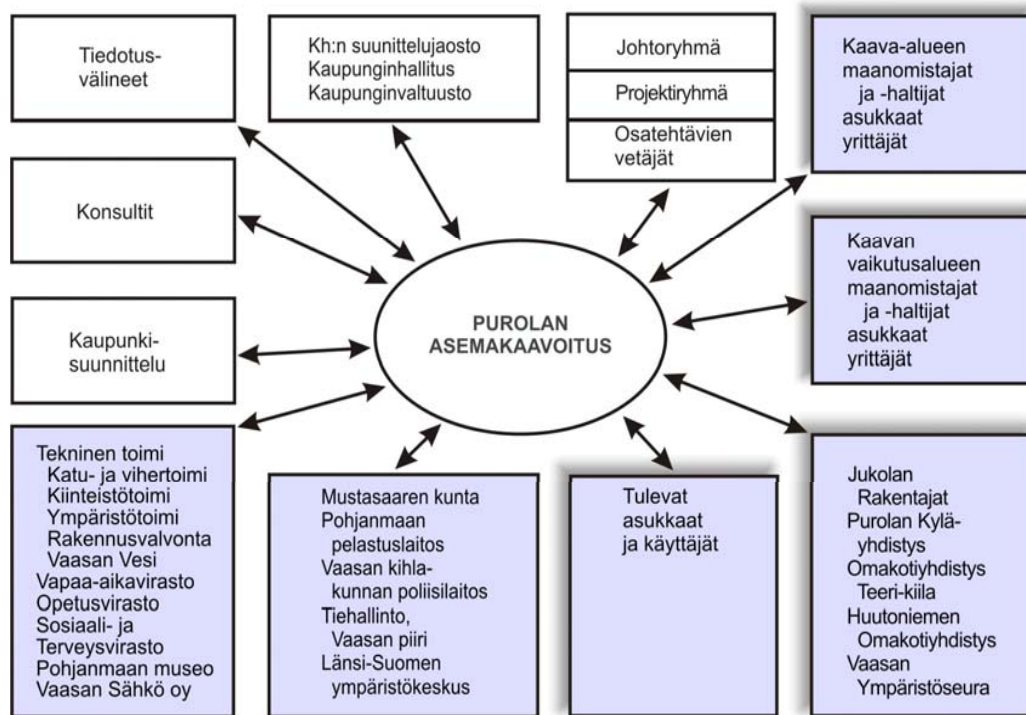
Aloituskokouksessa 7.2.2005 kaupunkisuunnittelun (nimen muutos 1.3.2001 alkaen) ja teknisen toimen (nimen muutos 1.1.2005 alkaen) asiantuntijat kartoittivat suunnittelun lähtökohtia ja tavoitteita sekä suunnitteluprosessia. Kokouksessa olivat läsnä liikenneinsinööri ja liikenteen suunnitteluinsinööri, vesihuollon suunnittelupäällikkö, maaperäasioiden suunnitteluinsinööri, kiinteistöinsinööri ja metsäesimies teknisestä toimesta, yleiskaavoituksen kaavoitusarkkitehti (entinen toimistoarkkitehti), maisema-arkkitehti, kaava-assistentti ja kaavoittaja kaupunkisuunnittelusta. Päätettiin tarkentaa ja täydentää lähtökohtatietoja. Maisemarakenne ja maaperätietojen täydennykset tehdään omana työnä, ja työ alkaa välittömästi. Luonto-, linnusto- ja liito-oravakaritoitus teetetään konsulttityönä, ja työt tehdään kesän 2005 aikana. Liikenteen meluselvityksistä Välitietä ja Sepänkyläntietä varten puhuttiin, mutta ne jäivät puheiksi, koska meluselvitysten pohjaksi ei ollut käytävissä ajantasaisia liikenne-ennusteita. Sovittiin, että kaupunkisuunnittelun asiantuntijat suunnittelevat osallistumismenetelmät ja kaavoittaja tekee osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Suunnittelu lähtee edellisen, 2002 pysähtyneen luonnoksen pohjalta.

Kaavoittaja kuuli erikseen Tiehallinnon Vaasan piirin edustajien näkemyksiä Sepänkyläntien ohitustien suunnittelutilanteesta ja Kokkolantien muutossuunnitelmista siltä osin kuin ne koskivat Kokkolantien ja Välttien liittymää.

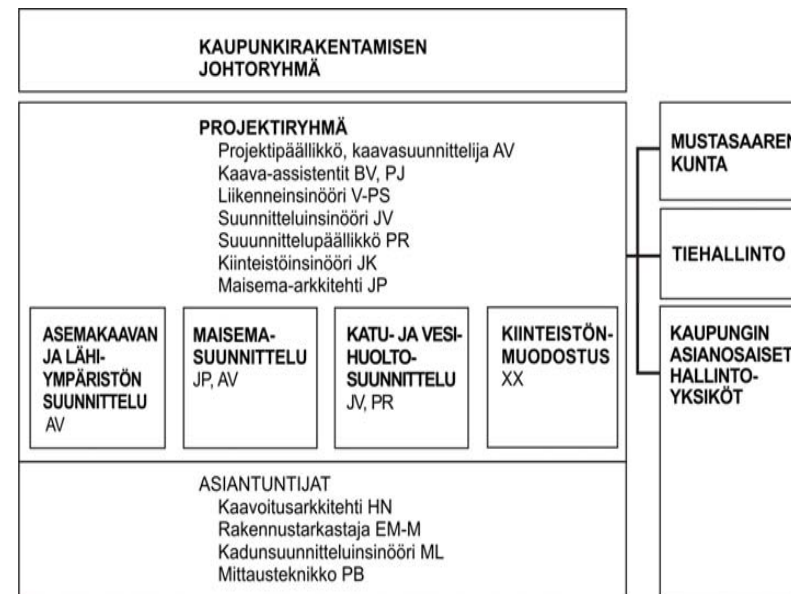
■ Projektiorganisaatio sekä osalliset ja muut osapuolet

Muodostettiin epävirallinen asemakaavoituksen projektiorganisaatio. Projektin vetäjänä ja kaavoittajana toimii kaavasunnittelija, joka vastaa asemakaavan ja lähiympäristön suunnittelusta. Teknisinä avustajina ja tarvittaessa sihteereinä toimivat kaava-assistentit. Liikenteen asiantuntijoina ja liikenneympäristön suunnittelijoina toimivat liikenneinsinööri ja liikenteen suunnitteluinsinööri. Vesihuollon suunnittelusta vastaa liikenteen suunnitteluinsinööri yhdessä vesihuollon suunnittelupäällikön kanssa. Kiinteistöasioista vastaa kiinteistöinsinööri. Maisema- ja luontoasioiden asiantuntijana ja suunnittelijana toimii maisema-arkkitehti. Ohjausryhmäksi määriteltiin kaupunkirakentamisen johtoryhmä, joka oli tähänkin asti koordinoanut Purolan asemakaavoitusta.

Kaavoittaja teki Purolan asemakaavoituksen projektisuunnitelman ”projektin hallinta”-koulutuksen yhteydessä syksyllä 2005, mutta asemakaavoitus ei edennyt sen mukaisesti. Projektiorganisaatio muuttui. Ohjausryhmän, kaupunkirakentamisen johtoryhmän toiminta vähitellen loppui. Sen tehtävät otti 2004 perustettu kaupunkisuunnittelun strateginen johtoryhmä ja laajennettu kaupunkisuunnittelun johtoryhmä. Myös projektiryhmässä vaihtui henkilöitä. Kiinteistöinsinööri ja liikenteen suunnitteluinsinööri siirtyivät uusiin tehtäviin 2006 alussa. Tämä aiheutti asemakaavan liikennesuunnitteluun puolen vuoden katkon. Juuri liikennesuunnittelun tiivis mukanaolo oli välttämätöntä, koska pääosa aikaisemmissa vaiheissa esitetystä kritiikeistä oli kohdistunut liikennejärjestelyihin. Myöhemmin tulee eteen muitakin ennakoimattomia tilanteita, mm. suunnittelualueen muutoksia ja lisäselvitystarpeita.

Purolan asemakaavoituksen osalliset ja muut suunnittelussa mukana olevat osapuolet. Osalliset ovat kuvassa violetilla värillä. (Virtanen 2005)

Projektiorganisaatio (Virtanen 2005)

suunnittelukonsultin sekä Mustasaaren kaavoitusinsinöörin kanssa. Musta-saaren kaavoitusinsinööri oli yhteyshenkilö Sepänkylän kaavoitusta ja liikennesuunnittelua koskevissa asioissa. Muita lähtökohdatietoja selvitettiin ja täydennettiin kaupunkisuunnittelussa.

8.2.3 Valmistelun ensimmäinen vaihe

☐ Tiedotus asemakaavan uudelleen vireilletulosta

Kaupunkisuunnittelu tiedotti 14.4.2005 asemakaavatyön uudelleen vireilletulosta ja lähtökohtamateriaalin nähtävilläolosta kuulutuksella Pohjalaisessa, Vasabladetissa, kaupungin kansalaisinfon ilmoitustaululla ja Internetissä. Lisäksi lähetettiin kirje kaikille asemakaava-alueen kiinteistöille ja sen naapurikiinteistöille sekä viranomaisosallisille. Asemakaavatyön lähtökohtamateriaali, joka käsitti osallistumis- ja arviointisuunnitelman, suunnittelualueen rajauksen ja julkisesti nähtävillä olleen Huutoniemen osayleiskaavaehdotuksen, oli nähtävillä 14.-29.4.2005 välisen ajan kaupunkisuunnittelussa.

🌿 Ei mielipiteitä osallistumis- ja arviointimenettelystä

Nähtävilläolon aikana saapui kuusi mielipidekirjettä, jotka käsittelivät tulevan asemakaavan sisältöä. Kaupunkisuunnittelu ei kommentoinut näitä mielipiteitä, koska ne eivät koskeneet suunnittelun osallistumis- ja arviointimenettelyä.

■ Lähtökohdatietoja täydennetään

Lähtökohdatietoja täydennettiin keväällä 2005. Kaavoittaja keskusteli koulu- ja päivähoitotilojen tarpeista opetuksen suunnittelupäällikön ja päivähoiton suunnittelun osastopäällikön kanssa. Kaavoittaja ja liikenneinsinööri keskustelivat Kokkolantien ja Välitien risteysen suunnitteluvaihtoehdoista tiehallinnon Vaasan piirin edustajien ja

Uudisrakentamisalueen luonnostelua vanhan Puroolan pohjoispuolelle ensimmäisen vaiheen asemakaavaluonnosta varten keväällä 2005

Tiedotus kaavakokouksesta ja alustavan asemakaavaluonnoksen nähtävilläolosta

Alustava asemakaavaluonnos valmistui. Kaupunkisuunnittelu tiedotti kaavakokouksesta ja asemakaavaluonnoksen nähtävilläolosta Internetissä ja kirjeellä kaikille asemakaava-alueen kiinteistöille ja naapurikiinteistöille. Kaavakokous pidettiin keskiviikkona 22.6.2005 klo 18-20.30 Opistotalolla. Kaavakokouksen jälkeen asemakaavaluonnos oli nähtävillä 23.6.- 8.7.2005 välisen ajan kaupunkisuunnittelussa ja Internetissä.

Ryhmätyöskentelyä kaavakokouksessa

Kaavakokoukseen osallistui noin 100 asukasta, jotka tulivat ensisijassa Purolasta, mutta muutamia myös Asevelikylästä, Teeriniemestä ja Sepänkylästä. Tilaisuudessa olivat kaupungin edustajina tekninen apulaiskaupunginjohtaja, joka toimi puheenjohtajana, sekä kaavoittaja ja muita asiantuntijoita kaupunkisuunnittelusta ja teknisestä toimesta. Tavoitteena oli saada asukkaat keskustelemaan ja muodostamaan yhteisiä mielipiteitä suunnitelmasta ryhmätyöskentelyn avulla. Alustuksena ryhmätyöskentelyä varten kaavoittaja esitteli lyhyesti asemakaavatyön tavoitteita ja asemakaavaluonnoksen sisältöä. Kaupunkisuunnittelun projektipäällikkö toimi ryhmätyön organisoijana, esitteli ryhmätyöskentelyn periaatteet ja jakoi asukkaat 10:een noin 10 hengen ryhmään. Ryhmät hajaantuivat eri huoneisiin oman ryhmän ohjaajan kanssa. Valtaosa paikalla olleista osallistui ryhmätyöskentelyyn. Paikalta poistuneet olivat iäkkäitä ihmisiä. Ohjaaja kertasi, mitä oli tarkoitus tehdä ja ohjasi työskentelyä. Asukkaiden tehtävänä oli arvioida seinällä ollutta asemakaavaluonnosta eli havainnekuva mittakaavassa 1:2000 kuuden kysymyksen pohjalta. Asukkaita kehoitettiin arvioimaan suunnitelmaa kokonaisuutena ja tarkastelemaan sitä myös uusien asukkaiden näkökul-

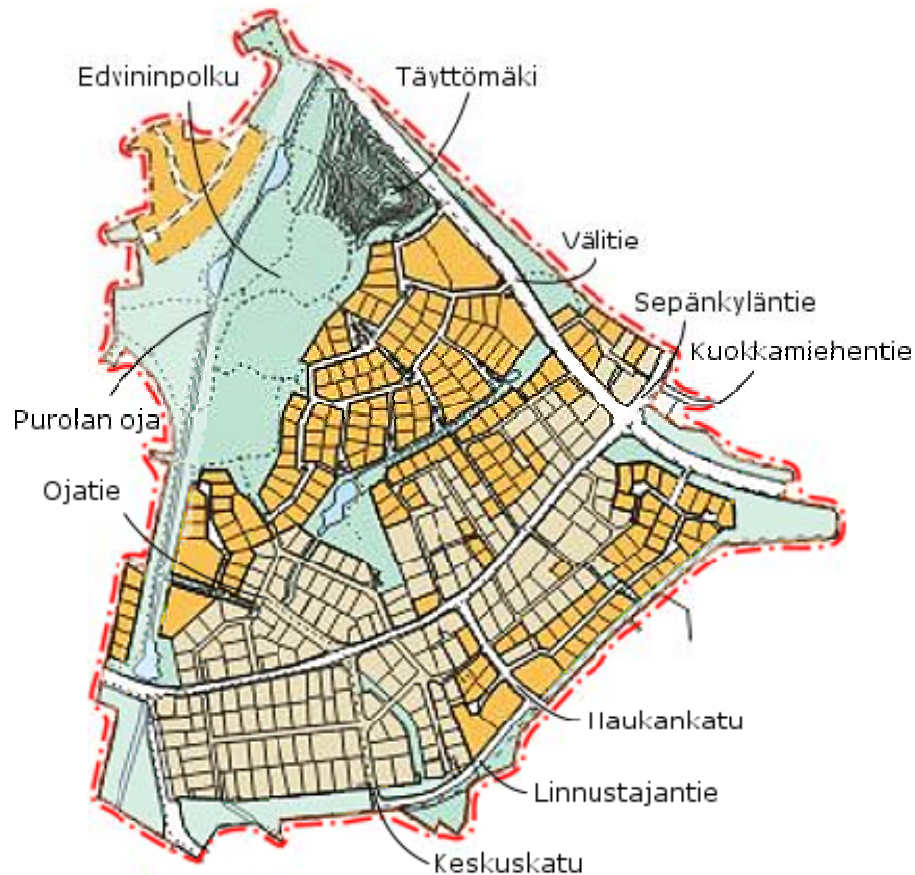
masta. Ryhmätyöskentely toteutettiin tuplatiimimenetelmällä, jonka avulla saatiin esiin kunkin ryhmän yhteinen mielipide esitettyihin kysymyksiin. Lopuksi ryhmät palasivat yhteistilaan, ja yksi ryhmän jäsenistä tai ohjaaja esitteli ryhmänsä kirjatut yhteiset mielipiteet muille ryhmille ja kaupungin hallinnon edustajille. Ryhmätöiden tuloksia ei kommentoitu tilaisuudessa. Niiden analysointi ja johtopäätösten teko jäi asemakaavan suunnittelijoille.

Asukasmielipiteitä, joita asukkaat kirjasivat ryhmätyöskentelyn aikana

Asemakaavaluonnos kesäkuussa 2005. Kuvasta puuttuvat tonttien rakennukset.

- Asemakaavoitetut tontit ja rakennetut tilat
- Uudet tontit
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Uudet viheralueet

Asukasmielipiteet kaavakokouksessa: liikaa liikennettä ja liikaa uutta rakentamista vanhan Purolan viereen

Kaikki asukasryhmät vastasivat kaupunkisuunnittelun esittämiin kysymyksiin. Asukasryhmien vastaukset on jaettu seuraavan sivun taulukossa kolmeen ryhmään: kyllä–ehkä–ei. Eniten vastustusta aiheuttivat liikennejärjestelyt sekä uuden rakentamisen sijoittuminen ja uuden rakentamisen liian suuri määrä suhteessa jäljelle jääviin viheralueisiin. Ympäristöhäiriöttömät pienyritykset hyväksyttiin asuinrakennuksen yhteyteen. Toivottiin pieniä kaupallisia lähipalveluja ja lapsille päivähoitotiloja. Esitettyjen kysymysten lisäksi yksi ryhmä korosti, että kaupungin tulee pitää lupauksensa.

Asukkailla oli mahdollisuus esittää kaavakokouksesta henkilökohtaista palautetta kyselylomakkeilla, joita he palauttivat 29. Tilaisuuden hyödyllisyys, toimivuus ja ohjaajan toiminta sekä tilan sopivuus arvioitiin keskimäärin 3.8:ksi asteikolla 1-5. Vapaamuotoisessa palauteosassa oli kaksi kärkevää arviota. ”Demokratian tulisi toteutua myös käytännössä. (--) [Teknisen kaupunginjohtajan] mielipide oli, että turha teidän on valittaa, ei ne kuitenkaan mene läpi. (--) Tällaisilla kaavaehdotuksilla ajatte entiset vaasalaiset kaikki asumaan Laihialle ja muihin kuntiin. On turha puhua viihtyvyydestä tällaisten kaavaehdotusten jälkeen. Ryhmätyöaiheet täysin manipuloivia luonteeltaan.” Toisessa palautteessa kirjoitettiin: ”En hyväksy hajota hallitse menetelmää!”

Yhteenveto ryhmätyöskentelyn tuloksista kaavakokouksessa kesäkuussa 2005
Taulukossa on kaupunkisuunnittelun esittämät kysymykset ja asukasryhmien vastaukset niihin. Asukasryhmien vastaukset ovat jaoteltu asteikolla kyllä-ehkä-ei.

Yhteenveto ryhmätyöskentelyn tuloksista kaavakokouksessa kesä-heinäkuussa 2005			
Kysymykset asukasryhmille	Asukasryhmien vastaukset		
	Kyllä	Ehkä	Ei
Ovatko esitetyt uudet rakentamisalueet sopivia pientalorakentamiseen?	3	3	4
Voisiko muille alueille toteuttaa asuntorakentamista?	2		8
Sopiiko ja millainen pienyritys / muu työpaikka asuntotontille?	9*		1
Ovatko kadut ja kevyen liikenteen yhteydet toimivia ja turvallisia?		2	8
Onko julkisten ja yksityisten palveluiden saavuus riittävä?	2	8	
Onko viheralueita sopivasti asumisen / luonnon kannalta?	3		7

*jos toiminta ei aiheuta ympäristöhäiriötä

● Asukasmielipiteet nähtävilläolon aikana: liikaa muutosta ympäristössä

Nähtävilläolon aikana kaupunkisuunnitteluun saapui 26 kirjallista mielipidettä. Eniten vastustettiin uutta katua tai pp-yhteyttä, joka sijoittuu nykyisten omakotitalojen tai rivitalojen viereen tai lähialueelle. Toiseksi eniten vastustettiin Sepänkyläntien ja uuden Haukankadun jatkeen läpiajoliikennettä. Kolmanneksi eniten vastustettiin pikkuteiden ja Sepänkyläntien leventämisiä. Melkein yhtä paljon vastustettiin uuden asuntorakentamisen sijoittumista nykyisen omakotitalon lähelle. Merkittävää vastustusta aiheutti myös viher-alueiden huononeminen, kun täyttömäki (läjitysalue) rakennetaan ja Purolan oja kunnostetaan. Suurella joukolla haluttiin Välitielle alikulkua, joista toinen johtaisi Sepänkylän keskustasta Purolan metsään ja toinen johtaisi Kuokkamiehentieltä Teeriniemelle.

Purolan kyläyhdistys toi esiin samoja asioita kuin asukkaatkin, mutta painokkaimmin se vastusti läpiajoliikennettä ja uuden asuntorakentamisen sijoittumista vanhan lähelle. Jukolan rakentajien mielestä uusi asuntorakentaminen oli liian tehokasta ja uudet tiet tulevat liian lähelle nykyistä asutusta. Jukolan rakentajat kiirehti yhdessä Purolan kyläyhdistyksen kanssa Välitien rakentamista. Kahdessa asukasmielipiteessä huomautettiin, että luontoselvitykset puuttuvat.

Jotain myönteistäkin. 42 Kytösavuntien suunnalla asuvaa allekirjoittajaa näkivät suunnitelmassa positiivisina asioina, mm. pientalovaltaisuuden, täyttömäiden sijoittelun laskettelumäeksi Kokkolantien suuntaan sekä rivitaloasutuksen sijoittelun. Tästä voi havaita, että asukkaiden mielipiteet menevät osittain ristiin. Muutosta, jos se tapahtuu omassa lähiympäristössä, vastustetaan, mutta kauempana, toisten lähiympäristössä tapahtuvaa muutosta kannatetaan.

Yhteenveto mielipiteistä nähtävilläolon aikana kesä-heinäkuussa 2005		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten mielipiteiden lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Asukasyhdistysten mielipiteet
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä mielipiteiden esittämissä vaiheissa syyskuussa 2000 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi	18 / 135	3xPK
■ Katualueen leventäminen rikkoo rakennettuja tiloja / tontteja	8 / 81	2xPK
■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa	11 / 75	4xPK+JR
■ Uusi asuntorakentaminen on liian tehokasta koko alueella / rakennetuilla alueilla	2 / 2	PK+JR
■ Viheralueen käytettävyys huononee. / Maisemavaurioita ja meluhaittaa syntyy.	2 / 58	PK
■ Uusi katu tai pp-yhteys tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa tai rivitaloasuntoa	6 / 150	PK+JR
■ Tarvitaan uusi pp-alikulku pääkadulle / pp-yhteys puistoon	4 / 109	PK
■ Tonttiin tulee liittää lisäaluetta. / Tontista tulee ottaa pois aluetta.	1 / 1	
■ Nykyisiä rakennettuja tiloja / tontteja saa jakaa vain omistajan pyynnöstä		PK
■ Luonto- / luonnontaloudelliset selvitykset puuttuvat	2 / 8	
■ Välitie tulee rakentaa ennen uuden alueen rakentamista vanhan Purolan pohjoispuolelle		PK+JR
■ Ei vuokra-asuntoja Purolaan		PK

Vasemmalla

Yhteenveto mielipiteistä nähtävilläolon aikana kesä-heinäkuussa 2005

Mielipiteissä esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä mielipidettä kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä mielipiteet. Kolmannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten mielipiteissä esitetyt asiakohdat kohdistuvat, ja kuinka monta asiakohdtaa kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 3xPK tarkoittaa, että Purolan kyläyhdistys mainitsee kolme asiakohdtaa, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys, JR= Jukolan rakentajat)

● Pohjalainen: "Purolan asukkaille järjestettiin - asemakaava-askartelua"

Kaavakokouksesta oli 23.6.2005 Pohjalaisessa uutinen, joka oli otsikoitu: "Purolan asukkaille järjestettiin asemakaava-askartelua". Toimittaja kirjoitti, että väki pantiin ryhmiin. Hän oli haastatellut Kyläyhdistyksen sihteerä, joka olisi halunnut vastauksia muihinkin kuin esitettyihin kysymyksiin. "Meille esiteltiin vuonna 2000 edellisen kerran asemakaavaluonnosta. Tuolloin teimme siihen seitsemän huomautusta, ja nyt niistä on ainoastaan yksi huomioitu tässä uudessa luonnoksessa. Se yksi koskee asukasyhdistyksen ylläpitämää leikkikenttäaluetta Paukkulantien päässä. Se on nyt säilytetty, kun aikaisemmin siihenkin oli kaavoitettu taloja. [Apulaiskaupunginjohtajan] puheista jäi se käsitys, että mitään muuta ei enää muuteta."

● Pohjalainen: Purolan perheet vaativat alikulun Väli- tielle

Kuva Pohjalainen 1.7.2005

Pohjalainen teki jutun Kuokkamiehentien asukkaiden haluamasta Välitien pp-alikulusta 1.7.2005 otsikolla: ”Purolan perheet vaativat alikulua. Vanhemmat ovat huolissaan lasten turvallisuudesta koulu-
tiellä.” Haastateltu Kuokkamiehentien asukas totesi, että ”kaavaan esittämämme muutokset ovat pieniä yksityiskohtia, mutta asukkaille tärkeitä”. Toimittaja kirjoitti. ”Asukkaat eivät näe uuden [Välitien] rakentamisessa hyviä puolia, mutta ajatus tiestä on jouduttu hyväksymään. Vanhemmat toivovat, että heidän lastensa turvallisuuteen suhtauduttaisiin yhtä vakavasti kuin liito-oraviin.”

☒ Kävelykierros, mitkä pikkuteiden ja Sepänkylätien le- veyksiksi?

Pikkuteiden leveydet puhuttivat. Mitkä olivat pikkuteiden nykyiset leveydet, koska rajapyykkejä puuttui? Asiasta otettiin selvää paikan päällä. Kaavoittaja ilmoitti kirjeellä jokaiselle kiinteistölle kävely-
kierroksesta, joka suoritettiin asemakaavoittamattomalla osalla ilta-
päivällä 29.8.2005. Kävelykierrokseen osallistui 35-40 purolaista
sekä liikenteen suunnitteluinsinööri, kiinteistöinsinööri ja kaavoittaja.

*Kapea Kytösavuntie
Tietä suunniteltiin levennettä-
väksi noin yhdellä metrillä kum-
mallekin puolelle, jolloin katu-
alueen leveydeksi tulisi kuusi
metriä.*

*Sepänkyläntie
Tien toisella puolella on jalan-
kulkua- ja pyörätie (pp) ja toisel-
le puolelle suunniteltiin jalka-
käytävää kuvassa olevan lii-
kennemerkin kohdalle.*

Kävelykierroksella esitetyistä mielipiteistä keskusteltiin ja niitä arviointiin kaavoittajan ja muiden projektiryhmän jäsenten kesken. Ilmeni, että projektiryhmän jäsenten ja myös laajemmin kaupunkisuunnittelun ja teknisen toimen asiantuntijoiden välillä oli edelleen erilaisia näkemyksiä pikkuteiden leveyksistä ja liikenteen järjestämisestä. Leveyksiin ottivat kantaa kaupunkisuunnittelun kaavoittajat sekä teknisen toimen liikennesuunnittelijat ja vesihuollon suunnittelijat. Niitä pohdittiin useassa palaverissa ja kaavoittaja teki vaihtoehtoja edestakaisin kahdeksan ja kuuden metri välillä.

☒ Keskustelu Kytösavuntien leveydestä

Erityisesti Kytösavuntien tilojen omistajat vastustivat tiensä leventämistä. Kaavoittaja halusi keskustella asiasta yhteisen pöydän ääressä ja kutsui Kytösavuntien kahdeksan tilan omistajat neuvotteluun kaupunkisuunnitteluun 20.10.2005. Kytösavuntien tilojen omistajat yhtä lukuun ottamatta saapuivat tilaisuuteen. Paikalla olivat liikenteen suunnitteluinsinööri, vesihuollon suunnittelupäällikkö ja kaavoittaja. Luonnoksessa kaikkien pikkuteiden katualueen leveyksiksi oli esitetty kahdeksan metriä. Kytösavuntien tilojen edustajat vaativat nykyisen tilanteen säilyttämistä tai enintään kuuden metrin katualuetta, koska se riittää heille. Asukkaat pysyivät vaatimuksessaan, mm. joku asukkaista uhkasi valittaa EU:hun, jos suunnitelmaa ei muuteta.

Kaupungin edustajat perustelivat kahdeksan metrin leveyttä teknisillä ja toiminnallisilla tekijöillä. Lopulta vesihuollon suunnittelupäällikkö antoi periksi ja hyväksyi kuusi metriä Kytösavuntien leveydeksi paikalla olleiden asukkaiden esityksen mukaisesti.

☒ Keskustelu Välttien linjauksesta, täyttömäestä, Puro- lan ojan muotoilusta ja ojan varteen suunnitellusta kevyen liikenteen tiestä

Välttien linjausta Kokkolantien päässä, selänteelle sijoittuvaa täyttömäkeä (läjitysalue), Purolan ojan vesialueen muuttamista ja ojan varteen sijoittuvaa kevyen liikenteen väylää vastustettiin. Kaavoittaja kutsui Impivaaran ja Asevelikylän omakotitonttien omistajat, jotka asuvat muutosalueiden läheisyydessä, keskustelemaan asiasta 20.10.2005 kaupunkisuunnitteluun. Tilaisuuteen saapui edustaja joka kolmannelta tontilta sekä Jukolan rakentajien puheenjohtaja, yhteensä noin 10 henkilöä. Paikalla olivat liikenteen suunnitteluinsinööri ja kaavoittaja.

Impivaaran kohdalla Purolan ojan lähialueet ovat kosteikkoja. Tällä kohtaa ojaa ja sen lähialueita oli tarkoitus muotoilla ja tehdä maastoon polkuja. Lisäksi metsään tehtäisiin täyttömäki, joka muodostuisi rakentamisen aikana kaduilta ja tonteilta tulevista maaineksista.

Purolan ojan ja Asevelikylän omakotitonttien väliin oli tarkoitus rakentaa jalankulku- ja pyörätie, joka on osa Vaasan ja Mustasaaren kevyen liikenteen verkkoa.

Impivaaran seitsemän tontin omistajaa vastustivat voimakkaasti Väli-tien linjausta Kokkolantien päässä, metsän peittämälle selänteelle suunniteltua täyttömäkeä (läjitysalue) ja ojan vesialueen muuttamista, koska muutokset aiheuttavat meluhaittaa ja maisemavaurioita. Lähimpänä Purolan ojaa asuvat Asevelikylän tonttien omistajat vastustivat tonttinsa ja Purolan ojan väliin suunniteltua uutta pp-yhteyttä, koska se sijoittuu alueelle, jonka he olivat ottaneet pihakäyttöön Vaasan Sähkön ja teknisen toimen edustajien luvalla.

Kaavoittaja perusteli esitettyjä ratkaisuja. Purolan ojan varten suunniteltu pp-yhteys on osa laajempaa ulkoilureittiä ja toimii samalla työmatkareittinä. Purolan ojan ja sen lähialueen muutokset lisäävät

alueen saavutettavuutta ja virkistyskäyttöä. Täyttömäki on rakentamisesta johtuva välttämättömyys. Suunnitelmaa ei muutettu.

● Kyläyhdistys ja Jukolan rakentajat ideoivat viheralueiden käyttöä

Kaavoittaja halusi kuulla asukasyhdistysten näkemyksiä viheralueiden tulevasta käytöstä. Asiaa koskeva keskustelutilaisuus pidettiin 23.2.2006 kaupunkisuunnittelussa. Mukana olivat Kyläyhdistyksen sihteeri ja hallituksen jäsen, Jukolan rakentajien puheenjohtaja sekä kaavoittaja. Purolalaisilla oli paljon ehdotuksia: Paukkulan alueelle ehdotettiin leikkipuistoa, lentopallokenttää, pienpallolukenttää, liikennepuistoa, maauimalaa, valaistu jääkiekkokaukaloa, monitoimitaloa, jossa päiväkotia ja vanhusten toimintatila sekä koirapuistoa. Purolan ja Asevelikylän väliselle alueelle ehdotettiin lisää polkuja mm. koirien ulkoiluttamista varten, täyttömäelle cross-rataa maastopyörille ja hiihtolatuja ojan molemmille puolille. Jukolan rakentajien puheenjohtaja korosti Edvininpolun tärkeyttä. Kaavoittaja totesi, että ideat ovat hyviä, mutta kaikkia toiveita ei pystytä toteuttamaan.

● Kyläyhdistys esittää kadunnimiehdotuksia

Koska Kyläyhdistys oli ollut kiinnostunut nimistöä, kaavoittaja pyysi siltä ehdotuksia Purolan uusien katujen nimiksi keväällä 2006. Kyläyhdistys ehdotti nimien aihepiiriksi ampumista, koska kylän keskeinen alue Paukkula oli toiminut ampumarjoittelualueena sadan vuoden ajan. Nimiasia jäi vielä mietittäväksi.

*Yläpuolella
Paukkulan alue, joka toimii purola-
laisten kokoontumispaikkana.*

*Vasemmalla
Pellervonkadun asukas ja
kaavoittaja keskustelevat Purolan
rakennushistoriasta asukkaan
pihalla.*

(Kuva Kaj Höglund kesällä 2006)

■ Kulttuuriympäristön inventointi ja arvottaminen

Purolan nykytilanne oli tullut tutuksi suunnittelijoille, mutta asutus- ja rakentamishistoriasta oli tarve saada lisää tietoa. Kesällä 2006 insinööriopiskelija selvitti asutus- ja rakentamishistoriaa ja inventoi nykyisen rakennuskannan, jonka pohjalta Pohjanmaan museon

maakuntatutkija ja rakennustutkija arvottivat rakennuskannan ja esittivät suojelukohteet.

■ Asemakaava-alue laajenee, mukaan Huutoniemen kirkko ja Rauhanyhdistyksen kirkko

Asemakaava-aluetta laajennettiin maaliskuussa ja elokuussa 2006. Maaliskuun laajennus koski Huutoniemen kirkon tonttia sekä katualueita Sepänkyläntien länsipäässä ja Välitien itäpäässä. Elokuun laajennus koski Vaasan Seudun Rauhanyhdistyksen kirkon tonttia. Syynä olivat seurakuntien tekemät asemakaavan muutoshakemukset ja kaupungin tarve laajentaa katu- ja risteysalueita. Asian vireilletulosta ja valmisteluvaiheen luonnoksen nähtävilläolosta kaupunkisuunnittelu ilmoitti kuulutuksella Pohjalaisessa, Vasabladetissa ja Internetissä sekä kirjeellä asianomaisille osallisille.

Lähialueen omakotiasukkaat halusivat muutoksia luonnokseen: Rauhanyhdistyksen kirkon pysäköintipaikat tulisi saada pois silmistä ja kirkolle suuntautuva liikenne pois asuntokadulta. Liikennesuunnittelijat selvittivät tilannetta, mutta totesivat että jo rakennetun ympäristön muuttaminen ei ollut mahdollista.

■ Kaupunkisuunnittelun strateginen johtoryhmä: asemakaavoitusta viedään eteenpäin

Kaupunkisuunnittelun strateginen johtoryhmä oli käsitellyt asemakaava-asiaa kolme kertaa vuoden 2006 aikana eli 4.5., 14.6. ja 28.8.. Mahdolliset tulevat valitukset puhuttivat. Johtoryhmän kanta oli, että Purolan asemakaava viedään yhtenäisenä asemakaavana eteenpäin, ja mikäli valituksia tulee, vanha Purola erotetaan uudisrakentamisalueesta.

Yläpuolella

Uudisrakentamisalueen liikenneverkko ja korttelirakenne hahmottuvat vuoden 2006 alussa.

Oikealla

Uudisrakentamisalueen luonnostelua vuoden 2006 keväällä. Kuvassa olevat rivitalot / ketjutalot on sijoitettu Purolan ojan läheisyyteen pellolle ja rinteeseen.

Muutokset alustavaan asemakaavaluonnokseen

Merkittävin muutos koski vanhan Purolan pohjoispuolen uusille asuntonteille suuntautuvaa liikennettä. Ajo tälle alueelle siirrettiin Ojatie kohdalta Kalliokadun kohdalle, jolloin uudisalueen liikenne kiertää koko vanhan Purolan. Tätä muutosta olivat esittäneet kahden tontin omistajat, joiden tonttien ja usean muunkin tontin ohi liikenne kulki alustavan luonnoksen mukaan. Liikenneverkkoa muutettiin myös vanhan Purolan kaavoittamattomalla osalla siten, että pikkuteiltä pääsee suoraan Vältielle, jolloin Sepänkyläntien kautta kulkeva liikenne vähenee. Kytösavuntien ja kahden muun kapean pikkutien katualueen leveydeksi määriteltiin kuusi metriä neuvottelussa sovitun mukaisesti. Muiden pikkuteiden katualueen leveyksiä ei muutettu, joten ne säilyvät vähintään kahdeksan metrin levyisinä. Suunnitteluinsinööri tutki uudelleen Sepänkyläntien ja sen risteysalueiden aluetarvetta koko suunnittelualueella, minkä pohjalta Sepänkyläntien katualueen leveyttä tarkistettiin paikka paikoin. Vältielle, Kuokkamiehentien alueen kohdalle lisättiin pp-alikulku. Vältien viereen, Kuokkamiehentien ja Sepänkyläntien asutuksen kohdalle lisättiin meluvallit. Paukkulan alueelle osoitettiin palvelurakennusten tontti, esimerkiksi kylätaloa varten. Virkistysalueille varattiin paikat neljälle leikkipaikalle. Huutoniemen kirkon tonttia laajennettiin voimalinjan suuntaan, ja kirkko ja kirkkopiha määrättiin suojeltaviksi kirkkohallituksen päätöksen mukaisesti. Vaasan Seudun Rauhanyhdistyksen kirkon tontin sisäisiä järjestelyjä tarkistettiin. Kaavoittaja täsmensi myös uudisrakentamisen tonttialueita sekä kaikkien tonttien rakentamistapaa ja lisäsi suojelukohteet. Asukkaiden esittämät muutokset rakentamisen määrään tai liikennejärjestelyihin jäivät toteutumatta, koska ne olivat ristiriidassa kaupungin täydennysrakentamistavoitteiden ja liikenneverkon kehittämisen kanssa.

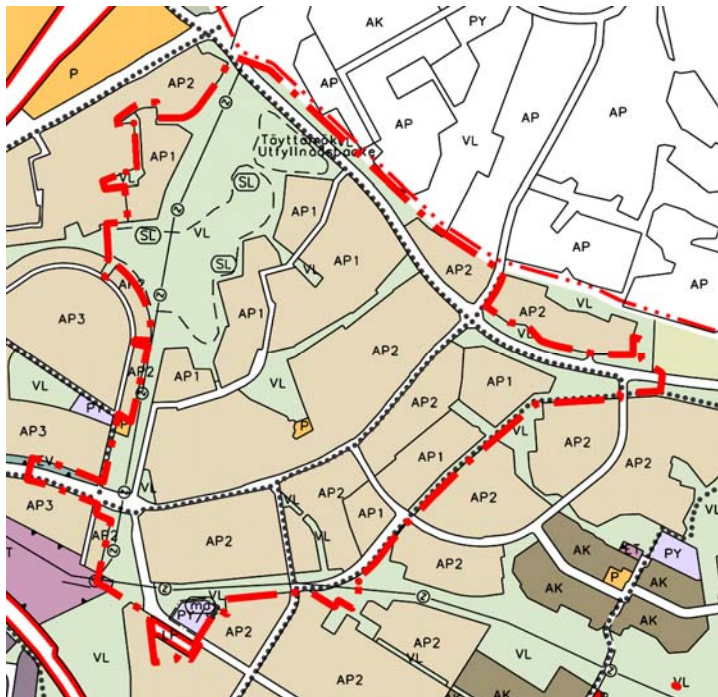
Kaikki kaavakokouksessa ja nähtävilläolon aikana esitetyt asukasmielipiteet kerättiin ja arkistoitiin kaupunkisuunnittelussa. Kaavoittaja teki lyhyen yhteenvedon kaavakokouksen ryhmätyöskentelyn tuloksista ja nähtävilläolon aikana esitetyistä kirjallisista mielipiteistä luottamuselinten esityslistaa varten. Myöhemmin, asemakaavan selostuksen tekovaiheessa nämä yhteenvedot vietiin asemakaavan selostukseen.

8.2.4 Valmistelun toinen vaihe

☐ Vaasan yleiskaavaluonnos nähtäville

Vaasan yleiskaavan valmisteluvaiheen luonnos tuli nähtäville elokuussa 2006, sopivasti ennen tarkistetun asemakaavaluonnoksen valmistumista.

Ote Vaasan yleiskaavaluonnoksesta. Kuvaan on rajattu asemakaava-alue punaisella katkoviivalla.

☐ Tiedotus kaavakokouksesta ja tarkistetun asemakaavaluonnoksen nähtävilläolosta

Alustavaa asemakaavaluonnosta oli tarkistettu, laajennettu ja työstetty vuoden 2006 aikana. Tämä tarkistettu asemakaavaluonnos käsitti sekä havainnekuvan että juridisen asemakaavakartan, kun taas aikaisempi luonnos käsitti vain havainnekuvan. Tästä luonnoksesta oli tarkoitus käydä vuoropuhelua asukkaiden kanssa ennen asemakaavaehdotuksen tekoa, jotta suuren osallisjoukon mielipiteet tulisivat varmasti suunnittelijoiden tietoon.

Kaavakokouksesta ja tarkistetun asemakaavaluonnoksen nähtävilläolosta kaupunkisuunnittelu tiedotti kuulutuksella Pohjalaisessa, Vasabladetissa, kaupungin kansalaisinfon ilmoitustaululla ja Internetissä sekä lähetti kirjeet samoihin osoitteisiin kuin alustavasta asemakaavaluonnoksesta kesäkuussa 2005. Kaupunkisuunnittelu järjesti kaavakokouksen keskiviikkona 11.10.2006 klo 18-20.30 Huutonien kirkon seurakuntasalissa ja asemakaavaluonnos pidettiin nähtävillä 10.-20.10.2006 välisen ajan kaupunkisuunnittelussa ja Internetissä.

● Ryhmätyöskentely kaavakokouksessa

Kaavakokoukseen osallistui noin 170 asukasta, pääosin Purolasta, mutta myös Impivaarasta, Asevelikylästä, Sepänkylästä, Teeriniemeltä ja Huutoniemeltä. Kaupungin edustajina olivat tekninen apulaiskaupunginjohtaja, joka toimi puheenjohtajana, sekä kaavoittaja ja muita asiantuntijoita kaupunkisuunnittelusta ja teknisestä toimesta. Tilaisuudessa oli tarkoitus arvioida asemakaavaluonnoksen vaikutuksia. Ohjelma oli samantyyppinen kuin kesäkuussa 2005. Kaavoittaja esitteli lyhyesti kaavaluonnoksen, jonka jälkeen ryhmä-

työn organisoiija, kaupunkisuunnittelun projektipäällikkö esitteli ryhmätyöskentelyn periaatteet. Tällä kertaa asukkaat muodostivat itse vapaamuotoisesti 11 ryhmää. Ryhmien tehtävänä oli vastata kysymykseen, **miten muuttuu Purola, Asevelikylä, Impivaara ja lähiympäristö, kun tämä asemakaavaluonnos toteutetaan?** Asemakaavaluonnos mittakaavassa 1:1000 oli kokoontumistilan seinillä ja jokaisella asukkaalla oli A4-kokoinen pienennös suunnitelmasta. Pääosa asukkaista osallistui ryhmäkeskusteluun, toiset aktiivisesti, toiset sivusta katsoen. Ryhmät kirjasiivat itse keskustelunsa tulokset. Lopuksi yksi ryhmän jäsenistä esitteli ryhmänsä tulokset muille läsnäolijoille, ja paikalla olleet kaupungin hallinnon asiantuntijat kommentoivat esille nousseita kysymyksiä.

● Pohjalainen: "Kaavakokous oli yleisömenestys"

Pohjalainen kommentoi 12.10.2006 artikkelissaan edellispäivän kaavakokousta otsikolla "Purolan väki esitti kaavoittajalle huolensa liikennejärjestelyistä". Toimittaja kirjoitti, että "kaavakokous oli yleisömenestys. Huutoniemen kirkon seurakuntasalin istuimet loppuivat kesken." Toimittaja mukaan "tilaisuudessa välittyi vaikutelma, että ainakin paikalla olleet purolalaiset ovat hyväksyneet Purolan laajenemisen ja uudet tonttialueet. Epäröintiäkin esiintyy, sillä alueen pelätään muuttuvan rauhattomaksi."

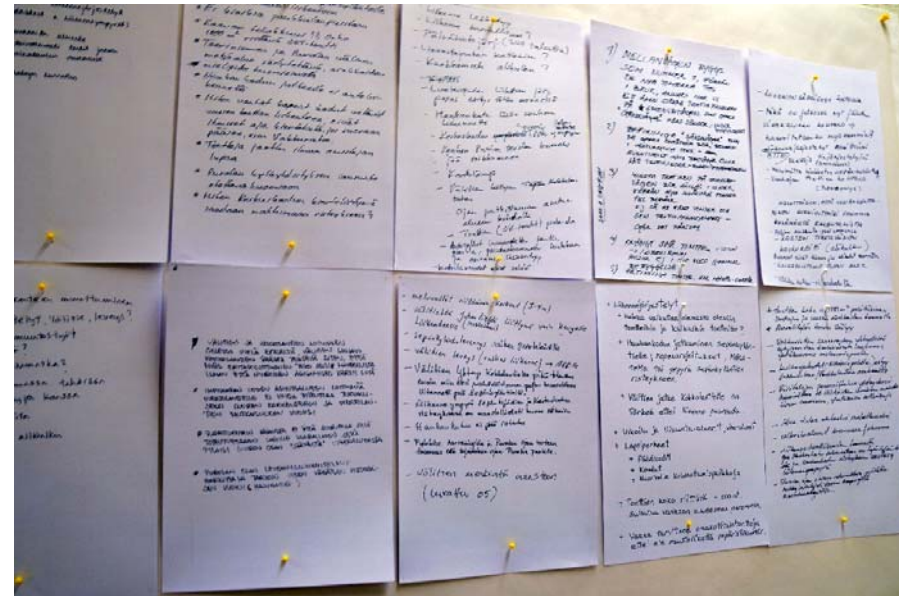
Oikealla

Kaavakokouksen osanottajia. Alapuolella olevassa kuvassa kaavoittaja esittelee asemakaavaluonnosta. (Kuvat Huutoniemen kirkon vahtimestari 11.10.2006i)

Asemakaavaluonnos lokakuussa 2006. Kuvasta puuttuvat tonttien rakennukset ja muiden alueiden sisäiset järjestetyt lukuun ottamatta täyttömäkeä.

- Asemakaavoitetut tontit ja rakennetut tilat
- Uudet tontit
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Uudet viheralueet

Kaavakokouksessa asukasryhmät kirjasivat ryhmänsä yhteisen mielipiteen A4-paperille. Jokainen ryhmä esitteli omat mielipiteet muille ryhmille ja muille paikallaolijoille.

Asukasmielipiteet kaavakokouksessa: läpiajoliikenne on merkittävin epäkohta tulevaisuudessa

Kaavakokouksessa mukana olleet asukkaat arvioivat, että läpiajoliikenne aiheuttaa ylivoimaisesti eniten haittaa ja epäviihtyvyyttä, jos esillä ollut suunnitelma toteutetaan. Muita huolenaiheita olivat katualueiden leventämiset, liian tehokas rakentaminen ja sen seurauksena viheralueiden pieneneminen, uuden omakotitalon tai tien rakentaminen ”omalle takapihalle” sekä jäljelle jäävien viheralueiden huononeminen ja syntyvät maisemavauriot mm. täyttömäen rakentamisen takia. Julkisten lähipalveluiden tarve tuotiin esiin.

Kaavakokouksen ryhmäyöskentelyn lisäksi asukkailla oli mahdollisuus esittää kirjallisesti henkilökohtaisia mielipiteitä asemakaavaluonnoksesta ja tilaisuuden järjestelyistä. Asukkaat esittivät 20 kirjallista mielipidettä luonnoksesta. Näissä mielipiteissä toistuivat valtaosaltaan samat asiakohdat, jotka olivat jo nousseet esiin ryhmäkeskusteluissa. Tilaisuutta ja ryhmäyöskentelyä kohtaan ei esitetty mielipiteitä.

Oikealla

Yhteenveto ryhmäyöskentelyn tuloksista kaavakokouksessa lokakuussa 2006

Asukasryhmät vastasivat kysymykseen: Miten muuttuu Purola, Asevelikylä, Impivaara ja lähiympäristö, kun tämä asemakaavaluonnos toteutetaan? Taulukon ensimmäisessä sarakkeessa on asukasryhmien vastaukset ryhmiteltyinä samojen asiakokonaisuuksien mukaan kuin nähtävilläolon aikana esitetyt mielipiteet, ja sarakkeeseen on lisätty esiin tulleet uudet asiakokonaisuudet.

Yhteenveto ryhmäyöskentelyn tuloksista kaavakokouksessa lokakuussa 2006	
Asiakokonaisuus	Kuinka monta kertaa asiakokonaisuuteen liittyvä asia mainitaan asukasryhmien vastauksissa?
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä mielipiteiden esittämävaiheessa kesä-heinäkuussa 2005 ■ Uusi asiakokonaisuus 	
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi	27
■ Katualueen leventäminen rikkoo rakennettuja tiloja / tontteja	7
■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä titaloa	3
■ Uusi asuntorakentaminen on liian tehokasta koko alueella / rakennetuilla alueilla	6
■ Viheralueen käytettävyys huononee. / Maisemavaurioita ja meluhaittaa syntyy.	6
■ Uusi katu tai pp-yhteys tulee liian lähelle omakotitaloa tai rivitaloasuntoa	4
■ Tarvitaan uusi pp-alikulku pääkadulle / pp-yhteys puistoon	1
■ Tonttiin tulee liittää lisäaluetta. / Tontista tulee ottaa pois aluetta	1
■ Tonttikoon tulee olla noin 1000 m ² / vähintään 1000 m ²	4
■ Eri-ikäisten liikkumistarpeet tulee ottaa huomioon, mm iäkkäille ihmisille yksitasoisia asuntoja	2
■ Yleiset palvelut: päiväkodit, koulut, nuorisotilat	3
■ Välitie tulee rakentaa ennen uuden alueen rakentamista vanhan Purolan pohjoispuolelle	2
■ Vanhan Purolan liikennejärjestelyt tulee toteuttaa samanaikaisesti uuden asuntorakentamisen kanssa	2

Asukasmielipiteet nähtävilläolon aikana: liikaa muutosta ympäristössä

Asukkaat esittivät 15 kirjallista mielipidettä. Mielipiteitä oli 40 % vähemmän kuin kesä-heinäkuussa 2005. Jonkinlainen käänne oli tapahtunut mielipiteiden painotuksessa. Uuden asuntorakentamisen, joka sijoittuu nykyisen omakotitalon viereen tai lähialueelle, vastustus oli lisääntynyt huomasti, vaikka tarkistettu asemakaavaluonnos ei eronnut tässä asiakohdassa alustavasta asemakaavaluonnoksesta. Onko kyseessä Nimby-ilmiön esiintymistä? Eniten kuitenkin vastustettiin Sepänkyläntien ja uuden Haukankadun läpiajoliikennettä. Katualueiden leventämisen vastustus oli vähentynyt, mihin oli vaikuttanut lukuisat keskustelut ja paikalla käynnit asukkaiden kanssa ja näiden seurauksena tehdyt pienet tarkistukset pikkuteiden katualueiden leveyksiin. Uuden kadun tai pp-yhteyden sijoittuminen liian lähelle omakotitaloa mainittiin vähemmän, mihin oli vaikuttanut keskustelut asukkaiden kanssa ja pienet tielinjauksen tarkistukset ja melusteiden lisääminen asuntotonttien ja Välitien väliin. Välitien alittava pp-yhteys oli ratkaistu Kuokkamiehentien kohdalla. Edelleen vastustusta aiheutti jäljelle jäävien viheralueiden huononeminen.

Purolan kyläyhdistys keskittyi liikenneasioihin. Se vastusti voimakkaasti katualueiden leventämiä, mutta myös läpiajoliikennettä ja uuden kadun tai pp-yhteyden sijoittumista omakotitalon lähelle. Purolan kyläyhdistys kiirehti Välitien rakentamista. Purolan kyläyhdistys ja Vaasan ympäristöseura huomauttivat, että virkistyskäyttö- ja lepakkoselvitykset puuttuvat. Myös yksi yksityinen asukas huomautti luonnontaloudellisten selvitysten puutteesta. Vaasan ympäristöseura tuki asukasmielipiteitä, joissa vastustettiin uutta rakentamista vanhan läheisyyteen. Lisäksi ympäristöseura piti uudisra-

kentämisen määrää liian suurena ja halusi enemmän luonnontilaisia lähivirkistysalueita.

Kaksi Kuokkamiehentien asukasta näki positiivisina asioina mm. suunnittelun pientalovaltaisuuden, pp-alikulun, Sepänkyläntien turvallisuuden parantamisen, Haukankadun rakentamisen (huomioiden nopeuksien rajoittaminen tiesuunnittelussa) ja maamassoista rakennettavat meluvallit.

Seuraavalla sivulla

Yhteenveto mielipiteistä nähtävilläolon aikana lokakuussa 2006

Mielipiteissä esiintyvät asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä mielipidettä kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä mielipiteet. Kolmannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten mielipiteissä esitetyt asiakohdat kohdistuvat ja kuinka monta asiakohdasta kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 3xPK tarkoittaa, että Purolan kyläyhdistys mainitsee kolme asiakohdasta, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys, VY= Vaasan ympäristöseura)

Yhteenveto asukkaiden mielipiteistä nähtävilläolon aikana lokakuussa 2006		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten mielipiteiden lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Asukasyhdistysten mielipiteet
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä mielipiteiden esittämisvaiheessa kesä-heinäkuussa 2005 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi	10 / 27	PK
■ Katualueen leventäminen rikkoo rakennettuja tiloja / tontteja	6 / 8	3xPK
■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa	3 / 19	VY
■ Uusi asuntorakentaminen on liian tehokasta koko alueella / rakennetuilla alueilla	1 / 17	VY
■ Uusi katu tai pp-yhteys on liian lähellä omakotitaloa tai rivitaloa	4 / 13	PK
■ Viheralueen käytettävyys huononee. / Maisemavaurioita ja meluhaittaa syntyy.	1 / 8	
■ Tonttiin tulee liittää lisäaluetta. / Tontista tulee ottaa pois aluetta.	1 / 3	
■ Tarvitaan leikkipuisto / leikkipaikka	1 / 3	
■ Tonttikoon tulee olla noin 1000 m ² / vähintään 1000 m ²	1 / 2	
■ Enemmän rakennusoikeutta	1 / 1	
■ Luonnontaloudelliset / virkistyskäyttö- / lepakoselvitykset puuttuvat	1 / 1	PK+VY
■ Välitie tulee rakentaa ennen uuden alueen rakentamista vanhan Purolan pohjoispuolelle		PK

■ Asiantuntijat: tarvitaan lasten päiväkotitiloja

Nähtävilläolon jälkeen 25.10.2006 kaupungin hallinnon eri yksiköiden asiantuntijat arvioivat asemakaavaluonnosta. Arvioinnissa olivat mukana päivähoiton osastopäällikkö ja opetuksen suunnittelupäällikkö kasvatus- ja opetusvirastosta, asuntotuotantopäällikkö, tonttitekniikko, viheryksikön päällikkö ja liikenteen suunnitteleinsinööri teknisestä toimesta, suunnittelupäällikkö, tutkimuspäällikkö, asunto-ohjelmaa laativa tietotuotantopäällikkö ja assistentti kaupunkisuunnittelusta. Asiantuntijat keskustelivat 2-3 hengen ryhmissä, miten esillä oleva asemakaavaluonnos vaikuttaisi Purolan sosiaalisiin oloihin: väestörakenteeseen, palveluihin sekä liikkumisen turvallisuuteen ja toimivuuteen. Kaavoittaja halusi kuulla myös asiantuntijoiden näkemyksen asemakaavassa esitettyyn asuntotyyppijakaumaan. Todettiin, että uudelle pientaloalueelle muuttaa paljon nuoria perheitä. Tärkeimpänä asiana nousi esiin päivähoitotarpeen merkittävä kasvu. Esitettiin, että suunnittelualueelle tai sen läheisyyteen tulee toteuttaa päivähoitotiloja, jotka voidaan myöhemmin muuttaa muuhun käyttöön, esimerkiksi vanhuksille. Muitakin palveluja, mm. harrastuspaikkoja nuorille toivottiin, mutta oltiin realisteja ja tyydyttiin lähialueiden palveluihin. Joku kaipasi hissitaloa. Monipuolista pientalorakentamista pidettiin maastoon ja maisemaan sopivana, arvokkaimmat maisemat säilyvät. Liikenteestä aiheutuu meluhäiriötä. Liikkumisessa korostettiin lasten liikkumisympäristöä ja turvallisia kouluteitä, esimerkiksi Huutoniemen koululle, mikä tulee ottaa huomioon toteutuksessa. Todettiin, että suunnitelma mahdollistaa hyvän julkisen liikenteen.

■ Kaavoittaja tarkistaa asiantuntijoiden kanssa asema- kaavan sisällön yksityiskohtia

Syksyn 2006 aikana kaavoittaja varmisti yksityiskohtia. Kaavoittaja varmisti teknisiltä asiantuntijoilta mm. energian jakeluun sekä televerkkoihin liittyviä asioita. Kaavoittaja keskusteli rakentamistavasta yleisesti rakennustarkastajan kanssa ja erityisesti suojelukohteista Pohjanmaan museon maakuntamuseotutkijan ja rakennustutkijan kanssa. Kaavoittaja tarkisti katualueiden yleissuunnitelman ja maisema-arkkitehdin tekemän viheralueiden yleissuunnitelman yhteensopivuuden tonttialueiden käytön kanssa. Maisema-arkkitehti teki viheralueiden hoitoluokituksen. Kaavoittaja selvitti suunnittelualan nimihistoriaa uusien katujen nimeämistä varten.

■ Asemakaava-alueeseen mukaan Impivaaran Tammistontien viisi tonttia, asemakaava-alueesta pois Kokkolantien ja Välttien risteys

Asemakaava-aluetta vielä laajennettiin Impivaaran Tammistontien viidellä tontilla ennen ehdotuksen laatimista marraskuussa 2006. Syynä oli kiista viheralueelle suunnitelluista uusista omakotitonteista. Vieressä olevien tonttien omistajat hyväksyivät kaavoittajan kanssa käydyissä neuvotteluissa uusien tonttien sijoittamisen voimassa olevan asemakaavan mukaiselle lähivirkistysalueelle sillä ehdolla, että heidän tonttejaan suurennetaan. Sovittiin, että tontteja suurennetaan. Asian vireilletulosta ja luonnoksen nähtävilläolosta tiedotettiin kuulutuksella ja kirjeellä asianomaisille osallisille. Asiasta ei esitetty kirjallisia mielipiteitä.

Kokkolantien ja Välttien risteysalue, joka oli ollut mukana asema-kaava-alueessa vuoden 2000 asemakaavaluonnoksesta lähtien, rajattiin asemakaava-alueen ulkopuolelle, koska risteysjärjestelyjä ei pystytty ratkaisemaan Sepänkylän ohitustien suunnitteluprosessin keskeneräisyyden vuoksi. Jos Sepänkylän ohitustie rakennetaan, muuttuu Kokkolantien luonne ja Välttien liittymisratkaisu Kokkolantiehen. Kauan odotettu Vaasan ja Mustasaaren tie- ja katuverkko-selvitys alkoi konsulttityönä joulukuussa 2006 ja sen arvioitiin valmistuvan vuoden kuluessa. Näin ollen siitä ei ehditty saada lähtökohtia Purolan liikenneverkon suunnittelulle.

◆ Asemakaavoitus saa tukea kaupungin strategiasta: "Purolan asemakaava valmistuu ja toteutus käynnistyy"

Kaupunginvaltuusto tarkisti 27.11.2006 talousarvion ja taloussuunnitelman yhteyteen kirjattuja Vaasan visiota ja strategioita ja samalla hyväksyi toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2007. Tämä oli ensimmäisen kerta, kun kaupungin toiminnalliset tavoitteet sidottiin talousarvioon. Purola oli mukana näissä toiminnallisissa tavoitteissa: "Purolan asemakaava valmistuu ja toteutus käynnistyy". Elokuussa kaupunginhallitus oli hyväksynyt asuntopoliittisen ohjelmaan 2006-2010 ja nostanut jaettavien omakotitonttien tavoitetta 100:sta 200:aan vuodesta 2008 alkaen. Asuntopoliittisen ohjelman mukaan Purolan toteutus oli ohjelmoitu alkavaksi vuonna 2008. Ensimmäisen kerran kaupungin hallinnollinen ja poliittinen johto sitoutuivat edistämään Purolan asemakaavoitusta.

☒ Keskustelu Sepänkyläntien ja Keskuskadun kiertoliittymästä

Kuva Pohjalainen 5.1.2007

Liikennesuunnittelijat yrittivät vieläkin löytää vaihtoehtoja Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteysjärjestelyihin. Suunnitteluinsinööri luonnosteli liikennevalovaihtoehdon ja hioi kiertoliittymän alueva-
rausta, jotta se koskisi mahdollisimman vähän yksityisiä tontteja.

Ennen asemakaavaehdotuksen lopullista valmistumista kaavoittaja kutsui 12.12.2006 Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteykseen rajoit-
tuvien tonttien omistajat keskustelemaan asiasta. Kaikkien tonttien edustajat saapuivat tilaisuuteen. Paikalla olivat liikennesuunnittelun suunnittelupäällikkö ja suunnitteluinsinööri sekä kaavoittaja, jotka kuuntelivat asukkaiden näkemyksiä ja selvittivät risteysuunnittelun vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Keskustelu ei vakuuttanut asuk-
kaita. Suunnittelijatkin tunnustivat, että risteykseen ei saada hyvää ratkaisua sen muodon ja sijainnin takia. Jos Sepänkyläntien liikenne-

nopeuksia halutaan alentaa ja risteuksen toimivuutta parantaa, on kiertoliittymä puutteista huolimatta tähän paikkaan sopivin vaihto-
ehto.

● Asukasmielipiteitä asemakaavaaluonnoksen puolesta ja sitä vastaan Pohjalaisen palstoilla

Vuoden 2007 alussa, 5.1.2007 Pohjalaisessa oli melkein sivun ko-
koinen kirjoitus otsikolla ”Purolan kyläyhdistys kiirehtii Välitietä ja vastustaa Haukankadun rakentamista”. Kyläyhdistyksen puheen-
johtajan ja varapuheenjohtajan mukaan ”käydyissä neuvotteluissa monia asioita on saatu sovituksikin, mutta vielä on hiottavaa”. Puheenjohtajan mukaan ”yhdistys ei suinkaan vastusta Purolan uu-
disrakentamista: kyllä kaupungin kehittyä pitää”. Kyläyhdistyksen edustajat toistavat asemakaavaaluonnosta vastaan esittämänsä mieli-
piteet: liian tehokasta rakentamista, pikkuteitä levennetään liikaa, Haukankadun jatke vain pyörätieksi, ei kiertoliittymää Keskuskadun risteykseen, Välitie tulee rakentaa ennen muuta uudisrakentamista, kaupunginosia ei pidä rakentaa yhteen sekä pyörätie pois Laaksotien ja Paukkulantien kulmasta. Artikkelissa on myös kuva Laaksotie 3:n asuinrakennuksesta, jota esitetään suojeltavaksi asemakaavaaluon-
noksessa. Tämä kuva herätti Berliinissä asuvan omistajan, joka oli saanut tiedon lehtijutusta Vaasassa asuvalta sukulaiseltaan. Laaksotie 3:n omistaja otti yhteyttä kaavoittajaan ja ilmoitti vastustavansa lapsuuden kotinsa suojelua.

Kaikki purolalaiset eivät olleet yhtä mieltä Kyläyhdistyksen kanssa. Ainakin ne, jotka haluavat rakentaa Purolaan, hyväksyvät ympäristön muutokset. Pohjalaisen mielipidesivulla 22.1.2007 nimimerkki ”Ra-
kennuskuumeesta kärsivä” kirjoitti otsikolla ”Purolan kyläyhdistys jarruttaa kehitystä”. Kirjoittaja ihmettelee Kyläyhdistyksen jyrkkiä

kannanottoja ja valitusuhkauksia, koska haastateltuaan joitakin asukkaita hänelle on syntynyt käsitys, että ”ainoa huolenaihe on ollut liikenteen lisääntyminen, mutta uudet asukkaat alueelle ovat tervetulleita”. Hän arveleekin, että ”kyläyhdistyksen lausunnoissa on yliampuva tyyli tai muutamat yksityishenkilöt haluavat ajaa omaa etuaan Purolan kyläyhdistyksen nimissä, täten yrittäen välttää muutokset omassa elinympäristössään. Purolan kyläyhdistys yrittää ajaa oman kylän etua ja säilyttää kylän ennallaan. Tosiasia kuitenkin on, että muun maailman mukana Vaasan kaupunki kasvaa ja kehittyy, joten uudet kaavoitettavat asuntoalueet ovat tarpeellisia, koska nuoret perheet tarvitsevat asuntoja.”

Kyläyhdistys vastasi 24.1.2007 Rakennuskuumeesta kärsivälle Pohjalaisen mielipidesivulla otsikolla ”Purolan viihtyisyys mielessä”.

■ Kaupunkisuunnittelun strateginen johtoryhmä: asemakaavoitus eteenpäin

Kaupunkisuunnittelun strateginen johtoryhmä käsitteli 12.1.2007 asemakaava-asiaa ja päätti, että asemakaava valmistellaan nähtävilllepanoa varten.

▣ Muutokset tarkistettuun asemakaavaluonnokseen

Asemakaavaluonnokseen tehtiin joitakin muutoksia ja tarkistuksia. Merkittävin muutos oli päivähoitotiloja tai muita yhteistiloja varten muodostettu tontti, joka sijoitettiin uuden kokoojakadun, Lystitien varteen. Tämän tontin paikalta poistui muutama omakotitontti. Vastaavasti lähellä sijainnut rivitaloryhmä muutettiin omakotitalontteiksi. Vanhan Purolan alueelta poistettiin kolme omakotitonttia. Impivaaran Viertolantien viiden tontin takaosaan lisättiin tontti- aluetta neuvottelun mukaisesti. Sepänkyläntien kiertoliittymien aluetarvetta Välitien, Keskuskadun ja Kalliokadun risteyksissä tarkistettiin. Haukankadun linjausta hieman muutettiin. Lisäksi siellä täällä tarkistettiin muidenkin katujen risteysalueita, tonttien sisällä tehtiin pieniä rakennusalojen ja rakennusoikeuksien tarkistuksia sekä täydennyksiä asemakaavamääräyksiin. Uusille kaduille annettiin nimet, joiden aihepiiri liittyy lasten leikkeihin. Kyläyhdistyksen ehdotus ampumiseen liittyvästä nimestä jäi toteutumatta. Myös muita Kyläyhdistyksen ja asukkaiden esittämiä muutosehdotuksia jäi toteutumatta, koska ne olivat vastoin kaupungin täydennysrakentamista ja liikenneverkon kehittämistä koskevia tavoitteita.

Kaikki kaavakokouksessa ja nähtävilläolon aikana syntyneet asukasmielipiteet kerättiin ja arkistoitiin kaupunkisuunnittelussa. Kaavoittaja teki lyhyen yhteenvedon kaavakokouksen ryhmätyöskentelyn tuloksista ja nähtävilläolon aikana esitetyistä kirjallisista mielipiteistä luottamuselinten esityslistaa varten. Myöhemmin, asemakaavan selostuksen tekovaiheessa nämä yhteenvedot vietiin asemakaavan selostukseen.

8.2.5 Ehdotusvaihe

■ Neuvottelu Kyläyhdistyksen ja kaupungin edustajien kesken ennen asemakaavaehdotuksen nähtävilleselvennystä

Asemakaavaehdotus valmistui luottamuselinkäsittelyä ja julkista nähtävilleselvennystä varten. Kun asemakaavaehdotus oli 23.1.2007 kaupunginhallituksen suunnittelujaoston esityslistalla, esittelijänä toiminut tekninen kaupunginjohtaja poisti sen sieltä, koska hän oli luvannut vielä neuvotella ongelmakohtista Kyläyhdistyksen kanssa.

Neuvottelu pidettiin teknisen kaupunginjohtajan johdolla 30.1.2007 hallintotalolla. Paikalla olivat Kyläyhdistyksen puheenjohtaja ja sihteeri, tekninen kaupunginjohtaja, liikenteen suunnittelupäällikkö ja suunnitteluinsinööri sekä kaavoittaja. Osapuolet esittivät ja perustelivat näkökantonsa. Erimielisyyttä oli, mutta kaupungin edustajille syntyi vaikutelma, että pääosa asiakohdista voidaan toteuttaa Kyläyhdistystä tyydyttävällä tavalla. Kyläyhdistys halusi lisäselvityksiä Haukankadun jatkeesta sekä Purolan ja Teeriniemen väliselle alueelle esitetystä asuntorakentamisesta. Kaupungin edustajat lupasivat vielä tutkia, miten liikennettä voisi rajoittaa Haukankadun jatkeen kohdalla sekä, mitä merkityksiä Purolan ja Teeriniemen välisellä alueella on ympäristölle.

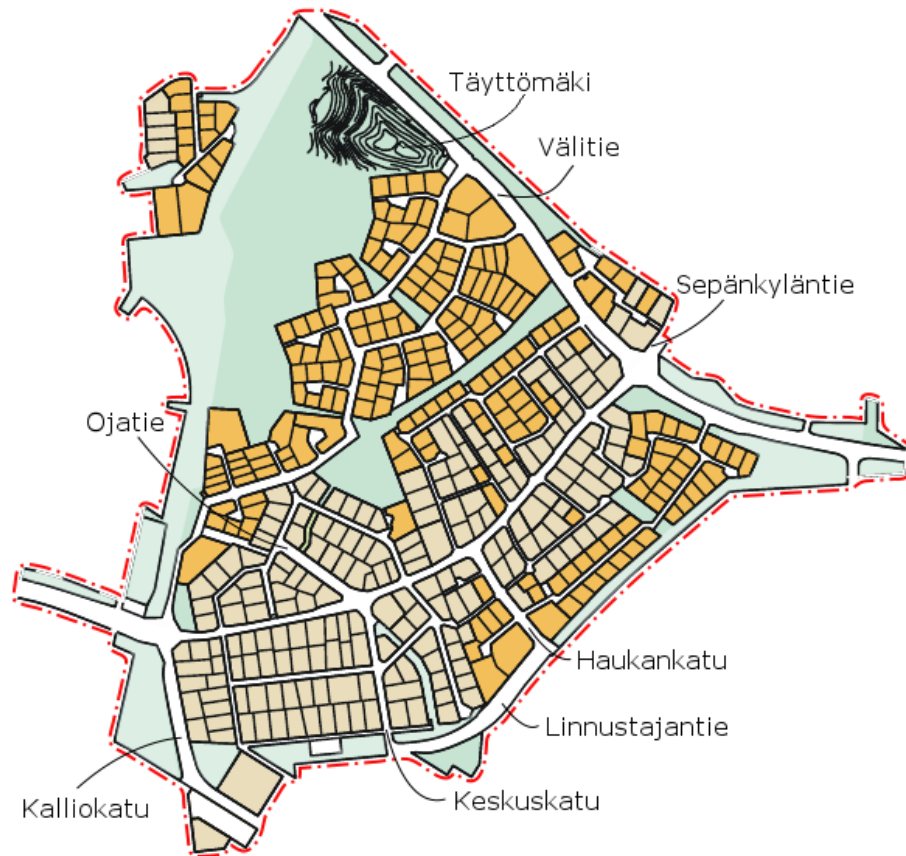
Kyläyhdistyksen hallituksen pöytäkirjassa 21.2.2007 käsiteltiin edellä mainittua neuvottelua ja siitä tehtyä pöytäkirjaa. Kyläyhdistyksen mukaan neuvottelun pöytäkirjasta puuttui maininta pikkuteiden leventämisestä tasapuolisesti molemmiin puolin, josta oli periaatteessa jo sovittu kaupungin edustajien kanssa. Lisäksi samassa Kyläyhdistyksen pöytäkirjassa todettiin, että kaupunki ei ole ottanut Kyläyhdistyksen eikä sen paremmin Vaasan ympäristöseuran ja Länsi-Suomen ympäristökeskuksen esittämiä asioita todasta. Kyläyhdistys viittasi Vaasan ympäristöseuran mielipiteeseen, jossa kritisoitiin liian tehokasta rakentamista ja lepakkoselvityksen puuttumista sekä Länsi-Suomen ympäristökeskuksen edustajan mielipiteeseen, joka koski Metsälain 10 §:n mukaisten luontokohteiden huomioonottamista asemakaavassa.

■ Asemakaavaehdotus julkisesti nähtävilleselvennystä

Kaupunginhallituksen suunnittelujaosto käsitteli edellä mainittua neuvottelutulosta ja lisäselvityksiä kokouksessaan 13.2.2007 ja hyväksyi asemakaavaehdotuksen julkisesti nähtävilleselvennystä jälkeen (6-3). Nähtävilleselvennystä kaupunkisuunnittelu tiedotti kuulutuksella Pohjalaisessa, Vasabladetissa, kaupungin kansalaisinfon ilmoitustaululla ja Internetissä. Asemakaavaehdotus oli julkisesti nähtävilleselvennystä 28.2.-30.3.2007 välisen ajan kaupunkisuunnittelussa ja Internetissä.

Asemakaavaehdotus maaliskuussa 2007. Kuvasta puuttuvat tonttien rakennukset ja muiden alueiden sisäiset järjestelyt lukuun ottamatta täyttömäkeä.

- Asemakaavoitetut tontit ja rakennetut tilat
- Uudet tontit
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Uudet viheralueet

Yhdeksän muistutusta: uudisrakentaminen vanhan viereen aiheuttaa eniten vastustusta

Julkisesti nähtävilläolon aikana kaupunkisuunnitteluun saapui yhdeksän kirjallista muistutusta. Muistutuksia oli 40 % vähemmän verrattuna tarkistettuun asemakaavaaluonnokseen lokakuussa 2006. Esiin nousi yhä vahvemmin vastustus nykyisen omakotitalon viereen ja lähialueelle sijoittuvaa asuntorakentamista kohtaan. Tätä vastustettiin ylivoimaisesti eniten. Tämä siitä huolimatta, että suunnitelmaan ei oltu lisätty yhtään rakentamista, päinvastoin siitä oli vähennetty muutama tontti tarkistettuun luonnokseen verrattuna. Nimby-ilmiö voimistui. Tähän samaan liittyivät muistutuksien asiakohdat, joiden mukaan uusi asuntorakentaminen oli liian tehokasta. Myös viheralueiden huononeminen aiheutti edelleen vastustusta. Läpiajoliikennettä ja teiden leventämistä kohtaan esitetty vastustus oli vähentynyt kolmasosaan, vaikka liikenneverkko ja teiden leveydet olivat samat kuin tarkistetussa luonnoksessa. Purolan kyläyhdistys tuki asukkaiden näkemyksiä, joissa vastustettiin läpiajoliikennettä ja katualueiden leventämissä, nykyisen omakotitalon viereen ja lähialueelle sijoittuvaa asuntorakentamista sekä yleensä tehokasta asuntorakentamista. Lisäksi Purolan kyläyhdistys kiirehti Välitien rakentamista. Yhdessä muistutuksessa, jossa oli joukko allekirjoittajia, vaadittiin, että aiemmin esitetyt, uudisrakentamista vanhan Purolan ja Teeriniemen väliin vastustavat mielipiteet tulee käsitellä kaupunginhallituksessa.

Yhteenveto asukkaiden muistutuksista nähtävillöolon aikana maaliskuussa 2007		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten muistutusten lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Asukasyhdistysten muistutukset
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä mielipiteiden esittämisvaiheessa lokakuussa 2006 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi	2 / 8	PK
■ Katualueen leventäminen ”rikkoo” rakennettuja tiloja / tontteja	3 / 3	2xPK
■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa	1 / 45	PK
■ Uusi asuntorakentaminen on liian tehokasta koko alueella / rakennetuilla alueilla	1 / 17	PK
■ Enemmän rakennusoikeutta	1 / 1	
■ Viheralueen käytettävyys huononee. / Maisemavaurioita ja meluhaittaa syntyy.	1 / 7	
■ Tonttiin tulee liittää lisäaluetta. / Tontista tulee ottaa pois aluetta.	2 / 2	
■ Tonttikoon tulee olla noin 1000 m ² / vähintään 1000 m ²		
■ Välitie tulee rakentaa ennen uuden alueen rakentamista vanhan Purolan pohjoispuolelle		PK
■ Aiemmin esitetyt mielipiteet tulee käsitellä kaupunginhallituksessa	1 / 45	

Vasemmalla

Yhteenveto asukkaiden muistutuksista nähtävillöolon aikana maaliskuussa 2007

Muistutuksissa esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä muistutusta kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä muistutukset. Kolmannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten muistutuksissa esitetyt asiakohdat kohdistuvat, ja kuinka monta asiakohtaa kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 2xPK tarkoittaa, että Purolan kyläyhdistys mainitsee kaksi asiakohtaa, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys)

Lausunnot:

Vaasan ympäristöseura vaatii uudisrakentamisalueiden pienentämistä, Pohjanmaan museo haluaisi laajempaa rakennussuojelua

Julkisen nähtävillöolon yhteydessä kaupunkisuunnittelu pyysi lausunnot Tiehallinnon Vaasan tiepiiriltä, Länsi-Suomen ympäristökeskukselta, Pohjanmaan pelastuslaitokselta, Pohjanmaan museolta, Mustasaaren kunnalta, Vaasan kaupungin hallinnosta tekniseltä lautakunnalta, ympäristö- ja rakennuslautakunnalta, varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnalta, sosiaali- ja terveyslautakunnalta, liikunta- ja vapaa-aikalautakunnalta ja Vaasan Vedeltä sekä lisäksi Etelä-Pohjanmaan Alueverkko Oy:ltä, Vaasan Sähkö Oy:ltä, Vaasan Läänin Puhelin Oy:ltä, Suomen Posti Oy:ltä, Vaasan ympäristöseuralta, Purolan kyläyhdistykseltä, Jukolan rakentajilta ja Teeri-Kiialta.

Vaasan ympäristöseura korosti lähiluonnon merkitystä. Rakentamistehokkuutta tulisi merkittävästi vähentää, erityisesti vanhan Purolan ja Teeriniemen välissä sijaitseva metsäalue tulee jättää rakentamatta. Ulkoiluväylän, joka kulkee Sepänkyläntieltä Albertintien kautta Ed-

vininpolulle, läheisyydessä tulee säilyttää enemmän luonnonmu-
kaista metsää. Ympäristöseuran mukaan Purolaan mahtuu täydennys-
rakentamista, mutta lähivirkistysalueita ei saa liikaa kaventaa.

Pohjanmaan museon johtokunta suositteli jo esitettyjen suojelukoh-
teiden lisäksi neljää uutta suojelukohdetta ja piti kiertoliittymän ra-
kentamista Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteykseen kylämiljöö-
seen sopimattomana.

Muilla lausunnonantajilla ei ollut huomautettavaa asemakaavaehdo-
tuksesta. Purolan kyläyhdistys ei antanut lausuntoa, vaan esitti kan-
nanottonsa muistutuksena.

Vain vähäisiä muutoksia asemakaavaehdotukseen

Kaupunkisuunnittelu teki julkisen nähtävilläolon jälkeen vain vähäi-
siä muutoksia asemakaavaehdotukseen. Vanhan Purolan ja Teerinie-
men välisellä alueella muutettiin asuinrakennusten kerroslukua I:stä
II:een kymmenen tontin kohdalla, jotta tonteille jää enemmän raken-
tamatonta luonnon aluetta. Tontinrajoja tarkistettiin Raivaajanpolun
tilan 2:398 kohdalla. Suojeltavia rakennuksia koskevaan kaavamää-
räykseen lisättiin velvoite, että rakennuslupavaiheessa suojelukoh-
teesta tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Kaavoittaja teki nähtävilläolon aikana esitetyistä muistutuksista ja
lausunnoista referaatit luottamuselinten esityslistaa ja asemakaavan
selostusta varten.

Kyläyhdistys lähettää viestin luottamushenkilöille

Kyläyhdistys koki, että se ei ole saanut ajamiaan asioita asemakaava-
ehdotukseen. Kyläyhdistys lähetti suunnittelujaoston ja valtuuston jä-
senille ja varajäsenille sähköpostiviestin, jossa todettiin, että Kyläyh-
distys tulee valittamaan asemakaavasta, jos se hyväksytään esitetyssä
muodossa. (Kyläyhdistyksen hallituksen pöytäkirja 22.4.2007)

8.2.6 Hyväksyminen

● Pohjalainen: "hankalaksi menee tämäkin kaavan vahvistaminen"

Samana päivänä 7.5.2007, kun asemakaavaehdotus oli nähtävilläolon jälkeen illalla kaupunginhallituksessa, Pohjalainen otsikoi pääkirjoituksensa "Vaasan tonttipula vain jatkuu" ja kirjoitti seuraavaa. "Tonttitarjonta on edelleen surkeaa verrattuna lähikuntiin. (--) Kaupungissa odotetaan vesi kielellä Purolan uutta asemakaavaa, joka tuo tulleessaan 200 omakotitonttia Vaasaan. Se on niin tuntuva luku, että kaupungin ei tarvitsisi vähään aikaan haalia tontteja yksi sieltä, toinen täältä -taktikalla. (--) Mutta kaavaehdotuksesta jätettiin kahdeksan muistutusta, joiden perusteella kaavaan tehtiin vain kolme muutosta. (--) Purolan kyläyhdistys pitää kaavaa liian tehokkaana. Vanha Purola on rakennettu väljästi, ja tontit ovat reilusti yli tuhanen neliön kokoisia. Yhdistyksen mielestä näin pitäisi olla uudessa Purolassakin. (--) Valituksia lienee tulossa, ja ne siirtäisivät Purolan tonttijaon ensi vuoteen. Purolan kaavan hidas eteneminen on yksi esimerkki Vaasassa erityisen tutuksi tulleesta Not in My Backyard- eli Nimby-ilmiöstä. Nimby-ihmiset nousevat vastarintaan, kun heidän asuinalueelleen suunnitellaan jotain muutoksia, esimerkiksi uutta korttelia tai sosiaalista laitosta. (--) Kyllä Purolastakin varmasti löytyy Tervetuloa meidän naapuriin -asennetta. Ja alueelle halajaville uudisasukkaille kelpaisi mainiosti tuhannen neliön tontti, tyypillinen nykypäivän perhe ei sen isompaa edes kaipaa. Mutta jos kyläyhdistys on sitä mieltä, että uusien tonttien on oltava yhtä isoja kuin 1940-lu-

vulla tehtyjen, niin hankalaksi menee tämäkin kaavan vahvistaminen."

Illalla asemakaavaehdotus jäi kaupunginhallituksen kokouksessa pöydälle, mutta kaupunginhallitus hyväksyi sen seuraavassa kokouksessaan 14.5.2007 kahden äänestyksen jälkeen (7-4). Ensimmäinen äänestys koski vanhan Purolan rajaamista asemakaava-alueen ulkopuolelle, ja toinen äänestys koski sekä Sepänkyläntien ja Keskuskadun kiertoliittymän että Haukankadun jatkeen poistamista asemakaavasta. Vasabladet otsikoi kaupunginhallituksen päätöksen "Utvidgat Bobäck kan godkännas", mutta arveli, että voi tulla Purolan ja Teeriniemen välistä aluetta koskevia valituksia.

● Kyläyhdistys Pohjalaisen mielipidesivulla: "Vaasa jyrää omiaan"

Kyläyhdistys esitti 23.5.2007 ennen kaupunginvaltuuston kokousta luottamushenkilöille kohdistetun vetoituksen Pohjalaisen mielipidesivulla otsikolla "Vaasa jyrää omiaan" ja kirjoittaa. "Välillä on vaikuttanut siltä, että kuntalaisia kuunnellaan. Sitäkin oudommalta tuntuu, kun kaupunginhallitus viime kokouksessaan hylkäsi kaikki muutosehdotuksemme. Tämäkö on kansanvaltaa, joka lisää tavallisen ihmisen luottamusta virkamiehiin ja poliitikkoihin? Lain kirjain täyttyy, kun meitä kuullaan. Mutta lain henkeen kuuluu myös, että meitä kuunnellaan. (--) Alueen talot ovat perittyjä, usein omin käsin rakennettuja, lapsille ja lapsenlapsille tarkoitettuja. Monille omakotitalo on se ainoa todellinen omaisuus, jonka marjapensaat ja puut muistaa prikulleen. (--) Ymmärrämme kaupungin tarpeet kaavoituksen tehostamiseksi, mutta jossakin kulkee sietokykymme raja. Pidämme Purolan asemakaavaluonnosta aivan liian raskaana. Se ei kunnioita historiaamme, tonttien omistajia eikä luontoa. (--) Virka-

miesten tulisi olla kansan palvelijoita eikä päällepäsmäreitä. Valtuutetut on valittu vaasalaisten äänillä, jotka olisi otettava huomioon muulloinkin kuin vaalien alla. Se, mikä on tapahtumassa Purolassa, voi tapahtua missä tahansa Vaasassa.”

Kyläyhdistys kutsuu kaupunginvaltuutetut sekä Pohjalaisen ja Vasabladetin toimittajat paikan päälle

Samana päivänä eli 23.5.2007, kun Pohjalaisessa oli edellä mainittu Kyläyhdistyksen vetoamus, oli Kyläyhdistys kutsunut valtuutetut sekä Pohjalaisen ja Vasabladetin toimittajat paikan päälle tutustumaan asemakaavaehdotukseen. Paikalle saapui kahdeksan valtuutettua. Tapahtumasta kirjoitti sekä Pohjalainen että Vasabladet puolen sivun jutut.

Valtuutetut tutustuvat asemakaavaehdotukseen Paukkuvanpuistossa. Vasemmalla kuvassa on Purolan kyläyhdistyksen puheenjohtaja.

Kuva Pohjalainen 24.5.2007

Kyläyhdistyksen puheenjohtaja Pohjalaisessa: "Kiertoliittymä ja Haukankatu hiertävät edelleen purolalaisia"

Pohjalainen kirjoitti seuraavana päivänä 24.5.2007 tilaisuudesta otsikolla *"Kiertoliittymä ja Haukankatu hiertävät edelleen purolalaisia kaavaehdotuksessa"*. Artikkelissa tuodaan esiin Kyläyhdistyksen puheenjohtajan näkemys asiasta. *"Purolalaiset kyllä haluavat saada kaavan päätökseen. Ihmetyttää vain, miksi eivät kaavoittajat voi antaa periksi muutamassa asiassa. (--) kaupungin saama hyöty uudesta kaavasta on niin suuri, että Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteyksen kiertoliittymästä ja Haukankadun jatkeen rakentamisesta ei kannattaisi pitää kiinni. (--) Vanhat tiet pitäisi (--) leventää tasa-puolisesti. Teiden leventämistä ei enää vastusteta. Purolassa ymmärretään myös, että Välitien rakentaminen Mustasaaren rajan tuntumaan on välttämätöntä. [Puheenjohtaja] sanoo purolalaisten toki päässeensä osallistumaan asemakaavan tekoon. Monesti vain on tullut pettymyksiä, kun on luultu jotain sovitun eikä asia olekaan ollut niin. Purolan kyläyhdistyksellä on jo päätökset valituksen tekemisestä, jos asemakaavan kipukohtia ei korjata."*

Kyläyhdistyksen puheenjohtaja Vasabladetissa: "Yhdistys ei luota kaavoittajiin eikä päättäjiin"

Vasabladet kirjoitti 26.5.2007 samasta tilaisuudesta Kyläyhdistyksen puheenjohtajan sanoin. *"Jätetään kiertoliittymä pois, niin kaupunki välttyy neljältä tai viideltä valitukselta.--) Haukankatu ei saa ymmärrystä. Sellaista katua ei tarvita. (--) Meidän mielestä kyliä ei tule rakentaa yhteen. (--) Ja viheralueiden pitäisi saada säilyä, me annamme riittävästi pois viheralueita pohjoisosassa. (--) [Tien leventäminen] pitäisi tehdä tasan tontin omistajien kesken. [Pohjanmaan*

museonkaan] mielestä kiertoliittymä ei sovi tähän ympäristöön, mutta kaavoittajat eivät kuunnelleet sitä. (--) Kun kaupunginhallitus hyväksyi kaavan, esitettiin, että kaava jaettaisiin keskeltä, ja jätettäisiin vanha Purola ulkopuolelle – ja näin välttyttäisiin valituksilta. *Mutta tämä strategia voi epäonnistua. Yhdistys ei luota kaavoittajiin eikä päättäjiin. (--)* Olemme myös valmistautuneet valittamaan siitä, että rakentaminen on liian tiheää ja kompaktia, myös uudella alueella. (--) Kaavassa on monta hyvää asiaa. *Mutta me haluamme, että otetaan paremmin huomioon asumisen tulevaisuuden tarpeet eikä vain liikenteen tarpeita.”*

Suunniteltu Haukankadun jatke on linjattu nykyisen Pasmatien päälle. Kuvassa vasemmalla seisoo vieressä olevan omakotikiinteistön omistaja, joka vastustaa Haukankadun jatketta, koska se sijoittuu aivan tilan viereen ja tuo lisää läpiajoliikennettä vanhaan Purolaan.

Kuva Vasabladet 26.5.2007

● Asukkaan ääni Pohjalaisen mielipidesivulla: "Purolan kaava on hyvä"

Valtuustopäivän 28.5.2007 Pohjalaisen mielipidesivulla oli nimimerkillä "Purolan asukas" pieni kirjoitus. "Purolan kaava on hyvä. Purolan asukkaiden hiljainen enemmistö on sitä mieltä, että valtuuston käsittelyyn tuleva Purolan kaava on hyvä ja ottaa laaja-alaisesti huomioon kaupungin ja Purolan asukkaiden kokonaisedun. Meidän toivomuksemme on, että valtuuston tehdessä nyt päätöstä päättäjistä löytyisi sellaisia henkilöitä, jotka näkevät Vaasan edun pitkälle tulevaisuuteen."

● Pohjalainen: "Valtuustolla kuuma kokous illalla"

Valtuustopäivänä 28.5.2007 Pohjalainen otsikoi "Valtuustolla kuuma kokous illalla" ja jatkaa. "Alkuillan kuuma peruna on 30 vuotta työn alla ollut Purolan asemakaava. Ennen valtuustokäsittelyyn pääsemistä on kaavasta äänestetty kaikissa luottamuselimissä."

◆ Kaksi tuntia puhetta puolesta ja vastaan

Kaupunginvaltuuston kokouksessa valtuutetut keskustelivat asema-kaavasta kahden tunnin ajan. He esittivät parikymmentä puheenvuoroa ja muutaman repliikin. Useat puhujat pitivät tärkeänä, että kaupunki voi jakaa tontteja mahdollisimman pian. Valmistelua pidettiin perusteellisena, mutta ymmärrettiin, että kaikesta huolimatta suunnittelu on aina epätäydellistä. Toiset puhujat taas epäilivät, oliko asukkaiden osallistuminen suoritettu oikealla tavalla: on kuultu, mutta ei kuunneltu. Erään valtuutetun käsitys oli, että vuoden 2003 jälkeen ei yhtäkään asukkaiden mielipidettä ole otettu huomioon. Eräs valtuutettu pelkäsi, että päätöksentekijöiden luottamus turmeltuu.

Asiasta äänestettiin kahdesti. Ensimmäinen äänestys koski asemakaavan palauttamista, jonka perusteluna olivat Kyläyhdistyksen esittämät ongelmakohdat: Haukankadun jatke, Sepänkylätien ja Keskuskadun risteysjärjestelyt, pikkuteiden leventämisen tasapuolisuus sekä vanhan Purolan ja Teeriniemen välinen metsäalue. Palautusta kannatti yhdeksän valtuutettua. Toinen äänestys koski edellä mainittujen asiakohtien muuttamista seuraavasti.

- 1) ”Kaavaa toteutettaessa ja liikenneratkaisuja tehtäessä Keskuskadun ja Sepänkylätien kiertoliittymää ei toteuteta.”
- 2) ”Haukankadun jatketta ei toteuteta kaavan mitassa, ainoastaan pyörätie- ja tonttoliittymä avataan Haukankadulle.”
- 3) ”Purolan vanhan asutuksen tarpeita kunnioittaen katujen levenykset pyritään toteuttamaan tasapuolisesti molemmin puolin teitä ja ratkaista ongelmat tien leveyksiä sovitellen.”
- 4) ”Purolan ja Teeriniemen välisen metsäalueen tonttien rakentaminen ajoitetaan alueen rakentumisen loppuvaiheeseen ja niiden lopullista toteuttamista arvioidaan kaupungin yleisen tonttitarjonnan ja tarpeiden pohjalta.”

Äänestyksessä muutosesitys sai 14 ääntä ja kaupunginhallituksen esitys sai 36 ääntä, yksi valtuutettu oli poissa. Näin Vaasan kaupunginvaltuusto hyväksyi Purolan asemakaavan ja asemakaavan muutoksen. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti asiaan liittyvän pöytäkirjan: ”Keskuskadun ja Sepänkylätien risteyksen kiertoliittymää tai risteyksen laajennusta ei rakenneta ennen kuin Vältie on rakennettu Kokkolantielle asti, ja sen jälkeen kun Vältie on valmis, arvioidaan tämän kiertoliittymän tai risteyksen laajennuksen tarve.”

● Kyläyhdistyksen sihteeri Pohjalaisen mielipidesivulla: ”Vaaleissa tavataan, arvon valtuutetut!”

”Vanha Purola in memoriam – Viettäköämme hiljainen hetki vanhan Purolan muistoksi”, Kyläyhdistyksen sihteeri otsikoi kirjoituksensa 1.6.2007 Pohjalaisen mielipidesivulla. ”Ylitehokas ja autoilun ehdoilla tehty kaavoitus tuhoaa nykyisen Purolan rauhallisen, kylämäisen, luonnonläheisen asuin ympäristön. (--) Vaaleissa tavataan, arvon valtuutetut!”

● Ympäristöseuran puheenjohtaja Pohjalaisessa: ”Kaavoituksessa ei kuunnella asukkaita”

Vaasan ympäristöseuran puheenjohtajan mielestä Vaasassa kuullaan *”asukkaiden mielipiteitä vain siksi, että laki niin määrää. Kokouksen jälkeen homma jatkuu juuri niin kuin alun perin oli suunniteltukin. Kuulemisella ja kuuntelemisella on eronsa. (--) Tämän näkee vaikkapa Purolan kaavassa. Asukasyhdistys ei ole esittänyt edes mitään suuria muutoksia kaavaan, vain hieman vähemmän rakennuksia ja enemmän vihreää, eikä sitäkään voitu ottaa huomioon.”* (Pohjalainen 3.6.2007)

8.3 Valitusvaihe 2007-2009

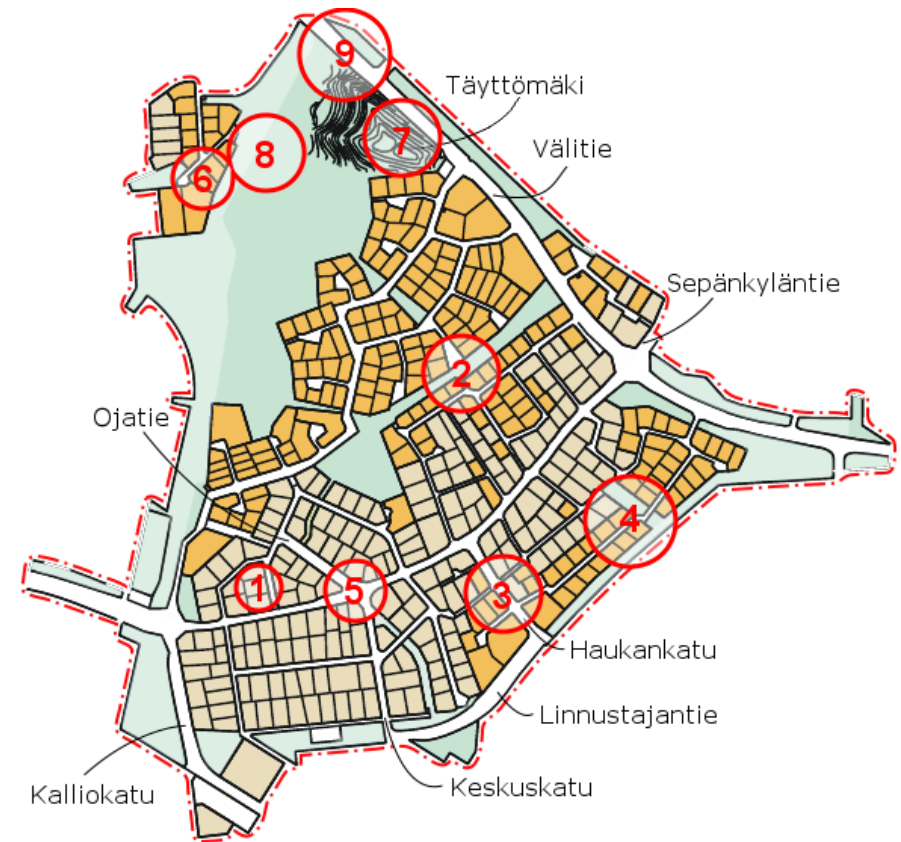
8.3.1 Valitukset Vaasan hallinto-oikeuteen

Asemakaavaprosessi ei vielä päättynyt. Alkoi valituskierron. Kyläyhdistys oli ilmoittanut ensimmäisen kerran jo valmisteluvaiheen mielipiteessään syksyllä 2000, että se valittaa tietyistä asiakohdista, jos niistä ei päästä tyydyttävään ratkaisuun.

Asukkaat tekevät kuusi valitusta

Kaupunginvaltuuston päätöksestä tekivät valituksen Vaasan hallinto-oikeuteen

- Laaksotie 3:n tontin omistaja,
- Kytösavuntien tilan 2:437:n omistajat,
- Sepänkyläntien ja suunnitellun Haukankadun kulmassa sijaitsevan tilan 2:124 omistajat,
- Sepänkyläntien ja Teeriniemen väliseltä alueelta 27 allekirjoittajaa,
- Purolan kyläyhdistys-Bobäck byaförening ja
- Impivaaran alueelta Viertolantie 24:n, 26:n, 28:n, 30:n, 32:n, 34:n ja 36:n tonttien omistajat.

Sisältöä koskevat valitusten pääkohteet:

1. Asuinrakennuksen suojele
2. Uudet asuntotontit vanhan Purolan pohjoispuolella
3. Haukankadun jatke
4. Uudet asuntotontit vanhan Purolan ja Teeriniemen välissä
5. Kiertoliittymä Sepänkyläntien ja Keskuskadun risteyksessä
6. Impivaaran viheralueelle asemakaavoitetut uudet tontit
7. Täyttömäki (lajitusalue)
8. Purolan ojan muotoilu
9. Välttien ja Kokkolantien risteys

Laaksotie 3:n tontin omistaja vastusti asuinrakennuksensa suoje- lumääräystä, mistä hän ei ollut aiemmin esittänyt kirjallista mieli- pidettä tai muistutusta. Muut valituksen tekijät esittivät samat asema- kaavaehdotuksen sisältöä koskevat asiakohdat kuin muistutusvai- heessakin. Lisäksi tässä vaiheessa nousivat esiin vuorovaikutukseen ja muihin juridisiin menettelytapoihin liittyvät asiakohdat. Neljässä valituksessa väitettiin, että menettelytavoissa oli ollut virheitä ja puutteita, ja että vuorovaikutus ei ollut toteutunut tai se oli ollut puutteellista. Yhden valituksen tekijän mielestä asemakaavan valmis- telussa ei oltu aidosti otettu huomioon asukkaiden esittämiä nä- kemyksiä.

Oikealla

Yhteenveto asukkaiden valituksista Vaasan hallinto-oikeudelle 2007

Valituksissa esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toi- sessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä valitusta kohdistuu kuhun- kin asiakokonaisuuteen / kuinka monta allekirjoittanut nämä valitukset. Kol- mannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten valituksissa esitetyt asiakohdat kohdistuvat, ja kuinka monta asiakohdtaa kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 2xPK tarkoittaa, että Puroolan kyläyhdis- tys mainitsee kaksi asiakohdtaa, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys)

Yhteenveto asukkaiden valituksista Vaasan hallinto-oikeudelle 2007		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten valitusten lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Asukasyhdistysten valitukset
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin edellisessä muistutusten esittämisvaiheessa maaliskuussa 2007 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liik- kumisen turvattomaksi 		PK
<ul style="list-style-type: none"> ■ Katualueen leventäminen rikkoo rakennet- tuja tiloja / tontteja 		PK
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa 	3 / 35	PK
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uusi asuntorakentaminen on liian tehokasta koko alueella / rakennetuilla alueilla 		PK
<ul style="list-style-type: none"> ■ Viheralueen käytettävyys huononee. / Mai- semavaurioita ja meluhaittaa syntyy. 	1 / 7	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asuinrakennusta koskeva suoje lumääräys tulee poistaa 	1 / 1	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Luonnontaloudelliset, virkistyskäyttö- / le- pakkoselvitykset puuttuvat 	2 / 8	PK
<ul style="list-style-type: none"> ■ Menettelytavoissa on virheitä ja puutteita. Vuorovaikutus ei ole toteutunut / on ollut puutteellista. Asukkaiden näkemyksiä ei ole otettu huomioon. 	3 / 35	PK

● Kyläyhdistys Pohjalaisen etusivulla: "Ehdotuksemme on jyrätty täysin"

Valitusasia pääsi 7.7.2007 Pohjalaisen etusivulle, jossa pettynyt Kyläyhdistyksen puheenjohtaja selitti tilannetta. *"Olemme yrittäneet neuvotella asioista kaupungin kanssa ja mielestämme meillä on ollut olemassa kaikkiin ongelmakohtiin toimiva ratkaisu, mutta kaavoitusvaiheessa ehdotuksemme on kuitenkin jyrätty täysin. (--)* Juuri tällainen toiminta kaupungin puolelta on se, mikä meidän karvojamme nostattaa. *Meistä tuntuu, ettei vastapuolelle mikään kelpaa. Kun kaupunki lähti tällä tavalla asiaa hoitamaan, me vaadimme, että koko [kaupunginvaltuuston] päätös kumotaan kokonaisuudessaan lainvastaisena. (--)* Yhdistys ei vastusta alueen rakentamista. *Purolaan saa rakentaa ja alueen kehittäminen katsotaan positiivisena asiana. (--)* Meidän tarkoituksemmehan ei ole hankkeen jarruttaminen, mutta mielestämme koko aluetta ei tulisi tarvella."

Kuva Pohjalainen 7.7.2007

Kyläyhdistyksen puheenjohtaja ilmoittaa, että Kyläyhdistys vaatii kaupunginvaltuuston päätöksen kumoamista lainvastaisena.

Samassa lehtiartikkelissa kaupunginhallituksen puheenjohtaja puolusti kaupungin hallinnon menettelyä. *"Koko kaupunkia koskevissa asioissa yhteisön etu menee yksityisen edelle. Kaavan pitää olla sellainen, että se mahdollistaa eri toteutustapoja. Mielestäni olemme joustaneet niin pitkälle kuin mahdollista. Jostain asioista saatamme vielä asianosaisten kanssa neuvotella, jotta he vetäisivät valituksensa pois."*

● Neuvoja viranhaltijoille ja poliitikoille Pohjalaisen mielipidesivulla

Nimimerkki "M.GGG" tuki Kyläyhdistystä 13.8.2007 Pohjalaisen mielipidesivulla. *"Paras keino torjua Purolan kaavavalituksista aiheutuva viivästys olisi se, että virkamiehet ja poliitikot ottavat lusiikan kauniisti käteen. Heidän on yhteistyössä palkkansa maksajien kanssa neuvoteltava ja suunniteltava yhteisen hyvän nimissä. Purolan alue on kaavoitettava ei virkamiehiä eikä poliitikkoja vaan heidän palkkansa maksajia varten."*

☒ Neuvotteluja valituksenalaisista ongelmakohdista, mutta ei tulosta

Keskusteluja ja neuvotteluja järjestettiin. Kaupunkisuunnittelu kutsui kaikki valituksen tekijät sekä kaupunginhallituksen puheenjohtajan, suunnittelujaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tiedotus- ja neuvottelutilaisuuteen, joka pidettiin 17.10.2007 kaupunkisuunnittelussa. Paikalle saapuivat Kyläyhdistyksen puheenjohtaja ja kolme hallituksen jäsentä sekä neljä muuta purolalaista valituksen tekijää. Kaupunkia edustivat kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kaupunkisuunnittelun johtaja, teknisen toimen lakimies, liikenteen suunnitteluinsinööri ja kaavoittaja. Tilaisuuden puheenjohtajana

toimi kaupunkisuunnittelun johtaja. Tavoitteena oli keskustella mahdollisuuksista, joilla kaupunki pääsisi toteuttamaan asemakaavaehdotuksen mukaista uudisrakentamista välittämässä lähitulevaisuudessa. Kaupungin edustajat eivät luvanneet muuttaa valtuuston hyväksymää asemakaavaehdotusta, mutta asemakaavan toteuttamisajasta ja –tavasta voidaan tehdä kaupunginhallituksen hyväksymä erillispäätös. Vaasan kaupungin hallinnon esitys valituksen tekijöille oli seuraava.

- 1) Sepänkyläntien ja Keskuskadun kiertoliittymä rakennetaan vasta sitten kun sille on liikenteellinen tarve. Ennen tämän kiertoliittymän rakentamista rakennetaan Välitie välillä Purola-Teeriniemi. Jos kiertoliittymästä luovutaan, tulee Sepänkyläntie 55:ssä sijaitsevan tontin tonttoliittymä siirtää liikenneturvallisuuksista tontin toiseen reunaan.
- 2) Haukankadun jatkeella ei sallita autojen läpiajoliikennettä ensimmäisessä vaiheessa, toisin sanoen Teeriniemen puoleinen osa toteutetaan ainoastaan pp-yhteytenä ja Sepänkyläntien puoleisen osan ajorata toteutetaan suunniteltua kapeampana. Toisessa vaiheessa Haukankadun jatke voidaan toteuttaa suunnitelman mukaisesti, mikäli sille on liikenteellinen tarve.
- 3) Kytösavuntien läpiajoliikenne voidaan tarvittaessa kieltää liikennemerkein ja / tai tehdä hidaste kadun pohjoispäähän.
- 4) Laaksotien 3:ssa sijaitsevan asuinrakennuksen suojelun reunaehdoista pyydetään Pohjanmaan museon lausunto. Asiaa koskeva kokous järjestetään valituksen tekijän, Pohjanmaan museon ja kaavoittajan kesken.
- 5) Maamassojen läjitysalueita varten tehdään erillissuunnitelma aikataulutuksesta, teknisestä toteutuksesta ja maisemoinnista.
- 6) Purolan ojaan liittyvien vesi- ja kosteikkoalueiden toteuttaminen voi odottaa, mikäli erikseen luonnonsuojelun näkökulmasta

tehtävä erityistarkastelu ei muuta osoita. Voimalinjan tarvitsema alue on joka tapauksessa pidettävä avoimena.

- 7) Välitien liittymä Kokkolantiehen toteutuu vasta sen jälkeen kun Sepänkyläntien ohikulkutie rakennetaan. Välitien liittymää koskevat meluselvitykset, katulinjauksen paikka, mahdollinen asemakaavan muutos ja katusuunnittelu tehdään yhdessä Mustasaaren kunnan ja muiden osallisten kanssa. Välitie Sepänkyläntieltä itään päin jo rakennetulle Välitien osuudelle suunnitellaan ja rakennetaan nopeutetulla aikataululla samanaikaisesti Purolan uudisrakentamisen kanssa. (Pöytäkirja neuvottelusta 17.10.2007)

Neuvottelusta tiedotettiin kaupunginhallitukselle, ja se hyväksyi 22.10.2007 neuvottelutuloksen ylimääräisenä asiana edellyttäen, että jätetyt valitukset vedetään pois Vaasan hallinto-oikeudesta viimeistään 15.11.2007. Tämä kaupunginhallituksen päätös lähetettiin kaikille valituksen tekijöille. Pohjanmaan museo antoi pyydetyn lausuntonsa 25.10.2007, ja se lähetettiin Laaksotie 3:n tontin omistajalle, jonka kanssa järjestettiin myös tiedotusluontoinen neuvottelu. Lopputulos oli, että valittajat eivät vetäneet yhtään valitusta pois.

Uusi neuvottelu Kyläyhdistyksen ja kaupungin edustajien välillä pidettiin 19.11.2007. Mukana olivat Kyläyhdistyksen puheenjohtaja ja kaksi hallituksen jäsentä sekä kaksi muuta purolalaista valituksen tekijää. Kaupunkia edustivat kaupunkisuunnittelun johtaja ja kaavoittaja. Keskusteltiin kaupunkisuunnittelun johtajan johdolla valitusten asiakohdista. Nyt nostettiin esille vanhan Purolan ja Teeriniemen välisen alueen uudisrakentaminen. Tämä asia ei ollut mukana kaupungin hallinnon kompromissiesityksessä, jonka kaupunginhallitus oli hyväksynyt 22.10.2007. Kaksi valituksen tekijää ehdotti, että uudis-

rakentaminen aloitettaisiin Purolan ja Teerinimen välisellä alueella vasta 20 vuoden kuluttua, mutta tyytyivät 10 vuoden kuluttua alkavaan rakentamiseenkin. Kaupunkisuunnittelun johtaja halusi keskustella asiasta myös johtavien luottamushenkilöiden kanssa. Uusi kompromissiesitys ei saanut hyväksyntää. Jäätiin odottamaan Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä.

◆ Vaasan hallinto-oikeus: rakentamattomien alueiden asemakaavaehdotus kumoon, koska lepakkoselvitys puuttuu

Vaasan hallinto-oikeus teki päätöksensä 20.3.2008. Vaasan hallinto-oikeus kumosi rakentamattomia alueita koskevan Vaasan kaupunginvaltuuston päätöksen sillä perusteella, että lepakkoselvitys puuttui. Sitä vastoin Vaasan hallinto-oikeus pysytti Vaasan kaupunginvaltuuston päätöksen siltä osin, kun se koski asemakaavaa ja asemakaavan muutosta rakennetuilla alueilla eli vanhassa Purolassa. Samalla Vaasan hallinto-oikeus kumosi kaksi vanhaa Purolaa koskevaa valitusta ja osia muista valituksista ja jätti tutkimatta muut rakentamattomia alueita koskevat valituksen alaiset asiakohdat. Muutoksenhakuoikeus sillä osalla, jolla kaavan hyväksymistä koskeva päätös oli kumottu, oli vain Vaasan kaupungilla (Maankäyttö- ja rakennuslaki 191 § 4 mom).

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 20.3.2008. Asemakaavaehdotus on kumottu kuvaan merkityn sinisen viivan ulkopuolisen alueen osalta.

● Mielenpitoita Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä Pohjalaisessa ja Vasabladetissa

"Kyllä kaavoitus on mennyt Vaasassa vaikeaksi", Vaasan tekninen apulaiskaupunginjohtaja kommentoi Pohjalaisen uutisessa 21.3.2008, mutta jatkaa "no, mutta, ei tässä mitään, selvitetään ne lepakot ja hoidetaan kaava kuntoon". "Tummen ner för stadsplanen i Bobäck", Vasabladet otsikoi 21.3.2008. "Tämä on demokratiaa", kaupunkisuunnittelun johtaja totesi Pohjalaisessa 26.3.2008.

Joukko Pohjalaisen lukijoita kommentoi Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä tekstaten-mielipidepalstalla. Tässä esimerkkejä. *"Kiitos, lepakot! Emme halua asuinalueestamme toista Metsäkalliota, jossa talot ovat vierä vieressä."* Mutta useimmat kommentoijat olivat toista mieltä. *"Oraville ja lepakoille nauraa jo naurismaan aidatkin. Voi luoja, tätä Vaasaa."* *"Onpa Vaasan kaavoitus avuttomissa käsissä! Jo toinen iso omakotitonttikaavaehdotus kaatuu jonkin EU:n määräämän selvityksen puutteeseen."*

"Nyt yritetään vyöryttää syytä lainsäädännön, lepakkojen ja liito-oravien niskaan. (--) Meillä ei ole varaa naureskella voimassa olevan lainsäädännön määräyksille, jos mielimme onnistua kaavoituksessa. (--) Kaikki tiedämme, että Vaasan kaavoituksessa ollaan puuhakkaita ja toimeliaita. Se ei kuitenkaan riitä, jos tulosta ei synny." Näin kirjoitti kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelujaoston jäsen Pohjalaisen puheenvuoro-palstalla 28.3.2008. Kirjoittaja näki vastuunjaossa mustan aukon, koska asemakaavoitus kuuluu tekniselle kaupunginjohtajalle, mutta asemakaavoituksen toteuttaa kaupunginjohtajan alainen virasto. Hänen mukaansa tulee selkiyttää vastuunjako kaavoituskysymyksissä.

● Kyläyhdistyksen puheenjohtaja Pohjalaisessa: "yhdistys ei tahdo jarruttaa"

"Purolan kyläyhdistys haluaa vielä neuvotella kaavasta", Pohjalainen otsikoi 1.4.2008 pienen uutisen. Tässä uutisessa Kyläyhdistyksen puheenjohtaja vakuutti, että "yhdistyksen tavoitteena on saada asemakaava valmiiksi mahdollisimman sujuvasti: yhdistys ei tahdo jarruttaa. Yhdistys haluaa selvittää liikennejärjestelyjä vanhalla alueella ja huolehtia, että tarvittavat selvitykset tehdään uudisrakentamisaalueella." Kyläyhdistyksen puheenjohtaja "kiittää Purolan asemakaavaa perusteiltaan hyväksi. Alueesta tulee hieno puistoineen ja viheralueineen, kunhan muutamat kohdat saadaan sovituksi".

● Kyläyhdistys valittaa, jos kaupunki valittaa

Kyläyhdistyksen hallitus ei tyytynyt Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen, vaan se halusi muutosta ensisijassa vanhaa Purolaa koskeviin asiakohtiin ja päätti ensisijassa neuvotella kaupungin kanssa seuraavilla ehdoilla.

- 1) Haukankadun jatkeen sekä Sepänkyläntien ja Keskuskadun kierto liittymän rakentamistarve arvioidaan sen jälkeen kun Välitie on rakennettu valmiiksi.
- 2) Teeriniemen ja vanhan Purolan välinen metsäalue jätetään rakentamatta, samoin vanhan Purolan pohjoispuolella välittömästi vanhan asutuksen viereinen alue.
- 3) Muilta osin yhdistys ei puuttuisi uusien alueiden kaavoitukseen edellyttäen, että kaavan tehokkuutta ei lisätä, ja kaavassa otetaan huomioon tehtävät luontoselvitykset.
- 4) Jos kaupunki valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, myös Kylä-yhdistys tekee valituksen.

(Purolan kyläyhdistyksen hallituksen kokouksen 30.3.2008 pöytäkirja)

◆ Kaupunginhallitus päättää valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen tultua tietoon kaupunginhallitus päätti 7.4.2008 äänestyksen jälkeen (7-4) valittaa Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kaupunki halusi korkeimman hallinto-oikeuden määrittelevän, onko maisemarakenne- ja luontoselvityksiin perustuva asemakaava-alueen kokonaisarviointi riittävä.

■ Lepakot selvitetään

Vaasan kaupunkisuunnittelu alkoi välittömästi Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen organisoida, miten se voisi itse tehdä lepakkokartoituksen luontoselvityksen täydennykseksi. Lepakkotutkija Kauniaisista piti lepakkokurssin kaupunkisuunnittelussa kesäkuun alussa 2008. Lepakkokurssilta saadun tiedon ja detektorin avulla kaksi lepakkokurssin käynnyttä insinööriopiskelijaa tekivät Purolan rakentamattomia alueita koskevan lepakkokartoituksen kesän 2008 aikana.

8.3.2 Valitukset korkeimpaan hallinto-oikeuteen

- Asukkaat tekevät kaksi valitusta
- Vaasan kaupunginhallitus tekee valituksen

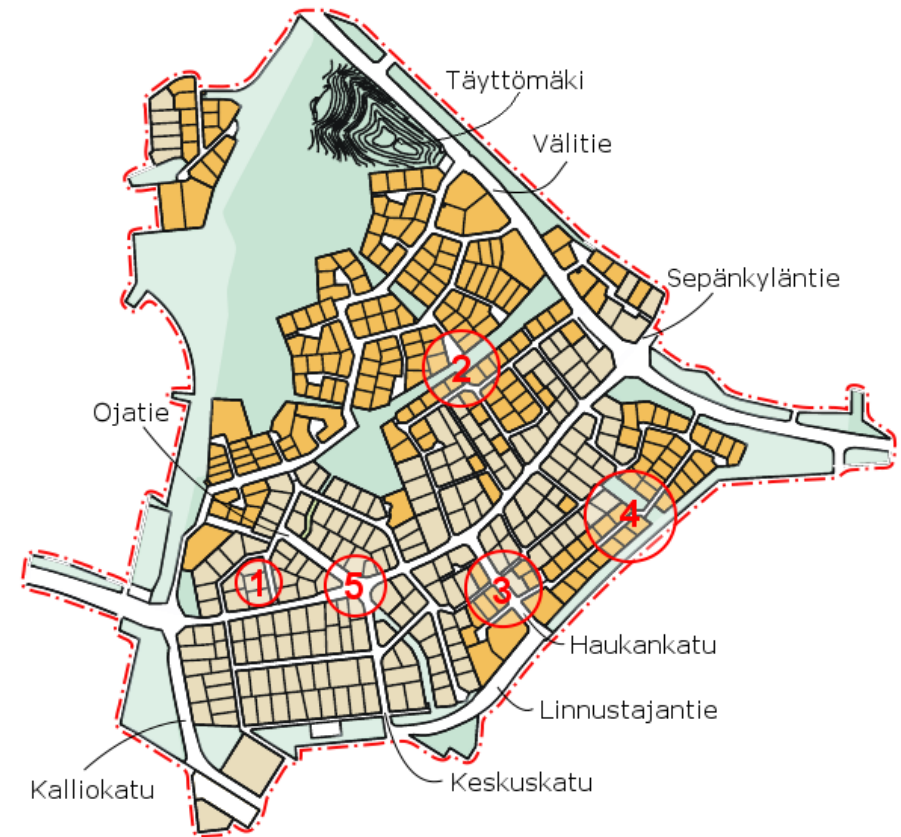
Niin tapahtui, kuten oli sanomalehtien kautta ilmoitettu. Valitusprosessi jatkui. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä tekivät valituksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen

- Laaksotie 3:n tontin omistaja,
- Purolan kyläyhdistys-Bobäck byaförening ja
- Vaasan kaupunginhallitus.

Oikealla

Sisältöä koskevat valitusten pääkohteet:

1. Asuinrakennuksen suojele
2. Uudet asuntontit vanhan Purolan pohjoispuolella
3. Haukankadun jatke
4. Uudet asuntontit vanhan Purolan ja Teerinimen välissä
5. Kiertoliittymä Sepänkylätien ja Keskuskadun risteyksessä

Laaksotie 3:n tontin omistajan valituksessa ei ollut uutta edelliseen valitukseen verrattuna. Purolan kyläyhdistys vastusti samoja vanhaa Purolaa koskevia asiakohtia kuin valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle. Sitä vastoin Purolan kyläyhdistyksellä ei enää ollut oikeutta vedota lepakkoselvityksen puuttumiseen eikä asemakaavan liialliseen tehokkuuteen valitusperusteena, koska valitus voi kohdistua vain Vaasan hallinto-oikeuden hyväksymään asemakaavan osaan eli vanhaan Purolaan. Vastavalituksessaan Vaasan kaupunginhallitus väitti, että lepakot on otettu huomioon asemakaava-alueen kokonaisarvioinnissa, joka perustuu maisema- ja luontoselvityksiin.

Yhteenveto asukkaiden valituksista korkeimmalle hallinto-oikeudelle huhtikuussa 2008

Valituksissa esiintuodut asiakohdat on koottu asiakokonaisuuksiksi. Taulukon toisessa sarakkeessa osoitetaan, kuinka monta yksittäistä valitusta kohdistuu kuhunkin asiakokonaisuuteen / kuinka monta on allekirjoittanut nämä valitukset. Kolmannessa sarakkeessa osoitetaan, mihin asiakokonaisuuksiin asukasyhdistysten valituksissa esitetyt asiakohdat kohdistuvat, ja kuinka monta asiakohdtaa kohdistuu samaan asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi 2xPK tarkoittaa, että Purolan kyläyhdistys mainitsee kaksi asiakohdtaa, jotka kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. (PK= Purolan kyläyhdistys)

Yhteenveto asukkaiden valituksista korkeimmalle hallinto-oikeudelle 2008		
Asiakokonaisuus	Yksittäisten valitusten lukumäärä / allekirjoittajien lukumäärä	Asukasyhdistysten valitukset
<ul style="list-style-type: none"> ■ Asiakokonaisuus, joka oli tuotu esiin valituksissa Vaasan hallinto-oikeudelle kesäkuussa 2007 ■ Uusi asiakokonaisuus 		
■ Nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne haittaa ja häiritsee nykyistä asumista, tekee liikkumisen turvattomaksi		PK
■ Katualueen leventäminen rikkoo rakennettuja tiloja / tontteja		PK
■ Uusi asuntorakentaminen tulee liian lähelle nykyistä omakotitaloa		PK
■ Asuinrakennusta koskeva suojelumääräys tulee poistaa	1 / 1	
■ Menettelytavoissa on virheitä ja puutteita. Vuorovaikutus ei ole toteutunut / on ollut puutteellista		PK

● Teknisen toimen lakimies Vasabladetissa: lainsäädäntöä tulisi muuttaa

Sen jälkeen kun valitukset oli jätetty korkeimmalle hallinto-oikeudelle, Vasabladetissa oli kirjoitus otsikolla ”*Vasa vill ha ny lagstiftning om stadsplanering. Korsholm och Vasa vänder sig till miljöministeriet.*” Artikkelissa Vaasan teknisen toimen lakimies arvelee, että teoriassa suojeltuja eläimiä voidaan käyttää tekosyynä kaikkeen sellaiseen, mitä asemakaavoituksessa halutaan estää toteutumasta. Mustasaaren kaavoitusinsinöörin mukaan ”*Vaasassa on melko haja-utunut näkemys siitä, miten yhteiskuntakehitystä pitäisi viedä eteenpäin. Joissakin kaupungeissa poliitikoilla ja asukkailla on yhtenäisempi näkemys.*”

◆ Selityksiä ja vastaselityksiä korkeimmalle hallinto-oikeudelle

Korkein hallinto-oikeus pyysi selityksiä ja vastaselityksiä sekä asukasvalittajilta että Vaasan kaupunginhallitukselta syksyn 2008 aikana. Vaasan kaupunki toimitti selitysten mukana syksyllä valmistuneen lepakkokartoituksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Lepakkokartoituksessa oli löydetty yksittäisiä saalistavia lepakoita ja niiden ruokailualueita, mutta ei löydetty lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja eikä tärkeitä siirtymäreittejä (Hiekkala & Nyman 2008). Juuri lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat oleellisia asemakaavan hyväksyttävyyden arvioinnissa, koska niitä koskee luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa ilmaistu hävityskiello.

8.4 Lainvoimainen asemakaava

◆ Korkein hallinto-oikeus: asemakaava ei ole lainvastainen

Korkein hallinto-oikeus teki päätöksensä 8.5.2009, jossa se pysytti Purolan asemakaavan ja asemakaavan muutosta koskevan Vaasan kaupunginvaltuuston päätöksen koko asemakaava-alueen osalta. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan tehty lepakkokartoitus osoitti, että kaava-alueella ei ole luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lepakkolajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. ”Puutteista huolimatta asemakaava-asiaan liittynyt vuorovaikutusmenettely kokonaisuutena arvioiden täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n 2 momentissa, 6 §:ssä ja kaavoitusmenettelyä ja vuorovaikutusta koskevassa 8 luvussa [pykälissä 62-67] säädetty tavoitteet siten, ettei kaupunginvaltuuston päätöksen kumoamiseen lainvastaisena selvitysten riittämättömyyteen ja vuorovaikutuksen puutteeseen liittyvillä syillä ole perusteita. Kaavaratkaisu ei ole myöskään maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n asemakaavan sisältövaatimusten eikä 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen.” (Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 8.5.2009, 65)

Korkeimman oikeuden esittelijä jätti päätöksestä eriävän mielipiteensä, jossa hän esitti kaupunginvaltuuston päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan. Esittelijä katsoi, että asemakaava ja asemakaavan muutos ei ole perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä ja

maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Asemakaava ja asemakaavan muutos ei ole perustunut riittäviin selvityksiin, koska yleiskaavan puutteen korvaavia yleiskaavallisia selvityksiä ja lepakkokartoitusta ei ole ollut mahdollista arvioida ja kommentoida vuorovaikutusmenettelyn yhteydessä. Tämän johdosta ei ole kaikilta osin arvioitavissa, täyttääkö asemakaava ja asemakaavan muutos maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:ssä ja 39 §:n 2 momentissa kaavan sisällölle asetetut vaatimukset. (Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 8.5.2009, 81-82)

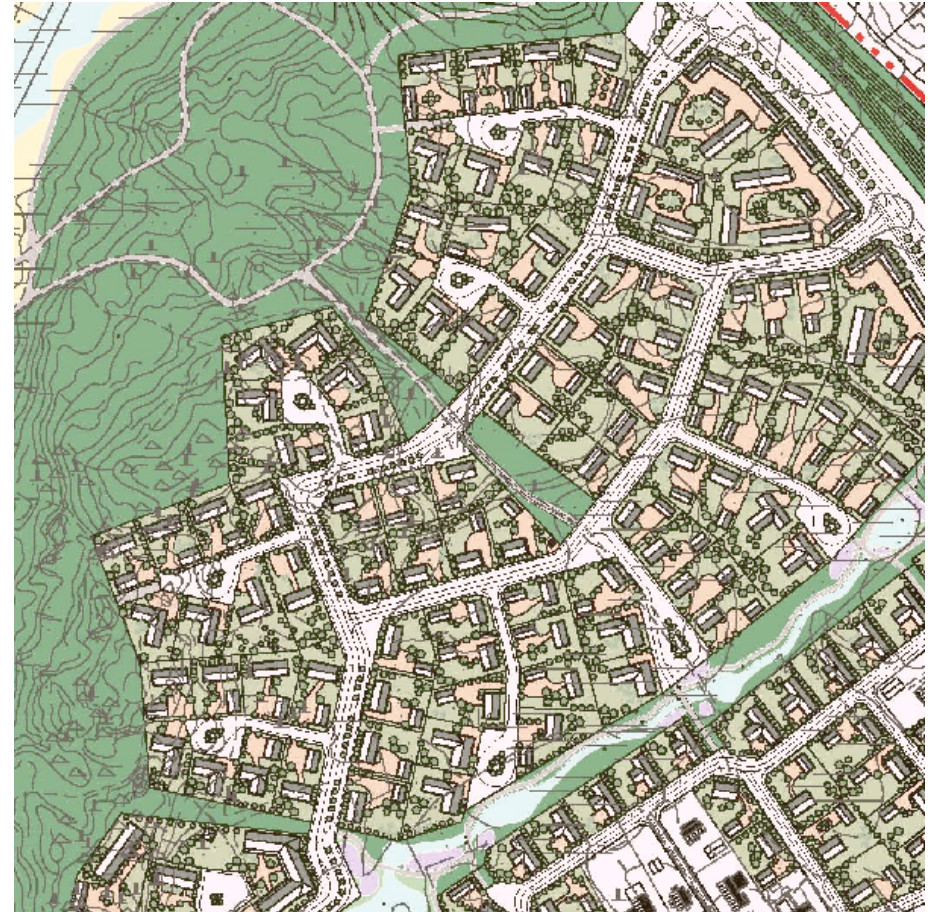
Purolan asemakaava pähkinänkuoressa

Uusi asemakaava mahdollistaa merkittävän uudisrakentamisen. Kaupungin omistamalle maalle muodostuu noin 190 uutta erillispientalontonttia eli omakoti- tai paritalotonttia sekä tontit noin 100 uudelle rivi- tai pienkerrostaloasunnolle. Purolan rakennetuilla alueilla vanhassa Purolassa ja Kuokkamiehentien alueella on yhteensä noin 225 omakoti- / paritalotonttia ja kaksi pienkerrostalotonttia. Myös vanhaa Purolaa on mahdollisuus uudistaa 1) joko laajentamalla nykyisiä rakennuksia tai 2) rakentamalla lisätiloja erilliseen rakennukseen tontin takaosaan tai 3) rakentamalla tontti kokonaan uudelleen lukuun ottamatta kahdeksaa suojelukohdetta. Suojelukohteitakin on mahdollista laajentaa tietyillä ehdoilla. Uudisrakentamisalueiden rakentamisen ja rakennettujen alueiden uudistumisen myötä 650 asukkaan Purolan kylä kasvanee 1600-1700 asukkaan kaupunginosaksi 20 vuoden kuluessa.

Seuraavalla sivulla on asemakaava-alueen kokonaisrakenne ja ote uudisrakentamisalueesta.

Lainvoimaisen asemakaavan kokonaisrakenne. Asuinrakentamisaalueet ovat ruskeita, ja niillä olevat nykyiset asuinrakennukset näkyvät mustina. Kirkollisten rakennusten tontit ovat violetteja ja uudet palvelurakennusten tontit, esimerkiksi päiväkotia ja kylätaloa varten, ovat oransseja. Asevelikylän ja Purolan välillä oleva laakso ja Purolan oja näkyvät kellanvihreinä ja vaalean sinisinä. Samoin vaalean sinisenä näkyy Paukkulanpuistoksi nimetty pienempi laaksopainanne Purolan tonttien välissä.

Oikealla Ote uudisrakentamisaalueen havainnekuvausta. Kuvan alareunassa näkyvät valkoiset tontit ovat vanhan Purolan tontteja.

9 VUOROVAIKUTUKSEN ONNISTUMINEN PUROLAN ASEMAKAAVOITUKSESSA

Miten osallistuminen ja vuorovaikutus kehittyi Purolan asemakaavoituksen aikana? Miten osallistuminen ja vuorovaikutus vaikutti? Vaikuttavuutta arvioidaan toisaalta asukkaiden, toisaalta kaupungin hallinnon näkökulmasta. Sekä osallistumisen ja vuorovaikutuksen luonteen että vaikuttavuuden arviointi painottuu asemakaavoituksen viimeiseen vaiheeseen 2005-2007. Lopuksi arvioidaan Purolan asemakaavoituksen onnistumista kokonaisuutena.

9.1 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen kehittyminen

Asiantuntijasuunnittelua 2000-luvulle saakka

Purolan asemakaavoitushan perustui Vaasan kaupunginvaltuuston asemakaavoituspäätökseen vuodelta 1976 (s. 63), mutta asemakaavoituspäätös ei ollut ongelmaton. Sisäasiainministeriö otti kantaa kaavoitusmenettelyyn ja edellytti yleiskaavan laatimista ennen asemakaavaa. Kaupungin hallinnon sisällä oli erilaisia näkemyksiä Purolan asemakaavoittamisesta. Siitä, milloin asemakaava laaditaan ja kuinka laajana, oli näkemyseroja Vaasan kaupunkisuunnitteluviraston (vuodesta 2001 kaupunkisuunnittelu) ja teknisen viraston (vuodesta 2005 tekninen toimi) välillä. Teknisen viraston kiinteistöosasto vastusti voimakkaasti yksityisen raakamaan asemakaavoittamista ja halusi, että kaupunki ostaa ensin tilat ja asemakaavoittaa ne vasta sen jälkeen. Purolan tiloja ei kuitenkaan aktiivisesti ostettu, koska tärkeämpiä ostokohteita oli muualla. Myös asuntotonttutuotannon kannalta tärkeämpiä asemakaavoituskohteita oli muualla. Purolan asemakaavoituksella ei tosiasiassa ollutkaan kiire. Vasta 2000-luvulle tultaessa, kun rakentamattomat tilat oli valtaosaltaan ostettu kaupungille, sekä tekninen virasto että kaupunkisuunnitteluvirasto näkivät Purolan asemakaavoituksen ajankohtaisena.

Tärkein tekijä, joka piti asemakaavatyötä elossa, oli 1983 perustettu Purolan kyläyhdistys. Se muistutti toistuvasti kirjeillään ja yhteydenotoillaan kaupunkisuunnitteluvirastoa ja teknistä virastoa sekä kaupunginhallitusta asemakaavan tarpeesta, koska asemakaavan puuttu-

minen aiheutti tienpito- ja nimiongelmia. Purolan kyläyhdistys halusi asemakaavaa, jotta kaupungille tulisi velvollisuus kunnostaa ja hoitaa pikkutiet, mutta samalla se vastusti pikkuteiden leventämistä ja muita liikenneverkon parantamisesta aiheutuvia muutoksia.

Suunnittelu oli asiantuntijasuunnittelua 1970-luvulta 2000-luvulle. Suunnittelijat yrittivät ratkaista Purolan liikennekysymyksiä, yrittivät löytää optimaalisen liikenneverkko-maankäyttöratkaisun asiantuntijavoimin ja ahkeran kokeilevan suunnittelun avulla. Maanomistajia ja vuodesta 1990 lähtien asukkaita ja muita, joiden oloihin kaavaa saattoi huomattavasti vaikuttaa, kuultiin virallisen kuultusmenettelyn kautta luonnos- ja ehdotusvaiheessa. Asukkaiden osallisuus oli tieto-osallisuutta.

Ensiaskel kommunikatiivisen suunnittelun suuntaan otettiin 1992, jolloin kaupunkisuunnitteluvirasto järjesti asukkaille Purolan asemakaavatilanteesta tiedotustilaisuuden ja vieläpä suunnittelualueella. Tässä vaiheessa asemakaavan virallinen valmistelu ei kuitenkaan edennyt, ja syynä oli maa- ja tonttipolitiikka.

Asukkaiden oli vaikea seurata suunnittelun etenemistä, kun itse kaupungin hallintokaan ei tiennyt, milloin asemakaava-asia tulee seuraavaksi esille. Epätietoisuus ja epävarmuus rasittivat asukkaita. Erityisesti Purolan kyläyhdistys arvosteli asemakaavan etenemisen hitautta ja kaupungin menettelytapoja. Se olisi halunnut tietää enemmän suunnittelun kulusta ja sisällöstä sekä vaikuttaa suunnitteluun. Toisaalta osa purolalaisista ei halunnut lainkaan asemakaavaa / asemakaavan muutosta, koska se toisi muutoksia nykytilanteeseen.

Vuorovaikutteisuus tulee mukaan maankäyttö- ja rakennuslain myötä

Vuonna 2000, jolloin asemakaavoitus aloitettiin uudelleen, oli tullut voimaan maankäyttö- ja rakennuslaki. Lain mukaan asukkaista tuli suunnittelun osallisia. Jokaisella asemakaava-alueen asukkaalla oli mahdollisuus saada tietoa kaavaprosessin kulusta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, joka lähetettiin jokaiseen kiinteistöön. Lisäksi asukkailla oli mahdollisuus osallistua kaupunkisuunnittelun järjestämään tiedotus- ja keskustelutilaisuuteen asemakaavaluonnoksen nähtävilläolon yhteydessä. Osa asukkaista esitti edelleen vastustavia mielipiteitä, mm. läpiajoliikennettä sekä pikkuteiden ja Sepänkylläntien leventämistä kohtaan. Monta yksityiskohtaa korjattiin asukkaiden muutosesitysten mukaisesti, mutta liikenteen järjestämisen ydinkohdat pysyivät muuttumattomina. Purolan asemakaavoitus kuitenkin keskeytettiin, koska kaavoitussopimukseen perustuva Mustikkamaan asemakaavoitus meni sen edelle.

9.1.1 Osallistuminen ja vuorovaikutus 2005-2007

Asemakaavoitus aloitettiin vielä kerran uudelleen. Asemakaavoituksen viimeisessä vaiheessa 2005-2007 kaupunkisuunnittelu aktivoi asukkaita osallistumaan eri tavoin ja esittämään mielipiteensä. Asukkaiden osallisuudessa toteutui tieto-, suunnittelu-, ideointi- ja arviointiosallisuus. Tästä seurasi, että asukkaiden kiinnostus asemakaavoitusta kohtaan kasvoi. Toisaalta kiinnostusta ja

mielipiteitä lisäsi asemakaavaluonnoksissa esitetyt entistä laajemmat uudisrakentamisalueet ja muut ympäristömuutokset.

Kaavakokouksia, keskusteluja, maastokäyntejä

Mahdollisuus asukkaiden ja suunnittelijoiden väliseen vuorovaikutukseen monipuolistui ja syventyi. Jokaiselle asemakaava-alueen kiinteistölle ja naapurikiinteistölle lähetetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma antoi tietoa asemakaavaprosessin tavoitteista, etenemisestä ja vaikuttamismahdollisuuksista. Suunnittelu myös eteni laaditun osallistumis- ja arviointisuunnitelman periaatteiden mukaisesti, vaikkakin aikataulu venyi.

Kaavakokouksen osanottajia lokakuussa 2006
(Kuva Huutoniemen kirkon vahtimestari 11.10.2006)

Kahdessa valmisteluvaiheen kaavakokouksessa, joihin osallistui noin 100 ja 170 asukasta, asukkailla oli mahdollisuus pienryhmissä keskustellen vaihtaa mielipiteitä ja arvioida esillä ollutta asemakaavaluonnosta. Kaavakokoukset ja niiden ryhmätyöskentelyt koettiin pääosin myönteisinä. Kaavakokoukset olivat hyödyllisiä, koska paikalle tulleet asukkaat saivat tietoa kaupungin hallinnon tavoitteista ja kaupungin hallinto sai lisää tietoa asukkaiden näkemyksistä. Ryhmäkeskusteluissa osalliset saivat tietoa toistensa mielipiteistä, mikä lisäsi ymmärrystä erilaisia näkemyksiä kohtaan ja auttoi ryhmän yhteisen näkemyksen muodostamisessa.

Kaavakokousten jälkeen alkavan nähtävilläolon aikana asukkailla oli mahdollisuus keskustella ja neuvotella kaavoittajan kanssa asemakaavaluonnoksen yksityiskohdista. Valmistelun ensimmäisen (alustava asemakaavaluonnos) ja toisen vaiheen (tarkistettu asemakaavaluonnos) välillä järjestettiin useita pienryhmäkeskusteluja ja –neuvotteluja tietyistä ongelmakohtista asianosaisten asukkaiden ja suunnittelijoiden kesken. Usein käytiin myös yhdessä paikan päällä. Esimerkiksi kävelykierroksella vanhan Purolan kaavoittamattomalla osalla liikenteen suunnitteluinsinööri, kiinteistöinsinööri ja kaavoittaja yhdessä 35-40 purolalaisen kanssa tutustuivat teiden leveyskysymykseen. Nämä keskustelut, neuvottelut ja paikalla käynnit laajensivat osapuolten tietopohjaa. Erityisesti juuri paikalla käynnit ja kävelykierros purolalaisten kanssa auttoivat suunnitelman maastoon hahmottamisessa ja lisäsivät molemminpuolista ymmärrystä.

Ehdotusvaiheessa Purolan Kyläyhdistys ja muutama yksittäinen muistutuksentekijä kävivät neuvotteluja kaupungin hallinnon kanssa muistutusten asiakohdista. Liitteessä 4 ovat kaikki osallisten kanssa

toteutetut osallistumistapahtumat ympäristöministeriön osallistumismenetelmien mukaan jaoteltuina.

Vuorovaikutuksen monipuolisuus vaikutti siten, että valmistelun edetessä asukkaat ottivat yhä harvemmin yhteyttä kaavoittajaan. Valmistelun toisen vaiheen nähtävilläolon aikana enää muutama asukas halusi saada tietoa kaavoittajalta, asemakaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana ei enää kukaan. Tilanne oli muuttunut täysin verrattuna aikaisempien vaiheiden nähtävilläoloihin, jolloin kaavoittajan luo oli jonotettu. Nyt ne, jotka eivät hyväksyneet suunnitelmaa, tiesivät, mitä halusivat ja esittivät mielipiteensä perusteluineen virallisesti kirjallisina. Kirjallisissa mielipiteissä oli yleensä useita allekirjoittajia. Lisäksi Purolan kyläyhdistys ja Jukolan rakentajat esittivät mielipiteensä. Loppuvaiheessa Purolan kyläyhdistys otti asiakseen ajaa jokaisen purolalaisen asiaa. Tämä osoittaa asukkaiden yhteishengen lisääntymistä asemakaavaprosessin kuluessa.

Monipuolisista osallistumis- ja vuorovaikutusmuodoista huolimatta kaikki eivät olleet tyytyväisiä menettelytapoihin. Tyytymättömyyttä aiheutti se, että kaupungin hallinto aloitti asemakaavoituksen viimeisen vaiheen kesä-heinäkuussa 2005 tuomalla keskustelun pohjaksi asemakaavaluonnoksen, joka sisälsi edelleen sellaisia ongelmakohtia, mm. liikennejärjestelyjä, joita asukkaat olivat jo aikaisemmissa vaiheissa voimakkaasti vastustaneet. Osa asukkaista, erityisesti Purolan kyläyhdistyksen edustajat kokivat, että osallistuminen oli näennäistä. Jotkut suunnitelmiin tyytymättömät asukasryhmät ja Purolan kyläyhdistys odottivat johtavien viran-haltijoiden kannanottoja ja aktiivisempaa mukanaoloa. Kaupungin edustajien matalan profiilin syynä oli todennäköisesti yleisten tavoitteiden epäselvyys. Tavoitteiden määrittelyä vaikeutti asema-kaavalle lähtökoh-

tia antavan yleiskaavan puuttuminen ja osayleiskaavakin, jonka valtuusto oli 1980 hyväksynyt, oli ehtinyt vanhentua. Kaupungin hallinnon sisällä oli myös päättämättömyyttä. Esimerkiksi liikenneverkosta ja katuleveyksistä oli vaikea saada aikaan hallinnon yhteistä esitystä. Tämä heikensi suunnittelualueen asukkaiden luottamusta kaupunkisuunnitteluun ja ehkä muuhunkin kaupungin hallintoon.

Osallistamismenettelyjen arviointia

Suunnittelun luonnetta on arvioitu osallistamismenettelyjä koskevan kysymyssarjan avulla (Tikkasen 2003 ja 2006). Kysymyssarja ja Purolan asemakaavaa koskevat tulokset ovat liitteessä 3. Arvioinnin tulosten mukaan asemakaavoituksen valmistelu oli pääosin vuorovaikutteista suunnittelua, mutta mukana oli asiantuntijasuunnitteluakin.

Asiantuntijasuunnittelu tuli ilmi siinä, että osallistaminen ei ollut suunnitelmallista. Kaikki asukkaat ja muut osapuolet eivät täysin tieneet, mihin osallistumisella pyritään, ja mikä on osallistumisen merkitys lopullisessa päätöksenteossa. Jotta suunnittelu olisi alkanut aidon osallistavan suunnittelun tavoin, olisi osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kannattanut järjestää tiedotustilaisuus osallistumisen merkityksestä ja tarkoituksesta. Tähän tiedotustilaisuuteen olisi voinut yhdistää kaupungin yleisten kehittämistavoitteiden esittelyn ja ryhmätyöskentelyn, jossa paikalla olevat asukkaat yhdessä määrittelevät paikalliset tavoitteet.

Valmisteluvaiheessa toteutettu osallistaminen oli valtaosaltaan vuorovaikutteista. Yhteydenpito oli pitkäjänteistä, koska asukkailla oli mahdollisuus toistuvaan mielipiteiden vaihtoon ja keskusteluun suunnittelijoiden kanssa. Suunnittelun osapuolet – asukkaat, muut

osalliset ja suunnittelijat – ymmärsivät yleensä toistensa näkemykset ja ymmärsivät myös, että näkökulmat ovat erilaiset ja ristiriitaiset. Tämä toteutui parhaiten niiden osalta, jotka osallistuivat kaavakokouksiin ja tutustuivat toistensa mielipiteisiin ryhmätyöskentelyn yhteydessä tai olivat mukana pienryhmäkeskusteluissa.

Suunnittelun vuorovaikutteisuutta heikensi se, että loppuratkaisussa ei toteutunut konsensus eli ei saavutettu kokonaisnäkemyistä osapuolten näkemyksistä. Sitä vastoin loppuratkaisussa painottui kaupungin hallinnon näkökulma, jota luottamushenkilöiden enemmistö kannatti.

Osallistamisen avoimuus ja läpinäkyvyys toteutuivat vain osittain. Avoimuus ilmeni siinä, että kaikilla asukkailla ja muilla osallisilla oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä. Avoimuutta ja läpinäkyvyyttä vähensi se, että kaikissa vaiheissa esitettyjä mielipiteitä ei viety luottamushenkilöiden tietoon tai mielipiteet esitettiin vain lyhyinä yhteenvetoina luottamuselinten esityslistoilla. Lisäksi avoimuutta vähensi se, että osallisilla ei ollut edustusta suunnittelutyöryhmässä.

9.2 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen vaikuttavuus

9.2.1 Asukkaiden näkökulma

Purolan asukkaiden ja kyläyhdistyksen tavoite: Purola tulisi säilyttää jokseenkin nykyisellään

Purola on sadan vuoden aikana vähitellen Sepänkyläntien ja tilusteiden varteen rakentunut 650 asukkaan kylä, jossa pääosa rakennuksista on rakennettu joko suoraan rakennusluvilla tai poikkeusluvilla. Purolalaiset pitävät lähimetsiä kylään kuuluvina ”nautinta-alueina” sen jälkeenkin, kun yksityiset metsämaat ovat siirtyneet vapaaehtoisilla kaupoilla kaupungin omistukseen. Purolalaiset arvostavat toisaalta maalaismaisuuksia, toisaalta keskeistä sijaintia kaupunkirakenteessa. Purola halutaan säilyttää luonnonläheisenä ja rauhallisena asuinalueena. Huolenaihe on jatkuvasti kasvava Sepänkyläntien läpiajoliikenne, joka aiheuttaa melu- ja häiriötä tien läheisyydessä asuville asukkaille. Asemakaavoitus, jonka avulla kaupungin hallinto pyrki muuttamaan kylämiljöötä ja laajentamaan rakentamisalueita, nosti esiin epäilyjä ja vastarintaa. Asukkaiden kiinnostus ja kannanotot suunnittelun eri vaiheissa kohdistuivat valtaosaltaan omaan lähi- ja toimintaympäristöön.

Mielipiteensä esittäneiden asukkaiden esisijainen tavoite oli, että omakotitontti tai -tila säilyy rajoiltaan ennallaan ja, että tuttu toimintaympäristö säilyy mahdollisimman muuttumattomana. Se, että maata joutuu luovuttamaan ilmaiseksi esimerkiksi katumaaksi liikenteen toimivuuden parantamiseksi, kohtasi vastustusta.

Toinen, alusta asti vastustusta aiheuttanut asia oli Purolan kylän kautta kulkeva nykyinen ja tuleva läpiajoliikenne ja siitä aiheutuvat risteys- ym. liikennejärjestelyt. Omakotiasukkaat kokevat liikenteen melu- tai yksityisyyden häiriönä. Omakotitalon pihalta katsoen muiden liikkuminen ei saisi näkyä eikä kuulua, mutta omalle pihalle ajon tulee olla sujuvaa. Asukkaat kokevat, että omakotiasumiseen liittyy yksityisyys ja rauhallinen ympäristö.

Kolmas vastustuksen aihe oli rakennetun kylän laajentaminen nykyisen asutuksen viereisille metsä- ja peltoalueille. Asukkaiden, jotka asuvat kylän reuna-alueilla, mielestä uudisrakentamista ei saisi sijoittaa välittömästi rakennettujen tonttien / tilojen viereen eikä lähialueella olevaan metsään. Nämä asukkaat kokevat, että oman asunnon lähialueet ovat heille tärkeitä ulkoilu- ja virkistysalueita tai ainakin perustelivat niin. Taustalla saattaa olla, että asukkaan suku on aikaisemmin omistanut laajoja maa-alueita. Tosin muutoksia vastustivat voimakkaimmin alueelle viimeksi muuttaneet ja metsän reunaan poikkeusluvalla omakotitalonsa rakentaneet. Tämä johtunee siitä, että heillä on eniten taloudellista ja ympäristöllistä odotusarvoa uudessa asuinpaikassaan.

Purolan asukkaita edustavalla Purolan kyläyhdistyksellä oli vahvasti erilainen näkemys Purolan kehittämisestä kuin kaupungin hallinnolla. Se ei ollut yhtä mieltä kaupunginvaltuuston hyväksymien Vaa-

san kaupungin kehittämistavoitteiden (1987) kanssa, vaan määritteli yhdessä Jukolan rakentajien kanssa Asevelikylän ja Purolan kehittämistavoitteet (1989). Purolan kyläyhdistyksen alkuperäinen tavoite oli säilyttää kylä jokseenkin nykyisellään lukuun ottamatta Sepänkyläntien läpiajoliikennettä, jonka se halusi siirtää muualle.

Purolan asukkaiden ja kyläyhdistyksen mielipiteiden vaikutus lopulliseen suunnitteluratkaisuun

Valtaosa esitetyistä mielipiteistä tuli purolalaisilta. Ensimmäisen vaiheen (alustava asemakaavaluonnos) nähtävilläolon aikana Purolan asukkaita oli allekirjoittajina 19:ssä 26 kirjallisesta mielipiteestä ja toisen vaiheen (tarkistettu asemakaavaluonnos) nähtävilläolon aikana Purolan asukkaita oli allekirjoittajina 9:ssä 15 kirjallisesta mielipiteestä. Asemakaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana Purolan asukkaat tekivät 7 muistutusta 9 muistutuksesta.

Ensimmäisen vaiheen asemakaavaluonnokseen tehtiin joukko asukkaiden esittämiä muutoksia. Merkittävin muutos koski vanhan Purolan pohjoispuolen uusille asuntonteille suuntautuvaa liikennettä. Ajo tälle alueelle siirrettiin Ojatien kohdalta Kalliokadun kohdalle, jolloin uudisalueen liikenne kiertää koko vanhan Purolan. Tätä muutosta olivat esittäneet kahden tontin omistajat, mutta muutos koski useita tontteja. Toinen liikenneverkkoon vaikuttava muutos oli, kun vanhan Purolan pikkutiet yhdistettiin uusien katujen kautta Välitiehen, mikä osaltaan vähentää Sepänkyläntien liikennettä. Kytösavuntien ja kahden muun kapean pikkutien katualueen leveydeksi määriteltiin kuusi metriä asukkaiden esityksen mukaisesti. Muiden pikkuteiden katualueet pidettiin vähintään kahdeksan metrin levyisinä, mikä mahdollistaa huoltoajoneuvojen toiminnan. Sepänkyläntien katualueen leveyttä tarkistettiin paikka paikoin. Pp-alikulku

lisättiin Välitielle, Kuokkamiehentien alueen kohdalle. Meluvallit lisättiin Välitien viereen, Kuokkamiehentien ja Sepänkylän asutuksen kohdalle. Palvelurakennusten tontti, esimerkiksi kylätaloa varten, osoitettiin Paukkulan alueelle. Neljä leikkipaikka-alueita osoitettiin virkistysalueille. Edellä mainittujen muutosten lisäksi oli joukko asukkaiden tekemiä muutosesityksiä, joita ei pystytty toteuttamaan. Perusteena olivat uusien pientalotonttien tarve tai liikennetekniset ja liikenneturvallisuustekijät.

Valmistelun toisen vaiheen asemakaavaluonnokseen tehtiin edellistä vähemmän muutoksia. Merkittävin muutos oli päivähoitotiloja tai muita yhteistiloja varten muodostettu tontti, jonka seurauksena poistui kymmenkunta rivitaloasuntoa. Lisäksi vanhan Purolan alueelta poistettiin kolme omakotitonttia ja uudisalueilta muutama omakotitontti. Uusille kaduille annettiin nimet, mutta Kyläyhdistyksen esittämä ampumiseen liittyvä nimistö ei toteutunut.

Julkisen nähtävilläolon jälkeen ennen kaupunginvaltuuston käsittelyä asemakaavaehdotuksen tehtiin enää kolme pientä muutosta.

”Ne kuulee vaan ei kuuntele”

Purolan kyläyhdistys koki, että Vaasan kaupunki jyrää eikä kaupungin kaavoittajille riitä mikään, vaikka Kyläyhdistys oli esittänyt toimivia kompromissiratkaisuja. Kyläyhdistys ja muut tyytymättömät kokivat, että heitä kuultiin, mutta heitä ei kuunneltu. Kaupunginvaltuutettu ja suunnittelujaoston jäsen kirjoitti Pohjalaisen kolumnissaan asiasta 16.5.2007 ennen kaupunginvaltuuston kokousta, jossa Purolan asemakaava oli päätettävänä.

”Parjattu, vaasalaisittain hoidettu kaavoitus, pyrkii korjaamaan imagoaan sillä, että varhaisessa vaiheessa kuullaan ihmisten toiveet ja tarpeet ja vuorovaikutteisella prosessilla etsitään kipukohtia. Loogisesti siitä pitäisi seurata kipukohtien korjaaminen ja kaavoittaminen niin, ettei ihmisille jää turhaa valittamisen aihetta. Meilläpä näin ei tapahdukaan. Valmisteluprosessia ei oikeesti edes käydy vuorovaikutteisesti läpi. Muodollisesti kyllä, mutta kuulemisprosessin seurauksena tahtoo tulla tulos, jossa ihmisiä ei ole muutoksiin asti kuunneltu. Perusteena ei voi olla oletamus, että vaasalaiset valittavat aina, teki mitä teki. Purolan kaava on viimeisin esimerkki. (--) Vanhan Purolan asukkaita on kuultu, ja he ovat antaneet itsestään kuulua. Pienellä yhteisellä myötäelämisellä, halulla ja kyvyllä kuulla asukkaiden kainoja pyyntöjä - sovitellen, ongelmat voitaisiin poistaa. (--)...ne kuulee vaan ei kuuntele..., tämä taitaa olla teemana niillä jästeillä, jotka runnovat asian kuin asian läpi omalla viisaudellaan ja vain siksi, että heillä on valta siihen – kansalta saatu. Mutta missä kulkee päättäjien raja toimia ihmisten tahdosta ja tarpeista välittämättä?”

Siitä huolimatta, että valtuuston hyväksymä loppuratkaisu ei tyydyttänyt kaikkia purolalaisia ja luottamushenkilöitä, ratkaisuun pääsy pitkän valmistelun jälkeen koettiin myös helpottavana. Purolan asukkaita rasittanut epävarmuus tulevista muutoksista oli poistunut.

Impivaaran ja Asevelikylän asukkaiden tavoite: ei muutoksia Impivaaran ja Asevelikylän lähialueille

Impivaaran ja Asevelikylän reunassa Purolan rajalla asuvat omakotitonttien omistajat tulivat todellisiksi osallisiksi vasta 2005 alkaneessa viimeisessä asemakaavoituksen vaiheessa, kun asemakaava-alueita laajennettiin.

He ottivat heti kantaa suunnitelmiin. Mielenpitoensa esittäneet Impivaaran asukkaat halusivat ensisijassa säilyttää rakentamattomina jo aiemmin lähivirkistysalueeksi asemakaavoitetut alueet. Impivaaran asukkaat Jukolan rakentajien tukemana korostivat Asevelikylästä lähtevän ja Purolan metsässä kulkevan Edvininpolun tärkeyttä. Osa Impivaaran asukkaista koki, että esitetyt muutokset – uusi Välitie, täyttömäki (läjitysalue) ja muu maisemarakentaminen sekä asemakaavoitetulle lähivirkistysalueelle sijoitettu täydennysrakentaminen – häiritsevät ja tuhoavat heidän maisemansa. Asevelikylän omakotitonttien omistajat, jotka asuvat Purolan ojan läheisyydessä, vastustivat suunniteltua pp-yhteyttä tonttiensa ”takapihoille” Purolan ojan viereen ja saivat tukea Jukolan rakentajilta. Lisäksi Jukolan rakentajat vastusti uusien omakotitonttien sijoittamista Purolan ojan vieressä sijaitsevan harjoittelujalkapallokentän paikalle.

Impivaaran ja Asevelikylän asukkaiden sekä Jukolan rakentajien mielipiteiden vaikutus lopulliseen suunnitteluratkaisuun

Impivaaran asukkaat esittivät kolme ryhmämielipidettä ensimmäisen vaiheen luonnoksesta ja toisen vaiheen luonnoksesta sekä yhden ryhmämuistutuksen asemakaavaehdotuksesta.

Vastustuksesta huolimatta suunnitelmaan tehtiin vain vähäinen viheralueen lisäys. Loppuvaiheessa vastustajien ryhmästä erosi viisi Impivaaran tontin omistajaa, jotka hyväksyivät tonttiensa ”takapihoille” uudet omakotitontit sillä ehdolla, että heidän tonttiensa takaosiin lisätään tonttialuetta. Näin tehtiin. Omakotitontit poistettiin harjoittelujalkapallokentän kohdalta, mutta pp-yhteys jäi suunnitelmaan.

Yhteenvedotaulukko maanomistajien ja asukkaiden kannanotoista Purolan asemakaavoituksen aikana 1982-2009

Yhteenvedotaulukko maanomistajien ja asukkaiden kannanotoista Purolan asemakaavoituksen aikana 1982-2009 on A3-kokoisena liitteenä takakannen taskussa (pdf:ssä viimeisenä sivuna). Taulukosta voi nähdä, mihin asiakokonaisuuksiin asukkaiden mielipiteet kohdistuivat ja miten mielipiteet muuttuivat asemakaavoituksen eri vaiheissa.

Asukkaiden käyttämät vaikuttamiskeinot

Asukkaat käyttivät eri keinoja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Kun asukkaat perustelivat näkemyksiään, he vetosivat tosiasioihin, kokeemukseen, tunteeseen, tasapuoliseen kohteluun, annettuihin lupauksiin ja yleiseen mielipiteeseen. Nimilistoja kerättiin tietyn asian puolesta. Esimerkiksi aktiiviset pikkuteiden leventämistä vastustavat asukkaat keräsivät nimilistoja. Voimakkaimmin metsäalueiden säilyttämistä puolustaneet ja pihansa lähelle rakentamista vastustaneet asukkaat keräsivät nimilistoja. Nimilistoja kerättiin myös tietyn asuinryhmän lähiympäristön puolesta. Näin toimivat esimerkiksi Impivaaran ja Asevelikylän asukkaat. Asukkaat yleensä uskoivat, että vaikuttamismahdollisuudet ovat sitä paremmat, mitä suurempi joukko asukkaita on asian takana. Muutama asukas pyrki saamaan asemakaavalle julkisuutta kirjoittamalla paikallislehtien mielipidesivuille. Jotkut ottivat yhteyttä luottamushenkilöihin. Joku otti yhteyttä Länsi-Suomen ympäristökeskukseen.

Asukkaiden apuna ja asianajajana toimi Purolan kyläyhdistys. Asemakaavoituksen alkuvaiheessa 1980- ja 1990-luvuilla Kyläyhdistys muistutti kirjeillään kaupunkisuunnitteluvirastoa ja kaupungin-

hallitusta asemakaavatyöstä keskimäärin kerran vuodessa ja esitti omia näkemyksiään ja vaatimuksiaan asemakaavatyölle. Lisäksi Kyläyhdistys kutsui asemakaavan valmistelussa mukana olevia kaupunkisuunnitteluviraston ja teknisen viraston edustajia kokouksiinsa esittelemään suunnittelutilannetta. Kyläyhdistys todennäköisesti koki, että sen toiminta ei tuonut toivottua tulosta. Kyläyhdistys sai pieniä parannuksia, mm. pikkuteiden kunnossapitoon, metsään lisää ulkoilureittejä, Paukkulan alueelle leikkipaikan ja pelikentän sekä pikkuteille osoitteet, mutta asemakaavan suuriin kysymyksiin – liikenteeseen, rakentamisen laajuuteen ja asemakaavoituksen etenemiseen – Kyläyhdistys ei pystynyt paljoakaan vaikuttamaan.

Loppua kohden Kyläyhdistys otti yhä aktiivisemmän ja näkyvämmän roolin. Loppuvaiheessa Kyläyhdistys oli valmis ajamaan kaikkien asemakaavaratkaisuun tyytymättömien asukkaiden asiaa asiasisällöstä riippumatta. Kyläyhdistys haki tukea ja asiantuntemusta Vaasan ympäristöseurasta. Kyläyhdistys otti yhteyttä toimittajiin, jolloin Kyläyhdistyksen esillä pitämät epäkohdat pääsivät paikallislehtien sivuille. Kyläyhdistys kirjoitti myös paikallislehtien mielipidesivuille. Kyläyhdistys kutsui luottamushenkilöitä tutustumaan epäkohtiin paikan päälle. Tavoitteena oli saada päätöksiä tekevät luottamushenkilöt Kyläyhdistyksen esittämien muutosvaatimusten puolelle tai ainakin siirtämään ongelmakohtien toteutusta. Tämä ei onnistunut riittävän hyvin, jotta asemakaavaehdotus olisi hylätty kaupunginvaltuustossa. Kyläyhdistys ei antanut periksi. Kyläyhdistys ja joukko yksityisiä asukkaita pyrkivät kumoamaan kaupunginvaltuuston päätöksen valittamalla Vaasa hallinto-oikeuteen. Kyläyhdistys ja yksi yksityinen henkilö jatkoivat valittamista korkeimpaan hallinto-oikeuteen, koska Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei ollut kaikilta osin valittajien esityksen mukainen.

9.2.2 Vaasan kaupungin hallinnon näkökulma

Tavoite: Purolaa kehitetään pientaloalueena

Vaasan kaupungin hallinto toteutti kaupunginvaltuuston päätöstä vuodelta 1976, että Purolaan laaditaan asemakaava periaatteella, että Purolaa kehitetään asuinpienaloalueena. Vaasan kaupunkisuunnittelu(virasto) pyrki saamaan aikaan kaupungin kehittämistavoitteita myötäilevän, mahdollisimman laadukkaan, hyväksyttävän suunnitelman. Poikkeuksellisen kauan kestäneen valmistelun vireillölon aikana kaupungin kehittämistavoitteet jonkin verran muuttuivat. Eri-tyisesti 2000-luvulle tultaessa Vaasan kaupunki halusi lisätä omakotitontitarjontaa ja kilpailla lähikuntien kanssa.

Kaupungin hallinnossa asemakaavoitus alkoi edetä vasta sen jälkeen, kun rakentamattomat yksityiset tilat oli ostettu kaupungille. Ensimmäinen vakava valmisteluyritys ajoittui vuoteen 2000, mutta tämä valmistelu jäi kesken, kun kiireelliseksi määritelty Mustikkamaan asemakaavahanke meni edelle. Purolan asemakaavoituksen viimeisen vaiheen 2005–2007 loppupuolella Vaasan kaupungin hallinnollinen ja poliittinen johto sitoutuivat edistämään asemakaavan valmistumista kaupunginvaltuuston 20.11.2006 hyväksymän kaupungin toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti: ”Purolan asemakaava valmistuu ja toteutus käynnistetään”.

Viimeisessä vaiheessa Vaasan kaupunkisuunnittelu otti käyttöön uusia vuorovaikutteisen suunnittelun menetelmiä. Tiedottamisen ja tiedonhankinnan lisäksi käytettiin ryhmätyömenetelmää asemakaavan lähtökohtien ja tavoitteiden tarkentamisessa sekä asemakaavaluonnosten arvioinnissa. Tuloksena saatiin runsaasti asukkaiden kannanottoja, jotka vahvistivat jo aiemmissa asemakaavoituksen vaiheissa esiin tuotuja näkemyksiä: ei lisää liikennettä, ei saa rakentaa takapihalle, viheralueet ovat tärkeitä. Tuli yhä selvemmäksi, että asukkaiden ja kaupungin tavoitteet olivat erisuuntaiset. Ymmärrys osapuolten erilaisista näkemyksistä kylläkin lisääntyi, mutta kaupungin tavoitteet eivät saaneet kaikkien hyväksyntää.

Kaupungin hallinnon näkökulmasta asukkaat ajoivat asioita yleensä omasta yksityisestä näkökulmastaan, mutta liittivät perusteluihin usein mukaan laajempaa näkökulmaa. Esimerkiksi Purolassa Teeriniemeen rajoittuvan metsän reunassa asuva, poikkeusluvalla 2000-luvun alkuvuosina omakotitalon rakentanut asukas oli ensimmäinen allekirjoittaja nimelistassa, joka ajoi Teeriniemeen rajoittuvan metsäalueen säilyttämistä. Hän myös kirjoitti Pohjalaisen ja Vasabladet mielipidesivulla. Kirjoituksissaan hän yhtyy Purolan kyläyhdistyksen mielipiteisiin, joilla on hänen mukaansa suuren enemmistön kannatus. Hän korostaa, että Kyläyhdistys ja Purolan eteläosan asukkaat haluavat säilyttää Teeriniemeen rajoittuvan metsäalueen viheralueena. Hän väitti, että asukkaiden mielipiteitä otetaan huomioon eri tavalla sen mukaan, missä he sattuvat asumaan.

Kaupungin hallinnon periaatteet asukkaiden kannanottojen huomioonottamisessa

Kaupungin hallinto näki edellä mainitun tapauksen toisin. Suunnittelun keskeisenä tavoitteena oli täydentää olemassa olevaa rakennettua ympäristöä ja vastustus oli esimerkki ”nimby”-ilmiöstä eli ei minun takapihalleni, joka voimistui viimeisen vaiheen edetessä. Huomattakoon, että Kyläyhdistys oli muuttanut tavoitettaan tässä kohdin. Vuonna 1989 esittämässään tavoitteissa se näki Vanhan Purolan ja Teeriniemen välisen rakentamattoman alueen mahdollisena asutuksen laajentumisalueena, johon olisi voinut rakentaa myös rivitaloja.

Kaavoittajan periaate oli, että asukkaiden esittämät, yksittäiset omaa lähiympäristöä koskevat muutosesitykset toteutuivat, jos muutokset eivät olleet vastoin kaupungin hallinnon asemakaavalle asettamia yleistavoitteita ja eivät heikentäneet kohtuuttomasti naapureiden tilannetta. Jos asukkaan esittämä muutos vaikutti vain naapureihin, kaavoittaja neuvotteli asiasta osapuolten kanssa ja yhdessä yritettiin löytää hyväksyttävä ratkaisu. Täysin yleistavoitteita vastaan esitettyjä näkemyksiä, esimerkiksi Sepänkyläntien katkaisemista, suunnitellun Haukankadun jatkeen poistamista tai asuntorakentamisalueiden huomattavaa pienentämistä kaupungin hallinto ei ottanut huomioon suunnittelussa.

Konfliktin aiheita alusta lähtien

Purolan asemakaavoitus sisälsi ristiriidan aineksia alusta lähtien: sadan vuoden aikana vähitellen kehittynyt kylämiljöö, jota kaupungin hallinto haluaa täydennys- ja uudisrakentaa. Tätä tukee Elina Wähän tekemä selvitys asemakaavavalituksista 2001-2003. Selvityk-

sen mukaan suurin osa yksityishenkilöiden tekemistä valituksista kohdistui valittajan lähellä olevan elinympäristön muutokseen kuten katu- ja liikennealueisiin, asuntotuotantoon tai täydennysrakentamiseen. (Wähä 2004, 16-17)

Valituksiin johtaneen konfliktin syynä oli ensisijassa sovittamaton ristiriita yksityisen ja yleisen intressin välillä, paikallisuuden ja kokonaisuuden välillä, säilyttämisen ja muuttamisen välillä. Purolan kyläyhdistys toimi aktiivisesti ja määrätietoisesti ja piti kiinni luonnonläheisyyttä ja rauhallisuutta korostavista tavoitteistaan samalla kun kaupungin yleiseen etuun perustuvat lisärakentamistavoitteet kasvoivat. Kyläyhdistys ja joukko asukkaita vastustivat muutoksia, joita täydennysrakentaminen väistämättä aiheuttaa. Tämä ristiriita säilyi koko asemakaavan valmistelun ajan. Loppua kohden Purolan kyläyhdistyksen ymmärrys kaupungin yleistä etua kohtaan lisääntyi, mutta ei kaikilta osin. Yleisen intressin näkökulmasta oli perusteltua kehittää Purolaa pientaloasuinalueena. Purolahan sijaitsee yhdyskuntarakenteellisesti edullisesti, 3-4 km Vaasan keskustasta ja vanha ja uusi asutus täydentävät väestörakenteellisesti toisiaan.

Toinen keskeinen konfliktia aiheuttanut tekijä oli kaupungin hallinnon ja suunnittelijoiden valta-asema asukkaita kohtaan. Kaupungin hallinto halusi pitää suunnitteluratkaisun langat käsissään. Tämä ei tyydyttänyt Purolan kyläyhdistystä ja joukkoa yksittäisiä purolalaisia, vaan he halusivat vaikuttaa omassa lähiympäristössään tapahtuviin muutoksiin ja edellyttivät, että heidän esittämänsä mielipiteet vaikuttavat ja otetaan huomioon suunnitelmassa. Kumpikaan osa-puoli- ei kaupunki eikä Purolan kyläyhdistys- antanut periksi peri-aatteestaan.

Suunnittelun kuluessa voimistui kolmas konfliktia aiheuttava tekijä, ”nimby”-ilmiö. Erityisesti viimeksi alueelle rakentaneet kokivat äskettäin tutuksi tulleen ympäristön muuttamisen kielteisimpänä.

Loppuvaiheessa valittajat ”naamioivat” konfliktin aiheuttaneet asemakaavan sisällölliset tekijät juridiseen muotoon. Valittajat löysivät puutteita vuorovaikutusmenettelyissä, avoimuudessa ja läpinäkyvyydessä. Viimeiset kiistat ratkaisi korkein hallinto-oikeus, johon myös Vaasan kaupunginhallitus teki vastavalituksen. Korkein hallinto-oikeus tulkitsi asemakaavaprosessin lainmukaiseksi, koska puutteista huolimatta asemakaavaprosessiin liittynyt vuorovaikutusmenettely kokonaisuutena arvioiden täytti maankäyttö- ja rakennuslain osallistumisesta ja vuorovaikutteisesta valmistelusta säädettyt tavoitteet. Vaasan kaupunginvaltuuston enemmistön kannattama esitys sai lopullisen hyväksymisen. Helpotus oli suuri, kun vuosikymmeniä vireillä ollut asemakaavatyö saatiin päätökseen.

9.3 Miten Purolan asemakaavoitus onnistui kokonaisuutena?

Vaasan kaupungin hallinto oli tyytyväinen loppuratkaisuun. Purolaan saatiin uusia pientalotontteja, ehkä yli odotustenkin. Sitä vastoin laadullista tulosta voidaan arvioida pätevästi vasta sen jälkeen, kun asemakaava on toteutettu ja alueella asutaan ja eletään.

Asemakaavan valmistelun kokonaishallinta oli heikkoa. Ensimmäisen valmisteluryityksen jälkeen Purolan asemakaavoitus ei enää ollutkaan tärkeä hallinnon näkökulmasta. Purolassa voitiin elää ilman asemakaavaakin ja kaupungin alueella oli muita tärkeämpiä tai helpommin asemakaavoitettavia alueita. Tästä huolimatta asemakaavoitusta pidettiin vireillä kaupunkisuunnittelussa. Vuosikymmeniä jatkunut vireilläolo oli virhe. Suunnitteluajattelu, suunnittelu-ympäristö ja suunnittelua ohjaava lainsäädäntö muuttuivat. Osalliset, luottamushenkilöt sekä suunnittelijat ja muu hallinto vaihtuivat. Suunnitteluajattelussa siirryttiin rationaalisesta suunnittelusta kommunikatiiviseen suunnitteluun. Suunnitelmat vanhenivat monta kertaa, jouduttiin palaamaan alkutilanteeseen ja tarkistamaan lähtökohtia ja tavoitteita. Vireilläolo, joka ei etene, rasittaa sekä hallintoa että suunnittelun kohdetta. Vasta aivan loppuvaiheessa, kun Purola nähtiin strategisesti merkittävänä uudisrakentamisalueena, Purolan asemakaavoitus sai Vaasan kaupungin johdon tuen.

Luottamus kaupungin hallinnon ja erityisesti kaavoituksen asiantuntemukseen kävi alhaalla, kun Vaasan hallinto-oikeus hylkäsi Purolan asemakaavaehdotuksen uudisrakentamisalueiden osalta ja vieläpä lepakkoselvityksen puuttumisen vuoksi. ”Oraville ja lepakoille nauraa jo naurismaan aidatkin”, joku kirjoitti Pohjalaisen tekstaten-palstalla. Tilanne kuitenkin korjaantui kaupungin hallinnon eduksi korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä.

Vuosikausia kestäneet ristiriitaisuudet ja epävarmuus suunnittelun etenemisestä olivat jättäneet rasitteita. Jos olisimme saaneet lähteä viimeisessä vaiheessa puhtaalta pöydältä, olisi lopputulos ehkä ollut toisenlainen. Entisen unohtaminen oli kuitenkin mahdotonta. Vuosien aikana oli kertynyt runsaasti asiantuntija- ja kokemustietoa suunnittelukohteesta sekä joukko hallinnon sisäisiä epävirallisia vaihtoehtoluonnoksia, erityisesti liikenneverkosta. Liikenneverkko vaihtoehtojen toimivuus- ja vaikutusarviointi kuitenkin puuttui. Sellainen olisi ulkopuolisen asiantuntijan tekemänä ollut tarpeen, koska se olisi antanut perusteita asukkaiden kyseenalaistamiin liikenneverkkoratkaisuihin. Koska yleiskaava puuttui ja Purolaa koskevat yleiset kehittämistavoitteet osittain muuttuivat, olisi ollut tarpeen kaavakokouksissa ja luottamuselinten esityslistoilla tuoda selvemmin esiin, miten asemakaavoituksen lähtökohdat ja tavoitteet olivat muuttuneet edelliseen vaiheeseen verrattuna. On tärkeää, että asukkailla ja luottamushenkilöillä on ajan tasalla oleva tieto, jonka varaan he voivat rakentaa mielipiteensä.

Täydennys- ja uudisrakentamisen suunnittelu vanhaan kylämäiseen ympäristöön vaatii yksityiskohtiin paneutumista, kärsivällisyyttä ja aikaa, koska muutokset koskevat asukkaiden asuin- ja lähiympäristöä ja useimmille asukkaille asemakaavoituksen menettelytavat ja juridi-

set vaikutukset ovat vieraita. Osallistumisesta ja vuorovaikutusta huolimatta kaikkien asukkaiden tai asukasyhdistysten näkemyksiä ja vaatimuksia ei Vaasan kaupunkisuunnittelu pystynyt sovittamaan lopulliseen suunnitelmaan sellaisenaan, koska vaatimukset olivat joko ristiriitaisia keskenään tai ne olivat kaupungin kehittämistavoitteiden vastaisia. On muistettava, että suuri osa osallisista ei esittänyt vastustavia mielipiteitä. He joko tyytyivät hallinnon esityksiin tai olivat välinpitämättömiä. Heidän kannaltaan pitkä valmistelu valituksineen oli kielteistä, koska he joutuivat tahtomattaan vain odottamaan ja olemaan epävarmuudessa.

Puoli vuotta asemakaavoituksen päättymisestä Purolan kyläyhdistyksen puheenjohtaja näki loppuratkaisussa aikaisempaa enemmän myönteistä. Hänen mielestä Kyläyhdistys oli vaikuttanut moneen asiaan kaavoituksen eri vaiheissa, mm saanut rakennustehokkuutta pienemmäksi, vaikuttanut viheralueisiin ja maisemointiin sekä vaikuttanut siihen, että toteuttaminen aloitetaan Välitien puolelta. Tästä huolimatta hän piti korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä puolueellisena. (Pohjalainen 2.11.2009)

Olisiko kaupungin hallinto voinut tulla enemmän asukkaiden vaatimuksia vastaan? Joissakin yksityiskohdissa olisi voinut, mutta ei kokonaisuudessa, jos kaupungin yleistavoitetta kaupunkirakenteen täydentämisestä haluttiin noudattaa. Jos valmisteluvaiheessa olisi luonnoksia muutettu enemmän, olisi sillä ollut psykologisesti myönteinen vaikutus, jonka seurauksena vastapuolikin olisi ehkä myöntynyt enemmän kuin nyt tapahtui. Mutta olisiko valituksilta vältytty, siitä ei ole varmuutta.

10 MIHIN KIINNITTÄÄ HUOMIOTA VUOROVAIKUTTEISESSA SUUNNITTELUSSA?

Muutos tarvitsee tuekseen yhteiset tavoitteet

Suunnitelman yleistavoitteiden hyväksyttävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Yleistavoitteet tulee muodostaa suunnittelun aloitusvaiheessa yhdistämällä asukkaiden, muiden osallisten ja yhteistyötahojen tavoitteita ja kaupungin tavoitteita, mutta millä painotuksella? Eri tavoitteita tulee peilata koko kaupungin toimivuuden ja elinvoimaisuuden kannalta. Sellaisten tavoitteiden, jotka koskevat suunnittelukohteen lisäksi laajempaa ympäristöä, tulee aina sisältyä suunnittelukohteen yleistavoitteisiin. Osallisryhmien kanssa käytäviin keskusteluihin tulee kaupungin hallinnon puolelta osallistua keskeiset suunnittelussa mukana olevat henkilöt, jotka tuntevat suunnittelukohteen. Valmisteluvaiheessa tapahtuvaan vuoropuheluun kannattaa käyttää aikaa, koska se nopeuttaa loppuvaiheen käsittelyä ja vähentää todennäköisesti konflikteja ja valituksia.

Hallinnon eri yksiköissä ja hierarkian eri tasoilla tulee olla yhden-suuntaiset strategiset tavoitteet ja yhdenmukainen käsitys menettelytavoista. Jos asukas, asukasryhmä tai muu osallistaho pyrkii vaikuttamaan kaavoittajan ohi muuhun hallintoon, tulee koko hallinnon toimia johdonmukaisesti. Jos yhteisesti sovitusta menettelytavoista poiketaan, tulee poikkeavaa päätöstä olla tekemässä kaikki ne osalliset, joita päätös koskee, sekä kaavoittaja ja tarvittavat muut hallinnon edustajat.

Ymmärrys, luovuus, luottamus ja sosiaalinen pää- oma sekä tieto ja asiantuntijuus rakentuvat vuorovaikutuksessa

Erilaisten vaatimusten, näkemysten ja toiveiden sovittaminen suunnitelmaan tai niiden jättäminen huomiotta vaatii asiantuntemusta ja

luovuutta. Lähtökohtana on, että kaikilla osallisilla on mahdollisuus osallistua tasavertaisesti vuoropuheluun koko suunnitteluprosessin ajan. Samaa asiaa koskevat näkemykset perusteluineen tulee käsitellä samanaikaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että samaa asiaa koskevat osalliset kutsutaan samaan ryhmäkeskusteluun. On mahdollista, että ryhmäkeskustelun tuloksena saatu ratkaisuehdotus vaikuttaa myös ryhmän ulkopuolisiin tahoihin. Tällöin ryhmäkeskustelu pitää järjestää myös niiden kanssa, joihin tuo edellä mainittu ratkaisuehdotus vaikuttaa.

Kaavoittajan halu kuunnella ja ymmärtää erilaisia arvoja ja merkityksiä on edellytys sille, että syntyy aitoa vuorovaikutusta. Vaikuttavinta vuorovaikutusta on keskustelu. Yhdessä perusteellisesti keskusteltu asia, vaikka sen lopputulos ei kaikilta osin täytäkään vastapuolen /vastapuolten vaatimuksia, luo myönteisen kokemuksen osallistumisesta. Kuuntelu, avoimuus ja johdonmukainen toiminta luovat hyväksyntää ja luottamusta julkista hallintoa kohtaan. Aikaisemmat huonot kokemukset muokkaavat osallisten kielteistä ennakoasennetta. Kaavoittajan ja koko hallinnon asenne vaikuttavat siihen, millä tavalla suunnitteluprosessissa toimitaan. Suunnitteluprosessin aloituksella on suuri merkitys. Aloitustilaisuudessa tulee antaa uskottava ja realistinen kuva vaikuttamismahdollisuuksista. Ajan tasalla oleva tieto prosessin kulusta on tärkeä kaikille osapuolille. Sekä asukasosalliset että hallinnon osalliset tulee pitää ajan tasalla siitä, miten prosessin etenee.

Hallinnolta vaaditaan ihmisten subjektiivisten kokemusten ja näkemysten huomioon ottamista. Hallinnolla tulee olla aito halu ymmärtää eri näkökulmia ja aikaa vuoropuheluun. Tunnistetaan prosessin kriittiset vaiheet ja käytännöt. Haetaan tuloksellisia toimintamalleja.

Jos prosessi on reilu, osapuolten on helpompi tyytyä lopputulokseen, vaikka se ei kaikilta osin olekaan jokaisen oman näkemyksen ja tavoitteiden mukainen.

Reflektioiva asiantuntijuus

Vuorovaikutteinen suunnittelu edellyttää avointa, joustavaa, verkostoituvaa asennetta kaavoittajalta ja muilta suunnittelijoilta sekä muulta hallinnolta. Asiantuntijuudessa ei riitä asiantieto ja sen tulkinta vaan tarvitaan yhä enemmän kulttuurista ja sosiaalista tietämystä. Asiantuntijuus on vuorovaikutuksessa syntyvää tietoa. Kaavoituksessa kaikki osalliset ovat oman asiansa asiantuntijoita. Tarvitaan tiedonrakentamista. Kaavoittajan tehtävä on tiedonrakentaminen yhdessä osallisten kanssa, jotta löydetään eri intressitahoja kohtuullisesti tyydyttävä suunnitteluratkaisu. Kaavoittaja on reflektioiva toimija, esille tuotujen näkökulmien organisoija ja koordinoija. Kaavoittaja on suunnittelukysymysten asiantuntija ja lisäksi prosessin hallinnan ja vuorovaikutuksen asiantuntija. Kaavoittajalla tulee olla käsitys vuorovaikutuksen merkityksestä ja vaikutuksista, ja hänen tulee antaa osallisille ja muille suunnittelun osapuolille todenmukainen tieto siitä, mikä on vuorovaikutuksen merkitys ja vaikutus suunnitteluprosessissa.

Monipuoliset ja aktiiviset osallistumismenetelmät

Vuorovaikutuksen syntymistä voidaan edistää huolellisella osallistumismahdollisuuksien suunnittelulla ja järjestämisellä. Osallistumiselle tulee luoda selvät pelisäännöt.

Vuorovaikutus voi syntyä eri tavoin osallistumisen kautta. Osallistumisen keinot tulee sovittaa tilanteen ja olosuhteiden mukaan, esimerkiksi yleisötilaisuus ja sen lisäksi ryhmäkeskustelu ja tarvittaessa

kahdenvälisiä keskusteluita. Erilaiset osallistumismenetelmät täydentävät toisiaan. Kuvallinen ja kirjallinen materiaali täydentää ja selventää keskusteluissa esillä olleita asioita. Ne ovat hyödyllisiä yksityiskohtaisen tiedon välityksessä. Kirjallinen palaute on tarpeen dokumentoinnin kannalta. Internet on hyvä apuväline jatkuvan vuoropuhelun ylläpitämisessä, mm keskustelufoorumit.

Osallistumista voidaan aktivoida eri tavoin erilaisilla ryhmätömenetelmillä. Ryhmäkeskustelu tuo esiin erilaisia näkemyksiä, joiden tuloksena voi syntyä uusia ratkaisuja. Tulevaisuusverstaas-, tuplatiimi- tai suunnittelutyöpajamenetelmällä saadaan todennäköisesti esiin vielä moninaisempia näkemyksiä, koska nämä menetelmät aktivoivat hiljaisia ja hillitsevät äänekkäitä, jolloin kaikkien näkemys vaikuttaa.

Osallistujajoukon edustavuuteen tulee kiinnittää huomiota. Nykyisten eri-ikäisten asukkaiden lisäksi tulisi keskustelutilaisuuksiin saada tulevien asukkaiden edustajia. Yhteisen keskustelun kautta eri osapuolet voivat hahmottaa kokonaisuutta omasta näkökulmastaan. Samalla osapuolet saavat käsityksen siitä, että asialla on monta puolta, mikä todennäköisesti lisää ymmärrystä myös toisten näkökantoja kohtaan. Myös kaavoituksesta päättävät luottamushenkilöt tulisi saada mukaan tilaisuuksiin. Tiedotusvälineille kannattaa kertoa osallistumistilaisuuksista etukäteen järjestettävässä tiedotustilaisuudessa.

Opitaan palautteesta. Jokaisen vuorovaikutustilanteen jälkeen keskustellaan hankkeessa mukana olevan suunnitteluryhmän jäsenten kanssa kokemuksista ja tarkistetaan tulevaa menettelytapaa. Ratkaisevaa on eri hallinnon yksiköiden halu toimia yhdessä ja kehittää osallistumista.

Kaikki järjestettyjen vuorovaikutustilanteiden menettelytavat ja niiden tulokset tulee dokumentoida. Dokumentointi auttaa prosessin hallintaa ja arviointia sekä kaavaselostuksen tekemistä. Tästä aineistosta kannattaa tehdä yhteenveto myös kaavaselostukseen liitteeksi. Dokumentointi on korvaamaton apu silloin, kun kaavavalituksiin annetaan vastaselityksiä

Tieto vuorovaikutuksen tuloksista osallisille ja luottamushenkilöille

Osallisilla tulee olla mahdollisuus tutustua muiden esittämiin mielipiteisiin. Tätä varten tehdään referaatit kaikista valmistelun aikana esitetyistä mielipiteistä. Nämä referaatit voidaan pitää nähtävillä kaavaluonnosten ja kaavaehdotuksen nähtävillä olon aikana. Jos osallinen pyytää hallinnolta perusteltua vastausta omaan mielipiteeseensä, tulee sellainen antaa.

Luottamushenkilöt tarvitsevat tiedon vuorovaikutuksen luonteesta ja sen tuloksista. Luottamuselinten esityslistalla esitellään, miten vuorovaikutus on järjestetty asemakaavaprosessin eri vaiheissa. Aloitus- ja valmisteluvaiheen esitetyt mielipiteet kootaan asiakokonaisuuksiksi, jotta luottamushenkilöille syntyy yleispiirteinen käsitys osallisten esittämistä mielipiteistä ja mahdollisuus verrata niitä kaupungin strategioihin ja toiminnallisiin tavoitteisiin. Asemakaavaehdotusta vastaan esitetyistä muistutuksista ja valituksista on syytä tehdä yksilöidyt referaatit tai esittää ne sellaisenaan, jotta loppuvaiheen ongelmakohdat paikallistuvat, ja niistä on mahdollisuus neuvotella, jos luottamushenkilöt niin haluavat. Suunnitteluratkaisut tulee aina perustella. Hallinnon perusteluista tulee selvittää, miksi, esitettyä asiaa kohtaan ei oteta mukaan tai miksi se otetaan mukaan suunnitelmaan.

Suoran osallistumisen periaatteet kuntoon

Asemakaavaprosessin aikana toteutettava vuorovaikutus on hallinnon, luottamushenkilöiden ja osallisten välistä. Vuorovaikutus syntyy sekä suoran osallistumisen että välillisen osallistumisen eli edustuksellisen demokratian kautta. Monipuolisinta vuorovaikutusta vaatii osallisten ja kaavoitusorganisaation välillä tapahtuva suora osallistuminen. Suoran osallistumisen keskeiset periaatteet ovat hallintotieteen edustaja Anu Mutasta (2002, 97-106) mukailten seuraavat.

- Toiminnan tulee perustua hyvän hallinnon periaatteille.
- Tarvitaan riittävästi aikaa, rahaa ja erilaisia osallistumiskeinoja sekä osaamista.
- Koko hallinnon on sitouduttava osallisuuden edistämiseen.
- Tiedottamisen on oltava aktiivisesti avointa. Viestinnän tulee olla selkeää, monipuolista ja vuorovaikutteista. Tietoa tulee jakaa riittävän aikaisin, sen tulee olla objektiivista, helposti löydettävää ja kielen tulee olla ymmärrettävää.
- Hallinnon tulee toimia vuorovaikutteisesti, olla mukana keskusteluissa tiedotusvälneissä ja muilla areenoilla.
- Hallinnon tulee hyödyntää vuorovaikutustekniikoita.
- Jatkuva osallistumisen ja vaikuttamiskeinojen seuranta ja arviointi sekä palautteen hyödyntäminen luovat aitoa toimintakulttuuria.

Edvin Hevonkosken veistos Purolan metsässä

LÄHTEET

Artikkelit ja kirjat

Anttiroiko, Ari-Veikko & Haveri Arto & Karhu, Veli & Ryytänen, Aimo & Siitonen Pentti (toim.) 2005. Kuntien toiminta, johtaminen ja hallintasuhteet. Tampereen yliopistopaino. 76-153

Arola, Tuija 2002. Vuorovaikutteinen kaavoitus ja kuntalaisten vaikuttaminen. Kansalaisyhteiskunnan, suunnittelun ja päätöksenteon kohtaaminen maankäytön suunnittelussa. Kuntaliitto. Helsinki.

Ekroos, Ari 2001. Kaavoitusmenettely ja vuorovaikutteinen suunnittelu. Teoksessa Kuusiniemi, Kari & Ekroos, Ari & Kumpula, Anne & Vihervuori, Pekka. Ympäristöoikeus. WSOY. Juva.

Foucault, Michel & Rabinow, Paul 1989, alkuperäinen 1982. Kaupunki, tila ja valta. Yhdyskuntasuunnittelun laitos. Julkaisuja 16. Tampereen teknillinen korkeakoulu. Tampere.

Haarni, Tuukka & Karvinen, Marko & Koskela, Hille & Tani, Sirpa 1997. Tila, paikka ja maisema. Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen. Vastapaino. Tampere.

Habermas, Jürgen 1987. Järki ja kommunikaatio. Tekstejä 1981-1985. Valinnut ja suomentanut Jussi Kotkavirta. Hakapaino. Helsinki.

Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.) 2001. Ympäristöpolitiikka. Vastapaino. Jyväskylä.

Hakanen, Jari & Puro, Ulla 2000. Vuorovaikutustaidot ryhmässä. Taskumatti-sarja. TSL-opintokeskus. Painohäme.

Hallituksen esitys 192/ 1994. Hallituksen esitys eduskunnalle kuntalaiksi. Tulostettu 2.4.2009 <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he19940192>

Hallituksen esitys 101/1998. Hallituksen esitys eduskunnalle rakennuslainsäädännön uudistamiseksi. Tulostettu 2.4.2009 <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1998/19980101>

Harju, Aaro 30.8.2004. Aktiivinen kansalaisuus. Kansalaiset vaikuttajina. Tulostettu 5.4.2009 <http://www.kansalaisfoorumi.fi>

Harju, Aaro 10.12.2004 a. Osallistuminen ja vaikuttaminen. Osallisuus. Tulostettu 5.4.2009 <http://www.kansalaisfoorumi.fi>

Harju, Aaro 10.12.2004 b. Osallistuminen ja vaikuttaminen. Osallistuminen. Tulostettu 5.4.2009 <http://www.kansalaisfoorumi.fi>

Harju, Aaro 10.12.2004 c. Osallistuminen ja vaikuttaminen. Vaikuttaminen. Tulostettu 5.4.2009 <http://www.kansalaisfoorumi.fi>

Harju, Pertti 1988. Yhteissuunnittelu asuinalueiden kehittämisessä. Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskus. Espoo.

Haverinen, Risto 1999. Vuorovaikutuksen jäsentäminen ympäristövaikutusten arvioinnissa. Opas hankkeesta vastaaville, suunnittelijoille ja viranomaisille. Suomen ympäristökeskus. Ympäristöopas 64. Helsinki.

Heinonen, Tarja & Luomi, Annukka (toim.) 2008. Ympäristökasvatuksen käsitteiden määritelmäluonnos. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus. Tulostettu 9.3.2009 http://www.vihrealippu.fi/pages/documents/kasitehanke_raportti.pdf

- Häikiö, Liisa & Koskiahho, Briitta & Leino, Helena 2001. Paikallinen valta. Tampereen yliopisto. Civil society papers 4. Tampere.
- Häkli, Jouni 1997. Näkyvä yhteiskunta. Kansalaiset ja kaupunkisuunnittelun logiikka. Teoksessa: Haarni, Tuukka & Karvinen, Marko & Koskela, Hille & Tani, Sirpa 1997. Tila, paikka ja maisema. Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen. Vastapaino. Tampere.
- Häkli, Jouni 2002. Kansalaisosallistuminen ja kaupunkisuunnittelun tiedonpolitiikka. Teoksessa Bäcklund, Pia & Häkli, Jouni & Schulman, Harry (toim.). Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki.
- Ilmonen, Mervi & Peltonen, Lasse 2004. Suunnittelu on toivon järjestämistä. John Forester haastattelussa. Yhdyskuntasuunnittelu vol 42:3-4.
- Jauhiainen, Jussi S. 2002. Kaupunkiliikkeet ja kamppailu osallisuudesta kaupunkitilassa. Teoksessa Bäcklund, Pia & Häkli, Jouni & Schulman, Harry (toim.). Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki.
- Jauhiainen, Jussi S & Niemenmaa, Vivi 2006. Alueellinen suunnittelu. Vastapaino. Tampere.
- Kangas, Risto 1987. Jürgen Habermasin kommunikatiivisen toiminnan teoria. Tutkijaliiton julkaisusarja 45. Helsinki.
- Karvinen-Niinikoski, Synnöve 2005. Reflektiivisyys ja asiantuntijuus. Julkaisussa Finsoc. Sosiaalialan menetelmien arviointi 2 / 2005. Stakes.
- Karvonen, Erkki 9.7.2002. Johdatus vietintätieteisiin. Versio. 3.1. Tiedotusopin laitos. Tampereen yliopisto. Tulostettu 23.1.2009 <http://www.uta.fi/viesverk/johdviest/johdatus.html>
- Kettunen, Pekka 2002. Miksi osallistumisesta puhutaan? Osallistumisen kehittäminen suomalaisissa kunnissa. Teoksessa Bäcklund, Pia & Häkli, Jouni & Schulman, Harry (toim.). Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki.
- Kopra, Pekka & Salmi, Markku 1984. Asukas ja asemakaava. Rakennuskirja. Jyväskylän yliopisto.
- Koskiahho, Briitta & Leino, Helena & Mäkelä, Tanja 2000. Urbaani osallisuus. Tarkastelussa uusi maankäyttö- ja rakennuslaki. Tampereen yliopisto. Civil society papers 2. Tampere.
- Kröger, Laura 2002. Osallistuva suunnittelu maatalouden ympäristöpolitiikassa. MTT:n selvityksiä 7. Maa- ja elintarviketeollisuuden tutkimuskeskus. Data Com Finland. Tulostettu 5.5.2009 <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts7.pdf>
- Laitinen, Matti & Nurmi, Kari E. 31.12.2004. Aktiivinen kansalaisuus. Mitä tarkoitetaan aktiivisella kansalaisuudella? Tulostettu 5.4.2009 <http://www.kansalaisfoorumi.fi>
- Lakikokoelma 2005. Maankäyttö- ja rakennuslaki perusteluineen. Edita. Helsinki.
- Lampinen, Seppo & Saarlo, Anne & Vehmas, Anne & Karppinen, Seppo 2003. Osallistuminen eheyttävässä suunnittelussa. Suomen ympäristö 595. Ympäristöministeriö. Helsinki.
- Lapintie, Kimmo 2003. Suunnittelun paradigman muutokset ja tieto/valta. Yhdyskuntasuunnittelu vol 41:2.
- Lehtimäki, Hanna 2000. Kohti strategian tekemisen moniäänisyyttä. Teoksessa Lehtimäki, Hanna 2000, Strategiatarina kaupungista ja sen toimijoista. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 746. Tampereen yliopistopaino.
- Leino, Helena 2006. Kansalaisosallistuminen ja kaupunkisuunnittelun dynamiikka. Tutkimus Tampereen Vuoreksesta. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1134. Tampereen Yliopistopaino.
- Leskinen, Antti & Paldanius, Jari & Tulkki, Katri 1998. Kun haluat vaikuttaa, osallistu elinympäristösi suunnitteluun. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Maankäyttö- ja rakennuslaki. Tulostettu 21.12.2009
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Maankäyttö- ja rakennusasetus. Tulostettu 21.12.2009
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990895>

Manninen, Richard 2005. Vuosaaren suunnittelu ja paikallinen osallistuminen. Teoksessa Bäcklund, Pia & Schulman, Harry (toim.). Suunnittelun kumppanuudet. Tapaus Vuosaari. Helsinki.

Mattila, Hanna 2003. Vuorovaikutteinen suunnittelu ja kaupunkisuunnittelijan esteettinen asiantuntemus. Yhdyskuntasuunnittelu vol 41:2.

Mutanen, Anu 2002. Kansalaisten suoran osallistumisen ja vaikuttamisen kehittäminen. Teoksessa Miettinen, Tarmo (toim.) 2002. Kansanvalta. Joensuun yliopisto. Joensuun yliopistopaino.

Meurman, Otto-I 1947. Asemakaavaoppi. Otava. Helsinki.

Mäenpää, Olli 2003. Hallintolaki ja hyvän hallinnon periaatteet. Edita. Helsinki.

Mäenpää, Pasi & Aniluoto, Arto & Manninen, Richard & Villanen, Sampo 2000. Sanat kivettyvät kaupungiksi. Tutkimus Helsingin kaupunkisuunnittelun prosesseista ja ihanteista. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 83. Espoo.

Mäntysalo, Raine 2007. Yhdyskuntasuunnittelun teorioiden kehitys osallistumisen näkökulmasta. Teoksessa Ilmonen, Mervi & Lehtovuori, Panu & Pakarinen, Terttu (toim.). Prospectus. Kirjoituksia kaupungista ja suunnittelusta. Teknillinen korkeakoulu. Espoo.

Mäntysalo, Raine & Rajaniemi, Juho 2003. Vallan ulottuvuuksia maankäytön suunnittelussa. Synteesi. Tieteiden välisen tutkimuksen aikakauslehti 3 / 2003.

Mönkkönen Kaarina 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Edita. Helsinki.

Pakarinen, Terttu 2002. Osallistumisen taustalla olevat ajatusmallit ja osallistumisen tulevaisuus. Teoksessa Bäcklund, Pia & Häkli, Jouni & Schulman, Harry (toim.). Osalliset ja osaajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki.

Pekonen, Kyösti 1995. Kohti uutta hallinta-ajattelua julkisessa hallinnossa. Hallinnon kehittämiskeskus. Painatuskeskus. Helsinki.

Peltonen, Lasse & Hirvonen, Jukka & Manninen, Richard & Linjama, Hannes & Savikko, Riitta 2006. Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet. Suomen ympäristö 12 / 2006. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Piironen, Tiina 2007. Ohjaajan opas lasten osallistavien ryhmien ohjaamiseen. Kuunnelkaa meitä - Lasten osallisuushanke 2006-07. Helsinki.

Puustinen, Sari 2006. Suomalainen kaavoittajaprofessio ja suunnittelun kommunikatiivinen käänne. Väitöskirja. Teknillinen korkeakoulu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Espoo.

Roininen, Janne & Horelli, Liisa & Wallin, Sirkka 2003. Osallistuminen ja vuorovaikutus kaavoituksessa. Seurannan ja arvioinnin viitekehys ja menetelmät. Suomen ympäristö 664. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Sainio, Ari 1994. Kohti kansalaisten kuntaa. Suomen kuntaliitto. ACTA-sarja nro 40. Suomen kuntaliitto. Helsinki.

Schulman, Harry 1990. Alueelliset todellisuudet ja visiot. Helsingin kehitys ja kehittäminen 1900-luvulla. Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskus. Espoo.

Seminaari Kuntatalolla 13.12.2004. Kuka pelkää kestävästä kehityksestä? Kunnan toimijat yleistä etua edistämässä. Muistio.

Sotara, Markku 1996. Kohti epäselvyyden hallintaa. Pehmeä strategia 2000-luvun alun suunnittelun lähtökohtana. Tulevaisuuden tutkimuksen seura. Acta Futura Fennica no 6. Gummerus. Jyväskylä.

Staffans, Aija 2004. Vaikuttavat asukkaat. Vuorovaikutus ja paikallinen tieto kaupunkisuunnittelun haasteina. Väitöskirja. Teknillinen korkeakoulu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja A29. Espoo

Sutela, Marja 2000. Suora kansanvalta kunnassa. Oikeusvertaileva tutkimus kansanäänestyksestä kunnan asukkaiden itsehallinnon toteuttajana. Väitöskirja. Lakimiesliiton Kustannus. Kauppakaari. Helsinki.

Syrjänen, Olavi 2005. Osallistuminen, vuorovaikutus ja muutoksenhaku kaavoituksessa. Rakennustieto. Helsinki.

TAIK 22.3.2007. Tuotetieto. TAIK:n kurssi tutkimusmenetelmistä. Tulostettu 6.8.2009 <http://www2.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede>

Tikkanen, Jukka 2006. Osapuolten välinen yhteistyö yksityismetsien suunnittelussa. Metsätieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Joensuun yliopisto. Tulostettu 21.5.2009 <http://www.metla.fi/dissertationes/df26.pdf>

Tikkanen, Jukka 2003. Alueellisen metsäohjelmatyön osallistumismenettely Pohjois-Suomen metsäkeskuksissa vuosina 1997-1998 ja 2000-2001. Metsätieteen aikakauskirja 3 / 2003. Tulostettu 21.5.2009 <http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff03/ff033321.pdf>

Valtioneuvosto 2002. Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittämisestä VNS 3/2002. Tulostettu 5.4.2009 <http://www.eduskunta.fi>

Viestintätieteiden yliopistoverkko 21.12.2005. Tieto ja viestintä organisaatiossa. Jyväskylän yliopisto. Tulostettu 23.1.2009 <http://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/tvo/index.htm>

Vuorela, Pertti 1991. Suunnittelukulttuurin muutos intressipohjaiseksi. Amfion 1/1991.

Wähä, Susanna 2004. Maankäyttö- ja rakennuslain soveltaminen hallintotuomioistuimissa 2001-2003. Suomen ympäristö 693. Alueiden käytön osasto. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Ympäristöministeriö 2007. Osallistuminen yleis- ja asemakaavoituksessa. Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2007. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Vaasan kaupungin asiakirjat

Hiekkala, Pekka & Nyman, Jan 2008. Vaasan Purolan lepakkokartoitus. Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Kaupunkisuunnittelu 1995. Vaasa-Vasa. Tavoitesuunnitelma. Målplan 1995.

Nyman, Jan 2005. Vaasan Purolan pesimälinnusto. Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Oja, Jyrki & Oja, Satu 2005. Vaasan Purolan asemakaava-alueen luontoselvitys. Suomen Luontotieto Oy.

Purolan kyläyhdistyksen kirjeet 1986-1999 Vaasan kaupungin hallinnolle.

Rajala, Annukka 2006. Kulttuuriympäristöinventointi Purolan asemakaava-alueella. Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Vaasan kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä kaupunginhallituksen suunnittelu- ja talousjaoston / suunnittelujaosto 1973-2009 esityslistat ja pöytäkirjat, jotka liittyvät Purolan asemakaavoitukseen

Vaasan kaupunki 1979. Kehittämistavoitteet 1979.

Vaasan kaupunki 1987. Kehittämistavoitteet 1987.

Vaasan kaupunki 2002. Talousarvio vuodelle 2003. Taloussuunnitelma vuosille 2004-2005.

Vaasan kaupunki 2006. Talousarvio vuodelle 2007. Taloussuunnitelma vuosille 2008-2009.

Wistbacka, Ralf 2005. Raportti Purolan liito-oravakartoituksesta. Y-Work Consulting.

Vaasan kaupunkisuunnittelu(virasto)n suunnitteluaineisto

Kaupunkisuunnittelu, kaavoitus 2007. Purola, asemakaava ja asemakaavan muutos nro 931. Selostus

Purolan asemakaava ja asemakaavan muutos 1982. Nähtävillä ollut asemakaavaehdotus. Asemakaavakartta.

Purolan asemakaava- ja asemakaavan muutos 1992. Nähtävillä ollut asemakaavaluonnos, Asemakaavakartta.

Purolan asemakaava ja asemakaavan muutos 2000. Nähtävillä ollut asemakaavaluonnos, havainnekuva.

Purolan asemakaava ja asemakaavan muutos 2005. Nähtävillä ollut alustava asemakaavaluonnos, Havainnekuva.

Purolan asemakaava ja asemakaavan muutos 2006. Nähtävillä ollut tarkistettu asemakaavaluonnos., Asemakaavakartta ja havainnekuva.

Purolan asemakaavan ja asemakaavan muutos 2007. Nähtävillä ollut asemakaavaehdotus. Asemakaavakartta ja havainnekuva.

Purolan asemakaavan ja asemakaavan muutos 2007. Vaasan kaupunginvaltuuston hyväksymä asemakaavaehdotus. Asemakaavakartta ja havainnekuva..

Purolan liikenneverkkovaihtoehto 1 1993
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 2 1993
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 3 1994
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 4 1994
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 5 1994
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 6 1994

Purolan liikenneverkkovaihtoehto 7B. 1995.
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 8B. 1995.
Purolan liikenneverkkovaihtoehto 9B. 1995.

Virtanen, Aila 2005. Purolan asemakaavoitus. Projektisuunnitelma 11.11.2005.

Muu painamaton lähdeaineisto

Jukolan rakentajat, Jukolas byggare & Purolan kyläyhdistys, Bobäck byaförening 1989. Kehittämissuunnitelma Asevelikykyä – Purola, Utvecklingsplan Vapenbrödraby - Bobäck.

Purolan kyläyhdistys–Bobäck byaförening. Hallituksen pöytäkirjat 2005-2008 Tulostettu 1.11.2009 // www.purolankylayhdistys.fi

Tekstissä mainitut toimijat

(Virka- / toimihenkilön, erikoisasantuntijan, luottamushenkilön tai osallisten edustajan nimikkeen jäljessä on henkilön nimi ja vuosiluku, joka osoittaa ajankohdan, jolloin ko. henkilö mainitaan tekstissä)

Vaasan kaupungin johtajat:

Kaupunginjohtaja Juhani Turunen, 1996

Tekninen apulaiskaupunginjohtaja Seppo Sanaksenaho, 1993, 1994

Tekninen apulaiskaupunginjohtaja Heikki Lonka 2005, 2006, 2008

Tekninen apulaiskaupunginjohtajan viransijainen Heikki Vehkaoja, 2007

Kaupunkisuunnittelu(virasto):

Kaupunkisuunnittelun johtaja ja kehitysjohtaja Jorma Pitkämäki, 2007, 2008

Suunnittelupäällikkö Seppo Ylimannila, 2006

Tutkimuspäällikkö Kimmo Saraste, 2006

Tietotuotantopäällikkö Tarja Lahtonen, 2006

Yleiskaava-arkkitehti Hannu Vuolteenaho, 1994, 1995

Yleiskaavoituksen toimistoarkkitehti, kaavoitusarkkitehti Harri Nieminen, 1995, 2005

Maisema-arkkitehti Jorma Panu, 1990, 2005, 2006

Asemakaava-arkkitehti Tapio Ivakko, 1994, 1995, 1996

Apulaisasemakaava-arkkitehti, projektipäällikkö Marketta Kujala, 1992, 1995, 1996, 2005, 2006

Toimistoarkkitehti Heikki Aitoaho, 1976

Toimistoinsinööri Marja-Liisa Hämynen, 1991, 1992

Tilapäinen arkkitehti Leena Turkka, 1986, 1988

Tilapäinen arkkitehti, kaavasunnittelija Aila Virtanen, 1993, 1994,- 1995, 1996, 1999, 2000, 2005, 2006, 2007

Kaava-assistentti Pirjo Jokiaho, 2005

Kaava-assistentti Birgitta Vilen, 2005, 2006

Tekninen virasto / toimi:

Kaupungininsinööri Timo Martonen, 1993, 1994, 1995

Liikenneinsinööri, liikenteen suunnittelupäällikkö Veli-Pekka Saesma, 1994, 1995, 1999, 2000, 2005, 2006, 2007

Liikenteen suunnitteluinsinööri Jouni Vuorenmaa, 2005

Liikenteen suunnitteluinsinööri Siri Gröndahl, 2006, 2007

Liikenteen suunnittelurakennusmestari Jaakko Metsäranta, 1994, 2000

Kadunsuunnitteluinsinööri Markku Litmanen, 2000, 2005

Kiinteistöinsinööri, kaupungingeodeetti Einar Larsson, 1982, 1992, 1994, 1995

Kiinteistöinsinööri, kaupungingeodeetti Clas-Göran Herrgård, 1995, 2000

Kiinteistöinsinööri Juha Kantanen, 2005

Vesihuollon suunnittelupäällikkö Pertti Reinikainen, 1994, 2000, 2005

Maaperäasioiden suunnitteluinsinööri Erkki Lauttamus, 2005

Metsäesimies, viheryksikön päällikkö Timo Jousmäki, 2005, 2006

Asuntotuotantopäällikkö Anna-Liisa Koskenmäki, 2006

Mittausteknikko, tonttiteknikko Per Bengs 2005, 2006

Teknisen toimen lakimies Tomas Häyry, 2007, 2008

Rakennusvalvonta:

Rakennustarkastaja Markku Alamäki, 1995

Rakennustarkastaja Eija Muttonen-Mattila, 2005, 2006

Tarkastusrakennusmestari Aila Roivainen, 1995

Kasvatus- ja opetusvirasto:

Opetuksen suunnittelupäällikkö Monica Grönlund, 2005, 2006

Päivähoidon osastopäällikkö Sinikka Stark, 2005, 2006

Pohjanmaan museo

Maakuntamuseotutkija Kaj Höglund, 2006

Rakennustutkija Anne Majaneva-Virkola, 2006

Luottamushenkilöt:

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Heikki Kouhi, 2007

Kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja Raimo Rauhala, 2007

Kaupunginhallituksen suunnittelujaoston puheenjohtaja Helena Bucht-Lindeman, 2007

Kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelujaoston jäsen Marjatta Vehkaoja, 2008

Kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelujaoston jäsen Harri Moisio, 2007

Ulkopuoliset asiantuntijat

Tiehallinnon Vaasan piiristä mm. tieinsinööri Unto Mäkiiniemi , 1995

Mustasaaren kunnan kaavoitusinsinööri Lena Granlund, 1994

Mustasaaren kunnan kaavoitusinsinööri Pertti Malinen, 2008

Insinööriopiskelija Pekka Hiekkala, 2008

Insinööriopiskelija Jan Nyman, 2008

Insinööriopiskelija Annukka Rajala, 2006

Lepakkotutkija Nina Hagner-Wahlsten Bathousesta, 2008

Liikennekonsultti, projektipäällikkö Mikko Uljas Talentek Oy:stä, 2005

Osallisten edustajat

Purolan kyläyhdistyksen puheenjohtaja Bjarne Udd, 1994, 1995, 1996

Purolan kyläyhdistyksen puheenjohtaja Peter Remahl, 2005, 2006, 2007,
2008

Purolan kyläyhdistyksen varapuheenjohtaja Juha Saranpää, 2006

Purolan kyläyhdistyksen sihteeri Esko Niemi-Hukkala, 2005, 2007

Jukolan rakentajien puheenjohtaja Veikko Siltanen, 2005

Vaasan ympäristöseuran puheenjohtaja Anna Swanljung, 2007

LIITTEET

1

Sanomalehtikirjoitukset Purolan asemakaavoituksen viimeisessä vaiheessa ja valitusvaiheessa 2005-2009

Näistä osaa on käytetty lähteenä

- 14.4.2005 Purolaan kaavoitetaan 250 omakotitonttia. Asukastilaisuus järjestetään vielä toukokuun aikana.
Pohjalainen, uutinen
- 3.5.2005 Purolan ja Teeriniemen väliin halutaan metsä
Pohjalainen, uutinen
- 23.6.2005 Purolan asukkaille järjestettiin asemakaava-askartelua
Pohjalainen, uutinen
- 01.7.2005 Purolan perheet vaativat alikulkua. Vanhemmat ovat huolissaan lasten turvallisuudesta koulutiellä.
Pohjalainen, uutinen
- 05.7.2005 Ajoväylä ei sovi leikkipaikaksi
Pohjalainen, mielipide, nimimerkki Autoilija Kuokkamiehentieltä

- 05.10.2006 Vaasa kaavoittaa Purolaan 200 omakotitonttia ja rivitaloja
Pohjalainen, uutinen
- 05.10.2006 Omstridd Bobäckplan klar
Vasablabet, uutinen
- 12.10.2006 Purolan väki esitti kaavoittajalle huolensa liikennejärjestelyistä
Pohjalainen, uutinen
- 05.1.2007 Purolan kyläyhdistys kiirehtii Välitietä ja vastustaa Haukankadun rakentamista
Pohjalainen, uutinen
- 22.1.2007 Purolan kyläyhdistys jarruttaa kehitystä
Pohjalainen, mielipide, nimimerkki Rakennuskuumeesta kärsivä
- 24.1.2007 Purolan viihtyisyys mielessä
Pohjalainen, mielipide, Purolan kyläyhdistys
- 25.1.2007 Mielestäni Purolan kyläyhdistyksen tarvitsisi vaatia Sepänkyläntielle liikennevalot Kalliokadun, Keskuskadun ja tulevan Haukankadun kulmiin. Ei muuta. Nyt entinen jäsen.
Pohjalainen, tekstaten-mielipide
- 25.1.2007 Purolan kaavasta neuvotellaan vielä
Pohjalainen, uutinen
- 27.1.2007 Purolasta ei haluta tiheää
Pohjalainen, mielipide, Purolan asukas
- 1.2.2007 Angående Bobäckplanen
Vasabladet, mielipide, Purolan asukas
- 15.02.2007 Purolan katunimet lasten leikkiä
Pohjalainen, uutinen
- 26.4.2007 Purolan asemakaavasta ei päästy yksimielisyyteen
Pohjalainen, uutinen

07.5.2007	Vaasan tonttipula vain jatkuu <i>Pohjalainen, pääkirjoitus</i>	01.6.2007	Besvär lämnas in mot Bobäckplan <i>Vasabladet, uutinen</i>
09.5.2007	Purolan kaava jäi pöydälle <i>Pohjalainen, uutinen</i>	01.6.2007	Purolan rahoja käytetään muiden alueiden tarpeisiin <i>Pohjalainen, uutinen</i>
16.5.2007	Kh hyväksyi Purolan kaavan <i>Pohjalainen, uutinen</i>	03.6.2007	Vehreys saa Vaasassa sijaa, ainakin paperilla Swanljung: Kaavoituksessa ei kuunnella asukkaita <i>Pohjalainen, uutinen</i>
16.5.2007	Utvidgat Bobäck kan godkännas <i>Vasabladet, uutinen</i>	07.7.2007	Purolan asemakaava poiki kuusi valitusta Vaasan hallinto-oikeuteen <i>Pohjalainen, uutinen</i>
16.5.2007	Ihmisten tarpeet Pohjalainen, kolumni, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelujäsenen	13.8.2007	Purolan kaava-asiassa lusikka kauniisti käteen <i>Pohjalainen, mielipide, nimimerkki M.GGG</i>
23.5.2007	Vaasa jyrää omiaan <i>Pohjalainen, mielipide, Purolan kyläyhdistys</i>	04.10.2007	Kaupunki vastasi Purolan kaavavalitukseen <i>Pohjalainen, uutinen</i>
24.5.2007	Kiertoliittymä ja Haukankatu hiertävät edelleen purolalaisia kaavaehdotuksessa <i>Pohjalainen, uutinen</i>	23.1.2008	Purolan kaava pisimmällä <i>Vaasan ikkuna, uutinen</i>
26.5.2007	Bobäckborna godkänner inte stadsplanen <i>Vasabladet, uutinen</i>	25.1.2008	Böle, Purola ja matkakeskus katutoimen suururakoita <i>Pohjalainen, uutinen</i>
28.5.2007	Vaasan valtuustolla kuuma kokous illalla <i>Pohjalainen, uutinen</i>	21.3.2008	Lepakot kaatoivat Purolan kaavan. <i>Pohjalainen, uutinen</i>
28.5.2007	Purolan kaava on hyvä <i>Pohjalainen, mielipide, Purolan asukas</i>	21.3.2008	Tummen ner för stadsplanen i Bobäck <i>Vasabladet, uutinen</i>
29.5.2007	Purolasta päätös pitkin pulinoin <i>Pohjalainen, uutinen</i>	26.3.2008	Kunhan lepakot heräävät horroksesta, viedään tunnistinlaitteet Purolaan <i>Pohjalainen, uutinen</i>
29.5.2007	Omstridd plan för Bobäck godkändes <i>Vasabladet, uutinen</i>		
01.6.2007	Vanha Purola in memoriam <i>Pohjalainen, mielipide, Purolan kyläyhdistyksen sihteeri</i>		

26.3.2008	<p>Purola sama kuin Mustasaari: aina vastaan Vaasan kaavoitusta</p> <p>No voi, hyvää päivää! Vai jäi lepakkoselvitys tekemättä, seuraavaksi kai sudenkorennot.</p> <p>Pitäisiköhän Vaasa/-laisten laittaa nuo lepakot ja liito-oravat kuriin ennen naapurikuntien alueiden hamuamista?</p> <p>Voisiko Purolan kyläyhdistyksineen päivineen liittää Mustasaareen? Lepakotkin saisi samaan kauppaan. Viva suur-Mustasaari!</p> <p>Oraville ja lepakoille nauraa jo naurismaan aidatkin. Voi luoja, tätä Vaasaa.</p> <p>Vai oikein lepakkoselvitys? Kas, kun ei valla lepakkomiesselvitys. Typerää! Kaikin tavoin sitä Vaasan kehitystä yritetäänkin torpedoida.</p> <p>Kiitos, lepakot! Emme halua asuinalueestamme toista Metsäkalliota, jossa talot vierivät vieressä.</p> <p>Onpa Vaasan kaavoitus avuttomissa käsissä! Jo toinen iso omakotitonttikaavaehdotus kaatuu jonkin EU:n määräämän selvityksen puutteeseen. Oliko yllätys vai?</p> <p>Purolalaiset arvostavat enemmän lepakoita kuin ihmisiä. Kerrostalokaan ei ole ihmisille luontainen paikka.</p> <p>Vaasan kaupunki, opetelkaa kaavoittamaan. Missä ovat puhutut 300 tonttia?</p> <p><i>Pohjalainen, tekstaten-mielipiteitä</i></p>	28.3.2008	<p>Vastuunjaossa musta aukko</p> <p><i>Pohjalainen, puheenvuoro, kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen suunnittelujaoston jäsen</i></p>
		01.4.2008	<p>Purolan kyläyhdistys haluaa vielä neuvotella kaavasta</p> <p><i>Pohjalainen, uutinen</i></p>
		02.4.2008	<p>Puronieriää Purolassa?</p> <p><i>Uusi Vaasalainen, pääkirjoitus</i></p>
		09.4.2008	<p>Vasa till Hfd med Bobäckplan</p> <p><i>Vasabladet, uutinen</i></p>
		09.4.2008	<p>Luonnon kirjo hämmentää Vaasan kaavoittajia</p> <p><i>Pohjalainen, uutinen</i></p>
		09.04.2008	<p>Kaupunki valittaa Purolan kaavasta</p> <p><i>Pohjalainen, uutinen</i></p>
		11.4.2008	<p>Voi, voi taas kaupunki valittaa Purolan kaavasta. Ei hyvältä kuulosta tonttia odottavien kannalta!</p> <p>Purolan kaava taas oikeuteen! Ja tavoitteena Vaasan kasvu ja kehitys? Ei hyvältä näytää.</p> <p>Lepakko ja liito-orava ovat naimisissa ja ostivat koko Purolan.</p> <p><i>Pohjalainen, tekstaten-mielipiteitä</i></p>
		13.4.2008	<p>Purolan talot tyhjättävä asukkaista ja jätettävä lepakoiden pesäkoloiksi. Lepakkoyhdistys.</p> <p>Oravannahkat ja lepakonsiivet hyvää materiaalia uusiokäytössä, joten nyt kun niitä on niin paljon havaittu, ongelmaksi asti, harvennettavaksi pois kaikki.</p> <p><i>Pohjalainen, tekstaten-mielipiteitä</i></p>

- 15.4.2008 Vaasassa saa purkaa omin luvvin ja uudet alueet jää rakentamatta, kun selvitykset uupuu! Oho! Sori! unohtui!
Pohjalainen, tekstaten-mielipide
- 19.5.2008 Vasa vill ha ny lagstiftning om stadsplanering. Besvären till domstol gör planeringen allt svårare. Korsholm och Vasa vänder sig till miljöministeriet.
Vasabladet, uutinen
- 27.3.2009 Purolan kaavasta luvassa ratkaisu toukokuussa
Pohjalainen, uutinen
- 14.5.2009 KHO hylkäsi Purolan kaavasta tehdyt valitukset
Pohjalainen, uutinen
- 2.11.2009 Kyläyhdistys kiittää kun työt aloitettiin Välttien puolelta
Pohjalainen, uutinen

2

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä –asetuksen osallistumista ja vuorovaikutusta koskevat lainkohdat

(www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132, otettu 21.12.2009)

Lain yleinen tavoite,

MRL 1 §:

Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävissä olevissa asioissa.

Kaavoituskatsaus,

MRL 7 §:

Kunnan tulee vähintään kerran vuodessa laatia katsaus kunnan ja maakunnan liitossa vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaava-asioista, jotka eivät ole merkitykseltään vähäisiä (kaavoituskatsaus). Siinä selostetaan lyhyesti kaava-asiat ja niiden käsittelyvaiheet sekä sellaiset päätökset ja muut toimet, joilla on välitöntä vaikutusta kaavoitukseen, lähtökohtiin, tavoitteisiin, sisältöön ja toteuttamiseen.

Kaavoituskatsauksen yhteyteen on kysynnän sitä edellyttäessä liitettävä arvio asumiseen varattujen tonttien riittävydestä. (2006/1441)

Kaavoituskatsauksesta on tiedotettava sen tarkoituksen kannalta sopivalla tavalla.

Kehittämiskeskustelu,

MRL 8 §:

Kunnan ja alueellisen ympäristökeskuksen kesken käydään vähintään kerran vuodessa kehittämiskeskustelu, jossa käsitellään kunnan alueiden käytön suunnitteluun ja sen kehittämiseen, vireillä oleviin ja lähiaikoina vireille tuleviin merkittäviin kaava-asioihin sekä kunnan ja alueellisen ympäristökeskuksen yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä.

Vuorovaikutus ja kaavoituksesta tiedottaminen,

MRL 6 §:

Kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään.

Kaavoja valmisteltavien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavalla, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma,

MRL 63 § 1 mom:

Kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

Kaavan laatimisen vireille tulo,

MRL 63 § 2 mom:

Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä. Ilmoittaminen on järjestettävä kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Ilmoittaminen voi tapahtua myös kaavoituskatsauksesta tiedottamisen yhteydessä. Vireilletulosta tiedottamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (2008/1129)

Sähköinen tiedottaminen (2005/348),

MRA 32 a §:

Kaavoituksen vireille tulosta, tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen kaavaa valmisteltaessa sekä kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta on mahdollisuuksien mukaan tiedotettava myös sähköisesti. Kaavaehdotus on mahdollisuuksien mukaan julkaistava myös sähköisesti.

Tiedotettaessa 1 momentin mukaisesti on ilmoitettava, miten asiasta on saatavissa lisätietoja sekä minne asiasta on mahdollisuus esittää mielipiteensä.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa,

MRL 62 §:

Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajille ja niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (2006 / 1441)

Mielipiteen esittäminen kaavaa valmisteltaessa,

MRA 30 §:

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä tarkoitettu tilaisuuden varaaminen osallisille mielipiteensä esittämiseen kaavaa valmisteltaessa voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varamalla tilaisuus esittää mielipide määrääjässä kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Tässä yhteydessä voivat mielipiteensä esittää myös kunnan jäsenet.

Tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetulla, osallisten tiedonsaannin kannalta toimivalla tavalla, jollei muuta tiedottamista pidetä asian laatu huomioon ottaen sopivana, asiasta on ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Ilmoitus on kuitenkin aina julkaistava vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti levivässä sanomalehdessä.

Mitä 2 momentissa säädetään tiedottamisesta, noudatetaan soveltuvin osin myös maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:ssä tarkoitettuun kaavoituksen vireille tulosta ilmoittamiseen, jollei vireilletulosta ilmoiteta kaavoituskatsauksen yhteydessä.

Jos valmisteltava on vaikutukseltaan vähäinen asemakaavan muutos, osallisille voidaan varata tilaisuus mielipiteensä esittämiseen samalla, kun ilmoitetaan vireilletulosta. Tällöin ilmoitusta ei tarvitse julkaista sanomalehdessä. (2007 / 118)

Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville, MRL 65 § 1 ja 2 mom:

Kaavaehdotus on asettava julkisesti nähtäville. Nähtäville asettamisesta on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Kunnan jäsenille ja osallisille on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä asiasta (muistutus).

Muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, on ilmoitettava kunnan perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen. (2008/1129)

Kaavaehdotuksen asettamisesta nähtäville säädetään tarkemmin asetuksella.

Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville, MRA 32§

Jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen.

Lausunnot asemakaavaehdotuksesta,

MRA 28 §:

Asemakaavaehdotuksesta on pyydetty lausunto:

- 1) maakunnan liitolta, jos kaava saattaa koskea maakuntakaavassa käsiteltyjä tai muutoin maakunnallisesti merkittäviä asioita;
- 2) alueelliselta ympäristökeskukselta, jos kaava saattaa koskea valtakunnallisia alueidenkäyttövoittoita, luonnonsuojelun tai rakennusuojelun kannalta merkittävää aluetta tai kohdetta taikka maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi varattua aluetta;
- 3) kunnalta, jonka alueiden käyttöön kaava vaikuttaa;
- 4) tarpeen mukaan muilta viranomaisilta, joiden toimialaa asemakaavassa käsitellään, sekä asemakaavan kannalta keskeisiltä yhteisöiltä.

Kaavapäätöksen voimaantulo,

MRA 93 §:

Yleiskaava, asemakaava ja rakennusjärjestys tulevat voimaan, kun hyväksymispäätöksestä on kuulutettu niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Kaavan tai rakennusjärjestyksen voimaantulosta kuulutetaan, kun päätös on saanut lainvoiman. Jos kunnanhallitus on maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla määrännyt kaavan osan tulemaan voimaan ennen kuin hyväksymispäätös on saanut lainvoiman, kuuluttaminen voidaan tehdä välittömästi määräyksen antamisen jälkeen. (2005/437)

Ilmoittaminen kaavan hyväksymisestä,

MRL 67 §:

Kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä on viipymättä lähetettävä tieto niille kunnan jäsenille sekä muistutuksen tekijöille, jotka kaavan nähtävillä ollessa ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Jos kirjelmässä, jossa pyyntö on esitetty, on useita allekirjoittajia, voidaan tieto kaavan hyväksymisestä lähettää vain ensimmäiselle allekirjoittajalle. Ensimmäinen allekirjoittaja vastaa tiedon toimittamisesta muille allekirjoittaneille

Hyväksymistä koskevasta päätöksestä tiedottaminen, MRA 94 §:

Kunnan on lähetettävä viivytyksettä yleiskaavan, asemakaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskeva päätös sekä kaavakartta ja –selostus sekä rakennusjärjestys tiedoksi alueelliselle ympäristökeskukselle. Lisäksi on lähetettävä jäljennös annetuista lausunnoista ja muistutuksista, jollei niitä ole hyväksymistä koskevassa päätöksessä riittävästi selostettu.

Kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä on lisäksi viivytyksettä ilmoitettava niille viranomaisille, kunnan jäsenille ja muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä pyytäneet kaavan tai rakennusjärjestyksen ollessa nähtävillä. Kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä on tiedotettava sekä kaava ja kaavaselostus julkaistava mahdollisuuksien mukaan myös sähköisesti. (2005/348)

Muutoksenhaku kaavan hyväksymispäätöksestä, MRL 188 § 1,2 ja 5 mom:

Yleiskaavan, asemakaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymisestä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Kuntalaissa säädettyä oikeusmenettelyä ei kuitenkaan sovelleta asemakaavan hyväksymistä koskevissa asioissa silloinkaan, kun päätösvalta on 52 §:ssä säädettyllä tavalla siirretty kunnanhallitukselle tai lautakunnalle.

Asuntorakentamisen kannalta tai muutoin yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä. (2006/1441)

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella olevaa asemakaavaa ja jolla valitus on jätetty tutkimatta tai jolla ei ole muutettu valituksen kohteena ollutta viranomaisen päätöstä siltä osalta, johon valitus kohdistuu, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Mitä tässä momentissa säädetään, ei koske ranta-asemakaavaa. (2008/1129)

Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun päätös on kuntalain 63 §:n mukaisesti asetettu yleisesti nähtäville.

Neuvottelu osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, MRL 64 §:

Kunta voi neuvotella alueellisen ympäristökeskuksen kanssa osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä ja toteuttamisesta.

Osallisilla on ennen kaavaehdotuksen asettamista julkisesti nähtäville mahdollisuus esittää alueelliselle ympäristökeskukselle neuvottelun käymistä osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä. Jos suunnitelma on ilmeisen puutteellinen, alueellisen ympäristökeskuksen on viivytyksettä järjestettävä kunnan kanssa neuvottelu suunnitelman täydennystarpeiden selvittämiseksi.

Neuvotteluun on kutsuttava esityksen tehnyt osallinen ja tarpeen mukaan ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaan asia liittyy.

Neuvottelu osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, MRA 31 §:

Kun alueellinen ympäristökeskus on päättänyt maankäyttö- ja rakennuslain 64 §:n 2 momentissa tarkoitetun neuvottelun järjestämisestä ja ilmoittanut siitä kunnalle, kunta toimittaa ympäristökeskukselle neuvottelua varten tarvittavan aineiston.

Alueellinen ympäristökeskus laatii neuvottelusta muistion, josta käyvät ilmi neuvotteluun osallistuneiden käsitykset osallistumis- ja arviointisuunnitelman täydennystarpeista ja neuvottelun lopputulos. Muistio on viipymättä toimitettava neuvotteluun kutsutuille

Viranomaisneuvottelu,

MRA 26 §:

Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomaisneuvottelu järjestetään kaavaa valmisteltaessa, ennen kuin kunta varaa osallisille tilaisuuden mielipiteen esittämiseen, sekä tarvittaessa sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu. (2007/118)

Kunnan tulee sopia alueellisen ympäristökeskuksen kanssa neuvottelun järjestämisestä ja toimittaa neuvottelua varten tarvittava aineisto.

Neuvottelussa tuodaan esille mahdolliset valtakunnalliset ja tärkeät seudulliset alueidenkäyttötavoitteet ja muut keskeiset tavoitteet, valtion toteuttamisvelvollisuuden kannalta tärkeät kysymykset sekä viranomaisten käsitykset tutkimusten ja selvitysten tarpeesta. (2007/895)

Viranomaisen tulee esittää käsityksensä kaavaa koskevista tutkimus- ja selvitystarpeista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.(2007/118)

Neuvotteluun kutsutaan ne viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea. Ympäristöministeriö kutsutaan neuvotteluun, jossa käsitellään suurten kaupunkiseutujen keskeisiä kysymyksiä.

Neuvottelusta laaditaan muistio, josta ilmenevät keskeiset neuvottelussa esillä olleet asiat ja kannanotot.

3

Kysymyssarja osallistamismenettelyjen tunnistamista varten / Purolan asemakaavoituksen viimeinen vaihe 2005-2007

(soveltaen Tikkanen 2003 ja 2006)

A. Osallistamisen suunnitelmallisuus	Purolan asemakaavaprosessi 2005-2007
Oliko jo ennen suunnittelua tai sen alkuvaiheessa suunnitelma siitä, miten osallistaminen toteutetaan?	Kyllä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Tiesivätkö suunnittelussa mukana olevat virkamiehet / suunnittelijat, mihin osallistumisella pyritään ja mikä on sen asema päätöksenteossa?	Kyllä tiesivät yleispiirteisesti.
Tiesivätkö suunnittelussa mukana olevat osalliset, mihin osallistumisella pyritään ja mikä on sen asema päätöksenteossa?	Eivät todennäköisesti tiedneet, koska osalliset esittivät kritiikkiä suunnittelu-prosessia kohtaan.
<i>Jos edellä oleviin kysymyksiin voidaan perustellusti vastata "kyllä", suunnittelu on "aitoa osallistuvaa suunnittelua", muuten se on eri tavoin organisoitua asiantuntijasuunnittelua.</i>	<i>Tulos: Asiantuntijasuunnittelua</i>

B-C Osallistamisen intensiteetti

B. Yhteydenpidon pitkäjänteisyys	Purolan asemakaavaprosessi 2005-2007
Oliko järjestetty mahdollisuus toistuvaan mielipiteiden vaihtoon ja keskusteluun suunnittelijoiden ja osallisten / osallisten edustajien kanssa?	Kyllä. Keskusteluja oli mahdollisuus käydä kaavakokouksissa ja pienryhmissä sekä erilliskeskusteluja asukkaiden ja suunnittelijoiden välillä.
<i>Jos vastaus on "kyllä", suunnittelu on "vuorovaikutteista suunnittelua", muuten se on tietoa vaihtavaa suunnittelua.</i>	<i>Tulos: Vuorovaikutteista suunnittelua</i>
C. Osallistaminen päätöksentekoon	Purolan asemakaavaprosessi 2005-2007
Oliko osallisilla mahdollisuus vaikuttaa työtappoihin ja rooleihin?	Jonkin verran. Ryhmätyöskentelymenetelmää muutettiin ja perusselvityksiä täydennettiin.
Valmisteltiinko kaavakokoukset etukäteen niin, että osallisilla oli tieto käsiteltävistä asioista ja mahdollisuus tutustua niihin etukäteen?	Ei ollut etukäteistietoa käsiteltävien asioiden sisällöstä
Olivatko osalliset edustettuna joukossa, joka teki tosiasiallisen päätöksen hyväksyttävästä suunnitelmasta	Yksi kh:n suunnittelujaoston varajäsen / kv:n jäsen asui Purolassa ja yksi kh:n suunnittelujaoston jäsen asui Asevelikylässä ja useita muita luottamushenkilöitä Asevelikylässä, Teeriniemellä ja Huutoniemellä.
<i>Jos vastaus edellä esitettyihin kolmeen kysymykseen on "kyllä", suunnittelu on "yhteistoiminnallisesti suunniteltua".</i>	<i>Tulos: Ei yhteistoiminnallista suunnittelua</i>

D. Osallistamisen avoimuus ja läpinäkyvyys	Purolan asemakaavaprosessi 2005-2007
<p>Varmistettiin, että kaikilla, jotka sitä halusivat, oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä ja sisällyttää se suunnitteluprosessiin?</p>	<p>Kyllä. Valmisteluun liittyvistä mielipiteiden esittämismahdollisuuksista tiedotettiin kaikille osallisille kirjeellä.</p>
<p>Oliko osallisilla mahdollisuus nimetä edustajansa suunnittelutyöryhmiin, jos tällaisia ryhmiä oli perustettu?</p>	<p>Ei. Suunnittelutyöryhmässä oli vain hallinnon edustajia.</p>
<p>Oliko osallisilla mahdollisuus saada mielipiteensä kuuluville työryhmässä olevien edustajien kautta?</p>	<p>Ei. Suunnittelutyöryhmissä ei ollut osallisten edustajia.</p>
<p>Oliko osallisten mielipiteet saatettu mahdollisten työryhmien ja päätöksentekijöiden tietoon?</p>	<p>Pääosin. Osallisten mielipiteitä käsiteltiin suunnittelutyöryhmän jäsenten kanssa. Lyhyet yhteenvedot valmisteluvaiheen kaavakokouksissa ja nähtävilläolon aikana esitetyistä mielipiteistä olivat kh:n suunnittelujaoston, kh:n ja kv:n esityslistoilla. Muistutukset referoituina ja valitukset kokonaan olivat edellä mainituilla esityslistoilla.</p>
<p><i>Jos kaikkiin kolmeen kysymykseen voidaan vastata ”kyllä” osallistaminen on ”avointa”, muussa tapauksessa rajattua.</i></p>	<p>Tulos: <i>Osallistaminen on rajattua.</i></p>

E. Osallistamisen organisoinnin periaate	Purolan asemakaavaprosessi 2005-2007
<p>Oliko osallistaminen organisoitu pääosin siten, että osalliset / osallisten edustajat tulivat tietoisiksi toistensa mielipiteistä ja voivat olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa?</p>	<p>Kyllä. Kaavakokouksissa ryhmäntyökentelyyn osallistuneet ryhmän jäsenet saivat tiedon toistensa mielipiteistä ja jokaisen ryhmän yhteinen mielipide esiteltiin kaikille muille ryhmille. Pienryhmäneuvotteluihin osallistuneet saivat tietoonsa toistensa mielipiteet.</p>
<p><i>Jos vastaus edellä esitettyyn kysymykseen on ”kyllä”, osallistaminen on ”yhdistettyä”, muussa tapauksessa eriytettyä</i></p>	<p>Tulos: <i>Osallistaminen on yhdistettyä.</i></p>

Osallistumismenetelmät Purolan asemakaavoituksen viimeisessä vaiheessa 2005-2007

(soveltaen Ympäristöministeriö, 2007)

Osallistumismenetelmät	Vaasan kaupunkisuunnittelun toimenpiteet osallistumista varten 2005-2007
Tiedottaminen	
Ilmoitus (kuulutus)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vireilletulosta ▪ Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta ▪ Kaavaehdotuksen nähtävilläolosta ▪ Kaavehdotuksen voimaantulosta
Kirje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaikille osallisille vireilletulosta ▪ Kaikille asukasosallisille valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta ja kaavakokouksesta ▪ Kaikille asukasosallisille valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta ja kaavakokouksesta ▪ Ulkopaikkakuntalaisille kaavaehdotuksen nähtävilläolosta ▪ Vanhan Purolan asukkaille kulttuurihistoriallisen inventoinnin aloittamisesta ▪ Vanhan Purolan kaavoittamattoman osan asukkaille kävelykierroksen järjestämisestä
Tiedote	
Esite	

jatkuu...

Kaavan nähtävillä pitäminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osallistumis- ja arviointisuunnitelma ▪ Valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen havainnekuva ▪ Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen havainnekuva, kaavaluonnoskartta, tehdyt erityisselvitykset ja Vaasan yleiskaavaluonnos ▪ Kaavaehdotuskartta, havainnekuva ja selostus liitteineen sekä viheralueiden hoitoluokitus
Näyttely	
Lehdistötiedote ja -tilaisuus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vireilletulosta luottamuselin käsittelyn jälkeen ▪ Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen luottamuselinkäsittelyn jälkeen ▪ Kaavaehdotuksen luottamuselin käsittelyjen jälkeen
Internet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ilmoitus vireilletulosta. Mukana oli osallistumis- ja arviointisuunnitelma. ▪ Ilmoitus valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta. Mukana oli pienennös havainnekuvasta ▪ Ilmoitus valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta. Mukana olivat pienennös havainnekuvasta ja kaavakartasta ▪ Ilmoitus kaavaehdotuksen nähtävilläolosta. Mukana olivat kaavaehdotuskartta ja selostus liitteineen

Tiedonhankinta	
Palautelomake	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnosta koskevan kaavakokouksen vuorovaikutusmenettelystä Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnosta koskevan kaavakokouksen vuorovaikutusmenettelystä ja itse kaavaluonnoksesta
Kysely	
Palaute ja kysely Internetissä	
Haastattelu	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuurihistoriallinen inventoinnin tekemisen yhteydessä haastateltiin muutamaa vanhan Purolan alueen asukasta
Lausunnot	<ul style="list-style-type: none"> Pyydettiin mm. asukasyhdistyksiltä ja Vaasan ympäristöseuralta kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana

Vuoropuhelu	
Avoimet ovet	<ul style="list-style-type: none"> Virka-aikana jatkuvasti
Yleisötilaisuus, jossa esittely ja kommentointi	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon alkaessa Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon alkaessa
Suunnitteluvastaanotto ja näyttelypäivystys	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana Kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana
Tulevaisuusverstaas	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon alkaessa Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon alkaessa
Suunnittelupaja	
Kävelykierros maastossa / maastokäynti	<p>Purolan kaavoittamattoman osan asukkaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kävelykierros valmistelun ensimmäisessä vaiheessa <p>Yksittäiset asukkaat / muutaman asukkaan ryhmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> Erillisiä maastokäyntejä valmistelun aikana
Mielikuvakartta	
Tarrakartta	
Keskusteluryhmä Internetissä	
Seminaari ja paneelikeskustelu	
Kokousvierailu	

Yhteistyö	
Yhteistyöryhmä	
Neuvotteluja osallisten kanssa	<p>Yksittäiset asukkaat / muutaman asukkaan ryhmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana ▪ Valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana ▪ Kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana ▪ Muina ajankohtina sopimuksen mukaan ▪ Valitusvaiheessa valituksen tekijöiden kanssa <p>5-15 asukkaan ryhmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Valmisteluvaiheessa tiettyä asiaa varten järjestetyissä keskustelutilaisuuksissa <p>Asukasyhdistykset:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Purolan kyläyhdistyksen edustajien kanssa useita kertoja valmisteluvaiheessa ja valitusvaiheessa ▪ Jukolan rakentajien edustajien kanssa valmisteluvaiheessa
Alueellinen yhteistyö	<p>Mustasaaren kunta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tavoitekokous aloitusvaiheessa 16.2.2005 ▪ Tiedotettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ▪ Tiedotettiin valmistelun ensimmäisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta ▪ Suunnittelukokous valmisteluvaiheessa 5.2.2006 ▪ Tiedotettiin valmistelun toisen vaiheen kaavaluonnoksen nähtävilläolosta ▪ Pyydettiin lausunto kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana ▪ Suunnittelukokous 6.3.2007 julkisen nähtävilläolon jälkeen, ennen lopullisen kaavaehdotuksen tekemistä

jatkuu...

Sidosryhmäyhteistyö	<p>Tiehallinto, Vaasan tiepiiri:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tavoitekokoukset 16.2.2005 ▪ Tiedotettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ▪ Tavoitekokous 17.6.2005 ▪ Suunnittelukokoukset valmisteluvaiheessa 11.1.2006 ja 21.2.2006 ▪ Pyydettiin lausunto kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana
Viranomaisneuvottelu	
Suunnittelukokoukset hallinnon sisällä	<p>Tekninen toimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Suunnittelukokoukset tarpeen mukaan liikennesuunnittelun, katusuunnittelun, vesihuollon, kiinteistö- ja viheryksikön edustajien kanssa <p>Kouluvirasto:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Suunnittelukokous valmistelun aikana kesällä 2005 <p>Vapaa-aikavirasto:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Suunnittelukokous valmistelun aikana syksyllä 2005

Osallistuminen ja päätöksenteko Purolan asemakaavoi- tuksen viimeisessä vaiheessa ja valitusvaiheessa 2005-2009

Asemakaavaprosessin etenemisjärjestys esitetään numeroilla 1., 2., 3. jne. Päätös ja päätöksen toimeenpano erotetaan kirjaimilla a ja b.

VIREILLETULO

Vireilletulosta tiedottaminen (MRL 63 §, MRA 30 §) Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta tiedottaminen (MRL 63 §, MRA 30 §))		
Vaasan kaupunki- suunnittelu	Vaasan kaupungin luottamuselimet	Osalliset
1 b. Kaupunkisuunnittelu tie- dotti vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolosta	1 a. 2.4.2005 Kh:n suunnittelujaosto merkitsi osallistumis- ja arviointisuunnitelman tiedoksi ja hyväksyi siinä esitetyt kaa- voitusperiaatteet jatko- työn pohjaksi	2. Osallisten mielipiteet lähtökohdista sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä

VALMISTELU

Kaavan tavoitteiden asettamiseen liittyvän osallistumisen järjestäminen (MRL 62 §) Vaihtoehtojen laadintaan liittyvän osallistumisen järjestäminen (MRL 62 §) Tiedottaminen tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen (MRL 62 §, MRA 30 §)		
Vaasan kaupunki- suunnittelu	Vaasan kaupungin luottamuselimet	Osalliset
VALMISTELUN ENSIMMÄINEN VAIHE		
3. Kaupunkisuunnittelu tie- dotti nähtävilläolosta ja kaavakokouksesta		4. Osallisten mielipiteet ja kehittämistavoitteet
VALMISTELUN TOINEN VAIHE		
5 b. Kaupunkisuunnittelu tie- dotti nähtävilläolosta ja kaavakokouksesta	5 a. 3.10.2006 Kh:n suunnittelujaosto hyväksyi asemakaava- luonnoksen valmistelu- vaiheen kuulemistavarten nähtäville	6. Osallisten mielipiteet

EHDOTUS

Neuvottelu osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä (MRL 64 §, MRA 31 §)
 Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville.(MRL 65 §, MRA 27 §)
 Tiedottaminen nähtäville asettamisesta ja oikeudesta muistutuksen tekemiseen (MRL 65 §, MRA 27 §)
 Lausunnot kaavaehdotuksesta. (MRL 28 §)
 Muistutukseen laaditusta vastineesta tiedottaminen muistutuksen tekijöille, jotka ovat sitä pyytäneet. (MRL 65 §)
 Viranomaisneuvottelu (MRL 66 §, MRA 26 §)
 Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville, jos sitä olennaisesti muutetaan. (MRA 32 §)

Vaasan kaupunkisuunnittelu	Vaasan kaupungin luottamuselimet	Osalliset ja kunnan jäsenet / viranomaiset
7 b. Kaupunkisuunnittelu tiedotti asemakaavaehdotuksen ja tonttijakoehdotuksen julkisesta nähtävilläolosta	7 a. 23.1.2007 Kh:n suunnittelujaoston esittelijä poisti asemakaavaehdotuksen ja tonttijakoehdotuksen esityslistalta	8. Osallisten ja kunnan jäsenten muistutukset sekä lausunnonantajien lausunnot
7 b. Kaupunkisuunnittelu pyysi lausunnot	13.2.2007 Kh:n suunnittelujaosto hyväksyi asemakaavaehdotuksen ja tonttijakoehdotuksen julkisesti nähtäville ja pyysi tarvittavat lausunnot äänestyksen jälkeen (6-3)	

HYVÄKSYMINEEN

Kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä tiedottaminen niille, jotka ovat sitä pyytäneet (MRL 67 §, MRA 94 §)
 Pöytäkirjan pitäminen nähtävillä (KuntaL 63§)

Vaasan kaupunkisuunnittelu	Vaasan kaupungin luottamuselimet	Osalliset
	9. 24.4.2007 Kh:n suunnittelujaosto hyväksyi asemakaavaehdotuksen ja tonttijakoehdotuksen niihin tehtyine tarkistuksineen kh:n käsittelyyn äänestyksen jälkeen (7-2) 7.5.2007 Kh jätti asian pöydälle. 14.5.2007 Kh hyväksyi asemakaavaehdotuksen ja tonttijakoehdotuksen ja tonttijakoehdotuksen kv:n käsittelyyn äänestyksen jälkeen (7-4) 28.5.2007 Kv hyväksyi kh:n esityksen äänestyksen jälkeen (36-14)	

MUUTOKSENHAKU JA VIRANOMAISEN OIKAISUKEHOTUS

Muutoksenhaku kaavan hyväksymispäätöksestä hallinto-oikeuteen. (MRL 188 §)
 viranomaisen oikaisukehotus (MRL 195 §)
 Muutoksenhaku kaavan hyväksymispäätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen (MRL 188 §)
 Asianosaisen kuuleminen (Hallintolainkäyttöl 34 §)
 Asiantuntijan kuuleminen (Hallintolainkäyttöl 40 §)
 Asian ratkaiseminen (Hallintolainkäyttöl 51 §)
 Päätöksen tiedonanto (KuntaL 63 §)

Vaasan kaupungin-hallitus (kh)	Vaasan hallinto-oikeus	Osalliset
VALITUKSET VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE		
		10. Asukkaiden valitukset Vaasan hallinto-oikeudelle
12 a. 4.9.2007 Kh:n suunnittelujaosto jätti pöydälle Vaasan kaupunginhallituksen lausunnon Vaasan hallinto-oikeudelle asukkaiden valitukseen 25.9.2007 Kh:n suunnittelujaosto hyväksyi edellä mainitun lausunnon 12 b. 28.9.2007 k Kaupunkisuunnittelu lähetti edellä mainitun kh:n lausunnon Vaasan hallinto-oikeudelle	11. 10.7.2007 Vaasan hallinto-oikeuden lausuntopyyntö	13. Asukkaiden vastalausunnot Vaasan hallinto-oikeudelle Vaasan kaupungin-hallituksen lausuntoon

jatkuu...

12a. 16.10.2007 Kh:n suunnittelujaosto hyväksyi tarkistukset ja täydennykset Vaasan hallinto-oikeudelle lähettyyn lausuntoon 22.10.2007 Kh hyväksyi neuvottelumuistiossa esitetyt toimenpiteet otettavaksi huomioon Purolan asemakaavaa ja asemakaavan muutosta toteutettaessa. Toimenpiteet edellyttivät, että jätetyt valitukset vedetään pois Vaasan hallinto-oikeudesta viimeistään marraskuun 15. päivään mennessä. 12b. 24.10.2007 Kaupunkisuunnittelu lähetti korjatun kh:n lausunnon Vaasan hallinto-oikeudelle		
15. 11.1.2008 Kaupunkisuunnittelu toimitti täydentävät asiakirjat Vaasan hallinto-oikeudelle.	14. 19.12.2007 Vaasan hallinto-oikeuden pyyntö asiakirjojen täydentämiseksi	

jatkuu...

<p>16 b. 1.4.2008 Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä kuulutettiin kaupungin kansalaisinfon ilmoitustaululla</p> <p>7.4.2008 kh:n suunnittelujaostolle tiedoksi</p>	<p>16 a. 20.3.2008 Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen julkipano sekä tiedoksi Vaasan kh:lle ja valittajille</p>	
---	--	--

jatkuu...

Vaasan kaupungin-hallitus (kh)	Korkein hallinto-oikeus	Osalliset
VALITUKSET KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE		
<p>17 a. 7.4.2008 Kh päätti valittaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle äänestyksen jälkeen (7-4)</p> <p>17 b. 21.4.2008 Kaupunkisuunnittelu lähetti kh:n valituksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle</p>		<p>17. Asukkaiden valitukset korkeimmalle hallinto-oikeudelle</p>
<p>19. 17.6.2008 Kh:n suunnittelujaosto hyväksyi selvityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle asukkaiden valitukseen</p> <p>19 b. 23.6.2008 Kaupunkisuunnittelu lähetti kh:n selityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle</p>	<p>18. 5.5.2008 Korkeimman hallinto-oikeuden selityspyyntö</p>	<p>19. Asukkaiden selitykset korkeimmalle hallinto-oikeudelle Vaasan kaupungin-hallituksen valitukseen</p>

jatkuu...

<p>21. 20.10.2008 Kh hyväksyi vastaselityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle asukkaiden valituksiin</p> <p>28.10.2008 Kaupunkisuunnittelu lähetti kh:n vastaselityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle</p>	<p>20. 8.9.2008 Korkeimman hallinto-oikeuden vastaselityspyyntö</p>	<p>21. Asukasvalittajien vastaselitykset korkeimmalle hallinto-oikeudelle Vaasan kaupunginhallituksen selitykseen</p>
<p>22 b. 19.5.2009 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös kh:n suunnittelujaostolle tiedoksi</p>	<p>22 a. 8.5.2009 Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen julkipano sekä tiedoksi kh:lle ja valittajille</p>	

ASEMAKAAVAN HYVÄKSYMISPÄÄTÖS

<p>Kaavan hyväksymispäätöksestä kuuluttaminen (MRA 93 §)</p>
<p>Vaasan kaupunkisuunnittelu</p>
<p>23. 16.5.2009 Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä eli Purolan asemakaavan voimaantulosta kuulutettiin kaupungin kansalaisinfon ilmoitustaululla, sanomalehdissä ja Internetissä</p> <p>27.5.2009 Korjattu kuulutus Vaasan kaupungin kansalaisinfon ilmoitustaululla, sanomalehdissä ja Internetissä</p>

